Carlos Castaneda
Puterea tăcerii

The Power of Silence

Traducere din limba engleză Daniela Truţia

CUPRINS

Prefaţă

Cărţile mele reprezintă relatarea fidelă a unei metode de iniţiere folosite de un magician indian din Mexic, don Juan Matus, pentru a mă ajuta să înţeleg lumea vrăjitorilor. În acest sens, cărţile mele cuprind descrierea unui proces continuu, care îmi devine tot mai clar, o dată cu trecerea timpului.

Trec ani întregi până când ajungem să abordăm viaţa cotidiană în mod inteligent. Educaţia noastră şcolară – de orice tip ar fi ea – este

riguroasă, întrucât cunoştinţele pe care încercăm să le asimilăm sunt foarte complexe. Aceleaşi criterii se aplică şi în lumea vrăjitorilor: educaţia lor, bazată pe învăţare orală şi pe manipularea lucidităţii, deşi diferită de a noastră, este la fel de riguroasă, fiindcă şi cunoştinţele lor sunt la fel sau, poate, chiar *mult* mai complexe.

Introducere

În diverse ocazii don Juan a încercat să dea ştiinţei lui un nume, spre folosul meu. Simţea că denumirea cea mai potrivită ar fi fost aceea de *nagualism,* dar termenul era prea obscur. Simpla definiţie de „ştiinţă" era prea vagă, iar cuvântul „magie" era peiorativ. „Arta *voinţei"* suna prea abstract, iar „căutarea libertăţii absolute" era o definiţie prea lungă şi prea metaforică. **În** sfвrşit, ontrucвt nu a reuşit să-i găsească un nume potrivit, a denumit-o „vrăjitorie", deşi recunoştea că nu era o denumire ontru totul adecvată.

În decursul anilor mi-a dat diverse definiţii ale vrăjitoriei, dar întotdeauna a susţinut că definiţiile se schimbă pe măsură ce se acumulează cunoştinţe. Către sfârşitul perioadei mele de ucenicie am simţit că am ajuns într-un punct în care puteam primi o definiţie mai clară, aşa că l-am mai întrebat o dată.

— Din punctul de vedere al omului de rând, mi-a răspuns don Juan, vrăjitoria e o prostie sau un mister de rău augur, inaccesibil pentru el. Şi are dreptate – nu fiindcă este vorba de un fapt absolut, ci fiindcă omul de rând nu posedă energia necesară pentru a se ocupa de vrăjitorie. A tăcut o clipă, apoi a continuat: Fiinţele umane se nasc înzestrate cu o cantitate finită de energie, a spus el, energie folosită sistematic, începând din momentul naşterii, pentru a putea fi întrebuinţată cât mai profitabil de „modalitatea" epocii.

— Ce înţelegi prin „modalitatea epocii"? l-am întrebat.

— Modalitatea epocii este acel grup de câmpuri de energie perceput într-o anumită epocă, mi-a răspuns el. Cred că percepţia omului s-a schimbat în decursul timpului. Timpul real decide asupra modului de percepere: timpul decide care anume grup de câmpuri energetice, dintr-un număr incalculabil, urmează a fi utilizat. Iar abordarea modalităţii epocii – acele câteva câmpuri de energie selectate – ne consumă energia disponibilă, aşa încât nu mai putem utiliza niciunul dintre câmpurile de energie rămase.

Cu o subtilă ridicare din sprâncene, m-a îndemnat să cuget la cele auzite.

— Iată ce am vrut să spun când am afirmat că omul de rând nu dispune de energia necesară pentru a se ocupa de vrăjitorie, a continuat el. Dacă foloseşte doar energia pe care o posedă, nu poate percepe lumile pe care le percep vrăjitorii. Pentru a le percepe, vrăjitorii trebuie să creeze un grup de câmpuri de energie care nu sunt

utilizate în mod curent. Evident, dacă omul de rând vrea să perceapă acele lumi şi să înţeleagă percepţia vrăjitorilor, el trebuie să utilizeze aceleaşi câmpuri de energie întrebuinţate de aceştia. Lucru imposibil de realizat, întrucât el şi-a consumat deja întreaga energie. A tăcut, ca şi cum şi-ar fi căutat cuvintele, pentru a se face mai bine înţeles. Gândeşte-te astfel, a continuat el. Nu-i vorba că, o dată cu trecerea timpului, te iniţiezi în vrăjitorie; ceea ce înveţi este mai curând cum să economiseşti energia. Iar această energie îţi va permite să manipulezi o parte din câmpurile de energie care în momentul de faţă îţi sunt inaccesibile. Iată în ce constă vrăjitoria: capacitatea de a folosi câmpuri de energie neutilizate în perceperea lumii cotidiene, aşa cum o cunoaştem noi. Vrăjitoria este o formă de conştiinţă. Este capacitatea de a percepe ceva ce nu se află la îndemâna percepţiei obişnuite.

Toate încercările la care te-am supus, a continuat don Juan, fiecare lucru pe care ţi l-am arătat, nu erau decât un mod de a te convinge că lumea nu constă doar în ceea ce vedem cu ochii. Nu avem nevoie să ne înveţe nimeni vrăjitorie, pentru că, de fapt, nu este nimic de învăţat Ceea ce ne trebuie este ca cineva să ne convingă că la îndemâna noastră se găseşte o putere incalculabilă. Ce straniu paradox! Fiecare luptător aflat pe calea iniţierii îşi închipuie la un moment dat că învaţă vrăjitorie, dar el nu face altceva decât să se lase convins de puterea ascunsă în fiinţa lui şi de modul în care poate ajunge la ea.

— Asta faci şi dumneata, don Juan? Încerci să mă convingi?

— Întocmai. Încerc să te conving că poţi ajunge la acea putere. Şi eu am trecut prin asta. Şi m-am lăsat la fel de greu convins ca tine.

— Dar ce facem cu puterea, o dată ce am ajuns la ea, don Juan?

— Nimic. O dată ce am ajuns la ea, puterea va folosi singură câmpurile de energie aflate la îndemâna noastră, dar inaccesibile. Atunci începem să *vedem* – adică, să percepem – altceva: nu o lume imaginară, ci una reală şi concretă. Începem să cunoaştem fără a avea nevoie de cuvinte. Iar felul în care folosim această percepţie sporită, această cunoaştere fără cuvinte, depinde de temperamentul fiecăruia.

Cu altă ocazie mi-a oferit o nouă explicaţie. Discutam cu totul altceva, când deodată a schimbat subiectul şi a început să-mi spună o glumă. A râs şi m-a bătut cu blândeţe pe spate, între omoplaţi, ca şi cum ar fi fost timid şi n-ar fi îndrăznit să mă atingă. A chicotit văzând reacţia mea nervoasă.

— Eşti sperios, m-a tachinat el şi m-a bătut pe spate ceva mai puternic.

Mi-au vâjâit urechile. O clipă mi s-a tăiat răsuflarea. Am avut o senzaţie de durere în plămâni. Simţeam un junghi în piept de fiecare dată când respiram. Totuşi, după ce am icnit şi am tuşit de câteva ori, căile respiratorii mi s-au redeschis şi am reînceput să răsuflu adânc şi calm. Trăiam o asemenea senzaţie de bine, încât nu m-am supărat pe don Juan pentru lovitură lui, pe cât de puternică, pe atât de

neaşteptată.
Apoi don Juan mi-a dat o explicaţie uluitoare. Scurt şi la obiect, mi-a oferit o nouă definiţie, mult mai exactă, a vrăjitoriei.

Intrasem într-o miraculoasă stare de conştiinţă! Îmi simţeam mintea atât de limpede, încât eram capabil să înţeleg şi să asimilez tot ce-mi spunea don Juan. El mi-a povestit că în univers există o forţă incomensurabilă şi indescriptibilă, pe care vrăjitorii o numesc *intenţie,* şi că absolut tot ce se află în cosmos este legat de *această intenţie.* Vrăjitorii sau luptătorii, cum îi mai denumea el, se preocupă de discutarea, înţelegerea şi utilizarea acestor legături. Îi interesează îndeosebi purificarea conexiunilor respective de efectele paralizante ale grijilor de zi cu zi. La acest nivel, vrăjitoria poate fi definită ca un procedeu de purificare a verigii de legătură cu *intenţia.* Don Juan a subliniat că această „metodă de purificare” este extrem de greu de înţeles sau de învăţat. De aceea, vrăjitorii îşi împart învăţătura în două categorii. Prima categorie este formată din învăţătura pentru starea de conştiinţă din viaţa cotidiană, în care procesul de purificare este mai puţin evident A doua categorie cuprinde învăţătura destinată stărilor de conştiinţă elevată, ca cea trăită de mine în acel moment, şi în care vrăjitorii obţineau cunoaşterea direct de la *intenţie,* fără intervenţia perturbatoare a cuvintelor.

Don Juan mi-a explicat că, folosind conştiinţa elevată pe durata a mii de ani de eforturi dureroase, vrăjitorii ajunseseră să pătrundă tainele *intenţiei.* Apoi transmiseseră această preţioasă cunoaştere directă, din generaţie în generaţie, până în zilele noastre. Mi-a spus că misiunea vrăjitoriei este aceea de a prelua această cunoaştere aparent de neînţeles şi de a o face inteligibilă conform standardelor vieţii cotidiene.

Apoi mi-a explicat rolul îndrumătorului în viaţa vrăjitorilor. Mi-a spus că un astfel de îndrumător se numeşte „nagual”, adică un bărbat sau o femeie dispunând de o energie ieşită din comun, un mentor înzestrat cu cumpătare, rezistenţă, stabilitate; cineva pe care vizionarii îl *văd* ca pe o sferă luminoasă cu patru despărţituri sau ca patru sfere luminoase mai mici, lipite unele de altele. Datorită energiei lor neobişnuite, nagualii sunt mijlocitori. Energia le permite să aducă linişteea, armonia, râsul şi cunoaşterea direct de la sursă, de la *intenţie,* şi să le transmită semenilor lor. Nagualii furnizează ceea ce vrăjitorii denumesc „şansa minimă”: conştiinţa conexiunii cu *intenţia.*

L-am asigurat că mintea mea înţelegea tot ce-mi spunea, dar că un singur lucru din explicaţia lui îmi rămânea încă neclar, şi anume, de ce erau necesare două categorii de precepte. Înţelegeam cu uşurinţă ceea ce-mi povestea despre lumea lui, deşi îmi descrisese procesul înţelegerii ca fiind foarte dificil.

— Vei avea nevoie de o viaţă întreagă ca să-ţi aduci aminte de revelaţiile avute azi, mi-a răspuns, pentru că cele mai multe reprezintă

cunoaştere fără cuvinte. Peste câteva clipe vei uita tot. Este unul dintre misterele de nepătruns ale conştiinţei...

Apoi don Juan m-a făcut să-mi schimb nivelul de conştiinţă, lovindu-mă în partea stângă a corpului, chiar sub coaste.

În aceeaşi clipă mi-am pierdut clarviziunea, uitând că o avusesem vreodată...

Însuşi don Juan m-a pus să scriu despre premisele vrăjitoriei. O dată, absolut întâmplător, la începutul uceniciei mele, mi-a sugerat să scriu o carte în care să folosesc însemnările pe care mi le făcusem.

Acumulasem teancuri de însemnări, fără a mă gândi vreodată ce aveam să fac cu ele.

Am argumentat că era o idee absurdă, întrucât eu nu eram scriitor.

— Bineînţeles că nu eşti scriitor, a întărit el, aşa că va trebui să faci apel la vrăjitorie. Mai întâi, trebuie să-ţi vizualizezi experienţele, ca şi cum le-ai retrăi, apoi va trebui să *vezi* textul din *visatul* tău. Pentru tine scrisul nu trebuie să fie un exerciţiu literar, ci unul de vrăjitorie.

Iată modul în care am scris despre premisele vrăjitoriei, aşa cum mi le explicase don Juan, în contextul învăţăturilor primite de la el.

În metoda lui de iniţiere, dezvoltată de vrăjitorii din vechime, existau două categorii de învăţături. Una se numea „învăţături pentru partea dreaptă”, ele fiind predate într-o stare de conştiinţă normală. Celelalte se numeau „învăţături pentru partea stângă” şi erau puse în practică doar în stare de conştiinţă elevată.

Aceste două categorii permiteau maeştrilor să-şi iniţieze ucenicii în trei domenii de specialitate: măiestria *conştiinţei,* arta *stalkingului* şi măiestria *intenţiei.*

Aceste trei domenii de specialitate reprezintă trei enigme cu care se confruntă vrăjitorii pe calea spre cunoaştere.

Măiestria conştiinţei este enigma minţii; uimirea trăită de vrăjitori în momentul în care au revelaţia copleşitorului mister şi univers al conştiinţei şi percepţiei.

Arta *stalkingului* este enigma inimii; nedumerirea vrăjitorilor în clipa în care devin conştienţi de două lucruri: mai întâi, că lumea ne apare ca fiind imuabil obiectivă şi faptică, datorită caracteristicilor conştiinţei şi percepţiei noastre; în al doilea rând, că, dacă intervin anumite particularităţi de percepţie, lucrurile care par atât de obiective şi de faptice ajung să se schimbe.

Arta. Intenţiei este enigma spiritului sau paradoxul abstractului: gândurile şi acţiunile vrăjitorilor proiectate dincolo de condiţia noastră umană.

Iniţierea de către don Juan în arta *stalkingului* şi în măiestria *intenţiei* se baza pe iniţierea în măiestria conştiinţei, cheia de boltă a învăţăturii lui, care consta din următoarele premise fundamentale:

1. Universul este o aglomerare infinită de câmpuri energetice, asemănătoare unor fire de lumină.

2. Aceste câmpuri energetice, numite emanaţiile Vulturului, radiază de la o sursă de proporţii inimaginabile denumită Vulturul.
3. Fiinţele umane sunt şi ele alcătuite dintr-un număr incalculabil de câmpuri energetice ca nişte fire luminoase. Emanaţiile Vulturului formează un conglomerat închis, care se manifestă ca un glob luminos de dimensiunile corpului uman, cu braţele întinse lateral, sau ca un gigantic ou luminos.
4. Doar un mic grup de câmpuri energetice din interiorul acestui glob luminos se activează, printr-un punct strălucitor de pe suprafaţă globului.
5. Percepţia are loc în momentul în care câmpurile energetice din imediata apropiere a punctului strălucitor îşi extind radiaţia spre a lumina câmpuri energetice identice, din afara globului. Cum singurele câmpuri energetice perceptibile sunt cele aprinse de punctul strălucitor, acesta se numeşte „punctul în care se asamblează percepţia" sau, pur şi simplu, „punctul de asamblare".

6. Punctul de asamblare poate fi mutat din poziţia lui obişnuită de pe suprafaţa globului luminos, ajungând în altă poziţie pe suprafaţa sau în interiorul globului. Cum strălucirea punctului de asamblare poate lumina orice câmp energetic cu care vine în contact, în momentul în care este mutat într-o nouă poziţie, punctul luminează imediat noi câmpuri energetice, făcându-le perceptibile. Acest tip de percepţie este cunoscut sub denumirea de *vedere.*

7. Când punctul de asamblare îşi schimbă locul, el face posibilă percepţia unei lumi cu totul diferite, la fel de faptică şi obiectivă ca cea pe care o percepem în mod normal. Vrăjitorii pătrund în această a doua lume pentru a căpăta energie, putere, soluţii la probleme generale şi particulare sau pentru a se confrunta cu inimaginabilul.

Intenţia reprezintă forţa atotprezentă care ne face să percepem. Simplul fapt că percepem nu înseamnă că devenim şi conştienţi. Percepţia este mai curând rezultatul presiunii şi al intervenţiei *intenţiei.*

9. Scopul vrăjitorilor este de a atinge o stare de conştiinţă totală, pentru a explora toate posibilităţile de percepţie aflate la dispoziţia omului. Această stare de conştiinţă implică până şi un mod alternativ de a muri.

Ca parte a iniţierii în măiestria conştiinţei a fost inclus şi un nivel de cunoaştere practică. La acest nivel, don Juan m-a învăţat procedeele necesare deplasării punctului de asamblare. Cele două mari sisteme iniţiate de vizionarii vrăjitori din vechime pentru realizarea acestui deziderat erau: *visatul,* respectiv controlul şi utilizarea viselor; apoi *stalkingul* sau controlul comportamentului.

Deplasarea punctului de asamblare al unei persoane era o manevră esenţială, pe care trebuia s-o înveţe orice vrăjitor. Unii dintre ei, nagualii, învăţau s-o execute şi pentru alţii. Ei erau capabili să deplaseze punctul de asamblare din poziţia lui obişnuită, printr-o

lovitură puternică exact în acel punct. Lovitura, o izbitură în omoplatul drept – deşi corpul nu era câtuşi de puţin atins – rezulta într-o stare de conştiinţă elevată.

Conform tradiţiei, numai această stare de conştiinţă elevată îi permitea lui don Juan să îndeplinească partea cea mai importantă şi mai spectaculoasă a iniţierii: învăţăturile pentru partea stângă. Datorită extraordinarei calităţi a acestor stări, don Juan îmi cerea să nu le discut cu alţii, până la îndeplinirea tuturor obiectivelor iniţierii vrăjitorilor. Nu-mi era greu să-i fac pe plac. **În** acele stări unice de conştiinţă, capacitatea mea de onţelegere a onvăţăturilor sporea incredibil, dar on acelaşi timp eram lipsit de capacitatea de-a descrie sau de a-mi aminti ceva. **În** astfel de stări, puteam funcţiona eficient şi sigur, dar nu-mi mai puteam aminti nimic, de ondată ce reveneam la starea mea normală de conştiinţă.

Mi-a luat ani întregi până am reuşit să realizez conversiunea crucială a conştiinţei elevate în memorie. Raţiunea şi bunul-simţ au amânat momentul, fiindcă ele se izbeau de realitatea bizară şi de neconceput a conştiinţei elevate şi a cunoaşterii directe. Ani la rând, tulburarea cognitivă care a rezultat de aici m-a silit să ocolesc problema, evitând să mă gândesc la ea.

Tot ce am scris până acum despre ucenicia mea în vrăjitorie a fost o relatare a modului în care don Juan m-a învăţat măiestria de a-mi stăpâni conştiinţa. Până în prezent, nu m-am referit la arta *stalkingului* sau la măiestria *intenţiei.*

Don Juan m-a învăţat principiile acestor arte şi aplicaţiile lor, apelând la ajutorul a doi dintre confraţii săi vrăjitori, Vicente Medrano şi Silvio Manuel, dar tot ce am învăţat de la ei rămâne încă învăluit în ceea ce don Juan numea meandrele conştiinţei elevate. Până în prezent mi-a fost imposibil să scriu sau chiar să gândesc coerent despre arta *stalkingului* şi măiestria *intenţiei.* Greşeala mea a fost că le-am privit ca subiecte pentru memoria şi amintirea normală. Dar ele sunt şi nu sunt astfel de subiecte. Pentru a rezolva această contradicţie, nu am abordat subiectele direct – lucru virtual imposibil – ci indirect, prin tema finală a iniţierii primite de la don Juan: poveşti despre vrăjitorii din trecut.

Mi-a relatat poveştile pentru a pune în evidenţă ceea ce el numea miezurile abstracte ale lecţiilor sale. Dar eu eram incapabil să surprind natura miezurilor abstracte, în pofida explicaţiilor lui atotcuprinzătoare, care – acum ştiu – urmăreau mai curând să-mi deschidă mintea decât să mă lămurească într-o manieră raţională. Modul lui de a vorbi m-a făcut să cred ani la rând că explicaţiile referitoare la miezurile abstracte erau un fel de dizertaţii academice; tot ce puteam face în această situaţie era să iau aceste explicaţii aşa cum îmi fuseseră oferite. Ele au constituit o parte din acceptarea mea tacită a învăţăturilor primite, dar fără a le aprofunda, lucru esenţial în

înţelegerea lor.

Don Juan mi-a prezentat trei serii a câte şase miezuri abstracte, dispuse în funcţie de complexitatea lor crescândă. **În** cartea de faţă m-am ocupat de prima categorie, compusă din: manifestările spiritului, impactul spiritului, viclenia spiritului, coborвrea spiritului, cerinţele *intenţiei* şi modul de manevrare a *intenţiei.*

1. Manifestările spiritului

Primul miez abstract

Ori de câte ori era nevoie, don Juan îmi relata mici istorioare despre predecesorii lui vrăjitori, îndeosebi despre mentorul lui, nagualul Julian. Nu erau povestiri adevărate, ci mai curând descrieri ale modului în care se comportau vrăjitorii respectivi şi aspecte ale personalităţii lor. Fiecare dintre aceste relatări era menită să arunce lumină asupra unei anumite teme din iniţierea mea.

Auzisem aceleaşi povestiri de la alţi cincisprezece membri ai grupului de vrăjitori din care făcea parte don Juan, dar niciuna dintre ele nu-mi oferise o imagine clară despre persoanele descrise. Întrucât nu aveam cum să-l conving pe don Juan să-mi dea mai multe detalii despre vrăjitorii respectivi, mă resemnasem cu gândul că nu voi şti niciodată prea multe despre ei.

Într-o după-amiază, când ne aflam în munţii din sudul Mexicului, don Juan, care îmi explicase mai multe lucruri despre complexităţile măiestriei de a stăpâni conştiinţa, a făcut o afirmaţie uluitoare.

— Cred că a sosit momentul să vorbim despre vrăjitorii din trecut, a spus el.

Don Juan mi-a explicat că era necesar să încep să trag concluzii bazate pe o viziune sistematică asupra trecutului, concluzii referitoare atât la lumea preocupărilor cotidiene, cât şi la cea a vrăjitorilor.

— Vrăjitorii manifestă un interes vital pentru trecutul lor, mi-a spus el. Nu mă refer la trecutul lor ca persoane. Pentru vrăjitori, trecutul înseamnă faptele altor vrăjitori din vremuri de mult apuse. Ceea ce vom face noi acum va fi să explorăm acest trecut

Şi omul de rând explorează trecutul. Dar el cercetează îndeosebi trecutul personal, din motive personale. Vrăjitorii fac exact contrariul: consultă trecutul pentru a găsi un punct de referinţă.

— Dar nu asta face toată lumea? Nu toţi privesc în trecut pentru a căuta un punct de referinţă?

— Nu! mi-a răspuns el categoric. Omul de rând se compară cu trecutul – fie trecutul personal, fie cunoştinţe din trecut – spre a găsi justificări pentru comportamentul lui prezent sau viitor ori pentru a-şi stabili un model. Numai vrăjitorii caută cu adevărat un punct de referinţă în trecut.

— Don Juan, poate că totul îmi va deveni mai clar dacă îmi spui ce

înţelege un vrăjitor prin punct de referinţă.
— Pentru vrăjitori, stabilirea unui punct de referinţă înseamnă obţinerea unei şanse de a explora *intenţia,* mi-a răspuns el. Adică exact scopul ultimului aspect al iniţierii. Or, nimic nu le oferă vrăjitorilor o viziune mai clară asupra *intenţiei* decât povestirile despre alţi vrăjitori care s-au străduit să înţeleagă aceeaşi forţă.

Mi-a explicat că, în timp ce-şi examinau trecutul, predecesorii lui vrăjitori acordau mare atenţie ordinii abstracte de bază a ştiinţei lor.

— În vrăjitorie există douăzeci şi unu de miezuri abstracte, a continuat don Juan. Pornind de la miezurile abstracte, există zeci de povestiri despre vrăjitorie, referitoare la înaintaşii mei naguali care au încercat să înţeleagă spiritul. A sosit momentul să-ţi vorbesc de miezurile abstracte şi de povestirile despre vrăjitorie.

Am aşteptat ca don Juan să înceapă să istorisească, dar el a schimbat subiectul şi a revenit la explicarea conştiinţei.

— O clipă! am protestat eu. Cum rămâne cu povestirile despre vrăjitorie? Nu mi le spui?
— Bineînţeles că ţi le spun, a replicat el. Dar nu sunt povestiri pe care să le poţi depăna ca pe nişte basme. Trebuie să le prinzi firul cu propria ta minte şi să le regândeşti – să le retrăieşti, ca să zic aşa.

A urmat o lungă tăcere. Am devenit foarte circumspect, temându-mă că, dacă insistam să-mi spună poveştile, m-aş fi angajat la ceva ce aş fi regretat ulterior. Dar curiozitatea a învins prudenţa.

— Atunci, să începem, am spus cu glas răguşit.

Don Juan, care, fără îndoială, ghicise ce se ascundea în mintea mea, a zâmbit maliţios. S-a ridicat în picioare şi mi-a făcut semn să-l urmez. Şezusem pe nişte bolovani însoriţi din fundul unei vâlcele. Era pe la mijlocul după-amiezii. Cerul era acoperit şi întunecat. Nori joşi, aproape negri, pluteau spre est, deasupra piscurilor. Alţi nori mai înalţi făceau ca cerul să pară mai senin spre sud. Mai devreme, plouase torenţial, dar ploaia se retrăsese, lăsând în urmă doar ameninţarea ei.

A fi trebuit să mă simt îngheţat până în măduva oaselor, fiindcă era foarte frig. Dar îmi era cald. **În** timp ce strвngeam on pumn o piatră ontinsă de don Juan, mi-am dat seama că senzaţia de căldură, on timp ce afară era aproape ger, omi era familiară, şi totuşi mă uimea de fiecare dată. Ori de cвte ori eram aproape ongheţat, don Juan omi dădea să strвng on pumn o creangă ori o piatră sau omi vвra un mănunchi de frunze sub cămaşă, on capătul de jos al sternului şi atвt era suficient ca să-mi ridice temperatura.

Încercasem fără succes să recreez de unul singur efectul remediilor lui. El mi-a spus că nu remediile în sine, ci tăcerea lui interioară îmi ţinea de cald, iar crengile, pietrele sau frunzele erau simple trucuri pentru a-mi capta atenţia şi a mă face să mă concentrez.
Am iuţit pasul şi am urcat povârnişul vestic al unui munte, până am

ajuns la o lespede de stâncă, chiar în vârf. Ne aflam la poalele unui lanţ de munţi şi mai înalţi. De pe platoul cel îngust, am putut vedea că ceaţa începuse să se îndepărteze spre capătul sudic al văii de la picioarele noastre. Fuioare joase de nori păreau să ne împresoare, venind dinspre piscurile înalte, negre-verzui, de la vest. După ploaie, sub cerul înnorat şi întunecat, valea şi munţii de la est şi de la sud păreau învăluiţi într-o mantie neagră-verzuie de tăcere.

— Aici e locul ideal pentru a sta de vorbă, a spus don Juan, aşezându-se pe planşeul de piatră al unei mici grote.

Grota era numai bună cât să încăpem amândoi unul lângă altul. Creştetele noastre aproape atingeau plafonul, iar spinările se sprijineau confortabil de suprafaţa convexă a peretelui de stâncă. Ca şi cum grota ar fi fost anume scobită în stâncă pentru a oferi adăpost la două persoane de dimensiunile noastre.

Am mai remarcat o însuşire stranie a grotei: când stătusem în picioare pe lespedea din vârf, văzusem întreaga vale şi lanţurile muntoase de la est şi sud; dar, când mă aşezasem, mă trezisem înconjurat de stânci. Cu toate acestea, lespedea se găsea la nivelul planşeului grotei şi era netedă.

Tocmai voiam să-i vorbesc lui don Juan despre acest efect ciudat, dar el mi-a anticipat cuvintele.

— Grota e săpată de mâna omului, mi-a spus. Lespedea e oblică, dar ochiul nu observă înclinarea.

— Cine a făcut această grotă, don Juan?

— Vrăjitorii din vechime. Poate cu mii de ani în urmă. Una dintre însuşirile ei este că aici nu intră animale şi insecte, şi nici oameni. Se pare că vechii vrăjitori au investit-o cu o încărcătură negativă, care face ca nicio făptură vie să nu se simtă în largul ei aici.

În mod inexplicabil, eu mă simţeam neobişnuit de fericit şi în siguranţă acolo. Un fior de satisfacţie fizică îmi străbătea tot corpul. De fapt, simţeam în stomac o senzaţie dintre cele mai agreabile. Ca şi cum ceva mi-ar fi stimulat plăcut nervii.

— Eu mă simt în largul meu, am comentat.

— Şi eu, mi-a răspuns. Ceea ce înseamnă că, temperamental, niciunul din noi nu se deosebeşte prea mult de vrăjitorii din vechime. Lucru care mă îngrijorează peste poate.

Mă temeam să insist asupra subiectului, aşa că l-am aşteptat să vorbească.

— Prima poveste despre vrăjitorie pe care am să ţi-o spun se numeşte „Manifestările spiritului”, a început don Juan. Dar nu te lăsa indus în eroare de titlu. Manifestările spiritului reprezintă doar primul miez abstract în jurul căruia e construită prima povestire despre vrăjitorie.

Acest prim miez abstract este el însuşi o poveste, a continuat don Juan. Se zice că a fost odată un om, un om de rând, fără calităţi

deosebite. Era şi el, ca oricare altul, o cale de acces spre spirit. Şi prin aceasta, la fel ca oricare altul, era parte din spirit, parte din abstract. Dar el nu ştia acest lucru. Realitatea îi ocupa timpul în asemenea măsură, încât nu avea nici răgazul, nici dorinţa de a studia problema.

Spiritul a încercat zadarnic să-i dezvăluie conexiunea. Folosindu-se de glasul interior, spiritul şi-a destăinuit secretele, dar omul s-a dovedit incapabil să-i înţeleagă revelaţiile. Desigur, auzea glasul interior, dar îşi închipuia că era vorba de propriile lui sentimente şi gânduri.

Ca să-l trezească din amorţeală, spiritul i-a dat trei semne, trei manifestări succesive. Luându-şi o înfăţişare, spiritul a ieşit în calea omului în modul cel mai vizibil cu putinţă. Dar omul acorda atenţie doar propriilor sale probleme.

Don Juan s-a oprit şi s-a uitat la mine ca de fiecare dată când aştepta un comentariu sau întrebări din partea mea. Nu aveam nimic de spus. Nu înţelegeam unde voia să ajungă.

— Tocmai ţi-am vorbit despre primul miez abstract, a continuat el. Tot ce aş mai putea să adaug este că, datorită refuzului absolut al omului de a înţelege, spiritul a fost nevoit să recurgă la o viclenie. Astfel, viclenia a devenit esenţa căii alese de vrăjitori. Dar aceasta este o altă poveste.

Don Juan mi-a explicat că vrăjitorii înţelegeau acest nucleu abstract ca pe o reproducere a evenimentelor sau ca pe un tipar frecvent care apărea de fiecare dată când *intenţia* indica ceva semnificativ. Prin urmare, miezurile abstracte erau reproduceri ale unor lanţuri complete de evenimente.

Don Juan m-a asigurat că, prin căi de neînţeles, fiecare detaliu al fiecărui miez abstract se arăta în repetate rânduri fiecărui ucenic nagual. **În** continuare, m-a asigurat că şi el ajutase *intenţia* să mă implice on miezurile abstracte ale vrăjitoriei, la fel cum binefăcătorul lui, nagualul Julian, şi toţi nagualii dinaintea lui contribuiseră la implicarea ucenicilor. Procesul prin care fiecare ucenic nagual ontвlnea miezurile abstracte dăduse naştere unei serii de relatări ţesute on jurul acestor nuclee, relatări care descriau detalii specifice ale personalităţii fiecărui ucenic, precum şi omprejurările on care avusese loc ontвlnirea.

De pildă, mi-a spus că şi eu aveam propria mea poveste despre manifestările spiritului, la fel cum exista şi o poveste a lui don Juan, una a binefăcătorului său, una a predecesorului acestuia, şi aşa mai departe.

— Care-i povestea mea despre manifestările spiritului? am întrebat, oarecum nedumerit.

— Dacă există un luptător conştient de propriile lui poveşti, acela eşti tu, mi-a răspuns. La urma urmei, sunt ani întregi de când scrii despre ele. Dar n-ai remarcat miezurile abstracte, pentru că eşti o fire practică. Faci totul doar pentru a-ţi dezvolta spiritul practic. Deşi ai folosit intens poveştile, n-ai avut habar că în ele există un miez

abstract Aşadar, tot ce am făcut eu îţi apare ca o activitate practică sau uneori ca un capriciu: predarea tainelor vrăjitoriei în faţa unui ucenic recalcitrant şi adesea sărac cu duhul. Atâta timp cât priveşti problema sub acest aspect, nu vei observa miezurile abstracte.

— Trebuie să mă ierţi, don Juan, am spus, dar afirmaţiile dumitale sunt foarte derutante. Ce vrei să spui, de fapt?

— Încerc să introduc poveştile despre vrăjitorie ca tematică, mi-a răspuns. Niciodată nu ţi-am vorbit explicit despre acest subiect, pentru că prin tradiţie este ţinut secret. El reprezintă ultimul artificiu al spiritului. Se spune că în momentul în care ucenicul înţelege miezurile abstracte se aseamănă cu lespedea finală care acoperă şi sigilează piramida.

Se întuneca şi părea că va începe iar să plouă. Eram îngrijorat că, dacă vântul ar fi suflat de la est la vest, ploaia ne-ar fi udat până la piele în interiorul grotei. Nu mă îndoiam că şi don Juan era conştient de acest lucru, dar el părea să nu ia în seamă amănuntul.

— Până mâine dimineaţă nu va mai ploua, mi-a spus.

Auzind răspunsul la gândul meu nerostit, am tresărit involuntar şi m-am lovit cu capul de plafonul grotei. S-a auzit o bufnitură, dar zgomotul fusese mai puternic decât izbitura.

Don Juan a început să râdă în hohote. După un timp, am început să simt durerea şi am fost nevoit să-mi masez capul.

— Prezenţa ta îmi este la fel de agreabilă cum trebuie să fi fost şi a mea pentru binefăcătorul meu, mi-a spus şi a început din nou să râdă.

Amândoi am tăcut câteva minute. **În** jurul meu plutea o tăcere apăsătoare. Mi s-a părut că aud foşnetul norilor joşi care coborau spre noi dinspre vвrfurile munţilor. Apoi mi-am dat seama că ceea ce auzisem era o adiere blвndă. Din locul on care mă găseam on mica grotă, vвntul amintea de o şoaptă omenească.

— Am avut incredibila şansă de a fi iniţiat de doi naguali, mi-a spus don Juan, rupând efectul magic al vântului asupra mea. Unul a fost, desigur, binefăcătorul meu, nagualul Julian. Celălalt a fost binefăcătorul acestuia, nagualul Elías. Cazul meu este unic.

— De ce unic? am întrebat.

— Pentru că, timp de generaţii întregi, nagualii au adunat în jurul lor ucenici, la mulţi ani după ce maeştrii lor părăsiseră această lume, mi-a explicat el. Cu excepţia binefăcătorului meu. Eu am devenit ucenicul nagualului Julian cu opt ani înainte ca binefăcătorul lui să părăsească această lume. Am avut parte de opt ani de graţie. A fost cea mai mare şansă care mi se putea ivi, întrucât mi s-a oferit prilejul de a primi lecţii de la două temperamente opuse. Ca şi cum aş fi fost educat de un tată puternic şi de un bunic şi mai puternic, care nu cădeau niciodată de acord. Într-o astfel de întrecere învinge întotdeauna bunicul. Aşadar, eu sunt, de fapt, produsul învăţăturilor nagualului Elías. Ne asemănam mai mult, nu doar ca temperament, dar şi ca înfăţişare. Aş spune că lui

îi datorez desăvârşirea mea. Totuşi, volumul de muncă investit în transformarea mea dintr-o fiinţă neputincioasă într-un luptător fără cusur i-o datorez binefăcătorului meu, nagualul Julian.

— Cum arătă la înfăţişare nagualul Julian? am întrebat.

— Mă crezi că şi în ziua de azi mi-e greu să mi-l evoc? mi-a spus don Juan. Ştiu că pare absurd, dar în funcţie de necesităţi sau de împrejurări, putea fi tânăr sau bătrân, frumos sau urât, slab şi neputincios sau puternic şi viril, gras sau suplu, de înălţime medie sau foarte scund.

— Vrei să spui că era un actor care interpreta diverse roluri cu ajutorul recuzitei?

— Nu, nu exista niciun fel de recuzită, iar el nu era un simplu actor. Desigur, era un actor înnăscut, dar asta-i cu totul altceva. Ideea este că era capabil să se transforme în toate aceste persoane diametral opuse. Faptul că era un mare actor îi permitea să redea toate particularităţile de comportament care făceau ca fiecare personaj să devină real. Să zicem că se simţea în largul lui o dată cu fiecare schimbare de personalitate. Aşa cum tu te simţi în largul tău de fiecare dată când îţi schimbi hainele.

Îmboldit de curiozitate, l-am rugat pe don Juan să-mi povestească mai multe despre transformările binefăcătorului său. El mi-a răspuns că cineva îl învăţase cum să opereze acele transformări, dar pentru a-mi da şi alte explicaţii, ar fi fost nevoit să abordeze alte poveşti.

— Cum arăta nagualul Julian când nu se transforma? am întrebat.

— Să zicem că înainte de a deveni nagual era foarte suplu şi musculos, mi-a răspuns don Juan. Avea părul negru, des şi ondulat. Un nas lung şi delicat, dinţi mari, albi şi puternici, faţa ovală, maxilarul ferm şi ochi strălucitori, căprui închis. Măsura cam un metru şaptezeci înălţime. Nu era indian, nici mexican smead la faţă, dar nu avea nici paloarea unui englez. De fapt, tenul lui nu semăna cu al nimănui, îndeosebi în ultimii ani, când culoarea feţei se schimba mereu, de la negricios la palid şi invers. Când l-am cunoscut, era un bătrân cu obrazul uşor ars de soare, apoi, o dată cu trecerea timpului, a devenit un tânăr cu pielea deschisă la culoare, abia cu câţiva ani mai vârstnic decât mine. La vremea aceea eu aveam douăzeci de ani. Dar dacă schimbările lui de înfăţişare erau uluitoare, a continuat don Juan, cele de stare sufletească şi comportament, care însoţeau fiecare transformare, erau şi mai incredibile. De exemplu, când era un tânăr plinuţ, era vesel şi senzual. Când era un bătrân uscăţiv, era meschin şi răzbunător. Când era un bătrân gras, devenea cel mai mare dobitoc cu putinţă.

— Era vreodată el însuşi? am întrebat.

— Nu aşa cum sunt eu, mi-a răspuns don Juan. Întrucât pe mine nu mă interesează transformările, sunt întotdeauna unul şi acelaşi. Dar el era cu totul altfel.

Don Juan m-a privit ca şi cum mi-ar fi evaluat forţa interioară. A zâmbit, a clătinat din cap şi a izbucnit într-un râs straşnic.

— Ce-i atât de amuzant, don Juan? am întrebat.

— Faptul că încă eşti prea afectat şi prea rigid ca să apreciezi cum se cuvine natura transformărilor binefăcătorului meu şi perspectiva lor globală, mi-a răspuns. Sper numai ca, în momentul în care îţi voi povesti despre ele, să nu capeţi o obsesie morbidă.

Dintr-un motiv inexplicabil, brusc nu m-am mai simţit în largul meu şi am fost nevoit să schimb subiectul.

— De ce nagualii sunt numiţi „binefăcători" şi nu doar mentori? am întrebat neliniştit.

— Denumirea de binefăcător e o reacţie a ucenicilor, mi-a răspuns don Juan. Un nagual dă naştere unui copleşitor sentiment de recunoştinţă în discipolii săi. La urma urmei, un nagual îi modelează şi-i călăuzeşte spre zone inimaginabile.

I-am spus că, după părerea mea, a-i învăţa pe alţii era cel mai altruist gest pe care îl puteai face pentru semenii tăi.

— Pentru tine, a-i învăţa pe alţii înseamnă să vorbeşti despre tipare, mi-a spus el. Pentru un vrăjitor, a-i învăţa pe alţii este ceea ce nagualul face pentru ucenicii săi. Îi ajută să se adape la forţa supremă a universului: *intenţia,* forţa care schimbă şi reaşează lucrurile sau le păstrează aşa cum sunt. Nagualul formulează, apoi ghidează consecinţele pe care forţa le poate avea asupra discipolilor săi. Dacă el nu ar modela *intenţia,* ucenicii n-ar cunoaşte veneraţia, minunea. **În** loc să pornească pe calea magică a descoperirii, discipolii ar onvăţa doar o meserie: vindecător, vrăjitor, ghicitor, şarlatan, orice.

— Îmi poţi explica ce este intenţia? l-am întrebat.

— Singura cale de a cunoaşte *intenţia,* mi-a răspuns el, este să intri în contact direct printr-o legătură vie care există între *intenţie* şi toate făpturile înzestrate cu simţuri. Vrăjitorii definesc *intenţia* ca fiind „indescriptibilul", „abstractul", „nagualul". Eu prefer denumirea de „nagual", dar cum ea se suprapune definiţiei maestrului sau binefăcătorului, care se numeşte şi el nagual, am decis să rămân la termenul de „spirit", *intenţie,* „abstract".

Don Juan a tăcut brusc, apoi m-a îndemnat să tac şi eu şi să mă gândesc la cele ce-mi spusese. Între timp se întunecase. Tăcerea devenise atât de adâncă, încât, în loc să-mi creeze o stare de pace sufletească, mă neliniştea. Nu-mi puteam pune ordine în gânduri. Am încercat să mă concentrez asupra poveştii pe care mi-o spusese don Juan, dar am ajuns să mă gândesc la altceva, până când, într-un târziu, am adormit.

Impecabilitatea nagualului Elías

Nu ştiu cât am dormit în grotă. M-a trezit vocea lui don Juan. El mi-

a spus că prima poveste despre vrăjitorie, referitoare la manifestările spiritului, era o prezentare despre relaţia dintre *intenţie* şi nagual. Ea relata cum spiritul pusese drept momeală în calea nagualului un potenţial discipol şi cum nagualul trebuise să evalueze momeala înainte de a decide dacă s-o accepte sau nu.

În grotă era foarte întuneric şi spaţiul îngust era apăsător. **În** mod obişnuit, un spaţiu atвt de mic mi-ar fi dat senzaţia de claustrofobie, onsă grota omi crea o stare de linişte, alungвndu-mi iritarea. Totodată, ceva din configuraţia grotei absorbea ecourile cuvintelor rostite de don Juan.

Don Juan mi-a explicat că fiecare faptă a vrăjitorilor, îndeosebi a nagualilor, reprezenta fie un mijloc de întărire a legăturii cu *intenţia,* fie o reacţie declanşată de această legătură. Era deci necesar ca vrăjitorii şi, în special, nagualii să pândească în permanenţă şi în mod activ manifestările spiritului. Astfel de manifestări erau denumite gesturi ale spiritului sau, mai simplu, indicii sau semne.

A repetat povestea pe care mi-o spusese mai înainte, despre întâlnirea cu binefăcătorul său, nagualul Julian.

Don Juan fusese convins de doi escroci să-şi ia o slujbă la o fermă singuratică. Unul din cei doi, şef de echipă la fermă, pur şi simplu, pusese stăpânire pe don Juan şi-l făcuse sclavul său.

Disperat şi negăsind altă soluţie, don Juan fugise. Şeful de echipă cel rău îl urmărise şi-l prinsese pe un drum de ţară, unde îl împuşcase în piept şi-l părăsise acolo, crezându-l mort.

Don Juan zăcuse în drum, sângerând de moarte, când deodată apăruse nagualul Julian. Folosindu-şi ştiinţa de vindecător, îi oprise sângerarea, îl dusese la el acasă pe don Juan, încă lipsit de cunoştinţă, şi-l pusese pe picioare.

Indiciile date de spirit nagualului Julian în legătură cu don Juan fuseseră două la număr. Mai întâi, un mic ciclon, care stârnise un nor de praf pe drum, la câţiva metri de locul în care zăcea rănitul. Al doilea semn fusese gândul care-l săgetase pe nagualul Julian cu o clipă înainte de a auzi un foc de armă în imediata lui apropiere: anume că sosise vremea să-şi ia un ucenic. Câteva momente mai târziu, spiritul îi dăduse şi un al treilea semn: alergând să se adăpostească, nagualul Julian se ciocnise de omul cu arma, punându-l astfel pe fugă şi, poate, împiedicându-l să tragă un al doilea glonţ în don Juan. A te ciocni cu cineva era un gen de gafă pe care niciun magician nu avea voie s-o comită, cu atât mai puţin un nagual.

Nagualul Julian apreciase imediat ocazia. Când îl *văzuse* pe don Juan, înţelesese motivul manifestării spiritului: în faţa lui se găsea un zdrahon de flăcău, candidatul perfect pentru a deveni ucenicul său şi viitor nagual.

Amănuntul m-a dus cu gândul la o întrebare raţională şi chinuitoare. Am vrut să ştiu dacă vrăjitorii puteau interpreta greşit un

semn. Don Juan mi-a răspuns că, deşi întrebarea mea era perfect îndreptăţită, ea nu avea obiect, ca cele mai multe dintre întrebările mele, întrucât o pusesem pornind de la experienţa mea din viaţa cotidiană. Astfel, întrebările mele se refereau de fiecare dată la procedee testate, la etape care se cereau urmate, la reguli de meticulozitate, fără nicio legătură cu premisele vrăjitoriei. El a subliniat că punctul slab al raţionamentului meu era acela că niciodată nu-mi raportam experienţele la lumea vrăjitorilor.

Am argumentat că foarte puţine dintre experienţele mele în lumea vrăjitorilor aveau continuitate, prin urmare nu mă puteam folosi de ele în viaţa cotidiană. De foarte puţine ori şi doar când mă găseam în stare de conştiinţă elevată reuşeam să-mi amintesc ceva. La nivelul de conştiinţă elevată, pe care-l atingeam de obicei, singura experienţă care păstra continuitatea dintre trecut şi prezent era aceea de a-l cunoaşte pe el.

El mi-a replicat tăios că eram perfect capabil să abordez raţionamentele vrăjitorilor, întrucât aveam experienţa premiselor vrăjitoriei în starea mea normală de conştiinţă. Apoi, pe un ton mai blând, a adăugat că conştiinţa elevată nu revela nimic, până când edificiul cunoştinţelor de vrăjitorie nu era complet.

Apoi a răspuns la întrebarea mea, şi anume dacă vrăjitorii puteau sau nu interpreta greşit semnele. El mi-a explicat că atunci când un magician interpreta un semn, el îi cunoştea adevărata semnificaţie, fără să-şi explice cum anume. Era unul dintre efectele uluitoare ale verigii de legătură cu *intenţia.* Vrăjitorii ştiau să cunoască lucrurile în mod direct. Siguranţa lor de sine depindea de puterea şi claritatea verigii de legătură.

Don Juan mi-a spus că ceea ce toată lumea cunoştea sub numele de „intuiţie” reprezenta activarea legăturii noastre cu *intenţia.* Cum vrăjitorii urmăreau cu bună ştiinţă înţelegerea şi dezvoltarea acestei legături, se putea spune că ei intuiau totul corect şi fără greşeală. Citirea semnelor era ceva comun pentru vrăjitori: greşelile apăreau doar când interveneau sentimente personale care umbreau legătura vrăjitorilor cu *intenţia.* Altfel, cunoaşterea lor directă era perfect corectă şi funcţională.

Un timp amândoi am rămas tăcuţi.

Deodată, el a spus:

— Am să-ţi relatez o povestire despre nagualul Elías şi manifestarea spiritului. Faţă de un vrăjitor, îndeosebi faţă de un nagual, spiritul se manifestă la tot pasul. Totuşi, acesta nu este întregul adevăr. Adevărul adevărat este că spiritul se dezvăluie tuturor cu aceeaşi intensitate şi consecvenţă, dar numai vrăjitorii, şi mai ales nagualii, sunt capabili să descifreze aceste revelaţii.

Don Juan şi-a început povestea. El mi-a spus că, într-o zi, nagualul Elías mergea la oraş călare pe calul lui, care-l ducea pe o scurtătură,

printre lanuri de grâu. Deodată, calul s-a speriat de zborul jos şi rapid al unui şoim care zburase la numai câţiva centimetri de pălăria de paie a nagualului. Nagualul a descălecat imediat şi a început să se uite în toate părţile. Printre spicele de grâu înalte şi uscate a văzut un tânăr ciudat. Acesta era îmbrăcat într-un costum negru, scump şi părea străin de partea locului. Nagualul Elías era obişnuit să întâlnească pe câmp ţărani sau moşieri, dar niciodată nu văzuse un orăşean elegant mergând prin lan, ca şi cum puţin i-ar fi păsat de pantofi şi de straiele lui scumpe.

Nagualul şi-a priponit calul şi s-a îndreptat spre tânărul acela. A recunoscut zborul şoimului, ca şi ţinuta tânărului, drept manifestări clare ale spiritului, de care nu avea cum să nu ţină seama. A ajuns foarte aproape de tânăr şi a văzut ce se petrecea. Tânărul fugărea o ţărancă, iar aceasta alerga la câţiva metri în faţa lui, ferindu-se şi râzând împreună cu el.

Pentru nagual, contradicţia era foarte limpede. Cei doi care se jucau în lanul de grâu nu aparţineau aceleiaşi lumi. Nagualul s-a gândit că tânărul era, probabil, fiul moşierului, iar femeia, servitoare în casă. S-a simţit stânjenit că-i privea şi tocmai voia să plece, când şoimul a săgetat din nou deasupra lanului, de astă dată trecând chiar pe deasupra tânărului. Şoimul i-a speriat pe cei doi, care s-au oprit şi au ridicat privirea, aşteptându-l să se năpustească încă o dată. Nagualul a remarcat că tânărul era zvelt şi frumos şi că avea ochi neliniştiţi şi privirea rătăcită.

Perechea s-a plictisit să se mai uite după şoim şi şi-a reluat jocul. Bărbatul a prins femeia, a sărutat-o cu blândeţe, apoi a culcat-o încet la pământ. Dar, în loc să facă dragoste cu ea, cum se aşteptase nagualul, el şi-a scos hainele şi a început să se mişte gol prin faţa ei. Ea nu a închis ochii ruşinată, nici n-a ţipat, stânjenită sau înfricoşată. A chicotit, fascinată de giumbuşlucurile bărbatului gol, care se mişca în jurul ei ca un satir, făcând gesturi lascive şi râzând. Într-un târziu, vizibil copleşită de privelişte, a scos un ţipăt ascuţit, s-a ridicat şi s-a aruncat în braţele tânărului.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías îi mărturisise că semnele spiritului în acea situaţie fuseseră cât se poate de derutante. Era limpede că tânărul nu era întreg la minte. Altfel, ştiind cum îşi apărau ţăranii femeile, n-ar fi îndrăznit să seducă o ţărancă tânără chiar la marginea drumului – şi încă gol puşcă.

Don Juan a izbucnit în râs şi mi-a spus că, pe vremea aceea, să te dezbraci şi să faci dragoste ziua în amiaza mare într-un asemenea loc însemna ori să fii nebun, ori binecuvântat de spirit. A adăugat că ceea ce făcuse tânărul poate n-ar fi fost mare lucru în zilele noastre. Dar în urmă cu o sută de ani, oamenii erau supuşi mult mai multor inhibiţii. Toate acestea l-au convins pe nagualul Elías, încă din clipa în care a dat cu ochii de tânăr, că acesta era atât nebun, cât şi binecuvântat de spirit. L-a îngrijorat gândul că s-ar fi putut întâmpla să treacă vreun

ţăran, care să se înfurie şi să-l ucidă cu pietre chiar atunci, pe loc. Dar nu a apărut nimeni. Nagualul Elías avea impresia că timpul rămăsese suspendat în loc.

După ce tânărul a făcut dragoste cu ţăranca, s-a îmbrăcat, a scos o batistă, şi-a şters cu grijă pantofii şi, continuând să-i facă fetei fel şi fel de promisiuni înfocate, şi-a văzut de drum. Nagualul Elías a pornit după el. De fapt, l-a urmărit preţ de câteva zile şi a descoperit că tânărul se numea Julian şi că era actor.

În continuare, nagualul l-a văzut suficient de des pe scenă ca să-şi dea seama că actorul avea charismă. Publicul, în special femeile, îl iubeau. Iar el nu ezita să facă uz de farmecele personale ca să-şi seducă admiratoarele. Tot urmărindu-l pe actor, nagualul ajunsese să fie martor în repetate rânduri la tehnica lui de seducţie. Aceasta implica expunerea în pielea goală în faţa admiratoarelor, de îndată ce se găsea singur cu ele, apoi aştepta până ce femeile, uluite de spectacol, îi cedau. Tehnica părea extrem de eficientă. Nagualul fusese nevoit să admită că actorul avea mare succes, cu o singură excepţie. Era bolnav de moarte. Nagualul *văzuse* umbra neagră a morţii urmându-l pretutindeni.

Don Juan mi-a explicat din nou ceva ce-mi mai spusese cu ani în urmă: moartea fiecărui om este o pată neagră, aflată chiar în dreptul omoplatului stâng. Mi-a mai spus că vrăjitorii ştiau când o persoană se afla în pragul morţii, întrucât atunci *vedeau* cum pata întunecată devine o umbră mişcătoare având aceleaşi dimensiuni şi formă cu persoana căreia îi aparţinea.

Recunoscând prezenţa iminentă a morţii, nagualul a fost cuprins de o mare nedumerire. Se întreba de ce spiritul alesese o persoană atât de bolnavă. Fusese învăţat că în starea naturală predomina înlocuirea, nu remedierea. Iar nagualul se îndoia că ar fi avut capacitatea sau puterea de a-l vindeca pe tânăr sau de a se împotrivi umbrei negre a morţii. Se îndoia şi că ar fi fost în stare să descopere motivul pentru care spiritul îl implicase în manifestarea unei risipe atât de evidente.

Nagualul nu avea altceva de făcut decât să rămână în preajma actorului, să-l urmeze pretutindeni şi să aştepte prilejul de a *vedea* în profunzime. Don Juan mi-a explicat că prima reacţie a unui nagual în momentul confruntării cu manifestările spiritului este de a *vedea* persoanele implicate. Nagualul Elías fusese foarte atent să *vadă* omul, din clipa în care pusese ochii pe el. De asemenea, o *văzuse* pe ţăranca cea tânără care făcuse parte din manifestarea spiritului, dar nu *văzuse* nimic altceva care, după judecata lui, să-i fi confirmat manifestarea spiritului.

Totuşi, în timp ce era martor la altă tentativă de seducţie, capacitatea de a *vedea* a nagualului căpătase altă profunzime. De astă dată admiratoarea actorului era fiica unui fermier bogat. De la început, fata

controlase total situaţia. Nagualul aflase despre întâlnirea lor, pentru că o auzise, întâmplător, pe fată cerându-i actorului s-o întâlnească a doua zi. Nagualul stătuse ascuns de cealaltă parte a străzii şi, în zori, când fata ieşise din casă, în loc să meargă la liturghie se dusese la întâlnirea cu actorul. Acesta o aşteptase şi ea îl ademenise s-o urmeze pe câmp. El păruse că ezită, dar ea îl provocase şi nu-l lăsase să bată în retragere.

În timp ce-i urmărea furişându-se pe câmp, nagualul a căpătat convingerea că în ziua aceea urma să se petreacă ceva ce nu bănuia niciunul din tineri. *Văzuse* că umbra neagră a actorului crescuse la aproape dublul înălţimii lui. Din privirea misterioasă şi rece a fetei, nagualul dedusese că şi ea simţise cumva umbra neagră a morţii. Actorul părea preocupat. Nu râdea ca altădată.

Merseseră destul de mult. La un moment dat, îl observaseră pe nagual, care-i urmărea, dar acesta se prefăcuse că lucrează pământul, întruchipând un ţăran de prin partea locului. Acest lucru îi liniştise pe cei doi tineri şi-i permisese nagualului să vină mai aproape.

Sosise şi momentul în care actorul îşi aruncase hainele şi se expusese în faţa fetei. Dar, în loc să leşine şi să se prăbuşească în braţele lui, ca celelalte, ea a început să-l lovească. L-a lovit fără milă cu picioarele şi cu pumnii, l-a călcat pe picioarele goale, făcându-l să urle de durere. Nagualul ştia că tânărul n-o ameninţase şi nu-i făcuse niciun rău. Nici nu se atinsese de ea. Ea era singura care lovea. El nu făcea altceva decât să se apere tot timpul, dar fără prea mare convingere; totodată, încerca s-o ademenească, arătându-şi organele genitale.

Nagualul se simţise cuprins de dezgust şi admiraţie. Îşi dădea seama că actorul era un libertin irecuperabil, dar, în acelaşi timp, era perfect conştient că tânărul avea ceva unic, deşi revoltător. Nagualul fusese uluit să *vadă* că legătura omului cu spiritul era extraordinar de clară.

În cele din urmă, atacul încetase. Femeia renunţase să-l mai lovească pe actor. Apoi, în loc s-o ia la fugă, îi cedase, se culcase la pământ şi-i spusese actorului că putea face ce dorea cu ea.

Nagualul remarcase că tânărul era epuizat şi aproape inconştient. Totuşi, în ciuda oboselii, îşi consumase actul de seducţie.

În timp ce nagualul râdea şi cugeta la uriaşa, dar inutila, putere şi hotărâre a bărbatului, femeia ţipase şi actorul începuse să gâfâie. Nagualul *văzuse* cum îl loveşte umbra neagră. Umbra pătrunsese în deschizătură, cu precizia unui pumnal.

Ajuns în acest punct al povestirii, don Juan a făcut o paranteză, dezvoltând o idee pe care mi-o explicase mai devreme: îmi descrisese deschizătura ca pe o breşă în coconul nostru luminos, aflat în dreptul ombilicului, şi unde forţa morţii lovea fără încetare. Acum don Juan mi-a explicat că în momentul în care moartea loveşte fiinţe sănătoase, lovitura are efectul unei mingi sau al unui pumn. Dar când fiinţele sunt

muribunde, moartea le loveşte înfigându-se ca un pumnal.
Astfel, nagualul Elías nu avusese nicio îndoială că actorul murise şi că moartea lui punea capăt propriului său interes faţă de scopurile urmărite de spirit. Nu mai rămânea niciun scop: moartea anulase totul. Se ridicase din locul în care se ascunsese şi voise să plece, când deodată ceva îl făcuse să şovăie. Acel ceva era calmul fetei. Aceasta îşi punea cu nonşalanţă cele câteva haine pe care şi le scosese şi fluiera încetişor, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Atunci nagualul *văzuse* cum, relaxându-se, ca să accepte prezenţa morţii, trupul bărbatului eliberase un văl protector şi-şi dezvăluise adevărata fire. Era un flăcău voinic, înzestrat cu puteri extraordinare, capabil să creeze un ecran de protecţie sau camuflare – un vrăjitor înnăscut şi un candidat ideal de ucenic vrăjitor, dacă n-ar fi existat umbra neagră a morţii.

Nagualul fusese copleşit de descoperire. Acum înţelegea ce urmărise spiritul, dar nu reuşea să-şi dea seama cum îşi găsea locul o făptură atât de neputincioasă în planurile vrăjitorilor.
Între timp, femeia se ridicase în picioare şi, fără să arunce o privire bărbatului, al cărui trup zvâcnea în spasmele morţii, se îndepărtase.

Nagualul îi *văzuse* luminozitatea şi-şi dăduse seama că agresivitatea ei extremă era rezultatul eliberării unui enorm flux de energie. Era convins că, dacă ea nu-şi întrebuinţa cumva energia, aceasta avea s-o distrugă, şi era greu de spus ce nenorociri s-ar fi putut abate asupra ei.

În timp ce o privea, îndepărtându-se liniştită, nagualul îşi dăduse seama că spiritul îi oferea încă un semn. Trebuia deci să rămână calm, detaşat Trebuia să acţioneze ca şi cum nu ar fi avut nimic de pierdut şi să intervină, orice s-ar fi întâmplat. Ca un adevărat nagual ce era, hotărâse să abordeze imposibilul, fără alt martor în afară de spirit.
Don Juan a comentat că astfel de incidente erau menite să pună la încercare un nagual, determinând dacă era un autentic vrăjitor sau un şarlatan. Nagualii luau decizii. Fără a ţine seama de consecinţe, ei acţionau sau decideau să nu întreprindă nimic. Impostorii cădeau pe gânduri şi nu mişcau un deget. După ce luase decizia, nagualul Elías se dusese liniştit la tânărul care trăgea să moară şi făcuse primul lucru pe care trupul, şi nu mintea, îl îndemnaseră să-l facă: lovise punctul de asamblare al tânărului, pentru a-l face să între în starea de conştiinţă elevată. Îl lovise cu disperare, iar şi iar, până când punctul de asamblare se mişcase. Ajutate de însăşi forţa morţii, loviturile nagualului trimiseseră punctul de asamblare al tânărului într-un loc în care moartea nu mai conta, aşa că actorul încetase să lunece spre moarte.
Când actorul a început din nou să respire, nagualul era deja conştient de marea răspundere pe care şi-o asuma. Dacă tânărul avea să se împotrivească forţei morţii sale, atunci era necesar să rămână în starea

de conştiinţă elevată până când moartea va fi fost îndepărtată. Slăbiciunea fizică a tânărului făcea ca el să nu poată fi deplasat din loc, altfel risca moartea subită. Atunci nagualul făcuse singurul lucru cu putinţă în acele împrejurări: construise o colibă în jurul corpului. Rămăsese acolo vreme de trei luni şi-l îngrijise pe tânărul complet imobilizat.

Raţiunea a preluat controlul şi, în loc să ascult, pur şi simplu, am întrebat cum de putuse nagualul Elías să construiască o colibă pe pământul altcuiva. Eram conştient de atitudinea ţăranilor faţă de pământ şi de sentimentul de proprietate.

Don Juan a recunoscut că şi el pusese aceeaşi întrebare. Iar nagualul Elías răspunsese că însuşi spiritul făcuse posibil acest lucru. Aşa se întâmplă cu toate acţiunile unui nagual, cu condiţia ca acesta să urmeze manifestările spiritului.

Primul lucru pe care-l făcuse nagualul Elías când actorul începuse din nou să respire fusese să alerge după fată. Ea era o parte importantă a manifestării spiritului. O ajunsese din urmă, nu departe de locul în care zăcea actorul, zbătându-se între viaţă şi moarte. **În** loc să-i vorbească despre situaţia jalnică a tвnărului şi s-o convingă să-l ajute, nagualul oşi asumase răspunderea totală pentru actele sale şi se repezise la ea ca un leu, lovind-o cu putere on punctul de asamblare. Şi ea, ca şi actorul, erau capabili să reziste loviturilor vieţii sau morţii. Punctul ei de asamblare se deplasase, dar, o dată liber, oncepuse să se mişte haotic.

Nagualul o dusese în locul în care zăcea actorul. Aici petrecuse o zi întreagă ajutând-o să nu-şi piardă minţile, iar pe tânăr să nu-şi piardă viaţa.

Când se convinsese că stăpânea cumva situaţia, se dusese la tatăl fetei şi-i spusese că fata lui fusese probabil lovită de un fulger, care o făcuse să-şi piardă temporar minţile. Îl dusese pe tată la locul în care se găsea fata şi-i spusese că tânărul, oricine ar fi fost el, preluase cu trupul lui întreaga sarcină a fulgerului, salvând astfel fata de la moarte sigură; în schimb, el însuşi fusese afectat în asemenea măsură, încât nu putea fi mişcat din loc.

Recunoscător, tatăl fetei îl ajutase pe nagual să construiască coliba pentru tânărul care-i salvase fata. **În** trei luni, nagualul realizase imposibilul. Ol vindecase pe actor.

Când venise vremea să plece, simţul răspunderii şi al datoriei îl obligaseră pe nagual s-o avertizeze pe fată în legătură cu excesul ei de energie şi cu consecinţele cumplite pe care le-ar fi avut asupra vieţii şi bunăstării ei. Îi ceruse apoi să se alăture lumii vrăjitorilor, care îi putea oferi protecţie faţă de propria-i putere autodistructivă.

Femeia nu-i răspunsese. Atunci nagualul Elías se văzuse nevoit să-i spună ceea ce fiecare nagual destăinuia la un moment dat unui potenţial ucenic: că vrăjitorii vorbeau despre vrăjitorie ca despre o

pasăre fermecată şi misterioasă, oprită din zborul ei o clipă, pentru a-i da omului speranţă şi scop în viaţă; că vrăjitorii trăiau sub aripa acestei păsări, pe care o numeau pasărea înţelepciunii sau pasărea libertăţii; că o hrăneau cu râvna şi cu impecabilitatea lor. I-a mai spus că vrăjitorii ştiau că zborul păsării era întotdeauna în linie dreaptă, întrucât ea nu avea cum să cotească sau să descrie un ocol, ca să se întoarcă; pasărea libertăţii nu putea face decât două lucruri: să-i ia cu ea pe vrăjitori sau să-i lase şi să zboare mai departe.
Nagualul Elías nu putuse vorbi în acelaşi fel cu tânărul actor care era încă la un pas de moarte. Tânărul nu prea avea de ales. Cu toate acestea, nagualul îi spusese că, dacă voia să se vindece, atunci trebuia să-l urmeze necondiţionat. Actorul acceptase imediat.
În ziua în care nagualul Elías şi actorul porniseră spre casă, fata aştepta tăcută la marginea oraşului. Nu-şi luase niciun bagaj, nici măcar un coş de nuiele. Părea să fi venit doar ca să-i conducă la plecare. Nagualul îşi văzuse de drum, fără s-o privească, dar actorul, care era transportat pe o targă, făcuse efortul de a-şi lua rămas-bun de la ea. Ea râsese şi, fără un cuvânt, li se alăturase. Nu avea niciun fel de îndoieli şi nu-şi făcea griji pentru tot ce lăsa în urmă. Înţelesese perfect că nu va mai avea o a doua şansă şi că pasărea libertăţii fie îi lua cu ea pe vrăjitori, fie îi lăsa şi zbura mai departe.

Don Juan a comentat că faptul nu era surprinzător. Forţa personalităţii nagualului era întotdeauna atât de copleşitoare, încât acesta era practic irezistibil, iar nagualul Elías îi influenţase profund pe cei doi tineri. **În** cele trei luni avute la dispoziţie interacţionase cu ei zilnic, timp on care oi obişnuise cu consecvenţa, detaşarea şi obiectivitatea lui. Tinerii fuseseră oncвntaţi de sobrietatea lui şi, mai presus de orice, de totala lui dăruire faţă de amвndoi. Prin exemplul şi faptele sale, nagualul Elнas le oferise o viziune justă asupra lumii vrăjitorilor: o lume care-i sprijinea şi-i ongrijea, dar care punea şi condiţii. O lume on care puţine greşeli erau admise. Apoi don Juan mi-a reamintit de ceva ce-mi repetase adesea, dar la care reuşisem de fiecare dată să nu mă gвndesc. Mi-a spus că nu trebuia să uit nicio clipă că pasărea libertăţii avea foarte puţină răbdare şi că nu stătea prea mult pe gвnduri, iar dacă oşi lua zborul, nu se mai ontorcea niciodată.

Fiorii reci pe care mi i-a dat vocea lui au făcut ca liniştea şi întunericul de până cu o secundă în urmă să dispară şi tot ce se găsea în jurul nostru să devină o prezenţă imediată.
Don Juan a chemat înapoi întunericul şi pacea, la fel de repede cum chemase şi necesitatea. M-a înghiontit uşor în braţ.

— Femeia aceea era atât de puternică, încât putea dansa în cerc în jurul orişicui, mi-a spus el. Numele ei era Talía.

2. Lovitura spiritului

Abstractul

Ne-am înapoiat acasă la don Juan în primele ore ale dimineţii. Ne-a luat mult timp până am coborât muntele, pentru că îmi era teamă să nu cad într-o prăpastie pe întuneric, iar don Juan trebuia să se oprească mereu ca să-şi tragă sufletul, istovit de cât râdea de mine.

Eram frânt de oboseală, dar nu puteam să adorm. Înainte de amiază a început să plouă. Zgomotul aversei pe acoperişul de şindrilă, în loc să-mi dea o stare de somnolenţă, mi-a îndepărtat orice urmă de oboseală.

M-am sculat din pat şi m-am dus să-l caut pe don Juan. L-am găsit moţăind într-un fotoliu. **În** clipa on care m-am apropiat de el, s-a trezit. I-am dat bineţe.

— Se pare că nu ai probleme cu insomnia, am comentat eu.

— Când eşti speriat sau necăjit, să nu încerci să dormi, mi-a spus el, fără să mă privească. Aţipeşte într-un fotoliu confortabil, aşa cum fac eu.

Cândva îmi sugerase că, dacă voiam să-mi odihnesc şi să-mi refac trupul, trebuia să dorm mult, culcat pe burtă, cu faţa întoarsă către stânga şi cu tălpile picioarelor pe tăblia patului. Ca să nu-mi fie frig, mi-a recomandat să-mi pun o pernă moale pe umeri, departe de gât, şi să port şosete groase sau să rămân încălţat.

Când i-am auzit sugestia pentru prima oară, am crezut că glumea, dar mai târziu am gândit cu totul altfel. Somnul în acea poziţie mă ajuta să mă odihnesc extraordinar de bine. Când am comentat efectele uluitoare, el m-a sfătuit să-i urmez sfaturile punct cu punct, fără să mă obosesc să-i dau crezare.

I-am sugerat lui don Juan că mi-ar fi putut spune cu o noapte înainte despre somnul în capul oaselor. I-am explicat motivul insomniei mele: pe lângă marea oboseală, mă preocupa în mod ciudat ceea ce auzisem de la el în grota vrăjitorilor.

— Termină! a exclamat el. Ai văzut şi ai auzit lucruri mult mai îngrijorătoare, fără să-ţi pierzi somnul. Altceva te supără.

O clipă mi-am închipuit că mă acuza că nu-i destăinuisem adevărul despre adevărata mea nelinişte. Am început să-i explic, dar el a continuat să vorbească, de parcă n-aş fi scos o vorbă.

— Azi-noapte ai declarat categoric că grota te-a făcut să te simţi în largul tău. Se vede limpede că nu e aşa. Azi-noapte n-am mai continuat discuţia despre grotă, fiindcă aşteptam să-ţi văd reacţia.

Don Juan mi-a explicat că grota fusese concepută de vrăjitorii de odinioară pentru a servi drept catalizator. Forma ei fusese construită cu migală pentru a adăposti două persoane, adică două câmpuri de energie. După teoria vrăjitorilor, structura rocii şi felul în care fusese săpată grota permiteau celor două trupuri, celor două globuri luminoase, să-şi combine energia.

— Te-am dus în grotă cu un anume scop, a continuat don Juan. Nu pentru că îmi place locul – nu-mi place – ci pentru că a fost creat ca un

instrument menit să-l propulseze pe ucenic în starea de conştiinţă elevată. Din păcate însă, acest lucru, pe de o parte, ajută, pe de altă parte, pune în umbră anumite probleme. Vrăjitorii din vechime nu erau prea înclinaţi spre meditaţie. Erau mai curând adepţii acţiunii.

— Mereu mi-ai spus că aşa era şi binefăcătorul tău, am intervenit eu.

— Am exagerat, mi-a răspuns el, aşa cum exagerez când îţi spun că eşti naiv. Binefăcătorul meu a fost un nagual modern, preocupat de căutarea libertăţii, numai că înclina spre acţiune mai mult decât spre meditaţie. Şi tu eşti un nagual modern, preocupat de aceeaşi căutare, însă înclini puternic spre aberaţiile raţiunii.

Probabil şi-a închipuit că făcuse o comparaţie foarte amuzantă, întrucât râsul lui a stârnit ecouri în camera pustie.

Când am redeschis subiectul grotei, s-a prefăcut că nu mă auzise.
Ştiam că se preface, după sclipirea din ochi şi felul în care surâdea.

— Aseară ţi-am vorbit cu bună ştiinţă despre primul miez abstract, a spus el, în speranţa că, reflectând asupra modului în care am procedat cu tine în decursul anilor, îţi vei face idee despre celelalte miezuri. Eşti cu mine de multă vreme, aşa că mă cunoşti bine. De când suntem împreună, am încercat minut de minut să-mi adaptez acţiunile şi gândurile la tiparele miezurilor abstracte.

Povestea nagualului Elías este cu totul altceva. Deşi pare a fi o istorisire despre oameni, în realitate este o poveste despre *intenţie. Intenţia* creează edificii în calea noastră şi ne invită să intrăm. Aşa ajung vrăjitorii să înţeleagă ce se întâmplă în jurul lor.

Don Juan mi-a reamintit că întotdeauna mă străduise să descopăr ordinea primordială din tot ce-mi povestea. Am crezut că mă critica pentru încercarea mea de a transforma toate învăţăturile lui într-o problemă de ştiinţă socială. Am început să-i spun că, sub influenţa lui, îmi schimbasem concepţia. El m-a oprit şi a zâmbit.

— De fapt, nu gândeşti prea bine, mi-a spus şi a oftat. Vreau să înţelegi ordinea primordială din ceea ce te învăţ. Obiecţia mea se referă la ceea ce tu îţi închipui a fi ordinea primordială. Pentru tine, ea înseamnă procedee secrete sau consecvenţă ascunsă. Pentru mine înseamnă două lucruri: atât edificiul pe care *intenţia* îl înalţă într-o fracţiune de secundă, aşezându-l în faţa noastră, ca să păşim în el, cât şi semnele pe care ni le dă, ca să nu ne rătăcim o dată ce pătrundem înăuntru.

După cum vezi, povestea nagualului Elías a fost mai mult decât relatarea detaliilor din secvenţele care compun întâmplarea, a continuat el. **În** spatele tuturor acestor detalii se găsea edificiul *intenţiei.* Povestea te ajuta să-ţi faci idee de cum erau nagualii din trecut şi să-ţi dai seama cum acţionau ei pentru a-şi adapta gвndurile şi acţiunile la edificiile *intenţiei.*

S-a aşternut o tăcere lungă. Nu aveam nimic de adăugat. Ca să continuu conversaţia, am spus primul lucru care mi-a trecut prin minte.

Şi anume, că din poveştile auzite despre nagualul Elías, îmi formasem o părere foarte bună despre el. Îmi plăcea nagualul Elías, dar din motive necunoscute tot ce-mi relatase don Juan despre nagualul Julian mă umplea de nelinişte.

Simpla menţiune a stării mele de nelinişte l-a încântat peste măsură pe don Juan. A fost nevoit să se ridice din fotoliu, ca să nu se înece de atâta râs. Mi-a înconjurat umerii cu braţul şi mi-a spus că omul iubeşte sau urăşte pe cei care-l reflectă pe el însuşi.

Şi de astă dată, un autocontrol stupid m-a oprit să-l întreb ce voia să spună. Don Juan a continuat să râdă, vizibil conştient de starea mea de spirit. **În** cele din urmă, a comentat că nagualul Julian era ca un copil, a cărui sobrietate şi cumpătare veneau ontotdeauna din afară. Nu avea o disciplină interioară, dincolo de iniţierea lui ca ucenic vrăjitor.

Am simţit o pornire iraţională de a mă apăra. I-am spus lui don Juan că disciplina mea venea din interior.

— Bineînţeles, a replicat el cu un aer superior. Doar nu-ţi închipui că eşti la fel ca el.

A început din nou să râdă.

Uneori don Juan mă exaspera de-mi venea să urlu. Dar proasta mea dispoziţie n-a durat mult. S-a risipit atât de repede, încât m-a cuprins o nouă nelinişte. L-am întrebat pe don Juan dacă era posibil să fi atins starea de conştiinţă elevată fără să-mi dau seama de acest lucru. Sau poate rămăsesem în această stare zile întregi?

— În acest stadiu, atingi starea de conştiinţă elevată de unul singur, mi-a spus el. Conştiinţa elevată e un mister doar pentru raţiunea noastră. **În** practică, e foarte simplu. Ca de fiecare dată, noi complicăm lucrurile, oncercвnd să dăm dimensiuni rezonabile imensităţii care ne onconjoară.

A remarcat că ar fi trebuit să mă gândesc la miezul abstract pe care mi-l prezentase, în loc să discut inutil despre persoana mea.

I-am spus că mă gândisem la el toată dimineaţa şi îmi dădusem seama că tema metaforică a povestirii era manifestarea spiritului. Totuşi, nu reuşeam să discern miezul abstract la care se referea. Acesta trebuia să fie ceva neprecizat prin vorbe.

— Îţi repet, mi-a spus el, ca un profesor care îşi dăscăleşte elevii. Manifestările spiritului reprezintă numele primului miez abstract din poveştile cu vrăjitori. Evident, ceea ce vrăjitorii recunosc ca fiind miez abstract este ceva care ţie îţi scapă în momentul de faţă. Iar partea care îţi scapă e cunoscută de vrăjitori sub denumirea de edificiul *intenţiei* sau vocea tăcută a spiritului, sau ordinea ulterioară a abstractului.

I-am spus că prin „ulterior” înţelegeam ceva ce nu era clar dezvăluit, de pildă „motiv ulterior”. El mi-a răspuns că în acest caz, „ulterior” însemna mai mult; însemna cunoaştere fără cuvinte, în afara

imediatei noastre puteri de înţelegere – şi îndeosebi a mea. A recunoscut că înţelegerea la care se referea era dincolo de capacităţile mele de moment, nu dincolo de orice posibilitate a mea de înţelegere.

— Dacă miezurile abstracte sunt dincolo de puterea mea de înţelegere, la ce bun să discutăm despre ele? l-am întrebat.

— Regula spune că miezurile abstracte şi poveştile cu vrăjitori trebuie menţionate în această etapă, mi-a răspuns. Într-o bună zi, ordinea ulterioară a abstractului – care înseamnă cunoaştere fără cuvinte sau edificiul *intenţiei* din povestiri – ţi se va revela chiar prin aceste relatări.

Eu tot nu înţelegeam.

— Ordinea ulterioară a abstractului nu este numai ordinea în care ţi-au fost înfăţişate miezurile abstracte, mi-a explicat, nici ceea ce au ele în comun, nici chiar reţeaua care face legătura între ele. Înseamnă mai curând cunoaşterea abstractului în mod direct, fără intervenţia limbajului.

M-a cercetat în tăcere cu privirea din cap până în picioare, cu scopul clar de a mă *vedea.*

— Pentru tine nu este încă evident, a declarat.

A schiţat un gest de nerăbdare, chiar de iritare, parcă agasat de încetineala mea. Asta m-a îngrijorat. Don Juan nu avea obiceiul să-şi manifeste nemulţumirea.

— Nu are nimic de a face cu tine sau cu acţiunile tale, mi-a spus când l-am întrebat dacă era supărat sau dezamăgit de mine. A fost un gând care mi-a trecut prin minte în clipa în care te-am *văzut.* **În** fiinţa ta luminoasă există o trăsătură pentru care vechii vrăjitori ar fi dat oricвt s-o aibă.

— Spune-mi despre ce e vorba, l-am rugat.

— Îţi voi aminti de ea într-o bună zi, mi-a răspuns. Până atunci, să continuăm cu elementul care ne determină: abstractul. Elementul fără de care nu ar exista calea luptătorului şi nici luptători în căutarea cunoaşterii.

Mi-a spus că dificultăţile prin care treceam nu erau o noutate pentru el. El însuşi îndurase multe suferinţe până să înţeleagă ordinea ulterioară a abstractului. Dacă nu l-ar fi ajutat nagualul Elías, ar fi sfârşit exact ca binefăcătorul lui, acţionând fără a înţelege prea mult.

— Cum era nagualul Elías? l-am întrebat, ca să schimb subiectul.

— Nu semăna deloc cu discipolul lui, a răspuns don Juan. Era indian. Solid, cu pielea foarte închisă la culoare. Avea trăsături aspre, gura mare, nas puternic, ochi mici şi negri, păr negru şi des, fără niciun fir alb. Era mai scund decât nagualul Julian şi avea mâini şi picioare mari. Era foarte umil şi foarte înţelept, dar nu avea flacără. **În** comparaţie cu binefăcătorul meu, era o făptură fără strălucire. Mereu singur, mereu cugetвnd asupra unor ontrebări. Nagualul Julian glumea spunвnd că onvăţătorul lui ompărţea onţelepciune cu tonele. Cвnd nu

era de faţă, ol numea nagualul Tonaj.

Niciodată nu i-am înţeles glumele, a continuat don Juan. Pentru mine, nagualul Elías era ca o gură de aer proaspăt. Întotdeauna îmi explica totul cu răbdare. Cam cum îţi explic eu ţie, dar el mai avea şi altceva. N-aş numi acel ceva compasiune, ci mai curând empatie. Luptătorii sunt incapabili de compasiune, fiindcă lor nu le mai este milă de ei înşişi. Or, fără forţa conducătoare a autocompasiunii, compasiunea nu are sens.

— Vrei să spui că un luptător se bizuie numai pe el însuşi, don Juan?

— Într-un fel, da. Pentru un luptător totul începe şi se termină cu el însuşi. Totuşi, acest contact cu abstractul îl determină să-şi învingă sentimentul importanţei de sine. Atunci Eul lui devine abstract şi impersonal.

Nagualul Elías a simţit că viaţa şi personalitatea noastră erau foarte asemănătoare, a continuat don Juan. Din acest motiv, s-a simţit obligat să mă ajute. Eu nu simt aceeaşi asemănare între tine şi mine, aşa că presupun că te consider cam cum mă considera pe mine nagualul Julian.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías îl luase sub protecţia lui din prima zi în care sosise în casa binefăcătorului său, ca să-şi înceapă ucenicia, şi că începuse să-i explice ce se întâmpla în cursul perioadei de iniţiere, indiferent că don Juan înţelegea sau nu. Dorinţa lui de a-l ajuta pe don Juan era atât de intensă, încât, practic, îl ţinea pe acesta prizonier. **În** acest fel, ol proteja de atacurile dure ale nagualului Julian.

— La început stăteam tot timpul în casa nagualului Elías, a continuat don Juan. Şi îmi plăcea mult. **În** casa binefăcătorului meu eram on permanenţă cu ochii on patru, on alertă, speriat de ce avea de gвnd să-mi facă. Dar on casa nagualului Elнas m-am simţit oncrezător şi on largul meu.

Binefăcătorul meu mă presa fără milă. Nu-mi puteam da seama de ce mă zorea atât de mult. L-am crezut nebun de-a binelea.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías era indian din statul Oaxaca şi că fusese iniţiat de un alt nagual, pe nume Rosendo, originar din aceeaşi zonă. Don Juan l-a descris pe nagualul Elías ca pe un om conservator care ţinea la singurătatea lui. Şi totuşi, era un renumit vrăjitor şi vindecător, nu numai în Oaxaca, dar în tot sudul Mexicului. Cu toate acestea, în pofida ocupaţiei şi faimei sale, trăia în izolare completă tocmai în celălalt capăt al ţarii, în nordul Mexicului.

Don Juan a tăcut. Ridicând din sprâncene, m-a ţintuit cu o privire întrebătoare. Dar eu nu doream altceva decât să continue povestea.

— De fiecare dată când cred că ar trebui să-mi pui întrebări, tu nu întrebi nimic, a remarcat el. Sunt convins că m-ai auzit spunând că nagualul Elías era un vrăjitor renumit care se ocupa zilnic de oamenii din sudul Mexicului şi, în acelaşi timp, trăia ca un pustnic în nordul ţării.

Faptul acesta nu-ţi stârneşte curiozitatea?

M-am simţit îngrozitor de prost. I-am spus că, în timp ce el îmi povestea, îmi venise gândul că nagualul avea, probabil, mari dificultăţi cu transportul.

Don Juan a râs şi, din moment ce el însuşi îmi sugerase întrebarea, m-am arătat nedumerit cum de era posibil ca nagualul Elías să se găsească în acelaşi timp în două locuri diferite.

— *Visatul* e avionul vrăjitorului, mi-a răspuns el. Nagualul Elías era un *visător,* la fel cum binefăcătorul meu era un *stalker.* Nagualul Elías era capabil să creeze şi să proiecteze ceea ce vrăjitorii denumesc *corpul din vis* sau Celălalt Eu, şi astfel să se găsească simultan în două locuri aflate la mare depărtare unul de celălalt. Cu ajutorul *corpului din vis,* îşi putea îndeplini îndatoririle de vrăjitor, în timp ce prin Eul lui natural trăia ca un pustnic.

M-am arătat uimit că puteam accepta atât de uşor premisa că nagualul Elías avea abilitatea de a proiecta o imagine solidă, tridimensională a propriei persoane, şi, în acelaşi timp, nu reuşeam cu niciun chip să înţeleg explicaţiile referitoare la miezurile abstracte.

Don Juan mi-a spus că puteam accepta ideea dublei existenţe a nagualului Elías, întrucât spiritul făcea ultimele retuşuri capacităţii mele de conştientizare. Am izbucnit într-un potop de proteste faţă de caracterul obscur al acestei afirmaţii.

— Nu-i obscură, mi-a spus el. E constatarea unui fapt real. Ai putea spune că e un fapt de neînţeles pentru moment, dar momentul se va schimba.

Înainte de a apuca să răspund, a început să vorbească din nou despre nagualul Elías. A spus că nagualul Elías avea o minte foarte cercetătoare şi că putea lucra bine cu mâinile. Ca *visător,* a văzut în drumurile sale multe obiecte, pe care le-a copiat în lemn şi fier forjat. Don Juan m-a asigurat că unele dintre acele modele erau de o frumuseţe desăvârşită şi tulburătoare.

— Ce fel de obiecte erau originalele? am întrebat.

— Asta nu se poate şti, a răspuns don Juan. Trebuie să ţii seama de faptul că, fiind indian, nagualul Elías pornea în călătoriile sale din *visat* la fel ca un animal care îşi caută hrana. Animalul nu se arată niciodată într-un loc în care există semne de activitate. El vine doar atunci când nu e nimeni prin preajmă. **În** calitate de *visător* solitar, nagualul ElНas a vizitat, să zicem, „piaţa de vechituri" a infinitului ontr-un moment on care era pustie – şi a copiat ceea ce văzuse, dar niciodată nu a ştiut la ce foloseau acele lucruri, nici de unde proveneau.

Nici de astă dată nu mi-a fost greu să accept ce spunea. Ideea nu-mi părea nicidecum exagerată. Tocmai mă pregăteam să fac un comentariu, când el m-a întrerupt cu o ridicare din sprâncene. Apoi a continuat să-mi povestească despre nagualul Elías.

— Să merg în vizită la el era pentru mine cea mai mare bucurie, mi-a spus don Juan, şi totodată un motiv de stranie vinovăţie. Mă plictiseam îngrozitor. Nu pentru că nagualul Elías ar fi fost un om plicticos, ci pentru că nagualul Julian nu-şi avea egal şi strica pe orişicine pentru toată viaţa.

— Parcă spuneai că te simţeai încrezător şi în largul dumitale în casa nagualului Elías, am spus.

— Adevărat, şi tocmai acesta era motivul vinovăţiei mele şi al problemei mele imaginare. Ca şi tine, îmi plăcea să mă chinui. Cred că la început mi-am găsit pacea în compania nagualului Elías, dar mai târziu, când l-am înţeles mai bine pe nagualul Julian, l-am urmat pe el.

Mi-a povestit că locuinţa nagualului Elías avea în partea din faţă o porţiune deschisă şi acoperită, unde se găseau o fierărie, unelte şi o masă de tâmplărie. Casa de chirpici, cu acoperiş de şindrilă, consta dintr-o cameră uriaşă, cu podea de lut, în care nagualul locuia împreună cu şase femei vizionare, care erau, de fapt, soţiile lui. Mai existau şi patru bărbaţi, vrăjitori vizionari din grupul lui, care ocupau nişte căsuţe în jurul locuinţei lui. Toţi erau indieni din diverse colţuri ale ţării şi care migraseră în nordul Mexicului.

— Nagualul Elías avea mare respect pentru energia sexuală, mi-a spus don Juan. El credea că această energie ne-a fost dată pentru a *visa.* Mai credea că *visatul* fusese treptat dat uitării, fiindcă risca să strice echilibrul mental precar al persoanelor slabe de înger.

Eu te-am învăţat *visatul,* aşa cum m-a învăţat şi el, a continuat don Juan. M-a învăţat că, în timp ce visăm, punctul de asamblare se deplasează foarte lent şi natural. Echilibrul mental nu este altceva decât fixarea punctului de asamblare într-un loc cunoscut. Dacă visele fac să se mişte punctul de asamblare şi *visatul* este utilizat pentru a controla această mişcare naturală, şi energia sexuală este necesară pentru *visat,* rezultatul este uneori dezastruos când energia sexuală se iroseşte în actul sexual, nu în *visat.* Atunci *visătorii* îşi mişcă haotic punctul de asamblare şi-şi pierd minţile.

— Ce încerci să-mi spui, de fapt, don Juan? l-am întrebat, simţind că tema *visatului* nu apăruse întâmplător în conversaţia noastră.

— Tu eşti un *visător,* mi-a spus el. Dacă nu ai grijă de energia ta sexuală, ar trebui să te obişnuieşti cu ideea unor mişcări necontrolate ale punctului de asamblare. Cu o clipă în urmă, erai uluit de propriile tale reacţii. Ei bine, punctul tău de asamblare se deplasează aproape haotic, întrucât energia ta sexuală nu se află în echilibru.

Am făcut un comentariu nătâng şi nepotrivit despre viaţa sexuală a bărbaţilor adulţi.

— Energia noastră sexuală este cea care guvernează *visatul,* mi-a explicat el. Nagualul Elías m-a învăţat – iar eu te-am învăţat pe tine – că energia sexuală e folosită fie pentru a face dragoste, fie pentru a *visa.* Nu există altă cale. Motivul pentru care am adus tema în discuţie

este că tu întâmpini greutăţi în deplasarea punctului de asamblare pentru a înţelege ultimul nostru subiect: abstractul.

Acelaşi lucru mi s-a întâmplat şi mie, a continuat don Juan. Totul a revenit la normal abia când energia mea sexuală s-a eliberat de lumea concretă. Aceasta este regula pentru *visători. Stalkerii* reprezintă opusul lor. Ai putea spune că binefăcătorul meu a fost un libertin sexual, atât ca om de rând, cât şi ca nagual.

Don Juan părea dispus să dezvăluie actele binefăcătorului său, dar mi-am da seama că se răzgândise. A clătinat din cap şi mi-a spus că eram prea nereceptiv pentru astfel de revelaţii. Nu am insistat.

Mi-a spus că nagualul Elías avea sobrietatea pe care o căpătau numai *visătorii,* după lupte inimaginabile cu ei înşişi. Nagualul îşi folosea sobrietatea pentru a face faţă sarcinii de a răspunde întrebărilor lui Don Juan.

— Nagualul Elías mi-a explicat că întâmpinam aceeaşi dificultate de a înţelege spiritul ca şi el, a continuat don Juan. El considera că existau două probleme diferite. Pe de o parte, nevoia de a înţelege indirect ce este spiritul, pe de altă parte, nevoia de a înţelege spiritul în mod direct.

Cu prima problemă întâmpini greutăţi. O dată ce înţelegi ce înseamnă spiritul, a doua problemă se rezolvă de la sine, şi invers. Dacă spiritul îţi vorbeşte folosind cuvintele lui tăcute, vei şti imediat ce reprezintă el.

Mi-a spus că nagualul Elías credea că dificultatea consta în refuzul nostru de a accepta ideea că poate exista cunoaştere şi în absenţa cuvintelor care s-o explice.

— Dar mie nu mi-e greu să accept, am protestat.

— Acceptarea afirmaţiei nu-i la fel de simplă ca declaraţia de acceptare, a remarcat don Juan. Nagualul Elías îmi spunea că întreaga omenire se îndepărtase de abstract, deşi la un moment dat probabil ne găseam foarte aproape de el. Abstractul trebuie să fi fost forţa care ne sprijinea. Apoi ceva se întâmplase şi ne smulsese de lângă abstract Acum nu mai exista cale de întoarcere. Tot el îmi spunea că unui ucenic îi trebuia ani la rând ca să se poată întoarce la abstract, adică să ştie că limbajul şi cunoaşterea pot exista independent.

Don Juan a repetat că esenţa dificultăţii noastre de a reveni la abstract consta în refuzul de a accepta că puteam cunoaşte în absenţa cuvintelor şi chiar a gândurilor.

Mă pregăteam să protestez că erau vorbe fără rost, când deodată am avut sentimentul clar că îmi scăpa ceva şi că acel ceva avea o importanţă capitală pentru mine. Don Juan încerca, de fapt, să-mi spună ceva, ceva ce fie nu reuşeam să înţeleg, fie nu putea fi spus în întregime.

— Cunoaşterea şi limbajul sunt două lucruri distincte, a repetat el încet.

Tocmai voiam să spun „Ştiu”, ca şi cum într-adevăr aş fi ştiut, dar m-am abţinut.

— Ţi-am spus că despre spirit nu se poate vorbi, a continuat el, fiindcă spiritul nu poate fi cunoscut decât în mod direct. Vrăjitorii încearcă să explice această stare de fapt când spun că spiritul este ceva ce nu poate fi văzut sau simţit. Dar el pluteşte în permanenţă deasupra noastră. Câteodată se arată unora dintre noi. De cele mai multe ori pare indiferent.

Am tăcut. El a continuat cu explicaţiile. Mi-a spus că spiritul seamănă, în multe privinţe, cu un animal. El se ţine departe de noi până în momentul în care ceva îl ademeneşte să se apropie. Abia atunci îşi manifestă prezenţa.

Am remarcat că, dacă spiritul nu este o entitate sau o prezenţă şi nu are esenţă, atunci cum poate fi ademenit?

— Problema ta, a spus el, este că iei în consideraţie numai propria ta idee despre ce înseamnă abstract. De pildă, esenţa interioară a omului sau principiul fundamental sunt pentru tine abstracţii. Chiar şi ceva mai puţin vag, cum ar fi caracterul, voinţa, curajul, demnitatea, onoarea. Desigur, spiritul poate fi descris în funcţie de toate acestea. De aici provine şi neînţelegerea: spiritul înseamnă toate acestea şi totodată niciuna dintre ele.

A adăugat că ceea ce eu consideram abstracţii erau fie contrariul tuturor lucrurilor practice la care mă puteam gândi, fie lucruri despre care decretasem că nu puteau avea o existenţă concretă.

— Pentru vrăjitor însă, abstractul e ceva ce nu are corespondent în condiţia umană, a precizat el.

— Dar e vorba despre unul şi acelaşi lucru! am strigat eu. Nu vezi că amândoi vorbim despre acelaşi lucru?

— Câtuşi de puţin, a replicat el. Pentru un vrăjitor, spiritul e ceva abstract, pur şi simplu, pentru că vrăjitorul îl cunoaşte fără cuvinte şi chiar fără gânduri. E ceva abstract, pentru că el nu poate concepe ce înseamnă spiritul. Totuşi, fără cea mai mică şansă sau dorinţă de a înţelege, vrăjitorul manipulează spiritul. Îl recunoaşte, îl cheamă la el, se familiarizează cu spiritul şi îl exprimă prin faptele sale.

Am clătinat din cap cu disperare. Nu reuşeam să văd deosebirea.

— Cauza neputinţei tale de a înţelege constă în faptul că eu am folosit cuvântul „abstract” ca să descriu spiritul, a spus el. Pentru tine, abstracte sunt cuvintele care descriu stări ale intuiţiei. Un exemplu îl reprezintă chiar cuvântul „spirit”, care nu descrie raţiunea sau experienţa practică şi care, fireşte, nu face decât să-ţi stimuleze fantezia.

Eram furios pe don Juan. I-am spus că e un încăpăţânat, dar el a râs de mine. Mi-a sugerat că, dacă aş încerca să mă gândesc la afirmaţia că totuşi cunoaşterea putea fi independentă de limbaj, fără a mă strădui s-o înţeleg, poate reuşeam să văd lumina.

— Cugetă asupra acestui lucru, m-a îndemnat el. Pentru tine nu a contat faptul că m-ai întâlnit pe mine. **În** ziua on care m-ai ontвlnit, ai ontвlnit abstractul. Dar cum nu puteai vorbi despre abstract, nu l-ai remarcat Vrăjitorii ontвlnesc abstractul fără a se gвndi la el, fără să-l vadă, fără să-l atingă şi fără să-i simtă prezenţa.

Am tăcut, fiindcă nu-mi plăcea să intru în controversă cu el. Uneori socoteam că se exprima obscur cu bună ştiinţă. Dar don Juan părea să se amuze extraordinar.

Ultimul act de seducţie al nagualului Julian

În curtea interioară a casei lui don Juan era la fel de linişte şi răcoare ca într-o mănăstire. Aici creşteau câţiva pomi fructiferi plantaţi foarte aproape unul de altul şi care se pare că reglau temperatura şi absorbeau zgomotele. Când intrasem în casa lui pentru întâia oară, făcusem câteva remarci critice referitoare la modul ilogic în care fuseseră plantaţi pomii. Eu aş fi lăsat mai mult spaţiu între ei. El răspunsese că acei pomi nu erau proprietatea lui şi că erau pomi-luptători, liberi şi independenţi, care se alăturaseră luptătorilor din grupul său, iar comentariile mele – valabile doar în cazul pomilor obişnuiţi – nu erau relevante.

Răspunsul îmi păruse metaforic. Ceea ce nu ştiam atunci era că don Juan nu vorbea decât la propriu.

Acum, don Juan şi cu mine şedeam în fotolii de trestie, cu faţa către pomi. Toţi erau încărcaţi de roade. Am remarcat că priveliştea nu era doar foarte frumoasă, dar şi surprinzătoare, întrucât nu era sezonul fructelor.

— În legătură cu acest lucru există o poveste interesantă, a spus el. După cum ştii, pomii de colo sunt luptători din grupul meu. Acum, sunt plini de fructe, pentru că toţi vrăjitorii din grupul meu au discutat şi şi-au exprimat sentimentele în legătură cu plecarea noastră definitivă chiar aici, în faţa lor. Acum, pomii ştiu că atunci când vom pleca pe ultimul nostru drum, ne vor însoţi şi ei.

L-am privit uluit.

— Nu-i pot lăsa aici, mi-a explicat don Juan. Şi ei sunt luptători. Şi-au pus soarta în mâinile vrăjitorilor adunaţi în jurul nagualului. Ei ştiu ce sentimente am pentru ei. Punctul lor de asamblare e localizat foarte jos în enorma lor cochilie luminoasă, fapt care le permite să ne cunoască sentimentele, de exemplu sentimentele noastre din acest moment, când discutăm despre plecarea mea definitivă.

Am rămas tăcut, fiindcă nu voiam să zăbovim asupra subiectului. Don Juan a vorbit şi mi-a schimbat starea de spirit.

— Al doilea miez abstract al poveştilor cu vrăjitori se numeşte lovitura spiritului, a spus el. Primul miez, manifestările spiritului, reprezintă edificiul pe care *intenţia* îl clădeşte şi-l aşază în calea unui

vrăjitor, invitându-l apoi să între. Este edificiul *intenţiei văzut* de un vrăjitor. Lovitura spiritului este acelaşi edificiu văzut de un novice, invitat – sau mai curând forţat – să între.

Al doilea nucleu abstract ar putea constitui el însuşi o poveste. Se zice că, după ce s-a manifestat faţă de omul despre care am vorbit, şi n-a primit niciun răspuns, spiritul i-a întins omului o capcană. A fost un ultim subterfugiu, nu pentru că omul acela ar fi fost deosebit, ci pentru că lanţul incomprehensibil de evenimente al spiritului a făcut ca omul acela să fie disponibil chiar în momentul în care spiritul i-a bătut în poartă.

E de la sine înţeles că omul nu a priceput nimic din ce i-a revelat spiritul. De fapt, revelaţiile contraziceau tot ce ştia omul, tot ce reprezenta el. Bineînţeles, omul a refuzat pe loc şi categoric să aibă de a face cu spiritul. Nu avea de gând să se lase atras de asemenea bazaconii. Nu era chiar atât de naiv. Rezultatul a fost un impas total. Aş putea spune că-i o poveste idioată, a continuat don Juan. Aş mai putea spune că ceea ce ţi-am oferit eu este un calmant destinat celor care nu se simt în largul lor în prezenţa tăcerii abstractului. M-a privit cu atenţie o clipă, apoi a zâmbit. Îţi plac cuvintele, mi s-a adresat el pe un ton acuzator. Simpla idee de cunoaştere tăcută te sperie. Însă poveştile, oricât de neroade, te încântă şi te fac să te simţi în siguranţă.

Zâmbetul lui era atât de poznaş, încât nu mi-am putut stăpâni râsul. Apoi mi-a reamintit că auzisem deja relatarea amănunţită a primei ocazii, când spiritul bătuse în uşa lui. O clipă nu mi-am dat seama la ce se referea.

— N-a fost vorba doar de binefăcătorul meu care m-a găsit aproape mort în urma rănii de glonţ, mi-a explicat el. **În** aceeaşi zi, m-a găsit şi mi-a bătut on uşă spiritul. Binefăcătorul meu a onţeles că se găsea acolo ca să fie un mijlocitor pentru spirit Fără intervenţia spiritului, ontвlnirea cu binefăcătorul meu nu ar fi onsemnat nimic.

Mi-a spus că un nagual putea fi mijlocitor doar după ce spiritul îşi manifesta acordul de a fi utilizat – fie aproape imperceptibil, fie prin porunci explicite. Prin urmare, nagualul nu-şi putea alege ucenicii după voinţa şi calculele proprii. Dar o dată ce spiritul îşi revela voinţa prin semne, nagualul nu-şi cruţa niciun efort ca s-o ducă la îndeplinire.

— După o viaţă de practică, a continuat el, vrăjitorii şi, în special, nagualii ştiu că spiritul îi invită să între în edificiul înălţat în calea lor. Ei au învăţat să-şi disciplineze verigile de legătură cu *intenţia.* Aşadar, ei sunt întotdeauna avertizaţi, ştiu de fiecare dată ce le va cere spiritul.

Don Juan a spus că înaintarea pe calea vrăjitorilor este, în general, un proces drastic, al cărui scop este acela de a disciplina veriga de legătură. Legătura omului de rând cu *intenţia* este practic moartă, iar vrăjitorii încep cu o verigă inutilă, pentru că ea nu răspunde voluntar. A subliniat că, pentru a reactiva legătura, vrăjitorii au nevoie de un

scop riguros şi puternic – o stare de spirit specială, denumită *intenţie neînduplecată.* Acceptarea faptului că nagualul este singura fiinţă capabilă de a aduce *intenţia neînduplecată* reprezintă partea cea mai dificilă a uceniciei vrăjitorului.

Am protestat că eu nu vedeam în ce consta dificultatea.

— Ucenicul e o persoană care luptă să-şi clarifice şi să-şi reînvie legătura cu spiritul, mi-a explicat el. O dată reactivată legătura, el nu mai este ucenic, dar până atunci, pentru a-şi urma calea, are nevoie de un scop puternic, care, bineînţeles, lipseşte. Aşadar, el îi îngăduie nagualului să-i furnizeze scopul, iar pentru aceasta e nevoie să renunţe la propria-i individualitate. Iată în ce constă dificultatea.

Mi-a reamintit ceva ce-mi spusese adeseori: că voluntarii nu erau bineveniţi în lumea vrăjitorilor, pentru că ei aveau deja un scop al lor, ceea ce le făcea extrem de dificilă renunţarea la individualitate. Dacă lumea vrăjitorilor pretindea idei şi acţiuni contrare scopului voluntarilor, aceştia, pur şi simplu, refuzau să se schimbe.

— Reactivarea legăturii unui ucenic reprezintă sarcina cea mai grea şi mai interesantă a nagualului, a continuat don Juan. Dar şi cea mai mare bătaie de cap. **În** funcţie de personalitatea ucenicului, intenţiile spiritului sunt fie de o sublimă simplitate, fie complicate ca nişte labirinturi.

Don Juan m-a asigurat că, deşi poate credeam contrariul, ucenicia mea nu fusese pentru el o povară atât de mare ca propria-i ucenicie pentru binefăcătorul lui. A recunoscut că aveam un dram de autodisciplină, care se dovedea foarte util, în timp ce el nu avusese deloc. Iar binefăcătorul lui, la rândul său, dăduse dovadă de şi mai puţină.

— Diferenţa e sesizabilă în manifestările spiritului, a continuat el. **În** unele cazuri, manifestările spiritului sunt aproape imperceptibile; on cazul meu, a fost vorba de porunci. Fusesem ompuşcat. Sвngele omi şiroia prin gaura de glonţ din piept. Binefăcătorul meu trebuia să acţioneze rapid şi sigur, la fel cum acţionase binefăcătorul lui faţă de el. Vrăjitorii ştiu că, pe cвt de grea este porunca, pe atвt de dificil este discipolul.

Don Juan mi-a explicat că unul dintre cele mai profitabile aspecte ale asocierii cu doi naguali fusese acela că avusese ocazia să audă aceleaşi poveşti, relatate din două puncte de vedere diferite. De exemplu, povestea despre nagualul Elías şi manifestările spiritului, văzută din perspectiva ucenicului, era povestea dificultăţii întâmpinate de spirit în a bate în poarta binefăcătorului său.

— Tot ce avea legătură cu binefăcătorul meu era extrem de dificil, a spus don Juan şi a început să râdă. La douăzeci şi patru de ani, spiritul nu se mulţumise doar să-i bată în poartă, ci aproape i-o scosese din ţâţâni.

Mi-a spus că, în realitate, povestea începuse cu câţiva ani mai

înainte, când binefăcătorul lui era un adolescent frumos, vlăstarul unei familii de vază din Mexico City. Era bogat, educat, fermecător şi avea o personalitate charismatică. Femeile se îndrăgosteau de el la prima vedere. Dar el era încă de atunci comod şi nedisciplinat, leneş faţă de tot ce nu-i oferea imediată satisfacţie.

Don Juan a spus că, pentru o astfel de personalitate, cu o astfel de educaţie – unicul fiu al unei văduve bogate, care îl răsfăţa împreună cu cele patru surori ale lui – tânărul nu se putea comporta decât într-un singur fel. Se complăcea în toate formele de necuviinţe care-i treceau prin minte. Chiar şi printre amicii lui, la fel de comozi ca el, era văzut ca un delincvent moral, care trăia doar pentru a face tot ce lumea considera drept imoral.

În cele din urmă, excesele îl şubreziseră fizic şi se îmbolnăvise fatal de tuberculoză – cea mai temută boală a vremii. Dar, în loc să-l potolească, boala îi crease o condiţie fizică în care se simţea mai senzual decât oricând. Cum nu avea niciun dram de autocontrol, se dedase cu totul desfrâului, iar sănătatea i se deteriorase până când nu mai avusese nicio speranţă. Zicala că niciodată nu plouă, ci toarnă cu găleata, fusese, cu siguranţă, adevărată pentru binefăcătorul lui don Juan în acea perioadă. **În** timp ce sănătatea i se ruina, oi murise mama – singurul sprijin şi singura care-l mai ţinuse on frвu. Ea oi lăsase o moştenire apreciabilă, care ar fi trebuit să-i asigure o existenţă fără griji pвnă la sfвrşitul vieţii, dar nesăbuit cum era, on cвteva luni o risipise pвnă la ultimul ban. Fără vreo meserie sau ocupaţie, fusese nevoit să fure ca să poată trăi.

Fără bani, nu mai avusese nici prieteni; până şi femeile care-l iubiseră cândva îi întorseseră spatele. Pentru prima oară în viaţă se confruntase cu realitatea crudă. Dată fiind starea sănătăţii lui, ar fi trebuit să-şi aştepte sfârşitul. Dar era o fire adaptabilă. Hotărâse să muncească şi să-şi câştige singur existenţa.

Totuşi, nu reuşise să-şi schimbe năravurile libertine, ceea ce-l obligase să-şi găsească de lucru în singurul loc în care se simţea în largul lui: teatrul. Aptitudinile lui constau în faptul că era un cabotin înnăscut şi că-şi petrecuse cea mai mare parte a vieţii de adult în compania actriţelor. Se alăturase unei trupe de actori de provincie, departe de cercul lui de prieteni şi cunoştinţe, şi devenise un actor extrem de talentat, eroul bolnav de tuberculoză din piesele religioase şi moraliste.

Don Juan a comentat pe marginea straniei ironii care marcase în permanenţă viaţa binefăcătorului său. Iată cum un desfrânat, care fusese pe moarte din pricina apucăturilor lui desfrânate, ajunsese să joace roluri de sfinţi şi de mistici. Jucase până şi rolul lui Iisus într-o scenetă, în timpul Săptămânii Patimilor.

Sănătatea lui se menţinuse bună pe timpul unui singur turneu teatral din statele nordice. Apoi, în oraşul Durango, se petrecuseră două lucruri: viaţa lui se încheiase şi spiritul îi bătuse la poartă.

Moartea şi bătaia în poartă a spiritului veniseră în acelaşi timp – ziua în amiaza mare, printre tufe. Moartea îl surprinsese în timp ce seducea o femeie. Era deja extrem de slăbit şi în ziua aceea făcuse mai multe eforturi decât de obicei. Tânăra, care era vioaie, rezistentă şi îndrăgostită lulea, îi promisese să facă dragoste cu el şi, astfel, îl convinsese să meargă împreună într-un loc retras, departe de orice aşezare omenească. Apoi i se împotrivise ore întregi. Când, în sfârşit, îi cedase, el era complet epuizat şi tuşea atât de rău, încât abia putea să respire.

În timpul ultimei izbucniri de pasiune simţise o durere ascuţită în umăr. Avusese senzaţia că i se despică pieptul şi un acces de tuse îl făcuse să nu-şi poată stăpâni voma. Dar dorinţa de a căuta plăcerea îl îmboldise să continue până când survenise moartea, sub forma unei hemoragii. Atunci, îşi făcuse apariţia spiritul, adus de un indian care-i venise în ajutor. Mai devreme, îl remarcase pe indian venind pe urmele lui, dar nu-i acordase nicio atenţie, preocupat doar să seducă fata. Văzuse ca prin vis fata. Nu era speriată şi nu-şi pierduse stăpânirea de sine. Se îmbrăcase rapid şi eficient şi fugise ca un iepure fugărit de ogari.

Îl văzuse şi pe indian, care se repezise spre el, încercând să-l facă să se ridice în capul oaselor. Îl auzise spunând lucruri fără sens. Îl auzise angajându-se faţă de spirit şi murmurând cuvine de neînţeles într-o altă limbă. Apoi indianul acţionase fulgerător. Stând în spatele lui, îi aplicase o lovitură puternică între omoplaţi.

Foarte raţional, muribundul dedusese că indianul încerca fie să-i desprindă un cheag de sânge, fie să-l ucidă.

Cum indianul continua să-l lovească în spate, muribundul se convinsese că indianul era iubitul sau soţul fetei şi că voia să-l omoare. Dar, văzând strălucirea intensă din privirea indianului, îşi schimbase părerea. Îşi dăduse seama că indianul era, pur şi simplu, nebun şi nu avea nicio legătură cu femeia. Cu ultima fărâmă de luciditate, se concentrase asupra a ceea ce bolborosea indianul. Acesta spunea că puterea omului era incalculabilă, că moartea exista numai pentru că noi o *intenţionăm* încă din clipa naşterii, că *intenţia* morţii ar putea fi suspendată prin schimbarea poziţiei punctului de asamblare.

Atunci, înţelesese că indianul eră complet nebun. Situaţia era atât de dramatică – îşi dădea sufletul lângă un indian ţicnit care bolborosea tot felul de bazaconii – încât îşi jurase că va rămâne un cabotin până în ultima clipă şi-şi promisese să nu moară nici din pricina hemoragiei, nici a loviturilor, ci să moară de râs. Aşadar, râsese până când îşi dăduse sufletul.

Don Juan a precizat că, desigur, binefăcătorul lui nu avusese cum să-l ia pe indian în serios. Nimeni nu putea lua în serios o asemenea persoană, cu atât mai puţin un potenţial ucenic care nu alesese de bunăvoie meseria de vrăjitor.

Apoi don Juan a spus că îmi dăduse diferite versiuni a ceea ce

însemna meseria de vrăjitor. Mi-a spus că nu era o îndrăzneală din partea lui să-mi dezvăluie că, din punctul de vedere al spiritului, sarcina consta în clarificarea verigii noastre de legătură cu el. Edificiul pe *cart intenţia* îl ridică în calea noastră este, deci, un loc de purificare, în care nu găsim atât metodele de clarificare a verigii noastre de legătură, cât cunoaşterea fără cuvinte, care permite desfăşurarea procesului de clarificare. Fără această cunoaştere fără cuvinte nu ar putea avea loc niciun proces şi toţi am trăi sentimentul că ne lipseşte ceva.

Mi-a explicat că evenimentele declanşate de vrăjitori ca urmare a cunoaşterii fără cuvinte erau atât de simple, şi totuşi atât de abstracte, încât vrăjitorii hotărâseră cu multă vreme în urmă să vorbească despre ele numai în termeni simbolici. Manifestările spiritului şi bătaia în uşă a spiritului erau tocmai astfel de exemple.

Don Juan mi-a spus că, de pildă, o descriere a ceea ce se petrece în timpul primei întâlniri dintre un nagual şi un viitor ucenic, din punctul de vedere al vrăjitorului ar fi absolut de neînţeles. Ar fi un nonsens să explici că nagualul, în virtutea experienţei lui de o viaţă, îşi concentrează ceva ce noi nu ne putem imagina, şi anume cea de a doua atenţie a lui – conştiinţa elevată câştigată prin iniţierea în vrăjitorie – asupra conexiunii invizibile cu un abstract indefinibil. El făcea acest lucru pentru a scoate în evidenţă şi a clarifica conexiunea invizibilă a altcuiva cu acel abstract indefinibil.

A remarcat că fiecare dintre noi era împiedicat să ajungă la cunoaşterea fără cuvinte datorită barierelor naturale specifice fiecărui individ; şi că cea mai insurmontabilă barieră în cazul meu era tendinţa de a-mi masca automulţumirea prin independenţă.

L-am rugat insistent să-mi dea un exemplu concret. I-am reamintit cum mă avertizase cândva că unul dintre şiretlicurile lui preferate în discuţii era lansarea unor critici de ordin general care nu puteau fi susţinute prin exemple concrete.

Don Juan s-a uitat la mine şi a zâmbit larg.

— În trecut îţi administram plante energizante, mi-a spus el. La început, ai făcut tot posibilul ca să te convingi că ceea ce trăiai erau halucinaţii. Apoi ai vrut să ai anumite halucinaţii. Îmi amintesc că am râs de insistenţa ta de a le numi experienţe didactice halucinatorii.

Mi-a spus că nevoia mea de a-mi dovedi independenţa iluzorie m-a împins într-o poziţie din care nu puteam accepta ceea ce îmi, spunea el că se întâmplă, deşi era ceea ce ştiam şi eu în sinea mea. Ştiam că el folosea plante energizante, mijloace modeste aşa cum erau ele, pentru a mă determina să intru în stări parţiale sau temporare de conştiinţă elevată, deplasându-mi punctul de asamblare din poziţia lui obişnuită.

— Te-ai folosit de bariera independenţei ca să depăşeşti acest impediment, a continuat el. Aceeaşi barieră a continuat să aibă efect până în ziua de azi, aşa că încă mai ai senzaţia nedefinită de nelinişte,

deşi poate nu chiar atât de pronunţată. Acum, problema este: cum îţi ordonezi concluziile, astfel încât experienţele tale curente să se potrivească în tiparul automulţumirii tale?

I-am mărturisit că singura cale în care îmi puteam păstra independenţa era să nu mă gândesc deloc la experienţele mele.

Râsul sănătos al lui don Juan aproape l-a făcut să cadă din fotoliul de trestie. S-a ridicat în picioare şi a început să se plimbe prin încăpere, ca să-şi recapete suflul. Apoi s-a aşezat din nou, reluându-şi aerul grav. A împins fotoliul în spate şi şi-a încrucişat picioarele.

Mi-a spus că noi, ca oameni de rând, nu ştim şi nu avem să ştim vreodată că ceea ce ne dă preocuparea ereditară pentru soartă e ceva perfect real şi funcţional: veriga noastră de legătură cu *intenţia. A* afirmat că în timpul vieţii noastre active nu avem niciodată ocazia de a trece de nivelul preocupărilor simple, întrucât din timpuri imemoriale grija pentru problemele zilnice ne-a adormit simţurile. Abia când viaţa noastră e pe cale să se sfârşească, preocuparea ereditară pentru soartă începe să capete un alt aspect. (Atunci începem să întrevedem prin ceaţa grijilor zilnice. Din păcate, această trezire vine întotdeauna mână în mână cu pierderea de energie datorată vârstei, deci când nu mai avem puterea să ne schimbăm preocuparea într-o descoperire pragmatică şi pozitivă. **În** acest punct, tot ce rămвne e o nelinişte surdă şi sfвşietoare, dorinţa de ceva ce nu poate fi exprimat şi furia de a fi ratat acel ceva.

— Îmi place poezia din multe motive, a spus el. Unul este acela că poezia surprinde starea de spirit a luptătorilor şi explică ceea ce cu greu poate fi explicat.

A recunoscut că poeţii sunt extrem de conştienţi de legătura noastră cu spiritul, dar la modul intuitiv, nu deliberat şi pragmatic, ca vrăjitorii.

— Poeţii nu înţeleg direct spiritul, a continuat el. De aceea poezia lor nu reuşeşte să atingă esenţa adevăratelor gesturi pentru spirit. Totuşi, ei se apropie extrem de mult.

A luat de pe scaunul de alături una dintre cărţile mele de poezie, o colecţie de Juan Ramón Jiménez. A deschis-o la un semn, mi-a întins-o şi mi-a făcut semn să citesc.

Oare eu sunt acela care umblă în noapte
prin cameră sau este cerşetorul
care dădea târcoale prin grădină
la ceas de asfinţit?

Privesc în jur
şi văd că totul
e şi nu e la fel...
Fereastra a fost cumva deschisă?

Nu cumva adormisem?

N-avea grădina un verde palid?...
Cerul era curat, senin...
Acum sunt nori
şi vânt,
iar grădina e tristă şi întunecată.

Oare aveam părul negru...
Eram îmbrăcat în cenuşiu...
Acum am părul cenuşiu
şi-s îmbrăcat în negru...
Aşa să fie mersul meu?
Iar glasul care acum răsună în mine
are ritmul vocii mele de demult?
Oare sunt eu sau este cerşetorul
care dădea târcoale prin grădină
la ceas de asfinţit?

Privesc în jur...
Sunt nori şi bate vântul...
Grădina-i tristă şi întunecată...

Vin şi mă duc...
Nu e adevărat
că mă furase somnul?
Am părul cenuşiu... Totul
este la fel, şi totuşi s-a schimbat...

Am recitit poezia pentru mine şi am sesizat starea de spirit a poetului: neputinţa şi nedumerirea lui. L-am întrebat pe don Juan dacă simţea acelaşi lucru.

— Cred că poetul simte presiunea îmbătrânirii şi neliniştea adusă de această descoperire, mi-a răspuns don Juan. Dar acesta e numai un aspect. Celălalt aspect, care mă interesează pe mine, este că poetul, deşi nu-şi deplasează nicio clipă punctul de asamblare, intuieşte că se întâmplă ceva extraordinar. Intuieşte cu mare certitudine că există un factor fără nume, copleşitor tocmai datorită simplităţii lui, care ne determină soarta.

3. Viclenia spiritului

Purificarea legăturii cu spiritul

Soarele încă nu răsărise din spatele piscurilor dinspre est, dar era deja caniculă. Când am ajuns la primul povârniş, la câţiva kilometri pe

şosea de la marginea oraşului, don Juan s-a oprit şi a ieşit în afara carosabilului. S-a aşezat pe nişte bolovani uriaşi, care fuseseră desprinşi cu dinamită din coasta muntelui la vremea când fusese construită şoseaua, şi mi-a făcut semn să mă aşez lângă el. De obicei, poposeam aici ca să stăm de vorbă sau să ne odihnim, în drum spre munţii din apropiere. Don Juan mi-a dat de ştire că această excursie avea să fie mai lungă şi că era posibil să rămânem în munţi mai multe zile.

— Vom discuta despre cel de al treilea miez abstract, mi-a spus don Juan. El se numeşte viclenia spiritului sau viclenia abstractului, sau practicarea *stalkingului* pe sine, sau purificarea verigii de legătură.

M-a surprins diversitatea numelor, dar n-am spus nimic. L-am aşteptat să-şi continue explicaţia.

— Ca şi în cazul primelor două miezuri, a continuat el, şi acesta ar putea constitui o poveste în sine. Povestea spune că, după ce a bătut zadarnic în poarta omului despre care am mai vorbit, spiritul a recurs la singurul mijloc pe care-l mai avea la îndemână: viclenia. La urma urmei, spiritul ieşise din multe încurcături prin viclenie. Era limpede că, dacă voia să aibă efect asupra acelui om, trebuia să-l ademenească. Aşadar, spiritul a început să-l iniţieze în misterele vrăjitoriei. Astfel, calea uceniciei în vrăjitorie a devenit ceea ce este: o cale a artificiului şi subterfugiului.

Povestea spune că spiritul l-a ademenit pe om, făcându-l să penduleze între niveluri de conştiinţă, ca să-i arate cum să economisească energia necesară consolidării verigii lui de legătură.

Don Juan mi-a spus că, dacă aplicam povestea lui la epoca modernă, aveam cazul nagualului, conducta vie a spiritului, repetând structura acestui miez abstract şi recurgând la artificii şi subterfugii pentru a preda tainele vrăjitoriei.

Deodată, s-a ridicat şi a pornit spre lanţul de munţi. L-am urmat şi am început urcuşul, umăr la umăr.

Târziu, spre seară, am ajuns în vârful acelor munţi înalţi. Chiar şi la acea altitudine, era încă foarte cald. Toată ziua urmasem o potecă aproape invizibilă. **În** cele din urmă, am ajuns ontr-un mic luminiş, vechi post de observaţie, cu vedere spre nord şi spre vest.

Ne-am aşezat acolo şi don Juan a revenit la conversaţia noastră despre poveştile cu vrăjitori. A spus că acum cunoşteam cum se manifestase *intenţia* faţă de nagualul Elías, precum şi povestea spiritului care bătuse în poarta nagualului Julian. Ştiam şi despre întâlnirea lui cu spiritul şi, desigur, nu puteam uita cum îl întâlnisem eu. Toate aceste povestiri, mi-a spus el, aveau aceeaşi structură; numai personajele erau altele. Fiecare povestire era o tragicomedie abstractă, cu un singur personaj abstract, *intenţia,* şi doi actori din rândul oamenilor, nagualul şi ucenicul său. Scenariul era miezul abstract.

Mi-am închipuit că, în sfârşit, înţelesesem ce voia să spună, dar

nu-mi puteam explica nici eu ce anume înţelegeam, aşa cum nu-i puteam explica nici lui don Juan. Când am încercat să-mi pun gândurile în cuvinte, mi-am dat seama că mă bâlbâiam.

Don Juan a părut să recunoască starea mea. Mi-a sugerat să mă relaxez şi să ascult. Mi-a spus că următoarea povestire era despre procesul de aducere a unui ucenic pe tărâmul spiritului, proces pe care vrăjitorii îl denumeau viclenia spiritului sau purificarea legăturii cu *intenţia.*

— Ţi-am povestit deja cum m-a adus nagualul Julian în casa lui, după ce am fost rănit, şi cum mi-a îngrijit rana până m-am vindecat, a continuat don Juan. Dar nu ţi-am spus cum mi-a purificat legătura, cum m-a învăţat să practic *stalkingul* pe mine însumi.

Primul lucru pe care-l face un nagual cu un potenţial ucenic este să-l ademenească. Adică, îi aplică o lovitură în veriga de legătură cu spiritul. Există două modalităţi de a realiza acest lucru. Una este prin căi seminormale, aşa cum am procedat eu cu tine, alta prin vrăjitorie propriu-zisă, cum a procedat cu mine binefăcătorul meu.

Don Juan mi-a povestit din nou cum binefăcătorul său îi convinsese pe oamenii adunaţi pe drum că rănitul era propriul său fiu. Apoi plătise pe câţiva dintre ei să-l transporte până la locuinţa lui pe don Juan, lipsit de cunoştinţă din pricina pierderii de sânge şi a şocului. Câteva zile mai târziu, don Juan se trezise din leşin şi dăduse cu ochii de un bătrân cumsecade şi de soţia lui cea corpolentă care-i îngrijeau rana.
Bătrânul îi spusese că se numea Belisario, că nevasta lui era o renumită vindecătoare şi că amândoi se îngrijeau să-i vindece rana.
Don Juan le spusese că nu avea bani, iar Belisario îi sugerase că, după ce se va înzdrăveni, putea găsi o cale să-i plătească.
Don Juan a spus că era complet derutat, stare deloc nouă pentru el. Era un indian de douăzeci şi doi de ani, voinic şi nesăbuit, fără minte, fără educaţie şi cu o fire insuportabilă. Nu ştia ce înseamnă recunoştinţa. Socotea că era foarte frumos din partea bătrânului şi a soţiei acestuia să-l ajute, dar intenţiona să aştepte până la vindecarea rănii şi apoi să dispară, pur şi simplu, în toiul nopţii.
Când îşi revenise suficient de mult şi se pregătea să fugă, bătrânul Belisario îl dusese într-o cameră şi, şoptind înspăimântat, îi destăinuise că acea casă aparţinea unui om hain care-i ţinea prizonieri pe el şi pe soţia lui. Îl rugase pe don Juan să-i ajute să-şi recapete libertatea, să scape de cel care-i răpise şi-i tiraniza. Înainte ca don Juan să apuce să răspundă, un monstru cu chip de peşte, parcă desprins dintr-o poveste de groază, dăduse buzna în cameră, de parcă ar fi ascultat la uşă. Avea o faţă verde-cenuşie, un singur ochi în frunte şi era mare cât uşa. Monstrul se uitase chiorâş la don Juan, şuierând ca un şarpe, gata să-l sfâşie, şi-l speriase atât de cumplit, încât tânărul leşinase.

— Modul lui de a-mi aplica o lovitură în veriga de legătură cu spiritul a fost fără cusur, a râs don Juan. Fireşte, înainte de apariţia

monstrului binefăcătorul meu mă făcuse să ating starea de conştiinţă elevată, aşa că ceea ce *vedeam* sub înfăţişarea unui monstru era o aşa-numită fiinţă anorganică, un câmp amorf de energie.

Don Juan a spus că ştia nenumărate cazuri în care inventivitatea diabolică a binefăcătorului său crease situaţii ilare şi stânjenitoare pentru toţi ucenicii săi, îndeosebi pentru don Juan, a cărui seriozitate şi rigiditate îl făcea ţinta preferată a farselor didactice puse la cale de nagualul Julian. După o scurtă pauză, don Juan a adăugat că era de la sine înţeles că acele farse îl amuzau nespus de mult pe binefăcătorul lui.

— Dacă tu crezi că râd de tine – ceea ce şi fac – află că asta nu-i nimic faţă de cum râdea el de mine, a continuat don Juan. Diabolicul meu binefăcător învăţase să plângă ca să-şi ascundă râsul. Închipuie-ţi cum mai plângea când mi-am început ucenicia.

Continuându-şi povestea, don Juan a declarat că viaţa lui nu mai fusese niciodată aceeaşi după şocul trăit la *vederea* acelei fiinţe monstruoase. Binefăcătorul lui se asigurase de acest lucru. Don Juan mi-a explicat că, o dată ce un nagual şi-a iniţiat în viclenie potenţialul discipol, îndeosebi discipolul menit a fi nagual, trebuia să facă tot posibilul ca ucenicul să se supună regulilor. Această supunere putea fi de două feluri. Fie potenţialul discipol era atât de disciplinat şi de bine adaptat, încât nu mai era nevoie decât să decidă să se alăture nagualului, ca în cazul tinerei Talía. Fie potenţialul discipol era o persoană puţin sau chiar deloc disciplinată, situaţie în care nagualul era nevoit să irosească timp şi efort ca să-l convingă.

În cazul lui don Juan, care era un ţăran needucat şi fără minte, procesul de aducere pe calea cea dreaptă luase întorsături bizare.

Curând după prima lovitură, binefăcătorul lui i-o aplicase pe a doua, demonstrându-i lui don Juan posibilitatea de a se transforma. Într-o zi, binefăcătorul lui se preschimbase într-un tânăr. Don Juan fusese incapabil să conceapă că acea transformare era altceva decât o mostră de desăvârşită actorie.

— Cum reuşea astfel de transformări? am întrebat.

— Era atât vrăjitor, cât şi artist, mi-a răspuns don Juan. Vrăjitoria consta în faptul că se transforma deplasându-şi punctul de asamblare în poziţia care favoriza schimbarea dorită. Arta consta în perfecţiunea transformării.

— Nu prea înţeleg ce-mi spui, am intervenit.

Don Juan mi-a spus că percepţia este un punct cheie pentru tot ce întreprinde omul, ea fiind guvernată de amplasarea punctului de asamblare. Aşadar, dacă punctul îşi schimbă poziţia, percepţia omului asupra lumii se schimbă în consecinţă. Vrăjitorul care ştia exact unde să-şi plaseze punctul de asamblare putea deveni orice dorea.

— Măiestria nagualului Julian de a-şi deplasa punctul de asamblare era atât de desăvârşită, încât nagualul putea determina cele mai

subtile transformări, a continuat don Juan. De exemplu, când un vrăjitor se preschimbă în corb, este, desigur, vorba de o mare realizare. Dar ea implică o schimbare importantă, deci mare, a punctului de asamblare. Totuşi, mutarea punctului în poziţia unui om gras sau a unui bătrân este o manevră extrem de delicată şi necesită o ascuţită cunoaştere a firii omeneşti.

— Eu aş evita să mă gândesc sau să discut despre astfel de lucruri ca despre nişte fapte, am spus.

Don Juan a râs, ca şi cum aş fi spus lucrul cel mai amuzant din lume.

— A existat un motiv pentru transformările binefăcătorului dumitale? am întrebat. Sau nu făcea decât să se amuze?

— Nu vorbi prostii. Luptătorii nu fac nimic doar ca să se amuze, mi-a răspuns el. Transformările lui erau strategice. Erau dictate de necesitate, ca transformarea dintr-un om bătrân într-unul tânăr. Din când în când, apăreau şi consecinţe amuzante, dar asta-i cu totul altceva.

I-am reamintit că-l mai întrebasem cum învăţase binefăcătorul lui să opereze aceste transformări. El îmi spusese că nagualul Julian avusese un maestru, dar refuzase să-mi spună pe cine anume.

— Acel vrăjitor misterios care te protejează, mi-a răspuns scurt don Juan.

— Care vrăjitor misterios? am întrebat.

— Nemuritorul, a adăugat şi m-a privit întrebător.

Pentru toţi vrăjitorii din grupul lui don Juan, Nemuritorul era un personaj cât se poate de evocator. Din spusele lor, Nemuritorul era un vrăjitor din timpuri străvechi. El reuşise să supravieţuiască până în epoca modernă, manipulându-şi punctul de asamblare, făcându-l să se mişte în anumite feluri şi spre anumite locuri în interiorul câmpului său global de energie. Astfel de manevre îl ajutaseră să-şi păstreze conştiinţa şi forţa vitală.

Don Juan îmi spusese despre înţelegerea la care ajunseseră cu secole în urmă predecesorii lui vizionari cu Nemuritorul. Nemuritorul le oferise daruri, în schimbul energiei vitale. Datorită acestui târg, ei îl considerau protejatul lor şi îl numeau „chiriaşul”.

Don Juan îmi explicase că vrăjitorii din vechime erau experţi în deplasarea punctului de asamblare. Pe această cale, ei descoperiseră lucruri extraordinare despre percepţie, conştienţi însă cât de uşor te puteai rătăci în aberaţie. Situaţia Nemuritorului era pentru don Juan un exemplu clasic de aberaţie.

Don Juan îmi repeta cu orice prilej că, dacă punctul de asamblare era deplasat de cineva care nu numai că îl *vedea,* dar avea şi energia de a-l mişca din loc, punctul luneca în interiorul sferei luminoase, în direcţia indicată de cel care-l deplasase. Strălucirea lui era îndeajuns pentru a lumina firele câmpurilor de energie pe care le atingea. Noua

percepţie asupra lumii rezultate de aici era la fel de completă – dar nu identică – ca percepţia noastră de zi cu zi, prin urmare, cumpătarea era esenţială în acţiunea de deplasare a punctului de asamblare.

Continuându-şi povestea, don Juan mi-a spus că se obişnuise repede să-l considere pe bătrânul care-i salvase viaţa ca fiind în realitate un tânăr în rol de bătrân. Dar, într-o bună zi, tânărul se prefăcuse din nou în bătrânul Belisario, cel întâlnit de don Juan. El şi femeia pe care don Juan o crezuse a fi soţia lui îşi strânseseră lucrurile, apoi doi bărbaţi zâmbitori apăruseră ca din pământ, mânând câţiva măgari.

Don Juan râdea, savurând povestirea. El mi-a spus că, în timp ce cărăuşii încărcau lucrurile pe măgari, Belisario îl luase deoparte şi-i atrăsese atenţia că el şi soţia lui erau din nou deghizaţi. El redevenise bătrân, iar frumoasa lui soţie era acum o indiancă grasă şi ţâfnoasă.

— Eram atât de tânăr şi de prost, încât pentru mine avea valoare numai evidenţa, a continuat don Juan. Cu numai câteva zile mai înainte, fusesem martor la acea incredibilă transformare dintr-un bătrân neputincios de şaptezeci de ani într-un tânăr zdravăn abia trecut de douăzeci şi-l crezusem pe cuvânt pe Belisario că vârsta era o simplă mască. Soţia lui se preschimbase şi ea dintr-o indiancă mătăhăloasă şi acră într-o tânără zveltă şi frumoasă. Desigur, femeia nu se transformase în acelaşi fel ca binefăcătorul meu. El fusese cel care o schimbase. Bineînţeles, la vremea aceea mi-aş fi putut da seama de toate, dar înţelepciunea se capătă întotdeauna treptat şi doar prin suferinţe.

Don Juan mi-a spus că bătrânul îl asigurase că rana i se vindecase, deşi el nu se simţea încă prea bine. Atunci bătrânul îl îmbrăţişase pe don Juan şi-i şoptise cu adâncă tristeţe: „Monstrul te-a plăcut atât de mult, încât ne-a pus în libertate pe mine şi pe soţia mea şi te-a luat pe tine ca unic servitor.”

— I-aş fi râs în nas, a continuat don Juan, dacă din locuinţa monstrului nu s-ar fi auzit un mârâit furios şi animalic şi o hărmălaie înfricoşătoare.

Ochii lui don Juan străluceau de satisfacţie interioară. Eu aş fi vrut să-mi păstrez seriozitatea, însă nu mi-am putut stăpâni râsul.

Conştient de spaima lui don Juan, Belisario îşi ceruse mii de scuze pentru întorsătura sorţii care-l eliberase pe el, luându-l, în schimb, prizonier pe don Juan. Plescăise dezgustat din limbă şi blestemase monstrul. Cu lacrimi în ochi, îi înşirase corvezile la care îl supunea monstrul în fiecare zi. Iar când don Juan protestase, îi mărturisise în şoaptă că nu exista cale de scăpare, întrucât monstrul era un vrăjitor fără pereche.

Don Juan îi ceruse lui Belisario să-l sfătuiască ce să facă. Belisario se lansase într-o lungă explicaţie, spunând că planurile de acţiune erau potrivite numai când aveai de a face cu oameni de rând. **În** contextul

uman, se pot face planuri şi pune la cale acţiuni, şi, cu puţin noroc, şiretenie şi dăruire, avem şanse de izbвndă. Dar on faţa necunoscutului, respectiv situaţia lui don Juan, singura speranţă de supravieţuire era să accepte şi să onţeleagă.

Belisario îi mărturisise cu glas abia auzit că, pentru a fi sigur că monstrul nu-l va urmări, se ducea în statul Durango, ca să înveţe tainele vrăjitoriei. Îl întrebase pe don Juan dacă şi el era interesat să se iniţieze în vrăjitorie. Îngrozit de idee, don Juan îi răspunsese că nu voia să aibă nimic de a face cu vrăjitoarele.

Don Juan a râs cu poftă şi a recunoscut că îi făcea plăcere să-şi amintească ce mult îl amuzase acest joc pe binefăcătorul lui. Mai ales când, într-o pornire înspăimântată şi pătimaşă, don Juan refuzase invitaţia lui sinceră de a se iniţia în vrăjitorie, spunând: „Sunt indian. Sunt născut ca să urăsc vrăjitoarele şi să mă tem de ele.”

Belisario schimbase o privire cu soţia lui, apoi trupul îi fusese cuprins de convulsii. Don Juan îşi dăduse seama că omul plângea înfundat, vădit jignit de refuz. Soţia lui trebuise să-l sprijine până când îşi mai revenise.

În timp ce se îndepărta împreună cu soţia lui, Belisario îi dăduse lui don Juan încă un sfat. Îi spusese că monstrul detesta femeile şi că don Juan ar fi făcut bine să caute un bărbat care să-l înlocuiască, poate că monstrul l-ar fi plăcut pe celălalt îndeajuns de mult ca să-şi schimbe sclavul. Dar nu era cazul să-şi facă prea multe speranţe, întrucât aveau să treacă ani întregi până să ajungă să iasă din casă. Monstrul obişnuia să se asigure că sclavii îi erau fideli sau, cel puţin, îl ascultau.

Don Juan nu mai suportase. Nervii îi cedaseră, izbucnise în plâns şi-i spusese lui Belisario că nu avea de gând să fie sclavul nimănui. Mai bine îşi lua zilele. Bătrânul se arătase foarte mişcat de izbucnirea lui don Juan şi-i mărturisise că şi el se gândise la acelaşi lucru, dar, din păcate, monstrul ştia să citească gândurile şi de fiecare dată îl împiedicase să-şi ia viaţa. Belisario se oferise din nou să-l ia pe don Juan cu el la Durango, ca să înveţe tainele vrăjitoriei. Îi spusese că era singura soluţie. Dar don Juan îi replicase că, pentru el, soluţia propusă însemna să sară din lac în puţ.

Belisario începuse să plângă în hohote şi-l îmbrăţişase pe don Juan. Blestemase momentul în care îi salvase viaţa şi jurase că nu avusese nici cea mai vagă idee că vor schimba locurile. Îşi suflase nasul şi, fixându-l pe don Juan cu o privire arzătoare, spusese: „Deghizarea e singura cale de supravieţuire. Dacă nu te porţi cum trebuie, monstrul îţi poate lua sufletul şi te poate preschimba într-un sclav sărac cu duhul, care să-i îndeplinească poruncile şi nimic mai mult. Păcat că nu am mai mult timp, ca să te învăţ să joci teatru.” Apoi plânsese şi mai amarnic.

Abia stăpânindu-şi lacrimile, don Juan îl rugase să-i spună cum se putea deghiza. Belisario îi destăinuise că monstrul avea ochi teribili şi-i recomandase lui don Juan să se deghizeze oricum dorea. La urma

urmei, avea la dispoziţie ani întregi ca să încerce diverse moduri de a se deghiza. În prag ol strвnsese on braţe pe don Juan, plвngвnd nestăpвnit. Soţia lui atinsese timid mвna tвnărului. Apoi amвndoi plecaseră.

— În viaţa mea n-am mai trăit aşa spaimă şi deznădejde, mi-a povestit don Juan. Monstrul colinda cu zgomot prin casă, ca şi cum m-ar fi aşteptat cu nerăbdare. M-am aşezat jos, lângă uşă, şi am început să scâncesc ca un câine bătut. Apoi am vomitat de frică.

Don Juan rămăsese aşa ore întregi, incapabil să se mişte. Fără exagerare, simţise că leşină când îl văzuse pe Belisario fluturându-şi braţele şi încercând cu disperare să-i atragă atenţia de pe cealaltă parte a străzii. Simplul fapt de a-l revedea îl făcuse pe don Juan să se însenineze la faţă dintr-o dată. Belisario stătea chircit lângă trotuar, pândind casa. Îi făcuse semn lui don Juan să rămână acolo unde se găsea.

După un timp insuportabil de lung, Belisario se târâse în patru labe, apoi înaintase de-a buşilea până când ajunsese lângă don Juan. Îi luase ore întregi ca să se apropie. Trecuseră pe acolo o mulţime de persoane, dar nimeni nu părea să fi observat disperarea lui don Juan sau mişcările bătrânului. Venind lângă don Juan, Belisario îi şoptise că se simţise îngrozitor fiindcă îl lăsase ca pe un câine legat de un stâlp. Soţia lui se împotrivise, dar bătrânul se întorsese, ca să încerce să-l salveze. La urma urmei, libertatea lui se datora lui don Juan.

Cu o şoaptă poruncitoare, îl întrebase pe don Juan dacă era pregătit şi dispus să facă orice, numai să scape. Don Juan îl asigurase că va face orice. Pe furiş, Belisario îi dăduse un maldăr de haine. Apoi îi încredinţase planul său. Don Juan trebuia să se ducă într-o aripă a casei, cât mai departe de camerele monstrului, şi acolo să-şi schimbe hainele cu băgare de seamă, una câte una, începând cu pălăria şi terminând cu pantofii. Apoi trebuia să pună toate hainele pe o ramă de lemn, un manechin pe care urma să-l construiască singur, repede şi bine, de îndată ce intra în casă.

Următorul punct al planului prevedea ca don Juan să se deghizeze în singurul mod care-l putea păcăli pe monstru: maldărul de haine.

Don Juan alergase în casă şi pregătise totul. Construise un fel de sperietoare de ciori din prăjinile pe care le găsise în spatele casei, îşi scosese hainele şi le agăţase pe prăjini. Dar când desfăcuse legătura de haine, rămăsese uluit: erau straie femeieşti!

— M-am simţit ca un dobitoc, nu ştiam ce să fac, mi-a povestit don Juan. Tocmai mă pregăteam să îmbrac vechile mele haine, când am auzit mârâiturile neomeneşti ale făpturii aceleia monstruoase. Fusesem educat să dispreţuiesc femeile, să cred că singura lor menire era să se îngrijească de bărbat. Să mă îmbrac în veşminte femeieşti însemna pentru mine să mă preschimb în femeie. Dar spaima mea de monstru era atât de puternică, încât am închis ochii şi mi-am pus hainele acelea blestemate.

M-am uitat la don Juan şi mi l-am închipuit în haine femeieşti. Era o imagine atât de caraghioasă, încât, fără voia mea, am izbucnit în râs.
Don Juan mi-a spus că bătrânul Belisario, care-l aştepta de cealaltă parte a străzii, îl văzuse îmbrăcat în femeie şi începuse să plângă nestăpânit. Plângând, îl condusese pe don Juan la marginea oraşului, unde aştepta soţia lui împreună cu cei doi catârgii. Unul din aceştia îl întrebase fără ruşine pe Belisario dacă o răpise pe fata aceea ciudată ca s-o vândă la un bordel. Bătrânul plânsese amarnic, gata să leşine. Tânărul catârgiu nu ştia ce să facă, dar soţia lui Belisario, în loc să-l compătimească, izbucnise în hohote de râs. Don Juan nu înţelesese motivul.
Grupul pornise la drum prin întuneric. Aleseseră căi mai puţin umblate şi înaintau mereu spre nord. Belisario nu era prea vorbăreţ. Părea speriat şi presimţea că-i pândeau pericole. Soţia lui îl certa tot timpul, jeluindu-se că îşi rataseră şansa de a fi liberi prin faptul că-l luaseră cu ei pe don Juan. Belisario îi ceruse cu asprime să nu mai pomenească despre acest lucru, de teamă ca însoţitorii lor să nu descopere că don Juan era deghizat. Îl prevenise pe don Juan că, întrucât nu ştia să se poarte ca o femeie adevărată, trebuia să joace rolul unei fetişcane uşor ţicnite.
În câteva zile, don Juan îşi revenise mult din spaimă. De fapt, prinsese atât de mult curaj, încât nici nu-şi mai amintea că îi fusese teamă. Dacă n-ar fi fost hainele femeieşti pe care le purta, şi-ar fi închipuit că totul fusese doar un vis urât.
Desigur, faptul că în acele împrejurări purta haine de femeie atrăgea după sine o serie de schimbări importante. Soţia lui Belisario îl învăţase pe don Juan cât se poate de serios să se comporte ca o femeie sub toate aspectele. Don Juan o ajuta la gătit, spăla haine, aduna lemne de foc. Belisario îl răsese în cap şi-i turnase pe creştet un medicament care mirosea puternic, apoi spusese catârgiilor că fata avea păduchi. Don Juan spunea că, întrucât era un tânăr imberb, nu fusese greu să treacă drept femeie. Dar lui îi era silă de sine însuşi, de toţi oamenii aceia şi, mai presus de orice, de soarta lui. Să poarte straie de femeie şi să execute corvezile unei femei era mai mult decât putea îndura. Într-o zi se săturase. Catârgiii fuseseră ultima picătură. Pretinseseră ca fata cea străină să-i slujească în genunchi. Don Juan spunea că, în plus, trebuia mereu să fie cu ochii în patru, întrucât catârgiii îi făceau avansuri.
M-am simţit obligat să pun o întrebare.
— Catârgiii erau înţeleşi cu binefăcătorul dumitale? am întrebat.
— Nu, a răspuns el şi a izbucnit într-un râs zgomotos. Nu erau decât doi oameni cumsecade, căzuţi temporar sub vraja nagualului Julian. Acesta închinase catârii ca să transporte plante medicinale şi le spusese că le va plăti bani buni dacă îl ajutau să răpească fata.
Amploarea acţiunilor nagualului Julian era dincolo de orice imaginaţie. Mi l-am închipuit pe don Juan respingând avansuri sexuale

şi am râs cu poftă.

Don Juan şi-a continuat relatarea. Mi-a povestit că îi declarase categoric bătrânului că mascarada durase îndeajuns şi că cei doi bărbaţi îi făceau avansuri. Belisario îl sfătuise cu nonşalanţă să se arate mai înţelegător, fiindcă bărbaţii sunt bărbaţi, apoi începuse iar să plângă, derutându-l complet pe don Juan care începuse, cu vehemenţă, să ia apărarea femeilor.

El însuşi se speriase de patima cu care vorbea despre situaţia femeilor. Îi spusese lui Belisario că avea să ajungă într-o stare mai jalnică decât dacă ar fi rămas sclavul monstrului.

Zbuciumul lui don Juan crescuse şi mai mult când bătrânul plânsese nestăpânit şi începuse să bolborosească tot felul de bazaconii: că viaţa era frumoasă, că singurul preţ care se cerea plătit era o mică glumă, că monstrul avea să-i devoreze sufletul şi că nu-l va lăsa nici să-şi ia zilele. „Flirtează cu catârgii, îl sfătuise bătrânul pe un ton împăciuitor. Sunt ţărani simpli. Tot ce vor e un joc, pune-i la punct dacă sunt prea îndrăzneţi. Lasă-i să-ţi pună mâna pe picioare. **În** fond, ce-ţi pasă?” Şi iar se pusese pe plвns. Don Juan ol ontrebase de ce plвngea aşa. „Pentru că eşti făcut pentru acest rol”, răspunsese bătrвnul şi tot trupul i se cutremurase de plвns.

Don Juan îi mulţumise pentru gândurile lui bune şi-şi ceruse iertare pentru toate necazurile pe care le îndura din pricina lui. Îi spusese că acum se simţea în siguranţă şi că voia să plece.

— Arta *stalkingului* constă în a învăţa toate tainele personajului în care te-ai deghizat, îi spusese Belisario, fără să ia seama la vorbele lui don Juan. Şi trebuie să le înveţi în aşa fel, încât nimeni să nu-şi dea seama că te-ai deghizat. Pentru asta trebuie să fii necruţător, şiret, răbdător şi blând.

Don Juan nu avea idee despre ce vorbea Belisario. **În** loc să oncerce să descopere sensul cuvintelor bătrвnului, a cerut nişte haine bărbăteşti. Belisario s-a arătat foarte onţelegător. I-a dat lui don Juan nişte haine vechi şi cвţiva pesos. I-a făgăduit că-i va păstra ontotdeauna hainele femeieşti, on caz că avea nevoie de ele, apoi insistase mult ca don Juan să vină cu el la Durango, ca să onveţe tainele vrăjitoriei şi să se elibereze definitiv de monstru. Don Juan refuzase şi oi mulţumise pentru tot. Atunci, Belisario oşi luase rămas-bun şi-l bătuse pe spate de mai multe ori, cu destul de mare putere.

Don Juan îşi schimbase hainele şi-l întrebase pe Belisario pe ce drum s-o ia. Bătrânul îi răspunsese că, dacă urma drumul spre nord, mai curând sau mai târziu avea să ajungă în oraşul cel mai apropiat. Îi spusese că drumurile lor s-ar putea întâlni din nou, din moment ce amândoi urmau în linii mari aceeaşi cale: cât mai departe de monstru.

Don Juan plecase în mare grabă, în sfârşit liber. Parcursese cam şapte-opt kilometri fără a întâlni suflare omenească. Ştia că în apropiere se găsea un oraş şi se gândea că, poate, acolo avea să găsească de lucru,

până se hotăra încotro să apuce. Se aşezase să se odihnească puţin, anticipând dificultăţile fireşti care îl aşteptau ca străin într-un orăşel izolat, când deodată zărise cu coada ochiului o mişcare în tufişuri, lângă poteca pentru catâri. Simţise că cineva îl pândea. Se speriase atât de tare, încât sărise în picioare şi o luase la fugă spre oraş. Monstrul se repezise la el, încercând să-l înşface de gât. Don Juan scăpase ca prin urechile acului. Începuse să ţipe cum nu ţipase în viaţa lui, dar mintea îi rămăsese destul de limpede ca să-i dea prin gând să se întoarcă din drum şi să alerge în direcţia din care venise.

Fugea mâncând pământul, iar monstrul îl urmărea, străbătând tufişurile, la numai câţiva metri în urma lui. Don Juan spunea că era cel mai înfricoşător sunet pe care-l auzise în viaţa lui. Într-un târziu, văzuse catârii înaintând agale în depărtare şi începuse să strige după ajutor.

Belisario îl recunoscuse pe don Juan şi alergase către el, speriat de-a binelea. Îi aruncase legătura de haine femeieşti, strigând: „Fugi ca o femeie, prostule!”

Don Juan a recunoscut că nu ştia cum avusese prezenţa de spirit să fugă ca o femeie, dar aşa făcuse. Monstrul încetase să-l mai urmărească. Atunci, Belisario îi spusese să se schimbe repede de haine, în timp ce el ţinea monstrul la distanţă.

Don Juan se alăturase soţiei lui Belisario şi catârgiilor zâmbitori, fără să se uite nici în dreapta, nici în stânga. Grupul se întorsese din drum şi apucase pe altă cărare. Zile întregi nimeni nu-i adresase cuvântul, apoi Belisario începuse să-l dăscălească. Îi spusese lui don Juan că femeile indiene erau firi practice, adică mergeau direct la esenţa lucrurilor, dar totodată erau şi foarte timide; când se simţeau încolţite, frica li se ghicea în privirile care lunecau în toate părţile, în buzele strânse şi nările lărgite. Toate aceste semne erau însoţite de o cumplită încăpăţânare, urmată de un râs timid.

Îl pusese pe don Juan să exerseze comportamentul feminin în toate oraşele prin care treceau. Don Juan credea sincer că bătrânul îl instruia ca să devină actor. Dar Belisario insista că îl învaţă arta *stalkingului. Î*i spusese lui don Juan că *stalkingul* era o artă care se aplica în orice situaţii şi că avea patru etape: neînduplecarea, şiretenia, răbdarea şi blândeţea. M-am simţit obligat să-l mai întrerup o dată.

— Dar *stalkingul* nu se învaţă în stare de conştiinţă elevată? am întrebat.

— Bineînţeles, mi-a răspuns el cu un zâmbet larg. Dar trebuie să înţelegi că pentru unii bărbaţi faptul că se îmbracă în haine femeieşti reprezintă poarta spre conştiinţa elevată. De fapt, astfel de metode sunt mai eficiente decât deplasarea punctului de asamblare, însă sunt foarte dificil de aplicat.

Don Juan mi-a spus că binefăcătorul lui îl iniţiase zilnic în cele patru stări de spirit ale *stalkingului* şi că insistase ca don Juan să înţeleagă că neînduplecarea nu însemna asprime, şiretenia nu însemna

cruzime, răbdarea nu însemna neglijenţă, iar blândeţea nu însemna naivitate.

Îl mai învăţase că aceste patru etape trebuia exersate şi perfecţionate, până când deveneau atât de fireşti, încât nici nu puteau fi remarcate. El credea că femeile erau *stalkere* înnăscute. Era atât de convins de acest lucru, încât susţinea că un bărbat putea învăţa arta *stalkingului* doar îmbrăcat în straie femeieşti.

— Am mers cu el la toate pieţele din toate oraşele prin care am trecut şi ne-am târguit cu toată lumea, a continuat don Juan. Binefăcătorul meu obişnuia să stea deoparte şi să mă supravegheze. Fii neînduplecat, dar fermecător, îmi spunea el. Fii şiret, dar binevoitor. Fii răbdător, dar activ. Fii blând, dar ucigător. Numai femeile sunt în stare de aşa ceva Dacă un bărbat se poartă astfel, vorbim despre pedanterie.

Ca să se asigure că don Juan îşi urma drumul, monstrul mai apărea din când în când. Don Juan dădea cu ochii de el în timp ce cutreiera ţinutul. Îl vedea cel mai des după ce Belisario îl masa cu putere pe spate, chipurile ca să-i aline un junghi dureros de la gât. Don Juan a râs şi mi-a spus că habar nu avusese că era condus spre conştiinţa elevata.

— Ne-a luat o lună ca să ajungem în oraşul Durango, a încheiat el. În aceeaşi lună am avut parte de o scurtă demonstraţie a celor patru stări de spirit ale *stalkingului.* Nu m-au schimbat prea mult, însă mi-au oferit prilejul să-mi dau seama ce însemna să fii femeie.

Cele patru stări ale *stalkingului*

Don Juan a spus că trebuia să mă aşez acolo, lângă acel vechi post de observaţie, şi să folosesc magnetismul pământului, ca să-mi deplasez punctul de asamblare şi să-mi amintesc alte stări de conştiinţă elevată în timpul cărora mă iniţiase în *stalking.*

— În ultimele câteva zile am adus de multe ori vorba despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului,* a continuat el. Am pomenit de neînduplecare, şiretenie, răbdare şi blândeţe, în speranţa că poate îţi aminteşti ce te-am învăţat legat de ele. Ar fi minunat dacă ai putea utiliza aceste patru stări de spirit ca pe nişte căi de a atinge rememorarea totală.

A tăcut un timp, care mi s-a părut a fi neobişnuit de lung. Apoi a făcut o afirmaţie care n-ar fi trebuit să mă surprindă, şi totuşi m-a surprins. A spus că mă învăţase cele patru stări de spirit ale *stalkingului* în nordul Mexicului, cu ajutorul lui Vicente Medrano şi Silvio Manuel. N-a intrat în detalii, ci m-a lăsat să chibzuiesc asupra vorbelor lui. Am încercat să-mi amintesc, dar până la urmă am renunţat şi mi-a venit să-i strig că nu-mi puteam reaminti ceva ce nu se întâmplase.

În timp ce mă străduiam să-mi exprim protestul, gânduri neliniştitoare au început să-mi fulgere prin minte. Ştiam că don Juan nu vorbise doar

ca să mă necăjească. Ca de fiecare dată când mi se cerea să-mi amintesc de conştiinţa elevată, am devenit obsedat de ideea că nu exista o continuitate în evenimentele pe care le trăisem sub îndrumarea lui. Acele evenimente* nu se înşirau unul după altul ca cele din viaţa mea de zi cu zi, într-o secvenţă liniară. Era perfect posibil ca el să fi avut dreptate. În lumea lui don Juan, nu trebuia să fiu sigur de nimic.

Am încercat să dau glas îndoielilor mele, dar el a refuzat să mă asculte şi m-a îndemnat să rememorez. Între timp, se întunecase complet. Începuse să bată vântul, dar eu nu simţeam frigul. Don Juan îmi dăduse o piatră plată ca să mi-o aşez pe stern. Conştiinţa mea era deschisă la tot ce se afla în jurul meu. Am simţit o smucitură bruscă, nici externă, nici internă, mai curând senzaţia că ceva trăgea de o parte a fiinţei mele. Deodată, am început să-mi amintesc, cu o claritate cutremurătoare, o întâlnire avută cu ani în urmă. Mi-am amintit evenimente şi oameni, cu o precizie înspăimântătoare. Am simţit un fior.

I-am spus toate acestea lui don Juan care n-a părut nici impresionat, nici îngrijorat. M-a îndemnat să nu mă las cuprins de teamă fizică sau mentală.

Procesul de reamintire era atât de fenomenal, de parcă aş fi retrăit experienţa. Don Juan tăcea. Nici nu se uita la mine. Mă simţeam amorţit. Senzaţia de amorţeală a început treptat să se risipească.

Am repetat aceleaşi lucruri pe care i le spuneam lui don Juan de fiecare dată când îmi aminteam un eveniment lipsit de existenţă lineară.

— Cum e posibil, don Juan? Cum am putut să uit toate acestea?

Don Juan a reafirmat aceleaşi lucruri ca de fiecare dată.

— Acest tip de amintire sau uitare nu are nimic de a face cu memoria obişnuită, m-a asigurat el, ci este legat de mişcarea punctului de asamblare.

A afirmat că, deşi posedam o cunoaştere totală a ceea ce este *intenţia,* încă nu puteam manevra aceste cunoştinţe. A şti ce reprezintă *intenţia* înseamnă a putea oricând să explici şi să utilizezi această cunoaştere. Prin forţa poziţiei sale, un nagual este obligat să-şi aplice cunoaşterea în acest fel.

— Ce ţi-ai amintit? m-a întrebat don Juan.

— Prima ocazie când mi-ai vorbit despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului,* am răspuns.

Un proces inexplicabil în termenii stării mele normale de conştiinţă despre lume activase o amintire care, cu un minut înainte, nu existase. Mi-am amintit un întreg lanţ de evenimente întâmplate cu mulţi ani în urmă.

Chiar când eram pe punctul de a părăsi casa lui don Juan din Sonora, el m-a rugat să ne întâlnim în săptămâna următoare, pe la ora amiezii, dincolo de graniţa cu SUA, în Nogales, Arizona, la autogara autobuzelor

Greyhound.
Am sosit cam cu o oră mai devreme. El stătea în uşă. L-am salutat. Nu mi-a răspuns, ci m-a tras grăbit deoparte şi mi-a şoptit să-mi scot mâinile din buzunare. Am rămas năucit. Nu mi-a lăsat răgaz să scot o vorbă şi a adăugat că aveam şliţul descheiat şi, spre ruşinea mea, se vedea că eram excitat sexual.
Viteza cu care m-am grăbit să mă închei a fost uluitoare. Până să-mi dau seama că fusese o glumă grosolană, eram deja pe stradă. Don Juan râdea, bătându-mă mereu pe spate cu putere, ca şi cum ar fi fost încântat de farsa lui. Deodată, m-am trezit în stare de conştiinţă elevată.

Am intrat într-o cafenea şi am luat loc. Îmi simţeam mintea atât de limpede, încât aş fi vrut să privesc la toate, să *văd* esenţa lucrurilor.

— Nu-ţi irosi energia! mi-a poruncit don Juan cu severitate. Te-am adus aici ca să descoperi dacă poţi mânca şi când punctul de asamblare ţi-a fost deplasat de la locul lui. Nu încerca să faci mai mult de atât.
Atunci, un bărbat s-a aşezat la masă în faţa mea şi întreaga mea atenţie s-a concentrat asupra lui.

— Roteşte-ţi privirea de jur-împrejur! mi-a poruncit don Juan. Nu te uita la omul acela.

Mi-a fost cu neputinţă să nu-l privesc. Ordinele lui don Juan mă scoteau din sărite.

— Ce *vezi*? l-am auzit întrebându-mă.
Vedeam un cocon luminos, alcătuit din aripi transparente care îl învăluiau. Aripile s-au desfăcut, au fluturat câteva clipe, apoi au căzut, fiind înlocuite de altele noi, după care procesul s-a repetat.

Don Juan mi-a răsucit cu putere scaunul, până când am ajuns cu faţa la perete.

— Ce risipă! a oftat el cu glas tare, după ce i-am descris ce *văzusem.* Ţi-ai irosit aproape toată energia Abţine-te. Un luptător are nevoie să se concentreze. Cui îi pasă de nişte aripi care înfăşoară un glob luminos?

A comparat conştiinţa elevată cu un fel de trambulină, de pe care poţi sări în infinit. A subliniat iar şi iar că în momentul în care punctul de asamblare este mutat din locul lui, el fie se fixează într-o poziţie apropiată de cea obişnuită, fie continuă să se deplaseze în infinit.

— Oamenii nici nu concep ce putere stranie purtăm în noi, a continuat el. De pildă, în această clipă tu dispui de mijloace pentru a atinge infinitul. Dacă mai continui cu purtarea asta inutilă, ai să-ţi împingi punctul de asamblare dincolo de un anumit prag, de unde nu mai există întoarcere.

Am înţeles pericolul despre care vorbea sau, mai curând, am avut senzaţia fizică de a mă găsi la marginea abisului şi, dacă mai făceam un pas, m-aş fi prăvălit în hău.

— Punctul tău de asamblare s-a deplasat spre conştiinţa elevată, a continuat el, pentru că eu ţi-am împrumutat energia mea.

Am mâncat în tăcere, o hrană foarte simplă. Don Juan nu m-a lăsat să beau nici ceai, nici cafea.

— Cât timp foloseşti energia mea, a spus el, nu te găseşti în timpul tău. Te afli în timpul meu. Eu beau numai apă.

În timp ce ne înapoiam la maşina mea, am simţit un val de greaţă. M-am clătinat pe picioare, gata să-mi pierd echilibrul. Era o senzaţie asemănătoare cu cea care apare când porţi o pereche de ochelari pentru prima oară.

— Vino-ţi în fire, m-a îndemnat, zâmbind, don Juan. Acolo unde mergem vei avea nevoie de o minte foarte ageră.

Mi-a spus să merg cu maşina dincolo de graniţa internaţională, până în orăşelul geamăn Nogales, Mexico. În timp ce conduceam, el omi dădea instrucţiuni: pe care stradă s-o iau, cвnd să cotesc la dreapta sau la stвnga, cвt de repede să merg.

— Cunosc zona, am intervenit eu agasat. Spune-mi unde vrei să ajungi şi am să te duc acolo. Ca un taximetrist.

— Bine, s-a învoit el. Du-mă pe Heavenward Avenue, numărul 1573.

Nu auzisem de Heavenward Avenue şi nu ştiam dacă exista cu adevărat. De fapt, bănuiam că don Juan născocise un nume, ca să mă pună într-o situaţie delicată. Am tăcut. În ochii lui strălucitori se ghicea o sclipire ironică.

— Egocentrismul e un mare tiran, mi-a spus. În permanenţă trebuie să luptăm să-l detronăm.

A continuat să-mi spună cum să conduc maşina. În cele din urmă, mi-a cerut să opresc ontr-un cartier elegant, on faţa unei clădiri pe colţ, de culoare cenuşiu deschis, cu un singur etaj.

Casa avea ceva ce mi-a atras imediat atenţia: de jur-împrejurul ei se găsea un strat gros de pietriş roşcat. Uşa solidă dinspre stradă, pervazurile ferestrelor şi ornamentele casei erau toate de culoare roşcată, ca şi pietrişul. Toate ferestrele dinspre stradă aveau storuri. Din câte îmi dădeam seama, era o locuinţă suburbană tipică pentru clasa mijlocie.

Am coborât din maşină. Don Juan a pornit înaintea mea. N-a bătut la uşă şi nici n-a deschis-o cu cheia, dar, când am ajuns în dreptul ei, uşa s-a deschis singură, fără zgomot, pe balamalele unse, din câte mi-am dat seama.

Don Juan s-a grăbit să între. Nu m-a invitat şi pe mine. Pur şi simplu, l-am urmat. Eram curios să văd cine deschisese uşa pe dinăuntru, dar nu era nimeni.

Interiorul casei era foarte odihnitor. Pe pereţii netezi şi foarte curaţi nu se vedea niciun tablou. Nu erau nici lămpi, nici rafturi cu cărţi. Podeaua aurie din dale contrasta plăcut cu albul pereţilor. Ne găseam într-un hol mic şi îngust care dădea într-o sufragerie spaţioasă, cu tavan înalt şi

şemineu de cărămidă. Jumătate din încăpere era complet goală, dar lângă şemineu se vedea un semicerc de mobilier scump: două canapele mari, de culoare bej, încadrate de două fotolii acoperite cu tapiţerie în aceeaşi nuanţă. La mijloc era o masă de cafea rotundă şi grea, din stejar solid. Judecind după ce vedeam prin casă, locatarii păreau a fi oameni înstăriţi, dar fără pretenţii. Era limpede că le plăcea să se adune în jurul focului.

Doi bărbaţi cam între cincizeci şi şaizeci de ani şedeau în fotolii. La intrarea noastră s-au ridicat în picioare. Unul din ei era indian, celălalt latino-american. Don Juan m-a prezentat mai întâi indianului, care era cel mai apropiat de mine.

— El este Silvio Manuel, mi-a spus don Juan. Cel mai puternic şi mai periculos vrăjitor din grupul meu şi totodată cel mai misterios.

Trăsăturile lui Silvio Manuel păreau desprinse dintr-o frescă maya. Avea obrazul palid, aproape gălbui. Mi s-a părut că avea figură de chinez. Avea ochii oblici, dar fără pliul caracteristic rasei mongoloide. Ochii lui erau mari, negri şi strălucitori. Nu purta barbă. Avea părul negru ca pana corbului, cu fire argintii. Pometii îi erau înalţi, iar buzele pline. Măsura vreun metru şaizeci, era slab, musculos şi purta o cămaşă sport de culoare galbenă, pantaloni cafenii şi un bluzon subţire, bej. După haine şi gesturi, părea să fie american de origine mexicană.

I-am zâmbit şi i-am întins mâna lui Silvio Manuel, dar el nu mi-a strâns-o. A dat din cap cu un aer absent.

— Iar cel de colo e Vicente Medrano, a continuat don Juan, întorcându-se spre cel de al doilea bărbat. E cel mai învăţat şi mai vârstnic din grupul meu. Cel mai vârstnic nu ca ani, ci pentru că a fost primul discipol al binefăcătorului meu.

Vicente a dat din cap la fel de superficial ca Silvio Manuel, tot fără să rostească vreun cuvânt.

Era mai înalt decât Silvio Manuel, dar la fel de slab. Avea obrazul trandafiriu, barbă şi mustaţă tunse cu grijă. Trăsăturile lui erau aproape delicate: un nas subţire, frumos dăltuit, gură mică, buze subţiri. Sprâncenele stufoase şi negre contrastau cu barba şi părul încărunţit. Avea ochi căprui, la fel de strălucitori, şi râdea, în ciuda expresiei încruntate.

Era îmbrăcat tradiţional, în costum indian din bumbac verzui şi cămaşă sport, descheiată la gât. Şi el părea a fi american-mexican. Am ghicit că era stăpânul casei.

În contrast cu ei, don Juan arăta ca un peon indian. Pălăria lui de paie, pantofii uzaţi, pantalonii vechi de culoare kaki şi cămaşa cadrilată îl făceau să semene a grădinar sau argat.

Impresia pe care am avut-o văzându-i pe toţi trei împreună a fost că don Juan era deghizat. Mi-a venit în minte o comparaţie din domeniul militar, în care don Juan era comandantul unei operaţiuni clandestine,

un ofiţer care, oricât s-ar fi străduit, nu-şi putea ascunde anii îndelungaţi de experienţă în funcţie de comandă.

Totodată, am avut sentimentul că toţi trei erau cam de aceeaşi vârstă, însă don Juan arăta mult mai bătrân decât ceilalţi doi, deşi părea infinit mai puternic.

— Cred că ştiţi deja că ucenicul meu Carlos este de departe cel mai mare răsfăţat pe care l-am întâlnit vreodată, le-a spus don Juan, cu o expresie cât se poate de serioasă. Chiar mai mare decât binefăcătorul nostru. Vă asigur că, dacă există un om care să ia în serios răsfăţul, acela e tânărul din faţa voastră.

Am râs, dar ceilalţi, nu. Cei doi bărbaţi mă studiau cu o lucire stranie în priviri.

— Fiţi siguri că formaţi un trio memorabil, a continuat don Juan. Cei mai vechi şi mai învăţaţi, cei mai temuţi şi mai puternici, alături de omul cel mai indulgent cu sine.

Ceilalţi n-au râs nici de această dată. M-au cercetat cu privirea până când m-am simţit intimidat. Atunci Vicente a rupt tăcerea.

— Nu ştiu de ce l-ai adus în casă, a spus el pe un ton rece şi tăios. Nu ne e de prea mare folos. Du-l afară în curte.

— Şi leagă-l, a adăugat Silvio Manuel. Don Juan s-a răsucit spre mine.

— Vino, mi-a spus el cu glas blând, făcându-mi un semn pieziş cu capul către partea din spate a casei.

Era mai mult decât evident că cei doi nu mă plăceau. Nu ştiam ce să spun. Eram foarte supărat şi jignit, sentimente oarecum deformate de starea mea de conştiinţă elevată.

Am ieşit în curtea din spate. Don Juan a luat, cu nonşalanţă, o funie şi, cu o repeziciune uimitoare, mi-a prins-o în jurul gâtului. Gesturile lui au fost atât de iuţi şi de îndemânatice, încât într-o clipă, până să-mi dau seama ce se petrecea, m-am trezit legat de gât, ca un câine, de una din cele două coloane care sprijineau acoperişul greu al verandei din spate.

Don Juan a clătinat din cap cu resemnare şi neîncredere, apoi a intrat iar în casă, în timp ce eu urlam să mă dezlege. Funia mă strângea de gât cu asemenea putere, încât mă împiedica să strig atât de tare pe cât aş fi vrut.

Nu-mi venea să cred ce se întâmplă. Stăpânindu-mi mânia, am încercat să dezleg nodul de la gât. Era atât de strâns, încât fâşiile de piele ale funiei păreau lipite unele de altele. Mi-am smuls unghiile încercând să le desfac.

Într-o criză de furie necontrolată, am început să mârâi ca un animal neputincios. Apoi am înşfăcat funia, am răsucit-o în jurul antebraţelor şi, proptindu-mă cu picioarele în coloană, am început să trag. Dar funia era prea rezistentă pentru forţa muşchilor mei. M-am simţit umilit şi speriat. Frica m-a făcut să redevin lucid pentru o clipă. Am înţeles că mă lăsasem indus în eroare de falsa aureolă de cumpătare a lui don

Juan.
Mi-am cântărit situaţia cât mai obiectiv cu putinţă şi mi-am dat seama că nu aveam nicio cale de scăpare, afară de cazul în care retezam funia. Am început s-o frec cu disperare de marginea ascuţită a coloanei. Mă gândeam că, dacă retezam funia înainte ca vreunul dintre cei trei să vină la mine, aveam o şansă să alerg până la maşină şi să fug, fără să mai calc pe acolo vreodată.
Gâfâiam şi eram leoarcă de transpiraţie. Am frecat funia până când aproape am retezat-o. Atunci mi-am sprijinit un picior în coloană, am înfăşurat din nou funia în jurul braţelor şi am tras cu disperare, până când a plesnit, proiectându-mă în casă.
În clipa în care am fost aruncat cu spatele în casă, prin uşa deschisă, am dat cu ochii de don Juan, Vicente şi Silvio Manuel care stăteau în picioare în mijlocul încăperii şi băteau din palme.

— Ce intrare spectaculoasă! a exclamat Vicente, ajutându-mă să mă ridic. M-ai indus în eroare. Nu te credeam capabil de asemenea izbucniri.

Don Juan a venit la mine şi a desfăcut nodul, eliberându-mi gâtul de fâşia rămasă în jurul lui.

Tremuram de spaimă, efort şi furie. Cu voce tremurândă, l-am întrebat pe don Juan de ce mă chinuia aşa. Cei trei au râs şi, în acel moment, n-au mai părut câtuşi de puţin ameninţători.

— Am vrut să te punem la încercare şi să vedem ce fel de om eşti, a răspuns don Juan.

M-a condus la o canapea şi m-a îndemnat politicos să iau loc. Vicente şi Silvio Manuel s-au aşezat în fotolii, iar don Juan s-a instalat pe cealaltă canapea, cu faţa spre mine.

Am râs neliniştit, dar nu mă mai speria situaţia mea, nici don Juan, nici prietenii lui. Toţi trei mă priveau cu o curiozitate neprefăcută. Vicente nu-şi putea stăpâni zâmbetul, deşi părea că face tot posibilul să pară serios. Silvio Manuel clătina din cap ritmic, ţintuindu-mă cu privirea. Privea în gol, dar nu-şi lua ochii de la mine.

— Te-am legat, a continuat don Juan, pentru că am vrut să ştim dacă eşti blând, răbdător, neînduplecat sau şiret. Am descoperit că nu ai niciuna dintre aceste însuşiri. Eşti mai curând un răsfăţat fără pereche, exact precum am spus.

Dacă nu te-ai fi lăsat în voia violenţei, fără îndoială, ai fi remarcat că nodul formidabil al funiei pe care o aveai la gât era o păcăleală. Se desfăcea printr-o singură mişcare. Vicente a născocit acest tip de nod, ca să-şi tragă pe sfoară prietenii.

— Ai rupt funia prin violenţă. Se vede limpede că nu eşti blând, a declarat Silvio Manuel.

Toţi au tăcut o clipă, apoi au început să râdă.

— Nu eşti nici neînduplecat, nici şiret, a continuat don Juan. Altfel, ai fi desfăcut cu uşurinţă amândouă nodurile şi ai fi fugit cu o funie de

piele care valorează o groază de bani. Dar nici răbdător nu eşti. Dacă ai fi fost, ai fi scâncit şi ai fi plâns până ai fi văzut că lângă perete era o pereche de foarfece de grădină, cu care ai fi putut tăia funia în două secunde, scutind atâta chin şi efort.

Prin urmare, nu poţi fi învăţat să fii violent sau încăpăţânat. Asta eşti deja. Dar poţi învăţa să fii neînduplecat, şiret, răbdător şi blând.

Don Juan mi-a explicat că neînduplecarea, şiretenia, răbdarea şi blândeţea constituie esenţa *stalkingului.* Acestea sunt elementele de bază care trebuie învăţate, cu toate implicaţiile lor, în etape migăloase şi alese cu grijă.

Era clar că mi se adresa mie, dar vorbea cu ochii la Vicente şi Silvio Manuel care ascultau cu mare atenţie, încuviinţând din cap din când în când.

Don Juan a subliniat în câteva rânduri că iniţierea în *stalking* era una dintre cele mai dificile sarcini ale vrăjitorilor. A insistat că, indiferent ce făceau ei pentru a mă iniţia în *stalking* şi indiferent de convingerile mele total opuse, actele lor erau dictate de impecabilitate.

— Fii convins că ştim ce facem. Binefăcătorul nostru, nagualul Julian, a avut grijă de asta, a spus don Juan.

Toţi trei au izbucnit într-un râs atât de zgomotos, încât m-am simţit cumplit de stânjenit. Nu ştiam ce să cred.

Don Juan a repetat că trebuia luat în consideraţie un lucru foarte important, şi anume, că, pentru cineva din afară, comportamentul vrăjitorilor putea părea răuvoitor, dar, în realitate, felul lor de a fi era întotdeauna un model de perfecţiune.

— Cum îţi poţi da seama de deosebire, dacă eşti în postura unui ucenic? am întrebat.

— Actele răuvoitoare sunt comise pentru un câştig personal, a răspuns el. Vrăjitorii urmăresc un scop de perspectivă care nu are nimic de a face cu câştigul personal. Faptul că le place ceea ce fac nu înseamnă câştig. Omul de rând acţionează doar dacă are o şansă de profit. Luptătorii spun că ei acţionează nu pentru profit, ci pentru spirit.

M-am gândit la cele auzite. Să acţionezi fără să urmăreşti vreun câştig era un concept cu totul străin. Fusesem educat să investesc şi să mă aştept la o răsplată pentru tot ce făceam.

Probabil că don Juan a luat tăcerea şi chibzuinţa mea drept scepticism. A râs şi s-a uitat la cei doi confraţi ai lui.

— De pildă, noi patru, a continuat el. Tu crezi că investeşti în situaţia de faţă şi că, în cele din urmă, vei obţine un profit. Dacă te superi pe noi sau dacă te dezamăgim, ai putea recurge la acte răuvoitoare, ca să-ţi plăteşti poliţele. Dimpotrivă, noi nu ne gândim câtuşi de puţin la câştigul nostru personal. Actele noastre sunt dictate de impecabilitate: noi nu putem fi nici supăraţi, nici dezamăgiţi din pricina ta.

Don Juan a zâmbit şi mi-a spus că, din momentul în care ne

întâlnisem la autogară în ziua aceea, tot ce-mi făcuse – deşi poate lucrurile păreau a fi cu totul altfel – fusese dictat de impecabilitate. Mi-a explicat că fusese necesar să mă aducă într-o situaţie lipsită de apărare, pentru a mă ajuta să ating starea de conştiinţă elevată. De aceea îmi spusese că eram descheiat la pantaloni.

— A fost un mod de a-ţi aplica o lovitură, a spus el, zâmbind larg. Noi suntem indieni primitivi, aşa că toate loviturile noastre sunt oarecum primitive. Cu cât luptătorul e mai rafinat, cu atât loviturile lui sunt mai rafinate şi mai complexe. Dar trebuie să recunosc că mi-a plăcut grozav modul tău direct de a acţiona, mai ales când te-am legat de gât ca pe un câine.

Toţi trei au zâmbit larg, apoi au râs încetişor, ca şi cum în casă s-ar mai fi aflat cineva, pe care nu voiau să-l deranjeze.

Cu glas abia auzit, don Juan mi-a spus că, întrucât mă găseam într-o stare de conştiinţă elevată, puteam înţelege mai repede ceea ce urma să-mi spună despre cele două feluri de măiestrie: *stalkingul* şi *intenţia.* El le socotea suprema glorie a vrăjitorilor vechi şi noi, preocuparea vrăjitorilor din timpurile moderne, la fel cum fusese şi cu mii de ani în urmă. Don Juan a afirmat că *stalkingul* a fost începutul şi că, înainte de orice altă încercare pe calea cunoaşterii, este necesar ca luptătorii să înveţe *stalkingul:* în continuare ei trebuie să înveţe să *intenţioneze* şi abia apoi îşi pot mişca punctul de asamblare după cum doresc.

Ştiam precis la ce se referea. Ştiam, fără să-mi dau seama cum anume, ce putea realiza deplasarea punctului de asamblare. Dar îmi lipseau cuvintele ca să explic ceea ce ştiam. Am încercat de mai multe ori să exprim în faţa lor ceea ce ştiam. Ei au râs de eşecul meu şi m-au îndemnat să încerc din nou.

— Ai vrea să exprim eu toate acestea pentru tine? m-a întrebat don Juan. Poate aş reuşi să găsesc chiar cuvintele pe care vrei tu să le foloseşti, dar nu poţi.

Din privirea lui mi-am dat seama că vorbise serios când îmi ceruse îngăduinţa. Situaţia mi s-a părut atât de neobişnuită, încât am început să râd.

Dând dovadă de multă răbdare, don Juan m-a întrebat încă o dată, şi răspunsul meu a fost un alt hohot de râs. Expresia lor de surprindere şi îngrijorare mi-a dat de ştire că pentru ei reacţia mea era de neînţeles. Don Juan s-a ridicat în picioare şi a anunţat că mă simţeam prea obosit şi că era timpul să mă înapoiez la treburile mele zilnice.

— Aşteaptă, aşteaptă, l-am rugat. Mă simt bine. Pur şi simplu, mi se pare amuzant că îmi ceri îngăduinţa.

— Trebuie să-ţi cer îngăduinţa, a spus don Juan, pentru că eşti singurul care poate permite accesul la vorbele dinlăuntrul tău. Cred că am făcut greşeala de a presupune că înţelegi mai mult decât se întâmplă în realitate. Cuvintele au o imensă putere şi importanţă, ele reprezintă

proprietatea magică a celui care le posedă.

Vrăjitorii au o regulă a degetului mare: cu cât punctul de asamblare se mişcă mai în profunzime, cu atât mai puternic este sentimentul că posezi cunoaşterea, dar îţi lipsesc vorbele ca s-o exprimi. Uneori, punctul de asamblare al oamenilor de rând se poate mişca fără o cauză aparentă şi fără ca ei să-şi dea seama, atâta doar că devin împleticiţi la vorbă, vagi şi confuzi.

Vicente l-a întrerupt şi a propus să rămân cu ei ceva mai mult timp. Don Juan s-a declarat de acord şi s-a întors cu faţa către mine.

— Primul principiu al *stalkingului* este că un luptător practică *stalkingul* pe el însuşi, a spus el. El practică *stalkingul* pe el însuşi cu neînduplecare, cu şiretenie, cu răbdare şi cu blândeţe.

Am vrut să râd, dar nu mi-a lăsat răgaz. Foarte pe scurt, a definit *stalkingul* ca fiind arta de a folosi comportamentul în chipuri cu totul noi, pentru scopuri specifice. După spusele lui, comportamentul uman normal din viaţa de zi cu zi e rutină. Orice comportament care se abate de la rutină determină un efect neobişnuit asupra fiinţei noastre totale. Acest efect neobişnuit este ceea ce urmăresc vrăjitorii, întrucât el este cumulativ.

Mi-a explicat că vrăjitorii vizionari din timpurile străvechi produceau un tremur în punctul de asamblare. Curând au descoperit că, dacă se practica sistematic şi se orienta cu înţelepciune comportamentul neobişnuit, acesta forţa mişcarea punctului de asamblare.

— Adevărata problemă pentru acei vrăjitori vizionari, a continuat don Juan, era să găsească un sistem de comportament care să nu fie nici meschin, nici capricios, dar care să combine moralitatea şi simţul estetic, ceea ce îi deosebeşte pe vrăjitorii vizionari de simplele vrăjitoare.

A tăcut şi toţi s-au uitat la mine, ca şi cum ar fi încercat să descopere semnele oboselii în ochii sau pe chipul meu.

— Oricine reuşeşte să-şi deplaseze punctul de asamblare într-o nouă poziţie este vrăjitor, a continuat don Juan. Iar din această nouă poziţie, el poate face tot felul de lucruri, bune şi rele, semenilor săi. Aşadar, să fii vrăjitor seamănă cu a fi cârpaci sau brutar. Preocuparea vrăjitorilor vizionari este să depăşească acest nivel. Or, pentru asta au nevoie de moralitate şi de frumuseţe.

Mi-a spus că pentru vrăjitori *stalkingul* este temelia pe care construiesc toate celelalte acţiuni ale lor.

— Unii vrăjitori obiectează la termenul de *stalking,* a continuat el, dar denumirea a apărut pentru că ea implică ideea de comportament disimulat.

Stalkingul se mai numeşte şi arta furişării, dar termenul e la fel de nepotrivit. Noi înşine, datorită temperamentului nostru nemilitant, denumim asta arta absurdităţii controlate. Îi poţi spune oricum doreşti.

Totuşi, vom continua cu denumirea de *stalking,* întrucât e atât de uşor să spui *stalker* şi, după cum se exprima binefăcătorul meu, atât de incomod să spui *creator de nebunie controlată.*

La auzul numelui binefăcătorului lor, toţi trei s-au pornit pe râs ca nişte copii.

Îl înţelegeam perfect, nu aveam niciun fel de întrebări sau nedumeriri. Singurul lucru pe care îl simţeam era că trebuia să mă agăţ de fiecare cuvânt rostit de don Juan şi să mă ancorez de el. Altfel, gândurile mele i-ar fi luat-o înainte.

Am remarcat că nu-mi luam ochii de la buzele lui şi că eram numai urechi la tot ce spunea. Dar, de îndată ce mi-am dat seama de acest lucru, nu l-am mai putut urmări. Nu mai reuşeam să mă concentrez. Don Juan a continuat să vorbească, dar eu nu-l mai ascultam. Mă uimea posibilitatea de neconceput de a trăi în permanenţă în stare de conştiinţă elevată. M-am întrebat care ar fi valoarea supravieţuirii. Oare am putea evalua mai bine o situaţie? Am fi mai rapizi decât omul de rând sau, poate, mai inteligenţi?

Deodată, don Juan s-a întrerupt şi m-a întrebat la ce mă gândeam.

— Ah, eşti o fire atât de practică, a comentat el după ce i-am povestit despre reveriile mele. Mi-am închipuit că, în starea de conştiinţă elevată, temperamentul tău avea să fie mai artistic, mai mistic.

Don Juan s-a întors spre Vicente şi l-a rugat să-mi răspundă la întrebare. Vicente şi-a dres glasul şi şi-a şters palmele, frecându-le de pantaloni. Lăsa impresia clară că suferea de trac. Mi-a fost milă de el. Gândurile au început să-mi roiască prin minte. Când l-am auzit bâlbâindu-se, m-a fulgerat o imagine: cea a tatălui meu, a timidităţii şi a spaimei lui de lume. Dar înainte de a avea răgaz să mă abandonez acelei imagini, ochii lui Vicente au sticlit de o stranie lumină interioară. S-a uitat la mine cu o expresie comică şi serioasă totodată, apoi a vorbit autoritar, pe un ton profesoral.

— Ca să-ţi răspund la întrebare, mi-a spus el, conştiinţa elevată nu are valoare de supravieţuire; altfel, toată rasa umană ar fi ca noi. Totuşi, nu există acest pericol, întrucât este vorba de o stare foarte greu de atins. Cu toate acestea, există posibilitatea infimă ca un om de rând să atingă starea de conştiinţă elevată. În acest caz, de regulă el nu reuşeşte decвt să-şi oncurce minţile, uneori iremediabil.

Toţi trei au izbucnit în râs.

— Vrăjitorii spun că starea de conştiinţă elevată este poarta spre *intenţie,* a explicat don Juan. Şi o folosesc ca atare. Gândeşte-te la acest lucru.

Am privit ţintă la fiecare. Aveam gura deschisă şi mi se părea că, dacă îmi ţineam gura deschisă, voi reuşi până la urmă să înţeleg ghicitoarea. Am închis ochii şi am găsit răspunsul. L-am simţit. Nu l-am gândit. Dar nu-l puteam exprima în cuvinte, oricât m-aş fi străduit.

— Haide, haide! mi-a spus don Juan. Ai descoperit singur răspunsul altui vrăjitor şi n-ai suficientă energie ca să-l surprinzi şi să-l pui în cuvinte?

Senzaţia pe care o trăiam era mai mult decât neputinţa de a da glas gândurilor; era ca şi cum aş fi retrăit ceva ce uitasem cu secole în urmă: fără să ştiu însă ce simţeam, pentru că încă nu învăţasem să vorbesc, de aceea îmi lipseau resursele ca să-mi traduc sentimentele în cuvinte.

— Ca să gândeşti şi să rosteşti exact ceea ce vrei să spui îţi trebuie o energie inimaginabilă, mi-a spus don Juan, ghicind ce era în mintea mea.

Forţa reveriei mele fusese atât de intensă, încât mă făcuse să uit ce anume o declanşase. Uluit, l-am privit ţintă pe don Juan şi am mărturisit că nu aveam idee ce făcuseră ei sau ce făcusem eu cu numai o clipă în urmă. Mi-am amintit incidentul cu funia şi vorbele rostite de el imediat după aceea, dar nu-mi puteam aminti sentimentul care mă copleşise cu numai câteva momente în urmă.

— Ai apucat pe o cale greşită, mi-a spus don Juan. Încerci să-ţi aminteşti gândurile aşa cum faci în mod normal, dar acum e o situaţie deosebită. Cu o secundă în urmă, ai trăit sentimentul copleşitor că ştiai ceva deosebit. Astfel de sentimente nu pot fi reamintite cu ajutorul memoriei. Trebuie să le readuci în minte cu ajutorul *intenţiei.*

S-a întors către Silvio Manuel, care se lungise în fotoliu, cu picioarele sub masa de cafea. Silvio Manuel m-a privit fix. Avea ochi negri ca două fărâme strălucitoare de obsidian. Fără să-şi mişte un singur muşchi, a scos un ţipăt pătrunzător, ca de pasăre.

— Intenţia!! a ţipat el. *Intenţia!! Intenţia!!!*

Cu fiecare ţipăt, vocea lui devenea tot mai neomenească şi mai ascuţită. Mi s-a zbârlit părul pe ceafă. Am simţit că mi se face pielea de găină. Totuşi, mintea mea, în loc să se concentreze asupra spaimei pe care o simţeam, s-a orientat direct spre reamintirea sentimentului trăit mai înainte. Dar înainte de a-l savura în întregime, sentimentul s-a extins şi s-a schimbat brusc în altceva. Atunci am înţeles de ce conştiinţa elevată era o poartă spre *intenţie,* dar, în acelaşi timp, am înţeles şi ce anume însemna *intenţia.* Mai presus de orice, am înţeles că acea cunoaştere nu putea fi exprimată în cuvinte. Că exista acolo pentru toată lumea. Exista pentru a fi simţită, folosită, dar nu pentru a fi explicată. Se putea ajunge la ea schimbând nivelurile de conştiinţă, aşadar, conştiinţa elevată reprezenta o poartă de intrare. Dar nici poarta de intrare nu putea fi explicată. Nu putea fi decât folosită.

Mai exista un element al cunoaşterii care mi-a venit în minte în ziua aceea, la fel de spontan: cunoaşterea naturală a *intenţiei* era la îndemâna oricui, însă manevrarea *intenţiei* aparţinea doar celor care o pătrundeau în profunzime.

Între timp obosisem foarte tare, ca urmare educaţia mea catolică a

început, bineînţeles, să aibă efect asupra reacţiilor mele. O clipă mi-am închipuit că *intenţia* mea era Dumnezeu.

Le-am spus acest lucru lui don Juan, Vicente şi Silvio Manuel. Ei au râs. Pe acelaşi ton profesoral, Vicente mi-a spus că *intenţia* nu putea fi Dumnezeu, întrucât era o forţă cu neputinţă de descris, cu atât mai puţin de reprezentat.

— Nu face pe grozavul, m-a sfătuit cu asprime don Juan. Nu specula pe baza primei şi unicei tale încercări. Aşteaptă până vei putea să-ţi comanzi cunoaşterea, abia apoi hotărăşte despre ce e vorba.

Amintirea celor patru stări de spirit ale *stalkingului* mă epuizase. Cel mai spectaculos rezultat a fost o indiferenţă mai mare decât de obicei. Nu mi-ar fi păsat nici dacă aş fi căzut mort sau dacă don Juan s-ar fi prăvălit fără suflare. Nu-mi păsa dacă rămâneam în acel vechi post de observaţie sau dacă porneam înapoi prin întunericul de smoală.

Don Juan s-a arătat foarte înţelegător. M-a condus de mână, ca pe un orb, până la o stâncă masivă şi m-a ajutat să mă aşez cu spatele la ea. Mi-a recomandat să dorm, ca somnul natural să mă readucă la o stare normală de conştiinţă.

4. Pogorârea spiritului

Vederea spiritului

Imediat după prânz, în timp ce ne găseam încă la masă, don Juan m-a anunţat că amândoi aveam să petrecem noaptea în grota vrăjitorilor şi că era timpul să pornim la drum. Mi-a spus că era absolut necesar să stau din nou acolo, în întuneric absolut, să las formaţiunea stâncoasă şi *intenţia* vrăjitorilor să-mi mişte punctul de asamblare.

Am vrut să mă ridic de pe scaun, dar el m-a oprit Mi-a spus că, mai întâi, voia să-mi explice ceva. S-a întins şi şi-a pus picioarele pe un scaun, apoi s-a lăsat pe spate într-o poziţie relaxată şi confortabilă.

— Pe măsură ce te *văd* mai în profunzime, mi-a spus don Juan, observ tot mai mult câtă asemănare există între tine şi binefăcătorul meu.

M-am simţit atât de ameninţat, încât nu l-am lăsat să continue. I-am spus că nu-mi puteam imagina în ce constau asemănările, dar dacă exista vreuna – posibilitate care nu mi se părea de natură să mă liniştească – i-aş fi fost recunoscător să-mi vorbească despre ea, ca să-mi ofere şansa de a le îndrepta sau evita.

Don Juan a râs până când au început să-i curgă lacrimi pe obraz.

— Una dintre asemănări este că atunci când acţionezi, o faci foarte bine, a spus el. Dar, când gândeşti, întotdeauna te dai de gol. Aşa era şi binefăcătorul meu. Nu gândea prea bine.

Tocmai mă pregăteam să mă apăr, să spun că nu era nimic în neregulă cu modul meu de a gândi, când am surprins o sclipire de şiretenie în ochii lui. Am înlemnit. Don Juan a remarcat schimbarea mea şi a râs oarecum mirat. Probabil, anticipase o reacţie contrară.

— Ceea ce vreau să spun, de pildă, este că ţi-e greu să înţelegi spiritul când te gândeşti la el, a continuat el cu un zâmbet dojenitor. Dar când acţionezi, spiritul ţi se arată cu uşurinţă. Aşa era şi binefăcătorul meu.

Înainte de a pleca spre grotă, am să-ţi spun o poveste despre binefăcătorul meu şi despre cel de al patrulea nucleu abstract.

Vrăjitorii cred că, până în momentul pogorârii spiritului, oricare dintre noi se poate îndepărta de el; nu însă şi după aceea.

Don Juan s-a întrerupt anume pentru a mă îndemna, cu o mişcare a sprâncenelor, să mă gândesc la spusele lui.

— Al patrulea miez abstract este esenţa pogorârii spiritului, a continuat el. Al patrulea miez abstract este un act de revelaţie. Spiritul ni se dezvăluie. Vrăjitorii descriu cum spiritul stă la pândă şi apoi se repede asupra noastră, care suntem prada. Vrăjitorii spun că pogorârea spiritului este întotdeauna camuflată. Se întâmplă, şi totuşi pare ca şi cum nu s-ar fi întâmplat.

Am devenit foarte neliniştit. Tonul vocii lui Don Juan îmi dădea sentimentul că, în orice clipă, îmi putea dezvălui ceva.

M-a întrebat dacă îmi aminteam momentul în care spiritul pogorâse asupra mea, pecetluind legătura mea permanentă cu abstractul.

Nu aveam idee la ce se referea.

— Există un prag care, o dată trecut, nu-ţi mai îngăduie să dai înapoi, a spus el. De regulă, pragul este momentul în care spiritul bate la uşă; durează ani întregi până când ucenicul atinge acel prag. Totuşi, uneori pragul este atins aproape imediat. Cazul binefăcătorului meu reprezintă un exemplu.

Don Juan a spus că fiecare vrăjitor ar trebui să-şi amintească clar că a trecut pragul şi, astfel să fie conştient de noua sa stare de potenţial perceptiv. Mi-a explicat că nu trebuie să fii ucenic vrăjitor ca să atingi acest prag şi că singura deosebire între un om de rând şi un vrăjitor, în astfel de cazuri, constă în centrul de interes al fiecăruia. Un vrăjitor pune accentul pe trecerea pragului şi utilizează această amintire drept punct de referinţă. Omul de rând nu trece pragul şi-şi dă toată silinţa să uite acest lucru.

I-am spus că nu eram de acord cu această observaţie, întrucât nu puteam accepta că există un singur prag care trebuie trecut.

Don Juan a ridicat privirea către cer, dezamăgit, şi a clătinat din cap, prefăcându-se exasperat. Mi-am continuat argumentaţia, nu ca să-l contrazic, ci ca să-mi clarific lucrurile în minte. Totuşi, mi-am pierdut curând elanul. Brusc, am avut sentimentul că alunecam printr-un tunel.

— Vrăjitorii spun că al patrulea miez abstract apare când spiritul

retează lanţurile reflectării noastre de sine, a spus el. Tăierea lanţurilor e un lucru minunat, dar nedorit, fiindcă nimeni nu vrea să fie liber.

Senzaţia de lunecare prin tunel a mai persistat un moment, apoi totul mi-a devenit clar. Am început să râd. Intuiţii stranii adunate în mine se descărcau prin râs.

Don Juan părea să-mi citească gândurile ca pe o carte.

— Ce sentiment ciudat: să-ţi dai seama că tot ce gândim, tot ce spunem depinde de poziţia punctului de asamblare, a remarcat el.

Era exact lucrul la care mă gândisem şi de care râdeam.

— Ştiu că în acest moment punctul tău de asamblare şi-a schimbat poziţia, a continuat el, şi că ai înţeles secretul lanţurilor noastre. Ele ne ţin prizonieri, imobilizându-ne în punctul confortabil al reflectării de sine, astfel, ferindu-ne de invazia necunoscutului.

Trăiam un moment extraordinar, în care orice referire la vrăjitori avea o limpezime de cristal. Înţelegeam tot.

— O dată ce lanţurile sunt retezate, a continuat don Juan, nu mai suntem legaţi de grijile lumii cotidiene. Ne găsim încă în această lume, dar nu-i mai aparţinem. Pentru a-i aparţine, trebuie să împărtăşim preocupările oamenilor, însă, în lipsa lanţurilor, nu mai suntem în stare.

Don Juan a spus că nagualul Elâas îi explicase că ceea ce-i deosebeşte pe oamenii de rând este faptul că noi avem un pumnal metaforic: preocupările reflectării de sine. Cu acest pumnal, noi ne tăiem şi sângerăm; menirea lanţurilor reflectării de sine este să ne dea sentimentul că sângerăm împreună, că împărtăşim ceva minunat: umanitatea. Dacă am cerceta mai îndeaproape, am descoperi că sângerăm singuri; că nu împărtăşim nimic; că tot ce facem este să ne jucăm cu imaginea noastră manevrabilă şi ireală, creată de noi.

— Vrăjitorii nu mai aparţin lumii problemelor cotidiene, a continuat don Juan, întrucât ei nu mai sunt pradă reflectării de sine.

Apoi don Juan şi-a început povestea despre binefăcătorul lui şi despre pogorârea spiritului. El a spus că povestea a început imediat după ce spiritul bătuse la uşa tânărului actor.

L-am întrerupt pe don Juan şi l-am întrebat de ce folosea mereu cuvintele „tânăr” sau „tânăr actor” cu referire la nagualul Julian.

— La vremea acestei întâmplări, nu era încă nagual, mi-a răspuns don Juan. Era un tânăr actor. În povestea mea, nu-l pot numi simplu Julian, fiindcă pentru mine el a fost ontotdeauna nagualul Julian. În semn de respect faţă de impecabilitatea de o viaţă, ontotdeauna punem cuvвntul „nagual” onaintea numelui.

Don Juan şi-a continuat povestirea. El a spus că nagualul Elías împiedicase moartea tânărului actor, făcându-l să treacă în starea de conştiinţă elevată şi, după ore întregi de zbucium, tânărul actor îşi recăpătase cunoştinţa. Nagualul Elías nu-şi spusese numele, ci se prezentase ca fiind vindecător de profesie, aflat întâmplător la locul nenorocirii în momentul în care două persoane se găsiseră la un pas de

moarte. Apoi a arătat spre tânăra femeie, Talía, lungită la pământ. Tânărul a fost uimit s-o vadă zăcând fără cunoştinţă lângă el. Şi-a amintit că o văzuse fugind. L-a uimit să-l audă pe bătrânul vindecător explicându-i că, fără îndoială, Dumnezeu o pedepsise pe Talía pentru păcatele ei, trimiţând fulgerul asupră-i şi făcând-o să-şi piardă minţile.

— Dar de unde fulger dacă nu plouă? întrebase tânărul actor cu glas abia auzit.

Fusese vizibil impresionat când bătrânul indian îi răspunsese că nu avea de unde şti căile Domnului.

L-am întrerupt din nou pe don Juan. Eram curios să ştiu dacă tânăra chiar îşi pierduse minţile. El mi-a reamintit că nagualul Elías o lovise puternic în punctul de asamblare. Mi-a mai spus că fata nu-şi pierduse minţile, dar, ca urmare a loviturii, intrase şi ieşise din starea de conştiinţă elevată, ceea ce reprezenta o gravă ameninţare pentru sănătatea ei. Totuşi, după eforturi extraordinare, nagualul Elías o ajutase să-şi stabilizeze punctul de asamblare şi fata intrase definitiv în starea de conştiinţă elevată.

Don Juan a comentat că femeile erau capabile de o asemenea lovitură de maestru: ele îşi puteau menţine în permanenţă o nouă poziţie a punctului de asamblare. Iar Talía era inegalabilă. De îndată ce lanţurile îi fuseseră retezate, înţelesese totul şi se supusese planurilor nagualului.

Repetând povestirea, don Juan a spus că nagualul Elías – care nu era numai un superb *visător,* dar şi un superb *stalker – văzuse* că tânărul actor era răsfăţat şi încrezut, şi doar părea dur şi nemilos. Nagualul ştia că, dacă aducea în discuţie ideea de Dumnezeu, păcat şi răsplată, convingerile religioase ale actorului l-ar fi făcut să renunţe la atitudinea cinică.

Auzind de pedeapsa lui Dumnezeu, siguranţa de sine a actorului începuse să se năruie. El începuse să-şi exprime remuşcarea, dar nagualul îl întrerupsese şi subliniase cu tărie că, atunci când moartea era atât de aproape, sentimentele de vinovăţie nu mai contau.

Tânărul actor ascultase cu atenţie, dar, deşi se simţea foarte bolnav, nu credea că se află în pericol de moarte. Credea că slăbiciunea şi leşinul se datorau pierderii de sânge.

Ca şi cum i-ar fi citit gândurile, nagualul i-a explicat că aceste gânduri optimiste nu-şi aveau rostul, că hemoragia i-ar fi fost fatală dacă n-ar fi oprit-o el, vindecătorul.

— Când te-am lovit în spate, am creat un „dop” care să împiedice scurgerea forţei tale vitale, i-a spus nagualul neîncrezătorului tânăr. Fără această intervenţie, inevitabilul proces al morţii ar fi continuat. Dacă nu mă crezi, am să-ţi dovedesc îndepărtând dopul printr-o altă lovitură.

În timp ce vorbea, nagualul Elías l-a lovit uşor în partea dreaptă a cutiei toracice. Într-o clipă tânărul a început să vomite şi să se sufoce.

Sângele îi curgea pe gură, în timp ce el tuşea fără să se poată opri. O altă lovitură în spate i-a oprit durerea sfâşietoare şi voma. Nu însă şi frica, aşa că a leşinat.

— Deocamdată îţi pot controla moartea, i-a spus nagualul, când actorul şi-a recăpătat cunoştinţa. Cât timp o pot controla, depinde de tine, de cât eşti de decis să faci tot ce-ţi spun eu.

Nagualul a spus că primele urgenţe pentru tânăr erau totala imobilizare şi tăcerea. Dacă voia ca dopul să nu iasă, a adăugat nagualul, atunci trebuia să se poarte ca şi cum şi-ar fi pierdut puterea de a se mişca şi de a vorbi. O simplă zvâcnire sau o singură frază ar fi fost suficiente ca să reînceapă procesul morţii.

Tânărul actor nu era obişnuit să se supună la sfaturi sau comenzi. A simţit cum îl cuprinde mânia. În clipa on care voia să protesteze, durerea arzătoare şi convulsiile au reonceput.

— Fii cuminte şi am să te vindec, i-a spus nagualul. Poartă-te ca un dobitoc nevolnic şi ticălos ce eşti şi ai să mori.

Actorul, care avea mândria lui, a rămas amuţit de insultă. Nimeni nu-l făcuse vreodată „nevolnic şi ticălos”. A vrut să-şi dea frâu liber furiei, dar durerea era atât de cumplită, încât n-a fost în stare să răspundă la jignire.

— Dacă vrei să-ţi alin durerea, trebuie să mă asculţi orbeşte, i-a spus nagualul cu răceală înfricoşătoare. Dă din cap în semn că ai înţeles. Dar să ştii că în momentul în care te răzgândeşti şi te porţi ca un dobitoc jalnic ce eşti, voi scoate imediat dopul şi te voi lăsa să mori.

Cu ultimele puteri, actorul a încuviinţat din cap. Nagualul l-a bătut uşor pe spate şi durerea i-a dispărut. Dar o dată cu durerea ascuţită, a mai dispărut ceva: ceaţa din mintea lui. Din acel moment, tânărul actor a ştiut tot, fără să înţeleagă nimic. Nagualul s-a prezentat din nou. I-a spus tânărului că se numea Elías şi că era nagual. Iar actorul a ştiut ce înseamnă acest lucru.

Apoi nagualul Elías şi-a îndreptat atenţia spre Talía, aflată în stare de semiconştienţă. Şi-a lipit buzele de urechea ei stângă şi i-a şoptit porunci care s-o facă să-şi oprească punctul de asamblare din mişcarea lui haotică. I-a liniştit temerile, spunându-i în şoaptă poveşti despre vrăjitori care trecuseră prin aceleaşi încercări ca ale ei. După ce ea s-a mai calmat, nagualul i-a spus că se numea Elías şi că era vrăjitor, apoi a încercat cu ea cea mai dificilă manevră în vrăjitorie: mişcarea punctului de asamblare dincolo de sfera lumii cunoscute de noi.

Don Juan a remarcat că vrăjitorii cu experienţă sunt capabili să se mişte dincolo de limitele lumii cunoscute de noi, spre deosebire de persoanele lipsite de experienţă. Nagualul Elías susţinea întotdeauna că, în mod normal, nici n-ar fi visat să încerce aşa ceva, dar în ziua aceea altceva decât ştiinţa sau voinţa lui îl împingea la acţiune. Şi totuşi, manevra a reuşit. Talía s-a mişcat dincolo de lumea cunoscută

nouă şi a revenit teafără şi nevătămată.

Apoi nagualul Elías a avut o altă idee. S-a aşezat între cei doi tineri întinşi la pământ – actorul era în pielea goală, acoperit doar cu haina nagualului Elías – şi le-a spus pe scurt care era situaţia lor. Le-a spus că, prin forţa împrejurărilor, amândoi căzuseră în capcana întinsă de spirit. El, nagualul, era partea activă a capcanei, întrucât întâlnindu-i în condiţiile date, fusese silit să devină temporar protectorul lor şi să-şi pună în joc cunoştinţele de vrăjitorie, ca să-i ajute. În calitate de protector temporar, era de datoria lui să-i prevină că erau pe punctul de a atinge un prag unic; şi că depindea de ei, atвt individual, cвt şi ompreună, să atingă acel prag printr-o stare de abandon, nu de nesăbuinţă; o stare de grijă, nu de răsfăţ. Nu voia să spună mai mult, de teamă să nu-i deruteze sau să nu le influenţeze decizia. Simţea că, dacă cei doi aveau să treacă pragul, aceasta trebuia să se ontвmple cu un efort minim din partea lui.

Apoi nagualul i-a lăsat singuri în acel loc izolat şi s-a dus la oraş, ca să se îngrijească să le fie aduse ierburi medicinale, rogojini şi pături. Ideea lui era că, în singurătate, cei doi tineri aveau să atingă şi să treacă pragul.

Vreme îndelungată fata şi actorul au zăcut întinşi unul lângă celălalt, absorbiţi de propriile lor gânduri. Faptul că punctul lor de asamblare îşi schimbase locul însemna că puteau gândi mai profund decât de obicei, dar că, în acelaşi timp, erau mai neliniştiţi, mai chibzuiţi şi mai înfricoşaţi decât în mod normal.

Cum Talía putea vorbi şi era mai puţin slăbită, a rupt cea dintâi tăcerea; l-a întrebat pe tânărul actor dacă îi era frică. El a încuviinţat din cap. Ea a simţit o milă adâncă pentru el, şi-a scos şalul pe care îl purta, a acoperit umerii actorului şi l-a luat de mână.

Tânărul nu îndrăznea să exprime ceea ce simţea. Teama că durerea va reveni dacă vorbea era prea mare şi prea vie. Ar fi vrut să-i ceară iertare fetei; să-i spună că singurul lui regret era acela că o jignise şi că nu conta dacă îi era dat să moară, fiindcă ştia cu siguranţă că nu avea să apuce ziua următoare.

Talía se gândea la aceleaşi lucruri. I-a spus tânărului actor că şi ea regreta un singur lucru: că-l lovise atât de tare, încât îi grăbise moartea. Acum era foarte liniştită, sentiment necunoscut până atunci, fiindcă era întotdeauna activă şi animată de uriaşa ei putere. I-a spus actorului că şi sfârşitul ei era aproape şi că-i părea bine că totul se va termina în aceeaşi zi.

Auzindu-şi propriile gânduri rostite de Talía, tânărul actor a simţit cum îl cuprinde un fior. L-a copleşit un val de energie care l-a făcut să se ridice în capul oaselor. Nu avea dureri şi nici nu tuşea. A tras adânc aer în piept, cum nu-şi amintea să fi făcut până atunci. A luat-o de mână pe fată şi amândoi au început să stea de vorbă fără cuvinte.

Don Juan a spus că acela a fost momentul în care spiritul a venit la ei. Iar ei au *văzut.* Amândoi erau catolici fervenţi şi ceea ce au văzut a

fost o viziune cerească, în care totul era viu şi scăldat în lumină. Au *văzut* o lume cu privelişti minunate.

Când s-a întors nagualul, amândoi erau epuizaţi, dar nu li se întâmplase nimic rău. Talía era lipsită de cunoştinţă, dar tânărul reuşise să rămână lucid, printr-un efort suprem de autocontrol. El a insistat să-i şoptească ceva la ureche nagualului.

— Am văzut raiul, a murmurat actorul, cu lacrimile rostogolindu-i-se pe obraz.

— Ai văzut mai mult de atât, a replicat nagualul Elías. Ai *văzut* spiritul.

Don Juan a spus că, întrucât pogorârea spiritului este întotdeauna camuflată, bineînţeles că Talía şi tânărul actor n-au putut reţine viziunea. Au uitat curând de ea, aşa cum ar fi uitat oricine. Unicitatea experienţei lor consta în faptul că, fără nicio iniţiere şi fără a conştientiza faptul, fuseseră în *visat împreună* şi *văzuseră* spiritul. Uşurinţa cu care realizaseră acest lucru era pentru ei ceva cu totul neobişnuit.

— Cei doi au fost cu adevărat cele mai remarcabile fiinţe pe care le-am întâlnit vreodată, a adăugat don Juan.

Evident, am dorit să aflu mai multe despre ei. Dar don Juan a refuzat să-mi facă pe plac. A spus că povestea se referea la binefăcătorul lui şi la cel de al patrulea miez abstract.

A părut să-şi amintească ceva ce mie nu mi-a spus şi a izbucnit într-un râs zgomotos. Apoi m-a bătut uşor pe spate şi m-a anunţat că era timpul să pornim spre grotă.

Când am ajuns la lespedea de stâncă, se făcuse aproape noapte. Don Juan s-a aşezat grăbit, în aceeaşi poziţie ca prima oară. Se găsea în dreapta mea, atingându-mă cu umărul. Imediat a părut că intră într-o stare de profundă relaxare, fapt care pe mine m-a trimis într-o totală imobilitate şi tăcere. Nu-l auzeam nici cum respiră. Am închis ochii, dar el m-a înghiontit, prevenindu-mă să-i ţin deschişi.

Înainte de a se înnopta complet, ochii au început să mă mănânce şi să mă usture de o imensă oboseală. În cele din urmă, am oncetat să mă mai ompotrivesc şi m-am lăsat cuprins de cel mai adвnc somn din viaţa mea. Şi totuşi, nu eram cu totul adormit. Simţeam ontunericul dens din jurul meu. Aveam senzaţia fizică cum că onaintez prin ontuneric. Deodată, bezna a devenit roşietică, apoi portocalie, apoi de un alb strălucitor, ca o lumină orbitoare de neon. Treptat, m-am concentrat asupra viziunii, pвnă cвnd am văzut că şedeam on aceeaşi poziţie lвngă don Juan – dar nu on grotă. Ne găseam pe vвrful unui munte şi priveam on jos la minunatele cвmpii şi la munţii din depărtare. Frumoasa prerie era scăldată ontr-o lumină strălucitoare care, ca şi razele de lumină, emana chiar din pămвnt. Oriunde priveam, vedeam locuri familiare: stвnci, dealuri, rвuri, păduri, canioane, reliefate şi transformate de vibraţia şi strălucirea lor interioară. Aceeaşi strălucire, atвt de plăcută ochilor mei, emana

cumva şi din fiinţa mea.

— Punctul tău de asamblare s-a mişcat, a părut să-mi spună don Juan.

Cuvintele nu aveau sunet; totuşi, am ştiut ce îmi spusese. Reacţia mea raţională a fost să încerc să-mi explic că, fără îndoială, îl auzisem ca şi cum ar fi vorbit în vid, probabil fiindcă urechile mele fuseseră afectate temporar de impactul acelei experienţe.

— Nu s-a întâmplat nimic cu auzul tău. Ne găsim în stări de conştiinţă diferite, a părut să-mi vorbească din nou don Juan.

Nu puteam scoate un cuvânt. Simţeam letargia unui somn adânc care mă împiedica să deschid gura şi totuşi, eram cât se poate de lucid.

— Ce se întâmplă? am gândit.

— Grota a făcut să ţi se mişte punctul de asamblare, mi-a răspuns în gând don Juan, iar eu i-am auzit gândurile, ca şi cum ar fi fost propriile mele cuvinte, rostite pentru mine însumi.

Am sesizat o comandă care nu era exprimată în gânduri. Ceva mi-a poruncit să privesc din nou preria.

În timp ce admiram minunata privelişte, filamente de lumină au început să radieze din tot ce se găsea pe acea prerie. Mai întâi, a avut loc un fel de explozie a unui număr infinit de fibre scurte, apoi fibrele au devenit şuviţe lungi, ca nişte aţe prinse în mănunchiuri de lumină vibrantă care atingea infinitatea. Nu aveam nicio posibilitate de a înţelege ceea ce vedeam sau de a descrie acel ceva, cu excepţia filamentelor de lumină care vibrau. Filamentele nu erau împletite, nici înmănuncheate. Deşi ţâşneau şi continuau să ţâşnească în toate direcţiile, fiecare era separat, şi totuşi, toate erau strâns adunate la un loc.

— Ceea ce *vezi* sunt emanaţiile Vulturului, precum şi forţa care le ţine separate şi le uneşte la un loc, mi-a spus în gând don Juan.

În clipa în care i-am prins gândul, filamentele de lumină au părut să-mi consume întreaga energie. M-a copleşit oboseala. Epuizarea mi-a şters viziunea şi m-a cufundat în întuneric.

Când am redevenit conştient de mine însumi, în jurul meu exista ceva extrem de familiar – deşi n-aş fi putut spune ce anume – încât am crezut că îmi recăpătasem starea normală de conştiinţă. Don Juan dormea lângă mine, cu umărul proptit de al meu.

Atunci mi-am dat seama că întunericul din jurul nostru era atât de intens, încât nu-mi puteam vedea nici mâinile. Am presupus că ceaţa acoperise, probabil, lespedea şi umpluse grota. Sau poate să fi fost şuviţele de nori joşi care coborau în fiecare noapte ploioasă de pe munţii înalţi, ca o avalanşă tăcută. Totuşi, în ciuda întunericului absolut, am văzut cumva că don Juan deschisese ochii imediat după ce eu devenisem conştient, deşi nu se uita la mine. Instantaneu, mi-am dat seama că nu-l vedeam ca urmare a luminii ajunse pe retina mea. Mai curând îl intuiam cu simţurile.

A început să mă preocupe atât de mult să-l observ pe don Juan fără ajutorul ochilor, încât n-am mai acordat atenţie la ceea ce-mi spunea. În cele din urmă, a tăcut şi şi-a ontors faţa către mine, ca şi cum ar fi vrut să mă privească on ochi.

A tuşit de câteva ori, ca să-şi dreagă glasul, şi a început să vorbească cu glas foarte coborât. A spus că binefăcătorul lui venea deseori în grotă, atât cu el, cât şi cu ceilalţi discipoli, dar cel mai frecvent de unul singur. În grota aceea, binefăcătorul lui *vedea* aceeaşi prerie pe care o *văzusem* eu, viziune care ol făcuse să descrie spiritul ca fiind curgerea lucrurilor. Don Juan a repetat că binefăcătorul lui nu era un bun gвnditor. Altfel şi-ar fi dat seama ontr-o clipă că ceea ce *văzuse* şi descrisese ca fiind curgerea lucrurilor era de fapt *intenţia,* forţa care se află on toate. Don Juan a adăugat că, dacă binefăcătorul lui ar deveni vreodată conştient de natura *vederii* lui, n-ar dezvălui-o niciodată. El unul avea impresia că binefăcătorul lui nu ştiuse nicio clipă ce onsemna acea *vedere*. În schimb, binefăcătorul lui credea că *văzuse* curgerea lucrurilor, care onsemna adevărul absolut, dar nu on felul on care ol onţelegea el.

Don Juan a fost atât de categoric în această privinţă, încât am vrut să-l întreb care era deosebirea, dar n-am putut vorbi. Parcă îmi îngheţase gâtul. Am continuat să stăm acolo ore întregi, în totală imobilitate şi tăcere. Cu toate acestea, nu aveam senzaţia de disconfort. Muşchii nu-mi oboseau, picioarele nu-mi înţepeneau, spatele nu mă durea.

Când a început să vorbească din nou, nici n-am remarcat schimbarea şi imediat m-am lăsat în voia vocii lui. Era un sunet melodios, ritmic, născut din întunericul total din jurul meu.

El a spus că, în acel moment, nu mă găseam în starea normală de conştiinţă şi nici în starea de conştiinţă elevată. Eram suspendat undeva la mijloc, în întunericul non-percepţiei. Punctul meu de asamblare se deplasase de la perceperea lumii cotidiene, dar nu se mişcase îndeajuns cât să atingă şi să lumineze un mănunchi de câmpuri de energie complet nou. Mai precis, eram prins între două posibilităţi perceptive. Această stare intermediară, această „acalmie” a percepţiei, fusese determinată de influenţa grotei, ea însăşi ghidată de *intenţia* vrăjitorilor care o săpaseră.

Don Juan mi-a cerut să acord mare atenţie la ceea ce urma să-mi spună. Mi-a spus că, în urmă cu mii de ani, graţie *vederii,* vrăjitorii deveniseră conştienţi că pământul era capabil să simtă, iar conştiinţa lui putea afecta conştiinţa speciei umane. Ei încercaseră să găsească o cale de a folosi influenţa pământului asupra conştiinţei umane şi descoperiseră că anumite grote erau extrem de eficiente. Don Juan mi-a spus că acei vrăjitori începuseră să se preocupe constant de căutarea unor grote şi că, graţie eforturilor lor, fuseseră capabili să descopere o diversitate de utilizări pentru o varietate de configuraţii de

grote. El a adăugat că pentru noi singurul rezultat pertinent al acestor eforturi era grota în care ne găseam şi capacitatea ei de a deplasa punctul de asamblare până când acesta atingea „acalmia” percepţiei.

În timp ce don Juan vorbea, aveam senzaţia tulburătoare că ceva se limpezea în mintea mea. Ceva îmi modela conştiinţa într-un canal lung şi îngust. Toate gândurile şi sentimentele abia schiţate ale stării mele normale de conştiinţă erau scoase la lumină.

Don Juan era perfect conştient de ce se întâmpla cu mine. L-am auzit cum chicotea încet şi satisfăcut. Mi-a spus că acum puteam vorbi mai uşor, iar conversaţia noastră urma să aibă mai multă profunzime.

În acel moment, mi-am amintit zeci de lucruri pe care mi le explicase mai înainte. De exemplu, am ştiut că eram în *visat:* de fapt, dormeam adânc, şi totuşi, eram perfect conştient de mine însumi, datorită celei de a doua atenţii – corespondentul atenţiei mele normale. Eram sigur că dormeam, datorită unei senzaţii fizice, la care se adăuga o deducţie raţională, bazată pe afirmaţii făcute de don Juan în trecut. Tocmai *văzusem* emanaţiile Vulturului, iar don Juan îmi spusese că era imposibil ca vrăjitorii să aibă o viziune constantă a emanaţiilor Vulturului altfel decât în *visat,* de aceea trebuia să intru în *visat.*

Don Juan îmi explicase că universul este alcătuit din câmpuri de energie care sfidează descrierea sau cercetarea. Îmi spusese că acestea semănau cu filamentele obişnuite de lumină, însă lumina este lipsită de viaţă în comparaţie cu emanaţiile Vulturului care răspândesc conştiinţă. Până în noaptea aceea nu reuşisem niciodată să le *văd* constant şi, într-adevăr, erau făcute dintr-o lumină vie. Don Juan susţinuse în trecut că, în ce mă privea, cunoaşterea şi controlul asupra *intenţiei* nu erau potrivite pentru a face faţă impactului acelei privelişti. El îmi explicase că percepţia normală apare când *intenţia,* care este energie pură, luminează o parte a filamentelor din interiorul coconului nostru luminos şi totodată o porţiune mare a aceloraşi filamente întinse către infinit, în afara coconului nostru. Percepţia extraordinară, *vederea,* apare când, prin forţa *intenţiei,* un mănunchi diferit de câmpuri de energie se activează şi devine luminos. El spusese că, atunci când un număr important de câmpuri de energie sunt luminate în interiorul coconului luminos, vrăjitorul este capabil să *vadă* chiar câmpurile de energie.

Cu altă ocazie, don Juan îmi relatase modul raţional de a gândi al vrăjitorilor din vechime. El îmi spusese că, prin capacitatea lor de a *vedea,* ei îşi dădeau seama că apariţia conştiinţei era simultană cu *alinierea* câmpurilor de energie din interiorul coconului nostru luminos la câmpurile energetice similare din exterior. Ei socoteau că descoperiseră în *aliniere* sursa conştiinţei.

Totuşi, cercetând mai îndeaproape, devenea evident că aşa-numita *aliniere* a emanaţiilor Vulturului nu explica în întregime ceea ce *vedeau* vrăjitorii. Ei remarcaseră că doar o foarte mică porţiune a numărului

total de filamente luminoase din interiorul coconului era activat, restul rămânând neschimbate. *Vederea* acestor filamente activate ducea la o falsă descoperire. Filamentele nu aveau nevoie să fie *aliniate* pentru a se lumina, întrucât cele din interiorul coconului nostru erau identice cu cele din afară. Ceea ce le activa era, fără îndoială, o forţă independentă. Vrăjitorii simţeau că nu puteau numi în continuare această forţă conştiinţă, ca până atunci, întrucât conştiinţa reprezenta strălucirea câmpurilor de energie luminate. Aşadar, forţa care lumina câmpurile a fost denumită *voinţă.*

Don Juan spusese că, după ce *vederea* le devenise mai complexă şi mai eficientă, vrăjitorii îşi dăduseră seama că *voinţa* era forţa care menţinea separate emanaţiile Vulturului, fiind răspunzătoare nu numai pentru conştiinţa noastră, dar pentru tot ce exista în univers. Ei *au văzut* că această forţă avea conştiinţă totală şi că ea izvora chiar din câmpurile de energie care formau universul. Atunci hotărâseră *că intenţie* era un nume mai potrivit decât *voinţă.* În cele din urmă, totuşi, numele se dovedise nepotrivit, fiindcă nu descria nici importanţa copleşitoare, nici conexiunea vie cu tot ce există on univers.

Don Juan afirmase că marele nostru defect colectiv este că ne trăim viaţa nesocotind total această conexiune. Preocupările din viaţa noastră, interesele pe care le urmărim neobosit, grijile, speranţele, neîmplinirile şi temerile au prioritate, şi zilnic ignorăm că suntem legaţi de tot ce există.

Don Juan îşi afirmase credinţa că ideea creştină de alungare din Grădina Edenului i se părea a fi o alegorie pentru pierderea cunoaşterii fără cuvinte, cunoaşterea *intenţiei.* Vrăjitoria era deci o întoarcere la origini, o reîntoarcere în paradis.

Am rămas aşezaţi în grotă, în linişte deplină, poate ore întregi sau, poate, numai câteva momente. Deodată, don Juan a început să vorbească şi sunetul neaşteptat al vocii lui m-a făcut să tresar puternic. N-am înţeles ce-mi spunea. Mi-am dres glasul, ca să-l rog să repete ce spusese, şi gestul m-a scos complet din starea de meditaţie. Mi-am dat seama imediat că întunericul din jur nu mai era de nepătruns. Acum puteam vorbi. Am simţit că revenisem la starea mea normală de conştiinţă.

Cu voce calmă, don Juan mi-a spus că, pentru prima oară în viaţă, *văzusem* spiritul, forţa care susţine universul. El a subliniat *că intenţia* nu este ceva ce poate fi folosit, manevrat sau mişcat oricum – însă poate fi folosită, manevrată sau mişcată după dorinţă. Această contradicţie, a spus el, este esenţa vrăjitoriei. Neputinţa de a o înţelege adusese durere şi suferinţă inimaginabilă generaţiilor întregi de vrăjitori. Într-un efort de a evita să plătească acest tribut exorbitant de suferinţă, nagualii moderni elaboraseră un cod de comportament numit calea luptătorului, care-i pregătea pe luptători dezvoltându-le cumpătarea şi chibzuinţa.

Don Juan mi-a explicat că, într-un anumit moment din trecutul îndepărtat, vrăjitorii fuseseră profund interesaţi de legătura generală dintre *intenţie* şi tot ce există. Concentrându-şi cea de-a doua atenţie asupra acestei legături, căpătaseră nu numai cunoaşterea directă, dar şi capacitatea de a manevra această cunoaştere şi de a face fapte uimitoare. Cu toate acestea, ei nu căpătaseră şi judecata necesară pentru a folosi această putere.

Aşadar, în mod judicios, vrăjitorii au decis să-şi concentreze cea de-a doua atenţie numai asupra legăturii creaturilor înzestrate cu conştiinţă. Această categorie includea toată gama de fiinţe organice existente, precum şi tot ce ei numeau gama fiinţelor anorganice sau aliate, pe care vrăjitorii le descriau ca pe nişte entităţi înzestrate cu conştiinţă, dar lipsite de viaţă, în sensul atribuit de noi. Nici această soluţie nu fusese o reuşită, fiindcă nici ea nu le adusese înţelepciune.

În următoarea corectare, vrăjitorii şi-au concentrat atenţia numai asupra legăturii dintre fiinţele umane şi *intenţie.* Rezultatul final nu se deosebea prea mult de cele dinainte.

Atunci, vrăjitorii s-au gândit la o ultimă corectare. Fiecare dintre ei urma să se preocupe doar de propria sa legătură. Dar şi această cale s-a dovedit la fel de ineficientă.

Don Juan a spus că, deşi existau deosebiri remarcabile între cele patru zone de interes, fiecare era la fel de nocivă. Aşadar, în cele din urmă, vrăjitorii au ajuns să se preocupe exclusiv de capacitatea propriei lor verigi de legătură cu *intenţia* pentru a-i elibera, ca să-şi aprindă focul din ei înşişi.

El a afirmat că se impune ca toţi vrăjitorii din epoca modernă să se străduiască din greu ca să capete o judecată sănătoasă. Un nagual trebuie să lupte şi mai mult, fiindcă are mai multă influenţă, o mai mare putere de manevrare a câmpurilor de energie care determină percepţia, sunt mai pregătiţi şi mai familiarizaţi cu complexităţile cunoaşterii fără cuvinte, care nu înseamnă altceva decât contactul direct cu *intenţia.*

Văzută din acest unghi, magia devine o încercare de restabilire a cunoaşterii *intenţiei* şi de recăpătare a acestei cunoaşteri, fără a-i cădea victimă. Iar poveştile despre miezurile abstracte ale magiei sunt nuanţe ale revelaţiei, stadii de conştientizare a *intenţiei.*

Am înţeles explicaţia lui don Juan cu perfectă claritate. Dar cu cât înţelegeam mai mult şi cu cât afirmaţiile lui deveneau mai clare, cu atât îmi sporea sentimentul de pierdere şi deznădejde. La un moment dat, chiar am vrut să-mi pun capăt vieţii, acolo, pe loc. Mă simţeam o făptură blestemată. Cu ochii aproape în lacrimi, i-am spus lui don Juan că nu avea rost să-şi continue explicaţia, fiindcă ştiam că eram pe punctul de a-mi pierde judecata limpede şi că, o dată revenit la starea mea normală de conştiinţă, nu-mi voi mai aminti că *văzusem* sau auzisem ceva. Conştiinţa mea cotidiană avea să-şi impună vechiul

obicei al repetiţiei şi predictibilitatea raţională a logicii ei. De aceea mă simţeam o făptură blestemată. I-am spus că îmi uram soarta.

Don Juan mi-a răspuns că până şi în starea de conştiinţă elevată eu foloseam din abundenţă repetiţia şi că periodic insistam să-l plictisesc, descriindu-i crizele mele de neputinţă. Mi-a spus că, dacă ar trebui să cad, ar fi cazul s-o fac luptând, nu cerându-mi iertare sau plângându-mi de milă; nu are importanţă ce soartă avem, atâta timp cât o înfruntăm cu supremă dăruire.

Cuvintele lui m-au umplut de o fericire fără seamăn. Am repetat iar şi iar, cu lacrimile curgându-mi pe obraz, că eram de acord cu el. Trăiam o fericire atât de profundă, încât m-am temut că mă lăsau nervii. Mi-am adunat toate puterile, ca să mă stăpânesc, şi am simţit efectul liniştitor al frânelor mele mentale. Dar, în acelaşi timp, am început să-mi pierd limpezimea minţii. M-am luptat în tăcere, încercând să fiu mai puţin cumpătat şi mai puţin neliniştit. Fără zgomot, don Juan m-a lăsat singur.

Când am reuşit să-mi restabilesc echilibrul, aproape se crăpa de ziuă. Don Juan s-a ridicat în picioare, şi-a ridicat braţele deasupra capului şi şi-a întins muşchii, făcând să-i trosnească încheieturile. M-a ajutat să mă ridic şi a comentat că petrecusem o noapte cât se poate de revelatoare: avusesem experienţa a ceea ce însemna spiritul şi fusesem capabil să-mi adun forţa interioară pentru a împlini ceva care în aparenţă însemnase o calmare a nervilor, dar în esenţă fusese o foarte reuşită mişcare voluntară a punctului de asamblare.

Mi-a făcut semn că era timpul să pornim spre casă.

Saltul gândului

Am intrat în locuinţa lui pe la ora şapte dimineaţa, la timp pentru micul dejun. Eram flămând, dar nu obosit. Părăsisem grota în zori şi coborâsem în vale. În loc să urmeze traseul cel mai direct, don Juan făcuse un mare ocol, care ne dusese pe malul rвului. Mi-a explicat că trebuia să ne adunăm gвndurile onainte de a ajunge acasă.

I-am răspuns că era foarte amabil din partea lui să spună „ne” adunăm, când eu eram singurul ale cărui gânduri o luaseră razna Dar el mi-a răspuns că nu era vorba de amabilitate, ci de învăţătura primită ca luptător. Un luptător, mi-a explicat el, este permanent atent la asprimea comportamentului uman. Un luptător este magic şi neînduplecat, un solitar cu maniere şi gusturi dintre cele mai rafinate, a cărui sarcină pe lume este aceea de a-şi ascuţi, dar şi disimula, tăişurile, astfel încât nimeni să nu-i poată bănui neînduplecarea.

După micul dejun mi s-a părut înţelept să dorm puţin, dar don Juan s-a opus, spunând că nu aveam timp de pierdut. Mi-a spus că foarte curând voi rămâne şi fără puţina claritate pe care o mai aveam, iar dacă m-aş culca, aş pierde-o pe toată.

— Nu trebuie să fii un geniu ca să-ţi dai seama că aproape nu există o cale de a discuta despre *intenţie,* a spus el repede, cercetându-mă din cap până în picioare. Dar simpla afirmaţie nu înseamnă nimic. Iată motivul pentru care vrăjitorii se bazează pe poveşti despre vrăjitorie. Speranţa lor e că, într-o bună zi, miezul abstract al poveştilor va avea sens pentru ascultător.

Am înţeles ce spunea, dar încă nu puteam concepe ce era un miez abstract sau ce ar fi trebuit să însemne pentru mine. Am încercat să mă gândesc la acest lucru. Nu mi-am putut aduna gândurile. Imaginile îmi treceau rapid prin minte, fără să-mi lase timp să mă gândesc la ele. Nu le puteam încetini ritmul, suficient cât să le pot recunoaşte. În cele din urmă, m-a cuprins furia şi am lovit cu pumnul on masă.

Don Juan s-a cutremurat de râs.

— Procedează ca în noaptea trecută, m-a îndemnat el, făcându-mi cu ochiul. Încetineşte-ţi ritmul.

Neputinţa mă făcea foarte agresiv. Imediat am adus câteva argumente fără rost. Apoi am devenit conştient de greşeala mea şi mi-am cerut iertare pentru lipsa de stăpânire.

— Nu-ţi cere iertare, a replicat el. Ar trebui să-ţi spun că înţelegerea pe care o cauţi tu e imposibilă în acest stadiu. Miezurile abstracte ale poveştilor despre vrăjitorie nu-ţi vor spune încă nimic. Mai târziu, peste ani, le vei înţelege perfect.

L-am implorat pe don Juan să nu mă lase în întuneric, să discute cu mine despre miezurile abstracte. Nu-mi era deloc clar ce voia să fac cu ele. L-am asigurat că starea mea prezentă de conştiinţă elevată îmi putea fi foarte utilă, îngăduindu-mi să înţeleg ce-mi spunea. L-am îndemnat să se grăbească, fiindcă nu puteam şti cât avea să mai dureze această stare. I-am spus că, în curând, aveam să revin la starea mea normală, devenind mai idiot decât eram în acea clipă. Asta am spus-o pe jumătate în glumă. Râsul lui mi-a dat de ştire că-mi luase vorbele în serios, dar mă simţeam profund afectat de propriile mele cuvinte. M-a cuprins o copleşitoare melancolie.

Don Juan m-a prins cu blândeţe de braţ, m-a tras lângă un fotoliu confortabil, apoi s-a aşezat cu faţa către mine. M-a privit fix în ochi şi o clipă m-am simţit incapabil să mă smulg de sub forţa acelei priviri.

— Vrăjitorii practică *stalkingul* pe ei înşişi în permanenţă, a spus el pe un ton liniştitor, ca şi cum ar fi vrut să mă calmeze cu sunetul glasului său.

Am vrut să spun că neliniştea mi se risipise şi că, probabil, fusese urmarea lipsei de somn, dar el nu mi-a dat voie să rostesc o vorbă.

M-a asigurat că mă învăţase deja tot ce trebuia ştiut despre *stalking,* dar încă nu-mi recuperasem cunoaşterea din profunzimile conştiinţei elevate, unde o stocasem. I-am răspuns că trăisem sentimentul neplăcut de frustrare. Simţeam că exista ceva ferecat în mine, ceva care mă făcea să trântesc uşi şi să lovesc cu piciorul în

mese, ceva care îmi dădea un sentiment de neîmplinire şi-mi crea o stare de irascibilitate.

— Senzaţia de frustrare e comună tuturor fiinţelor umane, mi-a spus el. Ea ne reaminteşte de conexiunea noastră cu *intenţia.* Pentru vrăjitori această senzaţie este şi mai acută, tocmai pentru că scopul lor este de a-şi sensibiliza veriga de legătură, până când o fac să funcţioneze după dorinţa lor.

Când presiunea verigii de legătură este prea puternică, vrăjitorii mai reduc din ea practicând *stalkingul* pe ei înşişi.

— Tot nu înţeleg ce înseamnă *stalkingul,* am spus eu. Dar, la un anumit nivel, cred că ştiu exact ce vrei să spui.

— Atunci, te voi ajuta să-ţi clarifici ceea ce ştii, a replicat el. *Stalkingul* este o metodă, una foarte simplă. *Stalkingul* este un comportament special care urmează câteva principii. Un comportament tainic, ferit, menit să aplice o lovitură. Iar când practici *stalkingul* pe tine însuţi, atunci îţi aplici singur lovitura, folosindu-ţi propriul comportament cu neînduplecare şi şiretenie.

Mi-a explicat că, atunci când conştiinţa unui vrăjitor ajunge să fie copleşită de greutatea capacităţii sale perceptive, adică exact ce mi se întâmpla mie, cel mai bun sau poate singurul remediu este acela de a folosi ideea de moarte pentru a da lovitura de *stalking.*

— Prin urmare, ideea de moarte este de o importanţă monumentală în viaţa unui vrăjitor, a continuat don Juan. Ţi-am arătat nenumărate lucruri despre moarte, ca să te conving că tocmai cunoaşterea sfârşitului nostru inevitabil şi iminent este cea care ne conferă cumpătare. Cea mai fatală greşeală a noastră, ca oameni de rând, este complacerea în sentimentul nemuririi. Ca şi cum, dacă nu ne-am gândi la moarte, ne-am putea feri de ea.

— Don Juan, trebuie să accepţi că faptul de a nu ne gândi la moarte, cu siguranţă, ne fereşte să ne facem griji din pricina ei.

— Da, asta aşa e, a recunoscut el. Dar scopul acesta este un scop nedemn pentru oamenii de rând şi un travesti pentru vrăjitori. Fără o idee clară despre moarte, nu există ordine, cumpătare, frumuseţe. Vrăjitorii se străduiesc să capete această cunoaştere esenţială, care să-i ajute să-şi dea seama cât mai bine că nu există niciun fel de garanţie că viaţa lor va continua dincolo de momentul prezent. Această revelaţie le dă vrăjitorilor curajul de a avea răbdare şi totodată de a acţiona, precum şi curajul de a accepta fără a da dovadă de prostie.

Don Juan şi-a aţintit privirea asupra mea. A zâmbit şi a clătinat din cap.

— Da, a continuat el. Ideea de moarte este singurul lucru care poate da curaj vrăjitorilor. Ciudat, nu-i aşa? Ea dă vrăjitorilor curajul de a fi şireţi, fără a fi plini de sine şi, mai presus de orice, le dă curajul de a fi neînduplecaţi, fără a fi pătrunşi de importanţa de sine.

A zâmbit din nou şi mi-a dat un ghiont. I-am spus că eram absolut

îngrozit de ideea morţii mele, că mă gândeam necontenit la ea, însă nu-mi dădea curaj şi nici nu mă îndemna la acţiune. Atâta doar, că mă făcea mai cinic sau îmi crea stări de profundă melancolie.

— Problema ta e foarte simplă, a spus el. Devii prea uşor obsedat. Ţi-am spus mereu că vrăjitorii practică *stalkingul* pe ei înşişi pentru a se elibera de sub puterea propriilor obsesii. Există multe feluri de a practica *stalkingul* pe tine însuţi. Dacă nu vrei să te foloseşti de ideea propriei tale morţi, ca să practici *stalkingul* pe tine însuţi, atunci foloseşte poeziile pe care mi le citeşti mie.

— Poftim?

— Ţi-am spus că există multe motive pentru care îmi plac poeziile, a spus el. Ceea ce fac eu e să practic *stalkingul* pe mine însumi prin ele. Îmi aplic o lovitură prin poezie. Ascult şi, în timp ce tu citeşti, îmi încetez monologul interior şi las tăcerea lăuntrică să ia amploare. Atunci, combinaţia dintre poem şi tăcere aplică lovitura.

Mi-a explicat că poeţii tânjesc în subconştientul lor după lumea vrăjitorilor. Cum ei nu sunt vrăjitori în căutarea cunoaşterii, nu le rămâne decât nostalgia.

— Să vedem dacă poţi simţi lucrurile despre care îţi vorbesc, mi-a spus, întinzându-mi o carte de poeme de Jose Gorostiza.

Am deschis-o la semn şi el mi-a indicat poezia care îi plăcea.

...această moarte încăpăţânată, nesfârşită,
această moarte vie,
care te ucide, oh Doamne,
în lucrarea ta chibzuită, în trandafiri, în pietre,
în stelele neîmblânzite
şi în carnea care arde,
ca un foc aprins de un cântec,
un vis,
o nuanţă de culoare care atrage ochiul.

poate ai murit eternităţi acolo,
fără ca noi să ştim,
noi drojdia, fărâmele, cenuşa ta;
ca o stea mimată de propria-i lumină,
lumină goală în lipsa stelei înseşi
şi care ajunge până la noi
având ascunsă în sine
o infinită catastrofă.

— În timp ce aud cuvintele, mi-a spus don Juan după ce am terminat de citit, simt că omul acela *vede* esenţa lucrurilor, iar eu pot *vedea* o dată cu el. Nu-mi pasă despre ce e vorba în poezie. Mă

interesează doar sentimentul pe care mi-l dă nostalgia poetului. Eu împrumut această nostalgie şi, o dată cu ea, împrumut frumuseţea. Şi mă minunez de faptul că el, ca un adevărat luptător, revarsă această frumusețe asupra celorlalţi, a privitorilor, păstrându-şi pentru el doar dorul. Această lovitură, acest şoc al frumuseţii, reprezintă *stalkingul.*

Eram foarte mişcat. Explicaţia lui don Juan atinsese o coardă stranie în mine.

— Vrei să spui, don Juan, că moartea e singurul duşman pe care îl avem? l-am întrebat după o clipă.

— Nu, mi-a răspuns el cu convingere. Moartea nu-i un duşman, deşi aşa pare. Nu moartea e cea care ne distruge, deşi noi aşa credem.

— Atunci, ce este moartea, dacă nu forţa care ne distruge? am întrebat.

— Vrăjitorii spun că moartea e singurul nostru duşman demn de luat în seamă, a răspuns el. Moartea e cea care ne pune la încercare. Ne naştem ca să acceptăm această provocare, fie că suntem oameni de rând sau vrăjitori. Vrăjitorii sunt conştienţi de ea, oamenii de rând, nu.

— Eu unul, don Juan, aş spune că viaţa, nu moartea, reprezintă o provocare.

— Viaţa e procesul prin care moartea ne pune la încercare, a replicat el. Moartea e forţa activă. Viaţa e arena. În această arenă există de fiecare dată doar doi luptători: omul şi moartea.

— Eu aş crede că noi, fiinţele umane, suntem cei care lansăm provocarea, don Juan, am spus.

— Câtuşi de puţin, a replicat el. Noi suntem pasivi. Gândeşte-te la asta. Dacă ne mişcăm, o facem numai când simţim presiunea morţii. Moartea e cea care stabileşte ritmul acţiunilor şi al sentimentelor noastre, şi ne îmboldeşte necruţătoare până când ne înfrânge şi câştigă runda, altfel ne-am ridica deasupra firii şi am învinge moartea.

Vrăjitorii înving moartea, iar moartea îşi recunoaşte înfrângerea lăsându-i liberi, fără să-i mai pună niciodată la încercare.

— Asta înseamnă că vrăjitorii devin nemuritori?

— Nu, nu înseamnă asta, a răspuns el. Moartea nu-i mai supune la încercări, atâta tot.

— Dar ce înseamnă acest lucru, don Juan? am întrebat.

— Înseamnă că gândul a făcut un salt în neconceput, a răspuns el.

— Ce este saltul gândirii în neconceput? am întrebat, încercând să nu par arţăgos. Problema noastră e că nu avem în vedere aceleaşi sensuri.

— Nu eşti corect, m-a întrerupt don Juan. Tu înţelegi ce vreau să spun. Faptul că ceri să-ţi dau o explicaţie a „saltului gândirii în neconceput” e un travesti. Ştii precis ce înseamnă.

— Nu, nu ştiu, am protestat.

Atunci mi-am dat seama că ştiam sau, mai curând, intuiam ce însemna. Exista o parte a mea care putea transcende raţionalul şi

înţelege sau explica, dincolo de nivelul metaforic, saltul gândirii în neconceput. Necazul era că acea parte din mine nu era suficient de puternică pentru a ieşi la suprafaţă la comandă.

I-am spus aceste lucruri lui don Juan, care a râs şi a comentat că aveam o conştiinţă ca un Hopa-Mitică. Uneori aceasta se ridica până într-un punct înalt şi mintea mi se ascuţea, alteori cobora şi deveneam un dobitoc înzestrat cu raţiune. Dar, de cele mai multe ori, rămânea suspendată într-un punct nefericit, în care nu eram nici cal, nici măgar...

— Saltul gândirii în neconceput, mi-a explicat el cu un aer resemnat, reprezintă pogorârea spiritului; actul de rupere a barierelor noastre perceptive. Este momentul în care percepţia omului îşi atinge propriile limite. Vrăjitorii practică arta de a trimite mesageri care să ne sondeze limitele perceptive. Acesta este încă un motiv pentru care îmi plac poeziile. Le consider mesageri. Dar, după cum ţi-am spus şi mai înainte, poeţii nu ştiu la fel de precis ca vrăjitorii ce pot realiza aceşti mesageri.

Seara, devreme, don Juan mi-a spus că aveam multe de discutat şi m-a întrebat dacă voiam să merg la plimbare. Mai devreme remarcasem la mine o stranie detaşare, stare care apărea şi apoi dispărea. La început, mi-am închipuit că era vorba de oboseala fizică aşternută peste gândurile mele. Dar gândurile mele erau limpezi ca cristalul. Astfel, m-am convins că strania mea detaşare era un rezultat al trecerii într-o stare de conştiinţă elevată.

Am ieşit din casă şi ne-am plimbat în jurul pieţii centrale a oraşului. M-am grăbit să-l întreb pe don Juan despre detaşarea mea, înainte de a-i lăsa răgazul să abordeze altă temă. El mi-a explicat faptul ca pe un transfer de energie. A spus că, pe măsură ce energia folosită în mod obişnuit pentru a menţine poziţia fixă a punctului de asamblare este eliberată, ea se concentrează automat asupra verigii de legătură. M-a asigurat că un vrăjitor nu dispune de niciun fel de tehnici sau manevre pentru a şti dinainte cum să deplaseze energia dintr-un punct în altul. Mai curând este vorba de un transfer instantaneu, care are loc de îndată ce se atinge un anume nivel de competenţă.

L-am întrebat ce înţelegea prin nivel de competenţă. Înţelegere pură, mi-a răspuns el. Pentru a atinge acest transfer instantaneu de energie este nevoie de o conexiune clară cu *intenţia,* iar pentru a ajunge la această conexiune clară este nevoie să o *intenţionezi* prin înţelegere pură.

Fireşte, am vrut să-mi explice ce înseamnă înţelegere pură. El a râs şi s-a aşezat pe o bancă.

— Am să-ţi spun un lucru esenţial despre vrăjitori şi actele lor de vrăjitorie, a continuat. Ceva despre saltul gândirii lor în neconceput.

Mi-a explicat că vrăjitorii sunt povestitori. Pentru ei, povestirea nu înseamnă doar mesagerul care le testează limitele percepţiei, ci şi

calea spre perfecţiune, către putere, către spirit. A tăcut o clipă, evident căutând un exemplu potrivit. Apoi mi-a amintit că indienii Yaqui au o colecţie de evenimente istorice pe care le numesc „date memorabile”. Ştiam că datele memorabile sunt povestiri orale din istoria lor ca naţiune, din vremea când purtau război împotriva celor care le invadaseră ţara: mai întâi spaniolii, apoi mexicanii. Don Juan, şi el indian Yaqui, a declarat categoric că datele memorabile sunt poveşti despre înfrângerile şi dezintegrarea indienilor Yaqui.

— Aşadar, ce-ai spune tu, care eşti om învăţat, m-a întrebat el, despre un vrăjitor povestitor care, pornind de la datele memorabile – să zicem povestea lui Calixto Muni – ar schimba finalul, astfel încât, în loc să descrie cum a fost Calixto Muni târât şi sfâşiat în patru de călăii spanioli, aşa cum s-a întâmplat în realitate, ar povesti despre el ca despre un rebel victorios care a reuşit să-şi elibereze poporul?

Cunoşteam povestea lui Calixto Muni. Fusese un indian Yaqui care, conform datelor memorabile, navigase ani la rând pe o corabie de piraţi din Marea Caraibilor, ca să înveţe strategia războiului. Apoi se înapoiase în ţinutul lui de baştină, Sonora, unde reuşise să pornească o răscoală împotriva spaniolilor, declarând-o război de independenţă, ca până la urmă să fie trădat, capturat şi executat.

Don Juan m-a îndemnat să comentez povestea. I-am spus că modificarea faptelor reale, aşa cum spunea el, ar fi un procedeu psihologic, un fel de dorinţă a povestitorului. Sau, poate, ar fi un mod personal, subiectiv, de a-şi alina sentimentul de neîmplinire. Am adăugat că eu l-aş considera patriot pe un astfel de povestitor, întrucât nu a putut accepta înfrângerea.

Don Juan a râs cu lacrimi.

— Dar aici nu-i vorba de un singur vrăjitor povestitor. Toţi fac acelaşi lucru.

— Atunci, e un procedeu universal acceptat de a exprima dorinţele neîmplinite ale unei întregi societăţi, am replicat. Un mod universal acceptat de a elibera tensiunea psihologică colectivă.

— Argumentul tău e valabil, convingător şi rezonabil, a comentat el. Dar, fiindcă spiritul îţi este mort, nu poţi vedea punctul lui slab.

M-a privit ca şi cum m-ar fi îndemnat să înţeleg ce voia să spună. N-am avut niciun comentariu, orice aş fi spus, mi-ar fi trădat iritarea.

— Vrăjitorul povestitor care schimbă finalul „relatării faptice”, mi-a spus el, o face la dorinţa şi sub auspiciile spiritului. Întrucât poate manipula conexiunea subtilă cu *intenţia,* el poate chiar să schimbe lucrurile. Vrăjitorul povestitor anunţă că a *intenţionat* acest lucru prin gestul de a-şi scoate pălăria, punând-o pe pământ şi răsucind-o cu trei sute şaizeci de grade în sensul invers al acelor ceasornicului. Sub auspiciile spiritului, acest simplu gest îl contopeşte cu însuşi spiritul. Vrăjitorul şi-a lăsat gândul să plonjeze în neconceput.

Don Juan şi-a ridicat braţul deasupra capului şi a arătat o clipă

spre cerul de deasupra liniei orizontului.

— Întrucât înţelegerea pură este un mesager care sondează imensitatea de acolo, a continuat el, vrăjitorul povestitor ştie cu absolută certitudine că undeva, cumva, în acea infinitate, chiar în acest moment, a avut loc pogorârea spiritului. Calixto Muni a ieşit învingător. Şi-a eliberat poporul. Scopul lui a supravieţuit dincolo de persoana lui fizică.

Mişcarea punctului de asamblare

Câteva zile mai târziu don Juan şi cu mine am făcut o excursie în munţi. După ce am urcat panta până la jumătatea dealurilor de la poalele munţilor, ne-am aşezat să ne odihnim. Mai devreme, în aceeaşi zi, don Juan hotărâse să găsească un decor potrivit în care să-mi explice unele aspecte complicate ale măiestriei conştiinţei. De regulă, prefera să meargă spre lanţul de munţi din vest, care era mai aproape. De astă dată însă a ales piscurile de la est. Acestea erau mult mai înalte şi mai îndepărtate. Mie mi se păreau chiar mai ameninţătoare, mai întunecate şi mai masive. Dar n-aş fi putut spune dacă era impresia mea sau dacă preluasem cumva sentimentele lui don Juan faţă de aceşti munţi.

Mi-am deschis rucsacul. Femeile vizionare din grupul lui don Juan îmi pregătiseră merinde şi am descoperit că îmi puseseră în bagaj nişte brânză. Am avut un moment de enervare, fiindcă, deşi îmi plăcea brânza, nu-mi făcea prea bine. Totuşi, de fiecare dată când mi se oferea prilejul să mănânc brânză, îmi era imposibil să refuz.

Don Juan a scos în evidenţă faptul ca fiind o evidentă slăbiciune a mea şi m-a cam luat peste picior. La început, m-am simţit stânjenit, dar mi-am dat seama că, dacă nu aveam brânză, nici nu-i duceam dorul. Problema era că glumeţii din grupul lui don Juan îmi pregăteau o bucată mare de brânză, pe care, fireşte, până la urmă o mâncam.

— Termin-o pe toată o dată, m-a sfătuit don Juan cu o sclipire maliţioasă în privire. În acest fel, nu te vei mai gвndi la ea.

Poate influenţat de sugestia lui, simţeam o poftă grozavă să devorez toată bucata. Don Juan a râs atât de tare, încât şi de astă dată am bănuit că îmi întinsese o cursă, împreună cu confraţii lui.

Pe un ton mai serios, mi-a sugerat să rămânem peste noapte la poalele munţilor, ca apoi, într-o zi, două să urcăm pe vârfurile mai înalte. Am acceptat.

Don Juan m-a întrebat, ca din întâmplare, dacă îmi aminteam ceva despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului.* Am recunoscut că încercasem să-mi amintesc, dar că memoria nu mă ajutase.

— Nu-ţi aminteşti că te-am învăţat esenţa neînduplecării? m-a întrebat el. Neînduplecarea ca fiind opusul milei de sine?

Nu reuşeam să-mi amintesc. Părea că don Juan se gândea ce să

spună în continuare. Dar a tăcut Colţurile gurii i-au căzut într-o grimasă de prefăcută neputinţă. A ridicat din umeri, s-a ridicat în picioare şi a parcurs repede scurta distanţă care ne despărţea de un mic platou situat pe vârful unui deal.

— Toţi vrăjitorii sunt neînduplecaţi, a spus el, în timp ce ne aşezam pe micul platou. Dar tu ştii asta foarte bine. Probabil că am discutat în amănunt acest concept.

După o lungă tăcere a spus că urma să continue discuţia despre miezul abstract al poveştilor despre vrăjitorii, însă intenţiona să vorbească din ce în ce mai puţin despre el, întrucât curând avea să fie rândul meu să-l descopăr şi să-l las să-şi dezvăluie semnificaţia.

— După cum ţi-am mai spus, a reluat el, al patrulea miez abstract al poveştilor despre vrăjitorii este numit pogorârea spiritului sau deplasarea realizată de *intenţie.* Povestea spune că, pentru a lăsa misterele vrăjitoriei să se dezvăluie de la sine omului despre care am vorbit, a fost nevoie ca spiritul să pogoare asupra lui. Spiritul a ales un moment în care omul era neatent şi lipsit de apărare; fără milă, spiritul a făcut ca însăşi prezenţa lui să deplaseze punctul de asamblare al omului într-o poziţie specifică. Poziţia aceea a devenit de atunci cunoscută vrăjitorilor sub numele de locul lipsei de compasiune. Neînduplecarea a devenit astfel primul principiu al vrăjitoriei.

Primul principiu nu trebuie confundat cu primul efect al uceniciei în vrăjitorie, care reprezintă trecerea de la conştiinţa normală la cea elevată.

— Nu înţeleg ce încerci să-mi spui, m-am plâns eu.

— Vreau să spun că, după toate aparenţele, mutarea punctului de asamblare este primul lucru care i se întâmplă de fapt unui ucenic vrăjitor, a răspuns el. Aşadar, e cât se poate de firesc pentru un ucenic să presupună că acesta este primul principiu al vrăjitoriei. Dar nu-i deloc aşa. Neînduplecarea este primul principiu al vrăjitoriei. Dar despre asta am mai discutat. Acum, încerc doar să te ajut să-ţi aminteşti.

Sincer vorbind, i-aş fi putut răspunde că nu aveam habar la ce se referea, dar, în acelaşi timp, aveam strania senzaţie că totuşi ştiam.

— Aminteşte-ţi prima ocazie când te-am învăţat ce înseamnă neînduplecarea, m-a îndemnat el. Amintirea e legată de deplasarea punctului de asamblare.

A aşteptat o clipă, să vadă dacă îi urmam sugestia. Cum era limpede că nu puteam, şi-a continuat explicaţia. A spus că, oricât de misterioasă este trecerea la conştiinţa elevată, tot ce trebuie realizat în acest sens este prezenţa spiritului. Am remarcat că afirmaţiile lui din ziua aceea fie erau teribil de obscure, fie eu eram îngrozitor de nereceptiv, întrucât nu-i puteam urmări deloc modul de a gândi. El mi-a răspuns ferm că nedumerirea mea nu avea nicio importanţă şi a insistat că singurul lucru care conta cu adevărat este ca eu să înţeleg

că simplul contact cu spiritul ar putea determina orice mutare a punctului de asamblare.

— Ţi-am spus că nagualul este conducta spiritului, a continuat el. Cum el îşi petrece o viaţă întreagă într-un mod impecabil, redefinindu-şi legătura cu *intenţia,* şi cum are mai multă energie decât omul de rând, poate lăsa spiritul să se exprime prin el. Astfel, primul lucru care i se întâmplă ucenicului vrăjitor este o mutaţie a nivelului de conştiinţă, mutaţie determinată de simpla prezenţă a nagualului. Iar ceea ce vreau eu să ştii este că nu există niciun procedeu de a determina deplasarea punctului de asamblare. Spiritul atinge ucenicul şi punctul lui de asamblare se mişcă. Atâta tot.

I-am spus că afirmaţiile lui mă tulburau, întrucât contraziceau ceea ce învăţasem cu mari eforturi să accept prin experienţă personală, şi anume, că starea de conştiinţă elevată era realizabilă ca manevră complexă, deşi inexplicabilă, efectuată de don Juan, manevră prin care îmi manevra percepţia. În decursul anilor de cвnd eram ompreună, mă făcuse on repetate rвnduri să trec la starea de conştiinţă elevată, prin simple lovituri date pe spate. I-am subliniat această contradicţie.

El mi-a răspuns că lovitura dată pe spate era mai curând un şiretlic menit să-mi capteze atenţia şi să îndepărteze orice îndoieli din mintea mea, astfel încât o manevră bona fide să-mi poată manevra percepţia El numea acest lucru un simplu şiretlic, conform personalităţii lui cumpătate. A comentat, nu chiar în glumă, că aveam noroc cu el că era un om simplu, neînclinat spre un comportament bizar. Altfel, în loc de simple şiretlicuri, aş fi fost nevoit să suport ritualuri bizare înainte ca el să-mi înlăture îndoielile din minte, lăsând astfel spiritul să-mi deplaseze punctul de asamblare.

— Ceea ce trebuie să facem, ca să îngăduim vrăjitoriei să pună stăpânire pe noi, este să ne alungăm din minte îndoielile, a spus el. O dată ce îndoielile dispar, totul este posibil.

Mi-a amintit de un eveniment la care fusesem martor cu câteva luni în urmă în Mexico City, eveniment de neînţeles pentru mine până când mi-l explicase el, folosind paradigma vrăjitorilor.

Asistasem la o intervenţie chirurgicală efectuată de un renumit vindecător şi totodată mediu. Pacientul era un prieten de-al meu. Vindecătorul era o femeie care intrase într-o transă foarte spectaculoasă, pentru a realiza operaţia.

Am putut observa cum, folosind un cuţit de bucătărie, deschisese cavitatea abdominală în regiunea ombilicală, desprinsese ficatul bolnav, îl spălase într-un recipient cu alcool, îl pusese apoi la loc şi, cu o simplă apăsare a mâinilor, închisese incizia, care nu sângerase deloc.

În încăperea slab luminată mai erau câteva persoane, martore la operaţie. O parte dintre ei păreau a fi spectatori curioşi, ca mine. Alţii păreau să fie ajutoarele vindecătoarei.

După operaţie am discutat puţin cu trei dintre privitori. Toţi au fost de

acord că asistaseră la aceleaşi evenimente ca şi mine. Când am stat de vorbă cu prietenul meu, pacientul, el mi-a spus că simţise operaţia ca pe o durere surdă şi constantă în stomac, însoţită de o senzaţie arzătoare în partea dreaptă.

I-am povestit toate acestea lui don Juan şi chiar am îndrăznit să-i ofer o explicaţie cinică. I-am spus că, după părerea mea, semiîntunericul încăperii se preta la tot felul de figuri de prestidigitaţie, ceea ce ar fi explicat imaginea organelor interne scoase din cavitatea abdominală şi spălate în alcool. Şocul emoţional determinat de transa spectaculoasă a vindecătoarei – pe care eu îl consideram în egală măsură şiretlic – contribuise la crearea unei atmosfere de credinţă aproape religioasă.

Don Juan a subliniat imediat că aceasta era o opinie cinică, nu o explicaţie cinică, întrucât nu justifica faptul că prietenul meu se însănătoşise cu adevărat. Apoi don Juan mi-a propus un punct de vedere alternativ, bazat pe cunoaşterea vrăjitorilor. El mi-a explicat că evenimentul se baza pe un element esenţial, şi anume, că vindecătoarea era capabilă să deplaseze punctul de asamblare al tuturor celor prezenţi în încăpere. Singurul şiretlic aici – dacă putea fi numit şiretlic – era că numărul de persoane prezent în încăpere nu trebuia să depăşească numărul de persoane asupra cărora ea putea acţiona.

Transa dramatică şi gesturile teatrale aferente erau, după părerea lui, fie procedee bine gândite, folosite de vindecătoare pentru a capta atenţia celor prezenţi, fie manevre inconştiente, dictate de însuşi spiritul. Indiferent de realitate, acestea erau cele mai potrivite mijloace prin care vindecătoarea putea realiza unitatea de gândire necesară înlăturării oricăror îndoieli din mintea asistenţei, pe care o determinase să atingă starea de conştiinţă elevată.

Practicarea inciziei cu ajutorul cuţitului de bucătărie şi scoaterea organelor interne nu fusese un tur de prestidigitaţie, a subliniat don Juan, ci fapte concrete care, petrecându-se în stare de conştiinţă elevată, se găseau în afara judecăţii comune.

L-am întrebat pe don Juan cum reuşea vindecătoarea să manevreze punctele de asamblare ale acelor persoane, fără să le atingă. El a răspuns că puterea vindecătoarei, har sau uluitoare măiestrie, era aceea de a servi drept conductă pentru spirit. Spiritul, mi-a spus el, nu vindecătoarea, reuşise să mute punctele de asamblare.

— La vremea respectivă ţi-am explicat, deşi n-ai priceput niciun cuvânt, a continuat don Juan, că arta şi puterea vindecătoarei au constat în îndepărtarea îndoielilor din mintea celor prezenţi. Prin aceasta, ea a putut permite spiritului să le mişte punctele de asamblare. O dată deplasate aceste puncte, totul a devenit posibil. Spectatorii au pătruns pe un tărâm în care miracolele erau la ele acasă.

A declarat categoric că vindecătoarea era, probabil, în acelaşi timp vrăjitoare, iar dacă aş face efortul de a-mi reaminti operaţia, mi-aş

aduce aminte că acea femeie se arătase neînduplecată cu cei din jurul ei, mai ales cu pacientul.

I-am repetat ce-mi aminteam despre operaţie. Intonaţia monotonă a glasului vindecătoarei se schimbase brusc în clipa intrării în transă şi căpătase un timbru bărbătesc, grav şi aspru. Noua voce anunţase că spiritul unui luptător din antichitatea precolumbiană pusese stăpânire pe corpul vindecătoarei. După acest anunţ, atitudinea vindecătoarei se schimbase radical. Era posedată. Vizibil sigură pe sine, începuse să opereze cu o precizie desăvârşită.

— Prefer cuvântul „neînduplecare” celui de „siguranţă”, a comentat don Juan, apoi a continuat: Vindecătoarea trebuia să fie neînduplecată, pentru a crea ambianţa potrivită intervenţiei spiritului.

Don Juan a mai spus că evenimentele greu de explicat, ca operaţia respectivă, sunt, de fapt, foarte simple. Ceea ce le complică este insistenţa noastră de a gândi. Dacă nu am gândi, totul ar fi cum trebuie.

— Dar e absurd, don Juan, am protestat eu cu convingere. I-am reamintit că el însuşi pretindea de la toţi ucenicii o gândire profundă şi chiar îşi critica mentorul fiindcă nu fusese un bun gânditor.

— Sigur că insist ca toţi cei din jurul meu să gândească limpede, a spus el. Şi explic oricui vrea să asculte că singurul mod de a gândi limpede este să nu gândeşti deloc. Am fost convins că ai înţeles această contradicţie a lumii vrăjitorilor.

Am protestat cu voce tare împotriva obscurităţii acelei afirmaţii. El a râs şi a ironizat strădania mea de a mă apăra. Apoi mi-a explicat din nou că pentru un vrăjitor există două moduri de gândire. Unul este gândirea obişnuită, cotidiană, guvernată de poziţia normală a punctului de asamblare. Aceasta este o gândire neclară care nu răspunde necesităţilor lui şi care-i lasă mintea confuză. Cealaltă este gândirea precisă. O gândire economică şi funcţională care lasă puţine lucruri neexplicate. Don Juan a remarcat că, pentru ca acest tip de gândire să devină dominant, trebuie mişcat punctul de asamblare. Sau, cel puţin, trebuie stopată gândirea cotidiană, pentru a permite mişcarea punctului de asamblare. De unde şi aparenta contradicţie, care nu este, de fapt, o contradicţie.

— Vreau să-ţi aminteşti ceva ce ai făcut în trecut, a spus el. Vreau să-ţi aminteşti o anumită mişcare a punctului de asamblare. Pentru aceasta, trebuie să încetezi de a mai gândi aşa cum faci în mod normal. Atunci, celălalt tip de gândire va deveni predominant şi te va face să-ţi aminteşti.

— Dar cum încetez să mă gândesc? am întrebat, deşi ştiam ce urma să-mi răspundă.

— *Intenţionând* mişcarea punctului de asamblare, a spus el. *Intenţia* este chemată cu ochii.

I-am spus lui don Juan că mintea mea pendulează între momente

de cumplită luciditate, când totul este limpede ca cristalul, apoi cade într-o profundă oboseală şi nu pot înţelege ce-mi spune. El a încercat să mă liniştească, explicându-mi că instabilitatea mea era determinată de o uşoară fluctuaţie a punctului de asamblare, care nu se stabilise în noua lui poziţie, atinsă cu câteva zile mai înainte. Fluctuaţia era rezultatul reminiscenţelor de autocompasiune.

— Ce fel de poziţie nouă este aceasta, don Juan? am întrebat.

— Cu ani în urmă – şi asta aş vrea să-ţi aminteşti – punctul tău de asamblare a atins locul lipsei de compasiune, mi-a răspuns el.

— Poftim? am exclamat.

— Locul lipsei de compasiune este locul neînduplecării, a spus el. Dar toate acestea le ştii. Deocamdată însă, până îţi reaminteşti, să zicem că neînduplecarea, fiind o poziţie specifică a punctului de asamblare, se manifestă în privirea vrăjitorilor. Ca un văl strălucitor aşternut pe ochii lor. Ochii vrăjitorilor sunt strălucitori. Cu cât este mai mare strălucirea, cu atât mai neînduplecat este vrăjitorul. În această clipă, ochii tăi sunt lipsiţi de strălucire.

Mi-a explicat că, în momentul în care punctul de asamblare se mută în poziţia lipsei de compasiune, ochii încep să strălucească. Cu cât punctul e mai bine fixat în noua lui poziţie, cu atât ochii strălucesc mai intens.

— Încearcă să-ţi aminteşti ceea ce ştii deja în legătură cu acest lucru, m-a îndemnat el. A tăcut o clipă, apoi a vorbit, fără să se uite la mine. Rememorarea nu-i acelaşi lucru cu amintirea, a continuat el. Amintirea e dictată de tipul de gândire cotidiană, în timp ce rememorarea e dictată de mişcarea punctului de asamblare. Recapitularea vieţii, activitate pe care o desfăşoară vrăjitorii, reprezintă cheia deplasării punctelor lor de asamblare. Vrăjitorii îşi încep recapitularea gândind, amintindu-şi cele mai importante acte din viaţa lor. De la simplul fapt de a gândi la ele, vrăjitorii trec la participarea directă în evenimentele respective. Când pot face acest lucru – adică sunt de faţă la evenimente – înseamnă că au reuşit să-şi deplaseze punctul de asamblare exact în locul în care s-a petrecut acel eveniment Aducerea întâmplării respective prin mutarea punctului de asamblare este cunoscută sub numele de rememorarea vrăjitorilor. M-a privit fix o clipă, de parcă ar fi vrut să se asigure că ascultam. Punctele noastre de asamblare se mişcă necontenit, a explicat el. Mişcări imperceptibile. Vrăjitorii cred că, pentru a-şi deplasa punctele de asamblare în anumite locuri, trebuie să facă apel la *intenţie.* Cum nu există o cale de cunoaştere a ceea ce înseamnă *intenţia,* vrăjitorii îşi lasă ochii s-o cheme.

— Tot ce-mi spui este absolut de neînţeles pentru mine, am zis. Don Juan şi-a pus mâinile sub cap şi s-a culcat pe pământ. I-am urmat exemplul. Amândoi am rămas tăcuţi multă vreme. Vântul alunga norii pe cer. Mişcarea lor aproape îmi dădea ameţeală. Iar ameţeala s-a

schimbat curând într-un cunoscut sentiment de nelinişte.

De fiecare dată când eram cu don Juan, îndeosebi în momentele de linişte şi odihnă, mă încerca un copleşitor sentiment de disperare – un dor după ceva ce nu puteam descrie. Când eram singur sau cu alte persoane, nu trăiam niciodată acest sentiment. Don Juan îmi explicase că ceea ce simţeam şi interpretam drept dor era, de fapt, o mişcare bruscă a punctului meu de asamblare.

Când don Juan a început să vorbească, sunetul vocii lui m-a făcut să tresar şi m-am ridicat în capul oaselor.

— Trebuie să-ţi aminteşti când ţi-au strălucit ochii pentru prima oară, a spus el, fiindcă atunci a fost prima ocazie când punctul tău de asamblare a atins locul lipsei de compasiune. Atunci a pus stăpânire pe tine neînduplecarea. Neînduplecarea face să strălucească ochii vrăjitorilor, iar strălucirea aceasta cheamă *intenţia.* Fiecare loc în care se mută punctele de asamblare ale vrăjitorilor este indicat printr-o strălucire specifică a ochilor. Cum ochii lor îşi au propria lor memorie, ei pot comanda rememorarea oricărui loc, evocând strălucirea asociată cu acel loc.

Mi-a explicat că motivul pentru care vrăjitorii pun atât de mare accent pe strălucirea ochilor şi pe privire este că ochii se află în legătură directă cu *intenţia.* Oricât ar părea de contradictoriu, adevărul este că ochii se găsesc doar într-o legătură superficială cu viaţa cotidiană. Conexiunea lor profundă este cu abstractul. Nu puteam pricepe cum de ochii mei stocau astfel de informaţii, lucru pe care i l-am spus şi lui don Juan. Răspunsul lui a fost că posibilităţile omului sunt atât de mari şi de misterioase, încât vrăjitorii, în loc să se gândească la ele, preferă să le exploreze, fără a spera să le înţeleagă vreodată.

L-am întrebat dacă ochii omului de rând sunt şi ei afectaţi de *intenţie.*

— Bineînţeles! a exclamat el. Ştii asta foarte bine. Dar ştii la un nivel atât de profund, încât e o cunoaştere fără cuvinte. N-ai suficientă energie ca să-ţi explici, nici chiar ţie însuţi.

Omul de rând cunoaşte aceleaşi lucruri despre ochii lui, însă dispune de şi mai puţină energie decât tine. Singurul avantaj pe care vrăjitorii îl pot avea asupra oamenilor de rând este că ei şi-au stocat energia, ceea ce înseamnă că au o legătură mai clară şi mai precisă cu *intenţia.* Fireşte, acest lucru înseamnă în egală măsură că ei pot rememora la dorinţă, folosindu-şi strălucirea ochilor pentru a-şi mişca punctele de asamblare.

Don Juan a tăcut şi m-a ţintuit cu privirea. I-am simţit clar ochii călăuzind, împingând şi trăgând ceva nedefinit din mine. Nu mă puteam desprinde de privirea lui. Era atât de concentrat, încât mi-a creat o senzaţie aproape fizică: mă simţeam ca într-un cuptor. Brusc, am început să privesc înlăuntrul meu. Era o senzaţie foarte asemănătoare cu reveria, însă era însoţită şi de o intensă conştiinţă de sine, precum şi de lipsa oricărui gând. Conştient până la absolut,

priveam în interiorul fiinţei mele, în neant.

Cu un efort gigantic, m-am smuls de privirea lui şi m-am ridicat în picioare.

— Ce mi-ai făcut, don Juan?

— Uneori, eşti absolut insuportabil, a spus el. Felul în care te iroseşti mă scoate din sărite. Punctul tău de asamblare se găsea în locul cel mai potrivit ca să rememorezi orice doreai, şi când colo? Tu ai lăsat să se ducă totul de râpă, ca să mă întrebi ce ţi-am făcut. A tăcut o clipă, apoi a zâmbit, în timp ce eu mă aşezam din nou. Dar faptul că mă superi este cea mai mare calitate a ta, a adăugat. Aşa că de ce m-aş plânge?

Amândoi am izbucnit într-un râs nestăpânit. Era o glumă numai a noastră.

Cu ani în urmă, fusesem foarte mişcat şi foarte nedumerit de extraordinara dăruire a lui don Juan în a mă ajuta. Nu-mi puteam imagina de ce îmi arăta atâta bunăvoinţă. Era limpede că nu avea cu niciun chip nevoie de mine în viaţa lui. Era clar că nu investea în mine. Dar, în urma experienţelor dureroase ale vieţii, învăţasem că nimic nu se obţinea pe degeaba; iar faptul că nu-mi dădeam seama care va fi răsplata lui don Juan mă făcea să mă simt cumplit de stânjenit.

Într-o zi, l-am întrebat, fără ocolişuri, pe un ton foarte cinic, ce câştig avea din relaţia noastră. I-am spus că eu nu eram în stare să-mi dau seama.

— Nimic din ce ai putea tu să înţelegi, mi-a replicat. Răspunsul lui m-a agasat. Pe un ton arţăgos, i-am spus că nu eram un dobitoc şi că, cel puţin, îmi putea explica.

— Ei bine, dă-mi voie să-ţi spun numai atât, că, deşi ai putea să înţelegi, cu siguranţă n-o să-ţi placă, a spus el, cu zâmbetul obişnuit de fiecare dată când îmi întindea o cursă. Vezi bine că vreau să te cruţ.

Deja îmi stârnise curiozitatea, aşa că am insistat să ştiu ce voia să spună.

— Eşti sigur că vrei să auzi adevărul? m-a întrebat, ştiind că nu puteam spune nu, chiar dacă ar fi fost în joc viaţa mea.

— Bineînţeles că vreau să aud orice mi-ai flutura prin faţa ochilor, am răspuns eu tăios.

El a început să râdă ca de o glumă bună; cu cât râdea mai tare, cu atât mă enervam mai mult.

— Nu văd ce-i atât de amuzant, am spus.

— Uneori, nu-i bine să te joci cu adevărul din lucruri, a spus el. Adevărul în cazul nostru este ca o piatră de temelie aflată la baza unei grămezi uriaşe de lucruri; dacă ne uitam bine la el, s-ar putea să nu ne placă ce vedem. Eu unul prefer să evit acest lucru.

A râs din nou. Ochii lui, sclipind maliţioşi, păreau că mă îndeamnă să insist pe aceeaşi temă. Am repetat că voiam să ştiu despre ce vorbea. Am încercat să par calm, dar categoric.

— Ei bine, dacă asta doreşti, a spus el cu aerul cuiva care nu poate refuza o rugăminte. În primul şi în primul rând, aş vrea să spun că în tot ce fac pentru tine nu urmăresc niciun câştig. Nu trebuie să-mi plăteşti nimic. După cum ştii, cu tine am fost impecabil. Mai ştii şi că impecabilitatea mea faţă de tine nu-i o investiţie. Nu te pregătesc ca să ai grijă de mine când voi fi prea neputincios ca să-mi port singur de grijă. Cu toate acestea, din relaţia noastră obţin ceva nepreţuit, un fel de răsplată pentru faptul că mă port impecabil cu acea piatră de temelie despre care ţi-am vorbit. Iar ceea ce primesc în schimb este tocmai lucrul pe care poate nu-l vei înţelege sau care nu-ţi va conveni.

A tăcut şi m-a privit cu atenţie, cu o sclipire diabolică în ochi.

— Spune-mi, don Juan! am exclamat, iritat că încerca să tragă de timp.

— Vreau să ţii minte că îţi spun toate acestea doar la insistenţa ta, a adăugat el, continuând să zâmbească.

A tăcut din nou. Eu fierbeam.

— Dacă mă judeci în funcţie de actele mele faţă de tine, a spus el, va trebui să recunoşti că am fost un model de răbdare şi consecvenţă. Dar ceea ce nu ştii tu este că, pentru a realiza acest lucru, a trebuit să lupt pentru impecabilitate cum n-am luptat în viaţa mea. Ca să petrec timp cu tine, a trebuit să mă transform zilnic, să mă înfrânez, cu preţul unor dureroase eforturi.

Don Juan avusese dreptate. Nu-mi plăcea ce spunea. Am încercat să-mi păstrez cumpătul şi să-l contracarez cu o remarcă sarcastică.

— Doar nu sunt chiar atât de rău, don Juan, am spus.

Vocea îmi suna uluitor de nefiresc, chiar şi pentru urechile mele.

— Ba da, eşti exact atât de rău, a declarat el cu seriozitate. Eşti meschin, risipitor, încăpăţânat, autoritar, irascibil, încrezut. Eşti posac, plicticos şi ingrat. Ai o infinită capacitate de autotoleranţă. Şi ce-i mai grav, ai o părere extraordinară despre tine însuţi, fără nimic concret care s-o susţină.

Sincer să fiu, aş spune că simpla ta prezenţă mă îngreţoşează.

Am vrut să mă înfurii. Am vrut să protestez, să mă plâng că nu avea dreptul să-mi vorbească astfel, dar n-am putut rosti niciun cuvânt.
Eram năucit. Mă simţeam amorţit.
Probabil că expresia mea la auzul adevărului adevărat era elocventă, întrucât don Juan a izbucnit în asemenea hohote de râs, încât am crezut că se sufocă.

— Ţi-am spus că nu-ţi va plăcea şi nici nu vei înţelege, a declarat el. Motivele luptătorilor sunt foarte simple, dar rafinamentul lor este absolut. Pentru un luptător, este o ocazie rară să i se ofere şansa clară de a fi impecabil, în ciuda sentimentelor pe care le nutreşte. Tu mi-ai oferit o astfel de şansă. Actul de a dărui pe degeaba şi în mod impecabil mă întinereşte şi îmi reînnoieşte mirarea. Ceea ce câştig eu din relaţia noastră are, într-adevăr, o valoare incalculabilă. Îţi sunt

îndatorat.

M-a privit cu ochi strălucitori, dar lipsiţi de orice urmă de maliţiozitate.

Don Juan a început să-mi explice ce făcuse.

— Eu sunt nagual, ţi-am mişcat punctul de asamblare cu ajutorul strălucirii ochilor mei, a spus el pe un ton neutru. Ochii unui nagual pot face acest lucru. Nu-i greu. La urma urmei, ochii tuturor fiinţelor vii pot mişca punctul de asamblare al altei făpturi, mai ales dacă ochii lor se concentrează asupra *intenţiei.* Totuşi, în condiţii normale ochii oamenilor se concentrează asupra lumii, în căutarea de hrană... de adăpost... M-a înghiontit în umăr. În căutare de dragoste, a adăugat el şi a izbucnit ontr-un rвs zgomotos.

Don Juan mă tachina tot timpul în legătură cu „căutarea dragostei”. Nu uitase niciodată răspunsul naiv pe care i-l dădusem cândva, când mă întrebase ce căutam eu, de fapt, în viaţă. Mă făcuse să recunosc că nu aveam un scop precis şi râsese cu poftă când îi spusesem că eram în căutarea dragostei.

— Un vânător priceput îşi hipnotizează prada cu ochii, a continuat el. Cu ajutorul privirii, el mişcă punctul de asamblare al prăzii şi, cu toate acestea, ochii lui se concentrează asupra lumii, în căutare de hrană...

L-am întrebat dacă vrăjitorii pot hipnotiza oamenii cu privirea. El a chicotit şi mi-a răspuns că ceea ce voiam, de fapt, să ştiu este dacă eu pot hipnotiza femeile cu privirea, deşi ochii mei se concentrează asupra lumii, în căutarea dragostei. A adăugat pe un ton serios că supapa de siguranţă a vrăjitorilor constă în faptul că, în momentul în care ochii lor se concentrează cu adevărat asupra *intenţiei,* nu-i mai interesează să hipnotizeze pe nimeni.

— Dar pentru a-şi folosi strălucirea ochilor, ca să mute punctul de asamblare propriu sau pe al altcuiva, a continuat el, vrăjitorii trebuie să fie neînduplecaţi. Adică trebuie să fie familiarizaţi cu poziţia specifică a punctului de asamblare numită locul lipsei de compasiune. Acest lucru este valabil în special pentru naguali.

Mi-a spus că fiecare nagual capătă un tip de neînduplecare specific numai lui. A luat drept exemplu cazul meu şi a spus că, datorită configuraţiei mele naturale instabile, apăream vizionarilor ca o sferă luminoasă, dar nu compusă din patru sfere unite într-una singură – structura obişnuită a nagualilor – ci numai din trei. Această configuraţie mă făcea automat să-mi ascund neînduplecarea sub o mască de indulgenţă şi delăsare.

— Nagualii sunt foarte derutanţi, a continuat don Juan. Întotdeauna lasă impresia că sunt ceea ce nu sunt de fapt şi reuşesc acest lucru în asemenea măsură, încât toată lumea, inclusiv cei care-i cunosc foarte bine, iau de bună mascarada lor.

— Chiar că nu înţeleg cum poţi să spui că eu fac mascaradă, don Juan,

am protestat.
— Tu laşi să se se creadă că eşti un om indulgent şi relaxat, a spus el. Laşi impresia că eşti generos şi plin de milă. Toată lumea e convinsă că acesta este adevărul. Ar putea jura că acesta este felul tău de a fi.
— Dar aşa şi *sunt*!

Don Juan nu mai putea de râs.

Direcţia pe care o luase conversaţia nu era pe placul meu. Eu voiam să clarific lucrurile. Am argumentat vehement că eram sincer în tot ce făceam şi l-am somat să-mi aducă o dovadă că aş fi altfel. El mi-a spus că tratez oamenii, fără excepţie, cu aparentă generozitate, lăsându-i să-şi facă o idee falsă despre sinceritatea şi deschiderea mea. Am protestat spunând că felul meu de a fi e deschis. El a râs şi a replicat că, dacă ar fi aşa, atunci de ce pretind întotdeauna, deşi nu neapărat explicit, ca oamenii cu care am de a face să-şi dea seama că-i induc în eroare? Dovadă că, dacă nu sunt conştienţi de isprăvile mele şi iau de bună falsa mea detaşare, mă întorc asupra lor exact cu neînduplecarea rece pe care încerc să mi-o ascund.

Comentariile lui m-au umplut de disperare, fiindcă nu-l puteam contrazice. Am tăcut. Nu voiam să-i arăt că mă simţeam jignit. Tocmai mă întrebam ce să fac, când el s-a ridicat în picioare şi s-a îndepărtat. L-am oprit, apucându-l de mânecă. Fusese o mişcare involuntară, care m-a uimit, iar pe el l-a făcut să râdă. S-a aşezat din nou, cu o expresie mirată.

— N-am vrut să fiu nepoliticos, i-am spus, dar trebuie să aflu mai multe despre asta. Sunt lucruri care mă tulbură.
— Mişcă-ţi punctul de asamblare, m-a îndemnat el. Am mai discutat despre neînduplecare. Rememorează!

M-a privit plin de aşteptare, deşi probabil văzuse că nu eram în stare să rememorez nimic, întrucât a continuat să vorbească despre tipurile de neînduplecare ale nagualilor. A spus că propria lui metodă consta în a supune oamenii unui asalt de impunere şi refuz, mascate în presupusă înţelegere şi cumpătare.

— Cum rămâne cu explicaţiile pe care mi le-ai dat? am întrebat. Ele nu sunt rezultatul cumpătării autentice şi a dorinţei de a mă ajuta să înţeleg?
— Nu, a răspuns el. Ele sunt rezultatul neînduplecării mele. Am argumentat pătimaş că dorinţa mea de a înţelege este reală. El m-a bătut pe umăr şi mi-a explicat că dorinţa mea de a înţelege este reală, nu însă şi generozitatea. A spus că nagualii îşi maschează automat neînduplecarea, chiar împotriva voinţei lor.

În timp ce ascultam explicaţia lui, am avut senzaţia ciudată că, la un moment dat, discutasem pe larg despre conceptul de neînduplecare.

— Nu sunt un om raţional, a continuat el, privindu-mă în ochi. Par astfel, fiindcă masca mea e atât de reuşită. Ceea ce tu iei drept

cumpătare e lipsa mea de compasiune, fiindcă asta înseamnă neînduplecarea: o totală lipsă de compasiune.
În cazul tău, care îţi maschezi lipsa de compasiune prin generozitate, pari detaşat şi deschis. În realitate, eşti pe atвt de generos pe cвt sunt eu de rezonabil. Amвndoi ne prefacem. Am perfecţionat arta de a ne ascunde lipsa de compasiune.

A spus că totala lipsă de compasiune a binefăcătorului său era mascată prin imaginea unui om glumeţ şi prietenos, care simţea o nevoie irezistibilă de a face glume pe seama oricui îi ieşea în cale.

— Masca binefăcătorului meu era aceea a unui om fericit şi nesupărăcios, fără nicio grijă pe lume, a continuat don Juan. Dar sub această mască era şi el, ca toţi nagualii, rece ca vântul de la poli.
— Dar tu nu eşti rece, don Juan, am declarat eu cu sinceritate.
— Bineînţeles că sunt, m-a contrazis el. Masca mea este atât de reuşită, încât îţi dă impresia de căldură.

A continuat să explice că masca nagualului Elías constă dintr-o grijă şi o corectitudine exasperantă pentru toate detaliile, ceea ce creează falsa impresie de atenţie şi meticulozitate.

A început să descrie comportamentul nagualului Elías. În timp ce vorbea, nu-şi lua ochii de la mine. Poate fiindcă mă observa atвt de atent, nu mă puteam concentra deloc asupra spuselor lui. Am făcut un suprem efort ca să-mi adun gвndurile.

El m-a urmărit cu privirea o clipă, apoi a continuat să-mi explice neînduplecarea, dar nu mai aveam nevoie de explicaţia lui. I-am spus că rememorasem ceea ce voia el să rememorez: prima ocazie când ochii mei străluciseră. La începutul uceniciei mele reuşisem – de unul singur – o schimbare a nivelului de conştiinţă. Punctul meu de asamblare atinsese locul lipsei de compasiune.

Locul lipsei de compasiune

Don Juan mi-a spus că nu era nevoie să menţionez detalii despre ceea ce rememorasem, cel puţin nu în acel moment, întrucât discuţia nu avea decât rolul de a declanşa amintirea. O dată mişcat punctul de asamblare, întreaga experienţă putea fi retrăită. Mi-a mai spus că cea mai bună cale de a asigura o rememorare completă este plimbarea.
Aşadar, amândoi ne-am ridicat în picioare; am început să ne plimbăm agale, în tăcere, pornind pe o potecă din munţi, până când am rememorat totul.
Ne găseam la marginea localităţii Guaymas, din nordul Mexicului, şi veneam cu maşina dinspre Nogales, Arizona, când mi-a devenit clar că ceva se întâmpla cu don Juan. De vreo oră era neobişnuit de tăcut şi de posomorit. N-am acordat prea mare atenţie faptului, dar deodată corpul i-a zvâcnit necontrolat. Bărbia i s-a lovit de piept, ca şi cum muşchii gâtului n-ar mai fi suportat greutatea capului.

— Ai rău de maşină, don Juan? am întrebat, brusc alarmat.

El nu mi-a răspuns. Respira pe gură. În prima parte a drumului cu maşina, care durase cвteva ore, se simţise bine. Vorbisem mult, despre tot felul de lucruri. Cвnd ne oprisem on oraşul Santa Ana, ca să facem plinul, oncepuse să-şi proptească braţele on plafonul maşinii, ca să-şi destindă muşchii umerilor.

— Ce s-a întâmplat, don Juan? am întrebat.

Am simţit cum mi se strânge stomacul de nelinişte. Cu capul plecat, a murmurat că voia să meargă la un anume restaurant, apoi, vorbind rar şi întretăiat, mi-a dat instrucţiuni precise cum să ajung acolo.

Am parcat maşina pe o stradă laterală, la un cvartal depărtare de restaurant. Când am deschis portiera de pe partea mea, el m-a prins de braţ ca o menghină. Cu mare efort, ajutat de mine, s-a târât afară din maşină, trecând peste scaunul şoferului. O dată ajuns pe trotuar, s-a prins de umerii mei cu amândouă mâinile, ca să-şi îndrepte spatele. Într-o tăcere rău prevestitoare, am pornit încet pe stradă către clădirea dărăpănată a restaurantului.

Don Juan se agăţase de braţul meu cu toată greutatea. Răsufla atât de iute şi trupul îi tremura atât de tare, încât m-am speriat. M-am poticnit şi am fost nevoit să mă sprijin de zid, ca să nu cădem amândoi pe trotuar. Eram atât de îngrijorat, încât nu puteam să mă gândesc. L-am privit în ochi. Ochii lui erau lipsiţi de strălucire. Le lipsea licărul obişnuit.

Am intrat cu greu în restaurant şi un chelner grijuliu s-a repezit spre noi ca la comandă, să-l ajute pe don Juan.

— Cum te simţi azi? a strigat el în urechea lui don Juan. Chelnerul, pur şi simplu, l-a cărat pe don Juan de la uşă până la o masă, l-a aşezat pe un scaun, apoi a dispărut.

— Te cunoaşte, don Juan? am întrebat, după ce m-am aşezat şi eu.

Fără să se uite la mine, el a murmurat ceva de neînţeles. M-am ridicat în picioare şi m-am dus la bucătărie să-l caut pe chelnerul cel serviabil.

— Îl cunoşti pe bătrânul care e cu mine? am întrebat când am reuşit să dau de el.

— Sigur că-l cunosc, a răspuns el cu aerul cuiva care n-ar fi avut răbdare să răspundă la mai mult de o întrebare. E bătrânul care suferă de crize.

Afirmaţia lui m-a lămurit imediat. Am înţeles că don Juan suferise un atac uşor, în timp ce călătoream cu maşina. N-aş fi avut cum să-l evit, şi totuşi mă simţeam neputincios şi speriat.

Sentimentul că ce era mai rău de abia urma îmi provoca un gol în stomac.

M-am înapoiat la masă şi m-am aşezat în tăcere. Deodată, acelaşi chelner şi-a făcut apariţia, cu două farfurii cu crevete proaspete şi

două castroane cu supă de broască ţestoasă. Mi-a trecut prin gând că restaurantul fie servea numai crevete şi supă de broască ţestoasă, fie don Juan comanda acelaşi lucru de fiecare dată când venea aici. Chelnerul i s-a adresat lui don Juan cu voce tare, ca să se facă auzit peste gălăgia făcută de ceilalţi consumatori.

— Sper să-ţi placă mâncarea! a strigat el. Dacă ai nevoie de mine, ridică braţul şi vin imediat.

Don Juan a încuviinţat din cap, iar chelnerul a plecat, după ce l-a bătut pe don Juan, afectuos, pe spate.

Don Juan a mâncat cu lăcomie, zâmbind din când în când ea pentru sine. Îmi era atât de teamă, încât numai gândul la mâncare îmi întorcea stomacul pe dos. Apoi însă am atins pragul familiar al neliniştii şi, cu cât mă simţeam mai îngrijorat, cu atât mi se făcea mai foame. Am gustat mâncarea şi mi s-a părut incredibil de gustoasă.

După ce am mâncat, m-am simţit oarecum mai bine, dar situaţia nu se schimbase şi nici îngrijorarea mea nu se risipise.

După ce a terminat de mâncat, don Juan a ridicat braţul deasupra capului. Într-o clipă, chelnerul a apărut şi mi-a întins nota de plată. Am achitat-o şi l-am ajutat pe don Juan să se ridice. Chelnerul l-a luat de braţ şi l-a condus până la ieşire. Ba chiar l-a ajutat să păşească în stradă şi şi-a luat un rămas-bun călduros de la el.

Ne-am înapoiat la maşină, la fel de încet ca la venire, cu don Juan sprijinindu-se greoi de braţul meu, gâfâind şi oprindu-se mereu ca să-şi tragă sufletul. Chelnerul a rămas în uşă, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că nu-l voi lăsa pe don Juan să cadă.

Lui don Juan i-a trebuit două-trei minute ca să urce în maşină.

— Spune-mi cu ce te pot ajuta, don Juan, l-am implorat.

— Întoarce maşina, mi-a poruncit el cu glas tremurător şi abia auzit. Vreau să merg în celălalt capăt al oraşului, la magazin. Cei de acolo mă cunosc. Sunt prietenii mei.

I-am răspuns că nu ştiam la ce magazin se referea. El a murmurat ceva incoerent şi a făcut o criză de nervi. A bătut în podeaua maşinii cu amândouă picioarele. S-a îmbufnat şi chiar a salivat pe cămaşă. Apoi a părut să aibă o clipă de luciditate. Într-o stare de cumplită agitaţie, l-am urmărit cum încerca să-şi pună gândurile în ordine. În cele din urmă, a reuşit să-mi spună cum să ajung la magazin.

Mă găseam într-o situaţie cum nu se poate mai proastă. Mă temeam că atacul suferit de don Juan era mai grav decât îmi închipuiam. Voiam să scap de el, să-l duc acasă la familie sau la prieteni, dar nu ştiam cine erau aceştia. Nu ştiam ce altceva să fac. Am virat în loc şi am pornit spre magazinul care, din câte îmi spusese el, se găsea în celălalt capăt al oraşului.

M-am gândit să mă înapoiez la restaurant şi să-l întreb pe chelner dacă îi cunoştea pe cei din familia lui don Juan. Cu cât mă gândeam mai mult la situaţia imposibilă în care mă aflam, cu atât îmi plângeam mai

tare de milă. Don Juan era un om sfârşit. Aveam un teribil sentiment de derută, presimţeam o nenorocire. Simţeam că-mi va lipsi, dar sentimentul de pierdere pălea în faţa celui de iritare pentru faptul că răspundeam de soarta lui chiar când îi era mai rău.

Am condus aproape o oră, în căutarea magazinului. Nu l-am putut găsi. Don Juan a recunoscut că poate se înşelase şi magazinul putea fi în alt oraş. Mă simţeam sleit de puteri şi habar nu aveam cum să procedez în continuare.

În starea mea normală de conştiinţă, întotdeauna aveam senzaţia ciudată că ştiam mai multe despre el decât îmi spunea raţiunea. Acum, sub impresia deteriorării lui mentale, eram convins – fără să ştiu de ce – că prietenii îl aşteptau undeva în Mexic, deşi nu ştiam unde anume.

Epuizarea mea nu era numai fizică. Era o combinaţie de îngrijorare şi vinovăţie. Mă îngrijora că eram singur cu un bătrân neputincios care, poate, suferea de o boală fatală. În plus, mă simţeam vinovat pentru lipsa mea de loialitate.

Mi-am parcat maşina pe chei. Lui don Juan i-a trebuit aproape zece minute ca să coboare din maşină. Am pornit către ocean, dar, pe măsură ce ne apropiam, don Juan se încăpăţâna ca un catâr şi refuza să înainteze. Murmura că apele Golfului Guaymas îl înfricoşau.

S-a întors şi m-a dus în piaţa centrală: o piaţă prăfuită, în care nu existau nici măcar bănci. Don Juan s-a aşezat pe bordura trotuarului. O autocisternă a trecut pe lângă noi, rotindu-şi periile de oţel, fără un strop de apă. Norul de praf m-a făcut să tuşesc.

Eram atât de tulburat de situaţia în care mă găseam, încât mi-a trecut prin minte să-l las acolo. M-am simţit ruşinat de gândul meu şi l-am bătut uşor pe spate.

— Trebuie să faci un efort şi să-mi spui unde să te duc, i-am vorbit cu blândeţe. Unde vrei să merg.

— La dracu'! mi-a replicat el cu voce răguşită şi spartă. Auzind cum îmi vorbea, mi-a trecut prin gând că, poate, nu suferise o criză, ci o hemoragie cerebrală care-l făcuse să-şi piardă minţile şi să devină violent.

Brusc, s-a ridicat şi s-a îndepărtat de mine. Am remarcat cât de fragil părea. Îmbătrânise în numai câteva ore. Vigoarea lui obişnuită dispăruse, în faţa mea se găsea un om teribil de bătrân şi neputincios.

M-am repezit să-l ajut. M-a cuprins o nesfârşită milă. M-am văzut pe mine, bătrân şi slăbit, abia mergând. Gândul mi se părea insuportabil. Eram gata să plâng, dar nu pentru don Juan, ci pentru mine însumi. L-am apucat de braţ şi i-am promis, în gând, că voi avea grijă de el, indiferent ce se întâmpla.

În timp ce mă cufundasem în reveria autocompasiunii, am simţit o palmă usturătoare peste obraz. Până să-mi revin din surpriză, don Juan m-a pălmuit din nou, peste ceafă. Stătea în picioare în faţa mea, tremurând de furie. Avea gura pe jumătate deschisă şi tremura

nestăpânit.

— Cine eşti? a urlat el cu glas încordat.

S-a întors către un grup de curioşi care se adunaseră imediat în jurul nostru.

— Nu ştiu cine-i omul acesta, le-a spus el. Ajutaţi-mă. Sunt un indian bătrân şi singur. Străinul acesta vrea să mă omoare. Aşa fac ei cu bătrânii neputincioşi, îi omoară de plăcere.

S-a auzit un murmur dezaprobator. Câţiva tineri cu figuri aspre m-au privit cu un aer ameninţător.

— Ce faci, don Juan? l-am întrebat cu glas tare. Voiam să conving mulţimea că eram împreună.

— Nu te cunosc! a strigat don Juan. Lasă-mă în pace! S-a întors către mulţime şi a rugat oamenii să-l ajute. Voia ca cei de faţă să mă reţină până la venirea poliţiei. Ţine-ţi-l, a insistat el. Şi cineva, vă rog, să anunţe poliţia. Ei vor şti ce-i de făcut cu omul acesta.

Ştiam ce înseamnă închisoarea mexicană. Nimeni n-ar fi aflat unde mă găseam. Ideea că vor trece luni întregi până când să se ştie despre dispariţia mea m-a determinat să reacţionez cu iuţeală şi răutate. L-am lovit cu piciorul pe primul tânăr care s-a apropiat, apoi am luat-o la fugă, îngrozit. Eram conştient că fugisem ca să-mi scap viaţa. Mai mulţi tineri au început să alerge după mine.

În timp ce alergam pe strada principală, mi-am dat seama că într-un orăşel ca Guaymas existau patrule de poliţişti pretutindeni. Deocamdată, nu se vedea niciunul şi, înainte de a întâlni vreo patrulă, am intrat în primul magazin care mi-a ieşit în cale. M-am prefăcut a fi în căutare de obiecte rare.

Tinerii care porniseră pe urma mea au trecut prin faţa magazinului în mare zarvă. Mi-am făcut repede un plan: să cumpăr cât mai multe obiecte cu putinţa. Speram să fiu luat drept turist de către cei din magazin. Apoi voiam să rog pe cineva să mă ajute să duc cumpărăturile până la maşină.

Mi-a luat ceva timp până să aleg ce doream. Am dat bani unui tânăr din magazin, ca să mă ajute să duc pachetele, dar, în timp ce mă îndreptam către maşină, l-am văzut pe don Juan în apropierea ei, încă înconjurat de lume. Vorbea cu un poliţist care îşi nota ceva.

Era zadarnic. Planul meu dăduse greş. Nu aveam cum să ajung la maşină. L-am rugat pe tânăr să lase pachetele pe trotuar. I-am spus că un prieten al meu urma să vină cu maşina şi să mă ducă la hotel. El a plecat, iar eu am rămas ascuns în spatele pachetelor pe care le ţineam în dreptul meu, ca să nu fiu văzut de don Juan şi de cei din jurul lui.

Am observat cum poliţistul cerceta placa mea de înmatriculare cu număr de California. Am fost convins că se sfârşise cu mine. Acuzaţia bătrânului ţicnit era prea gravă. Iar faptul că o luasem la fugă nu avea decât să-mi confirme vinovăţia în ochii poliţistului. În plus, nu puteam pune mвna on foc că poliţistul n-ar fi ignorat adevărul, doar de

plăcerea de a aresta un străin.

Am stat în cadrul unei uşi poate o oră. Poliţistul a plecat, dar mulţimea continua să stea în jurul lui don Juan care striga şi-şi flutura agitat braţele. Eram prea departe ca să-l aud, dar mi-am închipuit cam ce spunea cu glas ridicat, grăbit şi nervos.

Am căutat cu disperare să-mi fac un alt plan. M-am gândit să iau o cameră la un hotel şi să aştept acolo câteva zile, înainte de a îndrăzni să-mi recuperez maşina. M-am gândit să mă înapoiez la magazin şi să-i rog pe cei de acolo să-mi cheme un taxi. Niciodată nu fusesem în situaţia de a lua un taxi în Guaymas şi nu ştiam dacă exista aşa ceva. Dar planul meu a căzut baltă când mi-am dat seama că, dacă poliţia era suficient de competentă şi-l luase în serios pe don Juan, ar fi cercetat în egală măsură şi hotelurile. Poate că poliţistul plecase de lângă don Juan tocmai pentru a face acest lucru.

Altă posibilitate care mi-a trecut prin minte a fost să ajung la autogară şi să iau autobuzul până în oricare alt oraş de la graniţa internaţională. Sau să iau orice autobuz care pleca din Guaymas, indiferent de destinaţie. Am renunţat imediat la idee. Eram convins că don Juan dăduse poliţistului numele meu şi că poliţia probabil alertase deja toate companiile de transport cu autobuzul.

M-a cuprins o panică teribilă. Am început să respir scurt şi sacadat, ca să-mi liniştesc nervii.

Am remarcat că mulţimea din jurul lui don Juan începea să se risipească. Poliţistul s-a înapoiat împreună cu un coleg şi amândoi au pornit agale spre capătul străzii. În acel moment, am simţit un imbold brusc şi nestăpвnit. Ca şi cum trupul mi-ar fi fost deconectat de creier. M-am ondreptat spre maşină, cărвnd toate pachetele. Fără cea mai mică umbră de teamă sau ongrijorare, am deschis portbagajul, am pus pachetele onăuntru, apoi am deschis portiera din dreptul şoferului.

Don Juan era pe trotuar, lângă maşină, şi mă privea cu un aer absent. L-am ţintuit cu o privire neobişnuit de tăioasă. În viaţa mea nu trăisem un asemenea sentiment. Nu era ură, nici furie. Nu eram nici măcar supărat pe el. Ceea ce simţeam nu era nici resemnare, nici răbdare. În orice caz, nu amabilitate. Mai curвnd o indiferenţă rece, o onfricoşătoare lipsă de compasiune. În acel moment, puţin omi păsa ce s-ar fi ontвmplat cu don Juan sau cu mine.

Don Juan şi-a scuturat partea de sus a trupului, ca un câine ieşit din apă. Apoi, ca şi cum totul ar fi fost doar un vis urât, a redevenit omul pe care-l ştiam. Şi-a întors repede haina pe dos. Era o haină cu două feţe, bej şi negru. Acum o purta pe cea neagră. Şi-a aruncat pălăria de paie în maşină şi şi-a pieptănat părul cu grijă. Şi-a scos gulerul cămăşii peste cel al hainei, părând dintr-o dată mai tânăr. Fără un cuvânt, m-a ajutat să pun restul bagajelor în maşină.

Când cei doi poliţişti au alergat spre noi, suflând din fluiere, atraşi de bufniturile portierei deschise şi apoi închise, don Juan le-a ieşit vesel

în întâmpinare. I-a ascultat cu atenţie şi i-a asigurat că nu aveau de ce să-şi facă griji. Le-a explicat că, probabil, îl întâlniseră pe tatăl lui, un indian bătrân şi neputincios, care nu era întreg la minte. În timp ce le vorbea, a deschis şi a onchis portierele maşinii, ca şi cum ar fi oncercat oncuietorile. A mutat pachetele din portbagaj pe bancheta din spate. Agilitatea şi vlaga lui tinerească erau exact opusul mişcărilor bătrвnului pe care-l ontruchipase cu numai cвteva minute mai onainte. Ştiam că juca teatru faţă de poliţiştii care-l văzuseră mai onainte. Dacă aş fi fost on locul lor, nu m-aş fi ondoit nicio clipă că aveam on faţa ochilor pe fiul acelui indian bătrвn şi ţicnit.

Don Juan le-a dat numele restaurantului unde tatăl lui era o figură cunoscută, apoi i-a mituit fără ruşine.

Nu m-am obosit să le adresez cuvântul. Ceva mă făcea să mă simt împietrit, rece, eficient, tăcut.

Am urcat în maşină, fără o vorbă. Poliţiştii n-au încercat să-mi pună nicio întrebare. Păreau prea istoviţi ca să deschidă gura. Am demarat.

— Ce fel de scenă a fost asta, don Juan? l-am întrebat, surprins de răceala propriului meu glas.

— A fost prima lecţie de neînduplecare, a răspuns el.

A remarcat că pe drum spre Guaymas mă prevenise că urma o lecţie despre neînduplecare.

I-am mărturisit că nu acordasem atenţie vorbelor lui, fiindcă îmi închipuisem că era o simplă conversaţie, menită să mai umple monotonia călătoriei.

— Eu nu fac niciodată simple conversaţii, a declarat el cu asprime. Asta trebuia să ştii deja. Ceea ce am făcut în această după-amiază a fost să creez situaţia potrivită ca tu să-ţi muţi punctul de asamblare exact în locul în care dispare orice compasiune. Locul acela este cunoscut sub numele de locul lipsei de compasiune.

Problema pe care trebuie s-o rezolve vrăjitorii, a continuat el, este că locul lipsei de compasiune trebuie atins cu un minimum de ajutor din afară. Nagualul pregăteşte scena, dar ucenicul este cel care-şi deplasează punctul de asamblare.

Azi ai făcut exact acest lucru. Te-am ajutat, poate puţin cam prea teatral, deplasându-mi propriul punct de asamblare într-o poziţie specifică, rezultatul fiind transformarea mea într-un bătrân nevolnic şi imprevizibil. Nu jucam rolul unui bătrân neputincios. *Eram* bătrân.

Licărul maliţios din ochii lui m-a anunţat că îl amuza momentul.

— Nu era absolut necesar să procedez astfel, a continuat el. Te-aş fi putut călăuzi să-ţi mişti punctul de asamblare fără să recurg la mijloace extreme, dar nu m-am putut abţine. Cum această întâmplare nu se va mai repeta niciodată, am vrut să ştiu dacă puteam sau nu să acţionez într-un mod apropiat de cel al binefăcătorului meu. Crede-mă, am fost la fel de surprins ca tine.

Mă simţeam nespus de în largul meu. Nu-mi era greu să accept

ceea ce îmi spunea şi nu-i puneam întrebări, întrucât înţelegeam tot, fără să am nevoie de explicaţiile lui.

Apoi a spus ceva ce ştiam deja, dar nu puteam exprima în cuvinte, fiindcă n-aş fi găsit vorbe potrivite. Mi-a spus că tot ce fac vrăjitorii este o consecinţă a mişcării punctelor lor de asamblare şi că astfel de mişcări sunt determinate de cantitatea de energie pe care o pot ei manevra.

I-am atras atenţia lui don Juan că ştiam toate acestea şi chiar mai mult de atât. El a comentat că înlăuntrul fiecărei fiinţe omeneşti există un lac imens şi întunecat de cunoaştere fără cuvinte, pe care fiecare dintre noi îl poate intui. Mi-a spus că, poate, eu îl intuiesc ceva mai clar decât omul de rând, datorită legăturii mele cu calea luptătorului. Apoi mi-a spus că vrăjitorii sunt singurele fiinţe de pe pământ care trec cu bună ştiinţă de nivelul intuitiv, exersând două lucruri: primul, să conceapă existenţa punctului de asamblare şi al doilea, să facă punctul să se deplaseze.

A subliniat în repetate rânduri că cea mai complexă cunoaştere de care dispun vrăjitorii este cea referitoare la potenţialul nostru ca fiinţe capabile de a percepe, la care se adaugă ideea că esenţa percepţiei depinde de poziţia punctului de asamblare. În acel moment, am onceput să simt o stranie dificultate on a mă concentra asupra spuselor lui, nu pentru că aş fi fost neatent sau obosit, ci pentru că mintea mea, de una singură, oncepuse să se joace, anticipвndu-i cuvintele. Ca şi cum o parte necunoscută a fiinţei mele ar fi oncercat zadarnic să găsească cuvintele potrivite pentru a exprima un gвnd. Pe măsură ce don Juan vorbea, am simţit că puteam anticipa cum avea să exprime propriile mele gвnduri tăcute. Eram oncвntat să descopăr că vorbele alese de el erau on permanenţă mai potrivite decвt ar fi fost vreodată ale mele. Dar faptul că-i anticipam cuvintele contribuia on egală măsură la slăbirea puterii mele de concentrare.

Brusc, am tras pe dreapta, la marginea şoselei. În acel loc am avut, pentru prima oară on viaţă, viziunea clară a dualismului fiinţei mele. Fiinţa mea era compusă din două părţi vizibil separate. Una era extrem de vвrstnică, de calmă şi indiferentă. Era greoaie, ontunecată şi legată de tot ce se afla on jur. Era acea parte din mine căreia nu-i păsa, pentru că era egală cu toate. Se bucura de lucruri, fără să anticipeze. Cealaltă parte era uşoară, nouă, zbuciumată, agitată. Nervoasă, grăbită. Oi păsa de ea onsăşi, fiindcă era nesigură şi nu se bucura de nimic, pur şi simplu, fiindcă oi lipsea capacitatea de a se conecta la orice. Era singură, superficială, vulnerabilă. Aceasta era partea cu care priveam lumea.

Cu bună ştiinţă m-am uitat în jur cu acea parte. Oriunde priveam, vedeam ferme întinse. Iar acea parte din mine care era nesigură, zbuciumată şi grijulie oscila între mândria de a constata hărnicia omului şi tristeţea de a vedea minunatul deşert sonoran transformat într-o înşiruire ordonată de brazde şi plante cultivate.

Părţii întunecate şi greoaie puţin îi păsa. Cele două părţi au intrat în controversă. Cea zbuciumată voia ca celeilalte să-i pese, iar partea greoaie voia ca cealaltă să nu se mai agite şi să se bucure de ce-i în jur.

— De ce te-ai oprit? m-a întrebat don Juan.

Vocea lui a produs o reacţie, dar ar fi incorect să spun că eu am fost cel care reacţionase. Sunetul vocii lui a părut să solidifice partea zbuciumată şi, deodată, m-am recunoscut ca fiind aproape eu însumi.

I-am descris lui don Juan revelaţia pe care tocmai o avusesem despre dualismul meu. În timp ce el a onceput să-mi dea explicaţii on raport de poziţia punctului de asamblare, mi-am pierdut soliditatea. Partea zbuciumată a devenit la fel de zbuciumată cum fusese on momentul on care omi remarcasem pentru prima oară dualismul şi, o dată on plus, am ştiut ce-mi explica don Juan.

Mi-a spus că, atunci când punctul de asamblare se mişcă şi atinge locul lipsei de compasiune, poziţia raţionalităţii şi a bunului-simţ devine şubredă. Senzaţia că aveam o parte mai bătrână, întunecata şi tăcută era o viziune a antecedentelor raţiunii.

— Ştiu exact ce spui, i-am spus. Ştiu o sumedenie de lucruri, dar nu pot vorbi despre ceea ce ştiu. Nu ştiu cum să încep.

— Ţi-am mai spus o dată, a vorbit el. Ceea ce simţi tu acum şi numeşti dualism este perspectiva pe care ţi-o dă altă poziţie a punctului de asamblare. Din acea poziţie poţi simţi partea mai vârstnică a omului. Iar ceea ce cunoaşte partea mai vârstnică a omului se numeşte cunoaştere fără cuvinte. Este o cunoaştere pe care încă n-o poţi exprima.

— De ce nu? am întrebat.

— Fiindcă pentru a o putea exprima este necesar să ai şi să foloseşti o cantitate neobişnuită de energie, mi-a răspuns. În acest moment, tu nu dispui de acest tip de energie.

Cunoaşterea fără cuvinte este ceva ce avem cu toţii, a continuat el. Acest ceva are deplină ştiinţă şi cunoaştere despre tot ce există. Dar nu poate gândi, deci nu poate vorbi despre ceea ce ştie. Vrăjitorii cred că, atunci când omul a devenit conştient că ştia şi a vrut să fie conştient de ceea ce ştia, a pierdut tocmai această ştiinţă. Această cunoaştere fără cuvinte, pe care tu n-o poţi descrie, este, desigur, *intenţia* – spiritul, abstractul. Greşeala omului a fost că a vrut s-o cunoască direct, aşa cum cunoştea viaţa cotidiană. Cu cât îşi dorea mai mult acest lucru, cu atât cunoaşterea devenea mai efemeră.

— Dar ce înseamnă asta, pe înţelesul tuturor, don Juan? am întrebat.

— Înseamnă că omul a renunţat la cunoaşterea fără cuvinte, de dragul lumii raţiunii, a răspuns el. Cu cât se agaţă mai mult de lumea raţiunii, cu atât *intenţia* devine mai efemeră.

Am pornit maşina şi am călătorit în tăcere. Don Juan n-a încercat

să-mi dea indicaţii sau să-mi spună cum să conduc – cum făcea adesea, ca să-mi accentueze importanţa de sine. Nu aveam o idee clară încotro mă îndreptam, şi totuşi ceva în mine ştia. Am lăsat ca acea parte să preia comanda.

Seara, târziu, am ajuns la o casă mare, pe care confraţii lui don Juan o deţineau într-o zonă rurală din statul Sinaloa, în nord-vestul Mexicului. Călătoria părea să fi durat foarte puţin. Nu-mi puteam aminti detalii de pe drum. Tot ce ştiam era că nu vorbisem între noi.

Casa părea pustie. Nu exista niciun semn că acolo ar fi locuit cineva. Totuşi, ştiam că prietenii lui don Juan erau înăuntru. Le simţeam prezenţa şi fără să-i văd.

Don Juan a aprins nişte felinare cu petrol şi ne-am aşezat la o masă masivă. După toate aparenţele, don Juan se pregătea să mănânce. Tocmai mă întrebam ce să spun sau ce să fac, când o femeie a intrat fără zgomot şi a pus pe masă o farfurie mare cu mâncare. Nu eram pregătit s-o văd intrând şi, când s-a ivit din întuneric, ca şi cum s-ar fi materializat din umbre, am icnit de surpriză.

— Nu te speria, sunt eu, Carmela, a spus ea şi a dispărut, înghiţită din nou de întuneric.

Am rămas cu gura întredeschisă, stăpânindu-mi un ţipăt. Don Juan a râs atât de tare, încât am ştiut că fusese auzit de toţi cei din casă. Aproape mă aşteptam ca locatarii să-şi facă apariţia, dar n-a venit nimeni.

Am încercat să mănânc, însă nu-mi era foame. Am început să mă gândesc la femeia aceea. N-o cunoşteam. Adică îmi era cumva cunoscută, dar nu reuşeam să mi-o aduc aminte prin ceaţa care îmi întuneca gândurile. M-am luptat să-mi limpezesc mintea. Am simţit că aveam nevoie de prea multă energie şi am renunţat.

Aproape îndată ce am încetat să mă gândesc la ea, am început să simt o nelinişte stranie şi paralizantă. La început, am crezut că acea casă întunecată şi masivă, şi tăcerea care o învăluia creau o atmosferă depresivă. Apoi neliniştea mea a căpătat proporţii incredibile, imediat după ce am auzit lătrat de câini în depărtare. O clipă am crezut că trupul meu va exploda. Don Juan a intervenit imediat A sărit spre locul în care şedeam şi m-a înghiontit în spate până ce mi-a trosnit spinarea. Presiunea din spinare mi-a dat imediat o stare de uşurare.

După ce m-am liniştit, mi-am dat seama că, o dată cu neliniştea care mă istovise de puteri, îmi pierdusem şi sentimentul clar că ştiam totul. Nu mai reuşeam să anticipez cum avea să exprime don Juan ceea ce ştiam şi eu.

Atunci, don Juan a început să-mi dea o explicaţie dintre cele mai ciudate. Mai întâi, mi-a spus că originea anxietăţii care mă cuprinsese fulgerător era mişcarea bruscă a punctului de asamblare, determinată de apariţia neaşteptată a Carmelei şi de inevitabilul meu efort de a-mi deplasa punctul de asamblare în locul din care aş fi putut s-o identific

pe deplin. M-a sfătuit să mă obişnuiesc cu ideea revenirii unor astfel de crize de anxietate, întrucât punctul meu de asamblare va continua să se mişte.

— Orice mişcare a punctului de asamblare seamănă cu moartea, a spus el. Totul în noi se deconectează, apoi se reconectează la o sursă mult mai puternică. Această amplificare a energiei este resimţită ca o insuportabilă anxietate.

— Ce trebuie să fac când se va întâmpla aşa ceva? am întrebat.

— Nimic, a răspuns el. Doar să aştepţi. Explozia de energie va trece. Periculos e când nu ştii ce se întâmplă în interiorul tău. O dată ce ştii, nu există un real pericol.

Apoi mi-a vorbit despre oamenii din timpuri străvechi. Mi-a spus că, în vechime, omul ştia în mod cât se poate de direct ce să facă şi cum era mai bine să procedeze. Dar, întrucât făcea totul atât de bine, a început să devină conştient de propriul său Eu, căpătând impresia că putea prezice şi plănui tot ce era obişnuit să facă. Astfel, a apărut ideea unui „Eu” individual; un Eu individual care a început să dicteze natura şi scopul acţiunilor omului.

Pe măsură ce sentimentul Eului individual devenea tot mai puternic, omul şi-a pierdut legătura firească cu cunoaşterea fără cuvinte. Omul modern, care a moştenit această schimbare, se găseşte deci atât de departe şi fără speranţă de întoarcere la sursa a tot ceea ce există, încât tot ce poate face este să-şi exprime disperarea în acte violente şi cinice de autodistrugere. Don Juan a afirmat că motivul cinismului şi disperării omului este grăuntele de cunoaştere fără cuvinte rămas în el şi care face două lucruri: în primul rând, dă omului o vagă idee despre vechea lui legătură cu sursa a tot ceea ce există, în al doilea rând, îl face să simtă că fără această legătură nu poate spera la pace, mulţumire şi împlinire.

Mi-am închipuit că-l prinsesem pe don Juan cu o contradicţie. I-am precizat că îmi spusese cândva că pentru un luptător lupta este o stare naturală, iar pacea o anomalie.

— Adevărat, a recunoscut el. Dar, pentru un luptător, lupta nu înseamnă acte de prostie sau violenţă inutilă, individuală sau colectivă. Pentru un luptător, lupta este lupta totală împotriva propriului Eu, care l-a lipsit pe om de puterea lui.

Apoi don Juan a spus că era timpul să discutam despre neînduplecare: premisa esenţială a vrăjitoriei. Mi-a explicat că vrăjitorii descoperiseră că orice mişcare a punctului de asamblare reprezenta o îndepărtare de la preocuparea excesivă pentru Eul individual, o caracteristică a omului modern. În continuare a spus că vrăjitorii cred că poziţia punctului de asamblare este cea care face din omul modern un egoist ucigaş, o fiinţă preocupată exclusiv de propria-i imagine. Pierzвnd speranţa de a reveni vreodată la sursa a tot ceea ce există, omul caută consolare on propriul său Eu. Prin aceasta, el reuşeşte să-şi fixeze punctul de

asamblare exact on poziţia de perpetuare a imaginii de sine. Aşadar, este corectă afirmaţia că orice mişcare a punctului de asamblare din poziţia lui obişnuită rezultă ontr-o ondepărtare de la reflectarea de sine şi de la consecinţa ei: importanţa de sine.

Don Juan a descris importanţa de sine ca fiind forţa generată de imaginea de sine a omului. El a repetat că aceasta este forţa care menţine punctul de asamblare fixat în locul unde se află în prezent. Din acest motiv, scopul principal al căii luptătorilor este detronarea importanţei de sine. Tot ce întreprind vrăjitorii urmăreşte realizarea acestui ţel.

A explicat că vrăjitorii au o importanţă de sine nedisimulată şi consideră că este jalnic să te dai drept altceva decât eşti.

— Pare imposibil, dar aşa stau lucrurile, a spus el. Autocompasiunea este adevăratul duşman şi sursa tuturor nenorocirilor omului. Fără o anumită autocompasiune, n-ar exista nici importanţa de sine. Totuşi, o dată angajată forţa importanţei de sine, ea se dezvoltă singură. Şi tocmai această natură aparent independentă a importanţei de sine este cea care-i conferă o falsă valoare.

Explicaţia lui, pe care în condiţii normale aş fi socotit-o de neînţeles, mi se părea perfect valabilă. Dar datorită dualităţii din mine, care continua să persiste, îmi apărea oarecum simplistă. Don Juan părea să-şi fi îndreptat cuvintele şi gândurile către un anumit obiectiv. Acel obiectiv eram eu, în starea mea normală de conştiinţă.

Şi-a continuat explicaţia, spunând că vrăjitorii sunt absolut convinşi că prin deplasarea punctului de asamblare din poziţia lui obişnuită realizăm o stare care nu poate fi numită decât neînduplecare. Prin acţiunile lor practice, vrăjitorii ştiu că, de îndată ce punctele lor de asamblare se mişcă, imaginea lor de sine nu mai poate fi susţinută. Or, fără o concentrare maximă asupra imaginii de sine, ei îşi pierd autocompasiunea şi, o dată cu ea, importanţa de sine. Aşadar, vrăjitorii au dreptate când spun că importanţa de sine este doar autocompasiune disimulată.

Apoi a luat ca exemplu experienţa mea din cursul după-amiezii şi a analizat-o pas cu pas. A spus că un nagual, în calitatea lui de mentor sau învăţător, trebuie să se comporte în modul cel mai eficient şi totodată impecabil. Cum îi este cu neputinţă să-şi planifice cursul acţiunilor în mod raţional, nagualul lasă întotdeauna ca spiritul să decidă asupra acestui lucru. De exemplu, mi-a spus că el nu avusese niciun plan, până când spiritul nu-i dăduse un indiciu, foarte devreme în aceeaşi dimineaţă, când luam micul dejun la Nogales. M-a îndemnat să rememorez momentul şi să-i spun ce anume îmi aminteam.

Mi-am amintit că în timpul micului dejun mă simţisem foarte stânjenit că don Juan făcuse haz pe seama mea.

— Gândeşte-te la chelneriţă, m-a îndemnat don Juan.

— Tot ce-mi amintesc e că a fost nepoliticoasă.

— Dar ce a făcut? a insistat el. Ce a făcut în timp ce aştepta să ne ia comanda?

După o clipă, mi-am amintit că fusese vorba de o tânără cu expresie severă, care îmi aruncase meniul şi rămăsese acolo, aproape lipită de mine, zorindu-mă, în tăcere, să fac comanda.

În timp ce aştepta, bătând nerăbdătoare cu talpa în podea, îşi prinsese părul lung şi negru într-un coc pe creştet Schimbarea fusese remarcabilă. Arăta mult mai atrăgătoare, mai matură.

Fusesem sincer şocat de metamorfoza ei. De fapt, datorită acestei prefaceri, îi trecusem cu vederea lipsa de maniere.

— Acela a fost semnul, a spus don Juan. Duritatea şi transformarea au fost semnele date de spirit.

A spus că primul lui gest în ziua aceea, în calitate de nagual, fusese să-mi facă cunoscute intenţiile spiritului. În acest scop, omi spusese, ontr-un limbaj foarte simplu, dar subtil, că urma să-mi dea o lecţie on neonduplecare.

— Acum îţi aminteşti? m-a întrebat. Am discutat cu chelneriţa şi cu o femeie vârstnică de la masa alăturată.

Călăuzit astfel de el, mi-am amintit cum don Juan, practic, flirtase cu o bătrânică şi cu chelneriţa cea prost crescută. Conversase cu ele multă vreme, în timp ce eu mâncam. Le spusese glume proaste despre mita şi corupţia din guvern, precum şi bancuri despre fermierii din oraş. Apoi o întrebase pe chelneriţă dacă era americancă. Ea răspunsese că nu şi râsese de întrebare. Don Juan spusese că era bine, fiindcă eu eram un mexican american în căutare de dragoste. Puteam foarte bine să-mi încep căutarea chiar acolo, după ce terminam micul dejun. Femeile făcuseră haz. Îmi închipuisem că râdeau de stânjeneala mea. Don Juan le spusese că, sincer vorbind, venisem în Mexic ca să-mi găsesc o soţie. Le întrebase dacă nu cunoşteau vreo femeie cinstită, modesta, castă, dornică să se mărite şi care să nu fie prea pretenţioasă în materie de frumuseţe bărbătească. Se prezentase ca fiind purtătorul meu de cuvânt.

Femeile râdeau în gura mare. Mă supărasem de-a binelea. Don Juan se întorsese către chelneriţă şi o întrebase dacă voia să se mărite cu mine. Ea păruse să-l ia în serios pe don Juan.

— De ce nu-l laşi pe el însuşi să vorbească? îl întrebase bătrâna pe don Juan.

— Pentru că are un defect de vorbire, a răspuns don Juan. Se bâlbâie îngrozitor.

Chelneriţa spusese că fusesem perfect normal când îmi făcusem comanda.

— Oh, ai un simţ de observaţie remarcabil! replicase don Juan. Numai când comandă mâncare e în stare să vorbească la fel ca toţi ceilalţi. I-am spus de nenumărate ori că, dacă vrea să înveţe să vorbească normal, trebuie să fie neînduplecat. L-am adus aici ca să-i

dau o lecţie în neînduplecare.
— Sărmanul de el! exclamase bătrâna.
— Ei, ar fi mai bine să plecăm, dacă vrem să găsim dragostea astăzi, adăugase don Juan, ridicându-se gata de plecare.
— Chiar vorbeşti serios în povestea asta cu însurătoarea, îi spusese chelneriţa lui don Juan.
— Bineînţeles, răspunsese el. Am să-l ajut să obţină cele necesare ca să poată trece graniţa şi să ajungă în locul lipsei de compasiune.

Îmi închipuisem că, vorbind despre locul lipsei de compasiune, don Juan se referise fie la căsătorie, fie la SUA. Făcusem haz de metaforă şi o clipă mă bâlbâisem oribil, fapt care le speriase de moarte pe cele două femei şi-l făcuse pe don Juan să râdă ca un apucat.

— Era absolut necesar să-ţi declar scopul meu atunci, a spus don Juan, continuându-şi explicaţia. Aşa am şi făcut, dar tu nu m-ai luat în seamă, după cum şi trebuia să se întâmple.

A spus că din acel moment spiritul începuse să se manifeste, fiecare etapă fiind parcursă cu uşurinţă şi în mod satisfăcător. Iar punctul meu de asamblare atinsese locul lipsei de compasiune, moment în care fusese nevoit să părăsească locul obişnuit al reflectării de sine.

Poziţia reflectării de sine, a continuat don Juan, determină punctul de asamblare să evoce o lume a falsei compasiuni, de o reală cruzime şi egoism. În acea lume, singurele sentimente existente sunt cele care convin persoanei care le trăieşte.

Pentru un vrăjitor, neînduplecarea nu înseamnă cruzime. Neînduplecarea este contrariul autocompasiunii sau al importanţei de sine. Neînduplecarea înseamnă cumpătare.

5. Cerinţele intenţiei

Sfărâmarea oglinzii reflectării de sine

Am petrecut o noapte în locul în care rememorasem întâmplarea de la Guaymas. În cursul acelei nopţi, datorită mobilităţii punctului meu de asamblare, don Juan m-a ajutat să ating noi poziţii care imediat au devenit non-amintiri confuze.

A doua zi n-am fost în stare să-mi amintesc ce se întâmplase sau ce anume percepusem; totuşi, aveam senzaţia acută că trăisem nişte experienţe stranii. Don Juan a confirmat că punctul meu de asamblare se deplasase peste aşteptările lui, totuşi a refuzat să-mi dea cât de cât o informaţie despre ceea ce realizasem. Singurul lui comentariu fusese că, într-o bună zi, aveam să rememorez totul.

Pe la amiază am continuat să urcam munţii. Am mers în tăcere şi fără popas până târziu după-amiază. În timp ce urcam oncet o pantă lină, don Juan a onceput dintr-o dată să vorbească. N-am onţeles nimic din ce spunea. El a repetat şi am onţeles că voia să ne oprim pe o

lespede mare, vizibilă din punctul on care ne aflam. Mi-a spus că acolo ne vom putea adăposti de vвnt on spatele bolovanilor şi al tufişurilor mari şi stufoase.

— Spune-mi în care punct al lespedei ar fi cel mai nimerit să rămânem peste noapte? m-a întrebat.

Mai devreme, în timp ce urcam, observasem lespedea abia vizibilă. Apărea ca o pată întunecată pe suprafaţa muntelui. O identificasem dintr-o singură privire. Acum, când don Juan îmi cerea părerea, am remarcat o pată şi mai întunecată, aproape neagră, în partea sudică a lespezii. Lespedea cea întunecată şi pata aproape neagră de pe ea nu-mi dădeau nici cel mai mic sentiment de teamă sau nelinişte. Am simţit că îmi plăcea lespedea aceea. Iar pata întunecată îmi plăcea şi mai mult.

— Pata aceea e foarte întunecată, dar mie îmi place, am spus când am ajuns pe lespede.

El s-a declarat de acord că era locul cel mai nimerit în care să rămânem toată noaptea. A spus că locul avea un nivel special de energie, adăugind că şi lui îi plăcea întunericul acela primitor.

Ne-am îndreptat spre nişte stânci ieşite în afară. Don Juan a curăţat spaţiul de lângă bolovani, apoi ne-am aşezat cu spatele la ei.

I-am spus că, pe de o parte, credeam că m-am orientat bine alegând acel loc, iar pe de altă parte, nu puteam nesocoti faptul că-l observasem cu ochii mei.

— N-aş spune că l-ai observat numai cu ochii, m-a contrazis el. A fost ceva mai complex decât atât.

— Ce vrei să spui, don Juan? l-am întrebat.

— Vreau să spun că dispui de posibilităţi de care încă nu-ţi dai seama, mi-a răspuns. Cum eşti destul de neglijent, ţi-ai putea închipui că tot ce percepi este doar percepţie senzorială comună.

A spus că, dacă mă îndoiam de vorbele lui, mă îndemna să merg la poalele muntelui din nou şi să verific ce-mi spusese. A prezis că mi-ar fi fost imposibil să văd lespedea aceea întunecată doar uitându-mă la ea.

Am protestat cu vehemenţă că nu aveam niciun motiv să mă îndoiesc de el. Nici nu mă gândeam să cobor muntele.

El a insistat să coborâm amândoi. Mi-am închipuit că o făcea doar ca să mă necăjească. Totuşi, când mi-a trecut prin minte că, poate, vorbea serios, m-a cuprins neliniştea. El a râs atât de tare, încât s-a înecat.

A comentat asupra faptului că animalele sunt capabile să detecteze, în mediul înconjurător, zone cu niveluri speciale de energie. Majoritatea animalelor se speriau de aceste locuri şi le evitau. Excepţie făceau puma şi coioţii, care stăteau culcaţi sau chiar dormeau în astfel de locuri ori de câte ori li se ivea ocazia. Dar numai vrăjitorii le căutau cu bună ştiinţă, pentru efectele lor. L-am întrebat în ce constau aceste efecte. El a spus că locurile respective aplicau şocuri imperceptibile de

energie revigorantă şi a subliniat că oamenii de rând care locuiau în mediul natural puteau descoperi asemenea locuri, deşi nu erau conştienţi nici că le găseau, nici de efectele lor.

— Cum îşi dau seama că le găsesc? am întrebat.

— Nu-şi dau seama niciodată, a răspuns el. Vrăjitorii care văd oameni mergând pe jos remarcă imediat că, atunci când obosesc, aceştia se odihnesc exact pe locuri cu un nivel pozitiv de energie. Pe de altă parte, dacă străbat o zonă cu flux de energie negativ, ei devin agitaţi şi grăbiţi. Dacă îi iei la întrebări, nu-ţi vor spune că au iuţit pasul în acele zone pentru că au simţit o infuzie de energie. Dar aici e vorba de un paradox: singurul loc care le insuflă energie este tocmai cel în care ei simt oboseala.

Don Juan a mai spus că vrăjitorii sunt capabili să găsească astfel de locuri, întrucât ei percep cu întreg corpul surse minuscule de energie din mediul înconjurător. Energia crescută a vrăjitorilor, consecinţă a diminuării reflectării de sine, permite simţurilor lor o percepţie mai cuprinzătoare.

— Am încercat să te fac să înţelegi că singurul lucru care merită încercat, atât pentru vrăjitori, cât şi pentru oamenii de rând, este diminuarea implicării noastre în imaginea de sine, a continuat el. Ceea ce încearcă nagualul cu ucenicii lui este sfărâmarea oglinzii reflectării de sine.

A adăugat că fiecare ucenic este un caz individual şi că nagualul trebuie să lase spiritul să decidă asupra detaliilor.

— Fiecare dintre noi are un grad diferit de dependenţă faţă de imaginea de sine, a continuat el. Iar această dependenţă este resimţită ca necesitate. De exemplu, înainte de a porni pe calea cunoaşterii, viaţa mea reprezenta un şir nesfârşit de necesităţi. Ani întregi după ce nagualul Julian mă luase sub aripa lui protectoare, încă eram un nevoiaş, poate chiar mai rău de atât.

Dar există cazuri de persoane, vrăjitori sau oameni de rând care n-au nevoie de nimeni. Ei îşi obţin pacea, armonia, râsul, cunoaşterea direct de la spirit. N-au nevoie de intermediari. Pentru tine şi pentru mine lucrurile stau altfel. Eu sunt intermediarul tău, iar nagualul Julian a fost intermediarul meu. În afară de faptul că oferă o şansă minimă – conştiinţa *intenţiei* – intermediarii contribuie la sfărвmarea oglinzilor reflectării de sine.

Singurul ajutor concret pe care îl capeţi de la mine este acela că eu încerc să-ţi atac reflectarea de sine. Altfel, ţi-ai irosi timpul zadarnic. Acesta este singurul lucru concret pe care l-ai căpătat de la mine.

— Dumneata m-ai învăţat mai mult decât oricine în toată viaţa mea, don Juan. Am protestat.

— Te-am învăţat tot felul de lucruri, ca să-ţi captez atenţia, a răspuns el. Cu toate acestea, ai fi gata să juri că învăţăturile mele au fost partea cea mai importantă. Nu-i aşa. Învăţăturile au foarte puţină

valoare. Vrăjitorii susţin că deplasarea punctului de asamblare este singurul lucru care contează. Iar această mişcare, după cum ştii foarte bine, depinde de un plus de energie, nu de învăţătură.

Apoi a făcut o afirmaţie neobişnuită. A spus că orice fiinţă umană care urmează o secvenţă simplă şi specifică de acţiuni poate învăţa să-şi mişte punctul de asamblare.

Am remarcat că se contrazicea. Pentru mine, o secvenţă de acţiuni însemna indicaţii: însemna metode.

— În lumea vrăjitorilor există numai două contradicţii în termeni, a răspuns el. În practică, nu există contradicţii. Succesiunea de acţiuni despre care vorbesc este consecinţa faptului de a fi conştient. Ca să devii conştient de această succesiune este nevoie de un nagual. Iată de ce am spus că nagualul oferă o şansă minimă, dar această şansă minimă nu onseamnă instrucţiuni, ca cele necesare pentru a pune on funcţiune o maşină. Şansa minimă constă on a deveni conştient de spirit.

Mi-a explicat că succesiunea specifică pe care o avea în minte necesita conştientizarea faptului că importanţa de sine este forţa care menţine fix punctul de asamblare. Când scade importanţa de sine, energia necesitată de aceasta nu mai este consumată. Această energie sporită serveşte atunci drept trambulină care lansează punctul de asamblare, automat şi nepremeditat, într-o călătorie de neconceput.

O dată ce se mişcă punctul de asamblare, mişcarea în sine determină îndepărtarea de reflectarea de sine, fapt care, la rândul său, asigură o verigă clară de legătură cu spiritul. El a comentat că, la urma urmei, reflectarea de sine este principala cauză a desprinderii omului de spirit.

— După cum ţi-am mai spus, a continuat don Juan, magia este o cale de întoarcere. Ne întoarcem victorioşi la spirit, după coborârea în infern. Iar din infern aducem trofee. Unul dintre acestea este înţelegerea.

I-am spus că succesiunea la care se referea părea foarte simplă când vorbea despre ea, dar în momentul în care încercasem s-o pun în practică, descoperisem că era exact opusul ideii de uşurinţă şi simplitate.

— Dificultatea noastră cu această succesiune simplă, a spus el, este că cei mai mulţi dintre noi refuză să accepte că avem nevoie de foarte puţin ca să ne continuăm drumul. Suntem obişnuiţi să aşteptăm învăţăminte, instrucţiuni, călăuze, mentori. Iar când ni se spune că nu avem nevoie de nimeni, nu credem. Devenim neliniştiţi, apoi neîncrezători şi, în final, nervoşi şi dezamăgiţi. Ajutorul de care avem nevoie constă nu în metode, ci în accentuare. Dacă cineva ne face conştienţi că e nevoie să ne restrângem importanţa de sine, acea persoană ne oferă un real ajutor.

Vrăjitorii spun că ar trebui să nu avem nevoie de nimeni care să ne convingă că lumea este infinit mai complexă decât în cele mai

îndrăzneţe închipuiri ale noastre. Atunci de ce suntem dependenţi? De ce tânjim să avem pe cineva care să ne călăuzească, dacă ne putem descurca şi singuri? E un mare semn de întrebare, nu-i aşa?

Don Juan n-a mai adăugat nimic. Evident, voia ca eu să cuget asupra întrebării. Dar pe mine mă măcinau alte griji. Rememorarea îmi surpase anumite temelii, pe care le credeam de nezdruncinat, şi aveam o nevoie disperată ca el să mi le reconfirme. Am rupt tăcerea prelungită şi am dat glas îngrijorării mele. I-am spus că ajunsesem să accept că era posibil să uit complet unele întâmplări, de la început şi până la sfârşit, dacă acestea se petrecuseră când mă aflam în stare de conştiinţă elevată. Până în ziua aceea rememorasem integral tot ce făcusem sub îndrumarea lui, în starea de conştiinţă normală. Totuşi, micul dejun luat împreună la Nogales nu existase în mintea mea înainte de a-l rememora. Iar acea întâmplare probabil avusese loc în viaţa cotidiană.

— Uiţi ceva esenţial, mi-a spus don Juan. Prezenţa nagualului este îndeajuns ca să deplaseze punctul de asamblare. Până acum te-am răsfăţat cu lovitura nagualului. Lovitura dată de mine între omoplaţi are doar rolul unui calmant. Ea nu face decât să-ţi risipească îndoielile. Vrăjitorii folosesc contactul fizic ca să aplice o lovitură corpului. Lovitura nu are niciun efect, însă dă încredere ucenicului asupra căruia acţionează.

— Atunci, cine mişcă punctul de asamblare, don Juan? am întrebat.

— Spiritul, a răspuns el, ca şi cum ar fi fost pe punctul de a-şi pierde răbdarea.

A părut să se controleze, a zâmbit şi a clătinat din cap în semn de resemnare.

— Mi-e greu să accept, am spus. Mintea mea se călăuzeşte după principiul cauzei şi efectului.

A avut unul dintre obişnuitele şi inexplicabilele lui crize de râs – inexplicabile, desigur, din punctul meu de vedere. Probabil am părut supărat. Don Juan şi-a pus mâna pe umărul meu.

— Rid aşa din când în când, fiindcă tu eşti complet nebun, mi-a spus. Răspunsul la tot ce mă întrebi e perfect evident, dar tu nu-l vezi. Cred că blestemul tău e nebunia. Ochii îi erau atât de strălucitori şi de maliţioşi, cu o sclipire aproape de nebunie, încât am sfârşit prin a râde şi eu. Am obosit de când îţi tot spun că în vrăjitorie nu există procedee, a continuat el. Nu există metode, nu există etape. Singurul lucru care contează este deplasarea punctului de asamblare. Or, asta nu se poate realiza prin niciun procedeu. Este un efect care are loc cu de la sine putere.

M-a împins, ca şi cum ar fi vrut să-mi îndrepte umerii, apoi m-a privit cu atenţie drept în ochi. Atenţia mea s-a concentrat asupra cuvintelor lui.

— Să vedem ce înţelegi din asta, mi-a spus. Tocmai am menţionat

că mişcarea punctului de asamblare se petrece spontan. Dar totodată am spus că prezenţa nagualului mişcă punctul de asamblare al ucenicului şi că modul în care nagualul îşi disimulează neînduplecarea fie ajută, fie împiedică această deplasare. Cum rezolvi tu contradicţia asta?

Am mărturisit că tocmai voiam să-l întreb despre contradicţia respectivă, întrucât o remarcasem, dar nu îndrăzneam să încerc s-o rezolv. Nu practicam vrăjitoria.

— Atunci ce practici? m-a întrebat.

— Studiez antropologia şi încerc să-mi dau seama cu ce se ocupă vrăjitorii, am răspuns.

Afirmaţia mea nu era întru totul adevărată, dar nu era nicio minciună.

Don Juan a râs nestăpânit.

— E prea târziu pentru acest lucru, mi-a spus. Punctul tău de asamblare s-a şi mişcat din loc. Iar mişcarea punctului de asamblare este cea care face dintr-un om vrăjitor.

A afirmat că ceea ce pare o contradicţie reprezintă în realitate cele două feţe ale unei monede. Nagualul determină mişcarea punctului de asamblare, contribuind la distrugerea oglinzii reflectării de sine. Asta este tot ce poate face un nagual. Cel care efectuează de fapt mişcarea este spiritul, abstractul; acel ceva care nu poate fi văzut şi nici simţit; acel ceva care nu pare să existe şi totuşi există. Din acest motiv, vrăjitorii afirmă că punctul de asamblare se mişcă de unul singur. Sau afirmă că îl mişcă nagualul. Nagualul, care este calea de comunicare cu abstractul, primeşte îngăduinţa de a-l exprima prin acţiunile sale.

L-am privit întrebător pe don Juan.

— Nagualul mişcă punctul de asamblare, şi totuşi, nu el este cel care realizează mişcarea propriu-zisă, a spus don Juan. Sau poate ar fi mai corect să spunem că spiritul se exprimă în conformitate cu impecabilitatea nagualului. Spiritul poate deplasa punctul de asamblare graţie simplei prezenţe a unui nagual impecabil.

A spus că dorise să clarifice acest subiect întrucât, dacă nu era înţeles cum trebuia, aducea nagualul înapoi la importanţa de sine, ceea ce însemna distrugerea lui.

A schimbat subiectul şi a spus că, deoarece spiritul nu are o esenţă perceptibilă, vrăjitorii se ocupă mai curând de situaţii şi căi specifice, prin care pot sfărâma oglinda reflectării de sine.

Don Juan a remarcat că, în acest domeniu, este important să-ţi dai seama de valoarea practică a diverselor moduri prin care nagualii îşi disimulează neînduplecarea. A spus că masca mea de generozitate, de pildă, era potrivită când aveam de a face cu oamenii la nivel superficial, dar nu ajuta la sfărâmarea reflectării de sine, întrucât mă obliga să le pretind o decizie aproape imposibilă. Mă aşteptam ca ei să facă un salt în lumea vrăjitorilor, dar fără nicio pregătire.

— O decizie importantă cum este acest salt trebuie pregătită, a continuat el. Iar pentru pregătirea ei va fi utilă orice mască aptă să disimuleze neînduplecarea unui nagual, cu excepţia măştii generozităţii.

Poate pentru că doream cu disperare să cred că eram generos cu adevărat, comentariile lui despre comportarea mea mi-au redeşteptat un cumplit sentiment de vinovăţie. El m-a asigurat că nu aveam motiv să-mi fie ruşine şi că singurul efect nedorit era că pseudogenerozitatea mea nu avea drept rezultat o viclenie utilă.

Din acest punct de vedere, mi-a spus el, deşi semănam în multe privinţe cu binefăcătorul lui, masca generozităţii mele era prea grosolană, prea vizibilă pentru a-mi fi de folos în calitate de mentor. Însă o mască de cumpătare ca a lui era foarte eficientă în a crea atmosfera propice mişcării punctului de asamblare. Discipolii aveau absolută încredere în pseudocumpătarea lui. De fapt, erau atât de convinşi de ea, încât don Juan îi putea determina cu uşurinţă să depună eforturi în măsura în care dorea el.

— Ce ţi s-a întâmplat în ziua aceea la Guaymas a fost un exemplu al modului în care neînduplecarea disimulată a nagualului sfărâmă reflectarea de sine, a continuat el. Masca mea a însemnat pierzania ta. La fel ca toţi cei din jurul meu, şi tu te-ai încrezut în judecata mea. Şi, fireşte, te-ai aşteptat, mai presus de orice, ca această judecată să aibă continuitate.

Când te-am obligat să te confrunţi, nu numai cu comportarea senilă a unui bătrân nevolnic, dar cu însuşi bătrânul respectiv, mintea ta a făcut un suprem efort de a restabili continuitatea mea şi reflectarea ta de sine. Aşa că le-ai spus tuturor că suferisem un atac.

În cele din urmă, când ţi-a devenit imposibil să mai crezi în continuitatea judecăţii mele, oglinda ta a început să se sfărâme. Din acel moment, mişcarea punctului tău de asamblare a fost doar o chestiune de timp. Singura întrebare era dacă urma sau nu să ajungă în locul lipsei de compasiune.

Probabil că i-am părut cam sceptic, fiindcă mi-a explicat că lumea reflectării de sine sau lumea minţii noastre este foarte şubredă, coeziunea ei fiind menţinută de câteva idei-cheie care ţin loc de ordine fundamentală. Când acele idei dau greş, ordinea fundamentală încetează să mai existe.

— Care sunt aceste idei-cheie, don Juan? am întrebat.

— În cazul tău şi în acea situaţie particulară, ca şi în cazul spectatorilor din jurul vindecătoarei despre care am vorbit, ideea de bază era continuitatea, mi-a răspuns.

— Ce este continuitatea? am întrebat.

— Ideea că suntem nişte entităţi indestructibile, a spus el. În mintea noastră, ceea ce susţine lumea on care trăim este certitudinea că nu suntem schimbători. Acceptăm o eventuală modificare de

comportament, de reacţii şi opinii, dar ideea că suntem maleabili pвnă la a ne schimba onfăţişarea, pвnă la a deveni alte persoane nu face parte din ordinea fundamentală a reflectării noastre de sine. Ori de cвte ori un vrăjitor ontrerupe acea ordine, lumea raţiunii se opreşte on loc.

Am vrut să-l întreb dacă ruperea continuităţii unui individ este suficientă pentru a determina mişcarea punctului de asamblare. Părea să se fi aşteptat la această întrebare. Mi-a răspuns că ruperea este doar un paleativ. Ceea ce înlesneşte deplasarea punctului de asamblare este neînduplecarea nagualului.

Apoi a comparat faptele lui de la Guaymas cu faptele vindecătoarei despre care discutasem mai înainte. A spus că vindecătoarea sfărâmase reflectarea de sine a spectatorilor printr-o serie de acte, pentru care ei nu aveau niciun echivalent în viaţa cotidiană: posesia spectaculoasă de către spirit, schimbarea de voce, incizia de pe abdomenul pacientului. De îndată ce a fost întreruptă continuitatea ideii de sine, punctele de asamblare au putut fi mişcate din loc.

Mi-a reamintit că în trecut îmi descrisese conceptul de a opri lumea. Spusese că oprirea lumii este la fel de necesară pentru vrăjitori ca scrisul şi cititul pentru mine. Ea constă din introducerea unui element disonant în ţesătura comportamentului cotidian, cu scopul de a stopa fluxul constant al evenimentelor obişnuite – evenimente catalogate în mintea noastră de către raţiune.

Elementul disonant se numeşte „non-acţiune" sau opusul „acţiunii". Prin „acţiune" se înţelege tot ce aparţine unui întreg pentru care dispunem de o evidenţă cognitivă. Non-acţiunea este un element care nu aparţine acelui întreg cunoscut de noi.

— Întrucât vrăjitorii sunt şi *stalkeri,* ei înţeleg perfect comportamentul uman, a spus don Juan. De pildă, ei înţeleg că fiinţele umane sunt creaturi înclinate spre inventariere. Cunoaşterea detaliilor unui anumit inventar este criteriul de bază pentru a deveni expert sau specialist într-un anumit domeniu.

Vrăjitorii ştiu că, în momentul în care inventarul unui om obişnuit se dovedeşte necorespunzător, acea persoană fie îl extinde, fie lumea reflectării ei de sine se prăbuşeşte. Omul obişnuit este dornic să încorporeze noi date în inventarul personal, cu condiţia ca acestea să nu contrazică ordinea fundamentală a inventarului. Dacă însă datele contrazic ordinea, mintea persoanei respective nu rezistă şocului. Inventarul este mintea însăşi. Iată pe ce se bazează vrăjitorii când încearcă să sfărâme oglinda reflectării de sine.

Mi-a explicat că în ziua aceea alesese cu grijă recuzita pentru ca acţiunea lui să-mi rupă continuitatea. Se transformase treptat, până când ajunsese cu adevărat un bătrân neputincios şi apoi, pentru a desăvârşi ruperea continuităţii mele, mă dusese la restaurantul unde era cunoscut ca om în vârstă.

L-am întrerupt. Devenisem conştient de o contradicţie pe care n-o remarcasem mai înainte. La vremea respectivă îmi spusese că se transformase fiindcă voia să ştie cum era să fii bătrân. Ocazia fusese favorabilă şi unică. Înţelesesem din afirmaţia lui că până atunci nu mai întruchipase un bătrân. Cu toate acestea, la restaurant era cunoscut ca fiind un moşneag neputincios care din când în când avea câte o criză.

— Neînduplecarea nagualului are multe aspecte, mi-a spus el. Ea este ca o unealtă adaptată la mai multe întrebuinţări. Neînduplecarea este o stare de a fi. Este un nivel de *intenţie* pe care-l atinge nagualul. Nagualul îşi foloseşte neînduplecarea pentru a determina mişcarea propriului său punct de asamblare sau mişcarea punctului de asamblare al ucenicilor săi. O mai foloseşte ca *stalking.* În ziua aceea am onceput să practic *stalkingul* pe mine onsumi, prefăcвndu-mă bătrвn, şi am sfвrşit prin a fi cu adevărat bătrвn şi nevolnic. Neonduplecarea mea, controlată de ochi, a făcut ca punctul meu de asamblare să-şi schimbe poziţia.
Deşi fusesem la acel restaurant de multe ori până atunci, sub înfăţişarea unui om bătrân şi bolnav, practicând *stalkingul* pe mine însumi, jucasem rolul unui bătrân. Niciodată până atunci punctul meu de asamblare nu se deplasase la locul exact al bătrâneţii şi senilităţii.
A spus că, de îndată ce *intenţionase* să fie bătrân, ochii lui îşi pierduseră strălucirea, lucru pe care-l remarcasem imediat. Pe chipul meu se întipărise o expresie de îngrijorare. Pierderea strălucirii din ochi era urmarea faptului că-şi folosea ochii ca să *intenţioneze* ca punctul lui de asamblare să atingă poziţia unui bătrân. Când punctul lui de asamblare atinsese acea poziţie, fusese capabil să-şi modifice înfăţişarea, comportamentul şi sentimentele în cele ale unui om bătrân.
L-am rugat să-mi lămurească ideea de a *intenţiona* cu ochii. Aveam o vagă idee că înţelegeam, totuşi nu-mi puteam formula nici pentru mine ceea ce ştiam.
— Singurul mod de a vorbi despre această idee este să spunem că *intenţia* este *intenţionată* cu ochii, a răspuns el. Ştiu că este aşa. Totuşi, la fel ca tine, nu pot clarifica ce ştiu. Vrăjitorii rezolvă această dificultate specifică acceptând un lucru foarte evident: fiinţele umane sunt infinit mai complexe şi mai misterioase decât ni le-am putea închipui vreodată.

Am insistat că tot nu lămurise problema.

— Tot ce-ţi pot spune este că ochii realizează acest lucru, mi-a replicat tăios. Nu ştiu cum, dar aşa fac. Ei cheamă *intenţia* prin ceva nedefinit pe care-l au, ceva din strălucirea lor. Vrăjitorii spun că *intenţia* este cunoscută cu ochii, nu cu raţiunea.

A refuzat să mai adauge altceva şi a revenit la explicarea rememorării mele. A spus că, o dată ce punctul lui de asamblare atinsese acea poziţie anumită care-l făcuse cu adevărat bătrân, din

mintea mea ar fi trebuit să dispară orice dubiu. Însă dat fiind că mă mândream cu calitatea mea de fiinţă superraţională, imediat mă străduisem să-mi explic transformarea lui.

— Ţi-am spus de nenumărate ori că a fi prea raţional reprezintă un handicap, a spus el. Fiinţele umane au un profund simţ al vrăjitoriei. Noi facem parte din mister. Raţionalitatea este doar o pojghiţă superficiala. Dacă zgâriem această suprafaţă, dedesubt găsim vrăjitorul. Totuşi, unii dintre noi nu reuşesc să treacă de suprafaţă; alţii o fac cu mare uşurinţă. Noi doi ne asemănăm foarte mult din acest punct de vedere: amândoi trecem prin mari chinuri până când ne hotărâm să renunţăm la reflectarea noastră de sine.

I-am explicat că, în ceea ce mă privea, păstrarea fiinţei raţionale fusese întotdeauna o problemă de viaţă şi de moarte. Mai ales când venea vorba de experienţele mele în lumea lui.

A remarcat că în ziua aceea la Guaymas raţionalitatea mea îl supusese la o grea încercare. Din capul locului, fusese nevoit să facă apel la toate metodele ştiute de el pentru a o submina. Începuse prin a-şi sprijini cu putere mâinile de umerii mei, aproape trântindu-mă la pământ cu greutatea lui. Această manevră fizică nemiloasă fusese prima lovitură dată corpului meu. Simultan cu spaima mea în faţa lipsei lui de continuitate, îmi zguduise mie continuitatea.

— Dar zguduirea continuităţii tale n-a fost de ajuns, a adăugat don Juan. Ştiam că, dacă punctul tău de asamblare urma să ajungă în locul lipsei de compasiune, trebuia să distrug orice urmă a propriei mele continuităţi. Atunci, am devenit senil cu adevărat şi te-am făcut să alergi prin oraş, ca până la urmă să mă înfurii şi să te plesnesc.

Ai rămas şocat, dar când erai pe cale să-ţi revii complet, am dat oglinzii imaginii tale de sine ceea ce trebuia să fie lovitura de graţie. Te-am acuzat că vrei să mă omori. Nu m-am aşteptat să fugi. Uitasem de izbucnirile tale violente.

A spus că, în pofida faptului că-mi revenisem rapid, punctul meu de asamblare ajunsese în locul lipsei de compasiune în momentul în care îmi ieşisem din fire văzând comportamentul lui senil. Sau poate că se întâmplase exact invers: mă înfuriasem tocmai fiindcă punctul meu de asamblare ajunsese în locul lipsei de compasiune. De fapt, nu conta. Conta doar că punctul meu de asamblare ajunsese acolo.
Din acel moment, comportamentul meu se schimbase radical.
Devenisem distant şi calculat, nu-mi mai păsa de siguranţa mea fizică.

L-am întrebat pe don Juan dacă *văzuse* toate acestea. Nu-mi aminteam să-i fi povestit eu. El mi-a răspuns că, pentru a şti ce simţeam eu, nu trebuia decât să recurgă la introspecţie şi să-şi amintească propria-i experienţă.

A subliniat că, în momentul în care el revenise la Eul lui normal, punctul meu de asamblare se fixase deja în noua sa poziţie. Între timp, convingerea mea privind continuitatea lui normală suferise un şoc atât

de profund, încât continuitatea nu mai acţiona ca o forţă de coeziune. În acel moment, din noua poziţie on care se găsea, punctul meu de asamblare omi ongăduise să evoluez către un nou tip de continuitate, pe care o descrisesem ca duritate, asprime şi detaşare, şi care, din acel moment, devenise modul meu firesc de comportare.

— Continuitatea este atât de importantă în viaţa noastră, încât, dacă se rupe, este remediată imediat, a precizat el. Totuşi, în cazul vrăjitorilor, o dată ce punctul de asamblare atinge locul lipsei de compasiune, continuitatea nu va mai fi niciodată aceeaşi.

Cum tu eşti încet din fire, încă n-ai observat că, de la întâmplarea petrecută la Guaymas, ai devenit, printre altele, capabil să accepţi orice fel de continuitate aşa cum este ea, bineînţeles după ce te lupţi cu raţiunea. Ochii îi străluceau amuzaţi. Tot în ziua aceea ai căpătat neînduplecarea disimulată, a continuat el. Fireşte, masca ta nu era la fel de bine modelată ca acum, dar ceea ce aveai atunci erau rudimentele viitoarei tale măşti de generozitate.

Am încercat să protestez. Nu-mi plăcea ideea de neînduplecare disimulată, indiferent cum se exprimase el.

— Nu-ţi folosi masca cu mine, a spus, râzând, don Juan. Păstrează-o pentru cineva mai potrivit, pentru cineva care nu te cunoaşte.

M-a îndemnat să rememorez precis momentul în care căpătasem masca.

— De îndată ce ai simţit cum te cuprinde mânia aceea rece, a continuat el, ai fost nevoit s-o maschezi. N-ai glumit cu ea, cum ar fi făcut binefăcătorul meu. N-ai încercat să pari rezonabil într-o situaţie dată, cum aş fi procedat eu. Nu te-ai prefăcut intrigat, cum ar fi făcut nagualul Elías. Acestea sunt cele trei măşti de naguali pe care le cunosc. Deci, cum ai acţionat? Te-ai îndreptat calm către maşină şi i-ai lăsat jumătate din pachete omului care te ajuta să le cari.

Până în acea clipă nu-mi amintisem că avusesem nevoie de cineva care să mă ajute să car pachetele. I-am spus lui don Juan că văzusem lumini jucându-mi prin faţa ochilor şi că îmi închipuisem că, datorită valului de mânie rece care mă cuprinsese, eram pe punctul de a leşina.

— Nu erai pe punctul de a leşina, mi-a răspuns don Juan. Erai pe punctul de a intra în starea de *visat* şi de a *vedea* spiritul doar prin propria ta putere, la fel ca Talía şi ca binefăcătorul meu.

I-am spus lui don Juan că nu generozitatea mă făcuse să renunţ la pachete, ci mânia mea rece. Trebuia să fac ceva ca să mă calmez şi primul lucru care-mi trecuse prin minte fusese să-i dau băiatului pachetele.

— Dar exact asta ţi-am spus şi eu. Generozitatea ta nu-i autentică, a replicat el şi, spre nefericirea mea, a început să râdă.

Biletul spre impecabilitate

În timp ce don Juan continua să vorbească despre sfărâmarea oglinzii reflectării de sine, s-a întunecat. I-am spus că eram complet epuizat şi că ar trebui să renunţăm la excursie şi să ne întoarcem acasă; însă el a susţinut că trebuia să profităm de fiecare minut din timpul care ne stătea la dispoziţie, pentru a trece în revistă poveştile cu vrăjitori sau pentru ca eu să rememorez, făcând ca punctul meu de asamblare să se mişte cât mai mult posibil.

Eram pornit să mă plâng. Am spus că o stare de profundă oboseală ca a mea nu putea genera decât nesiguranţă şi lipsă de convingere.

— Nesiguranţa ta era previzibilă, a spus sec don Juan. La urma urmei, ai de a face cu un nou tip de continuitate. Durează până te obişnuieşti cu ea Luptătorii petrec ani întregi în iad, unde nu sunt nici oameni de rând, nici vrăjitori.

— Ce se întâmplă cu ei până la urmă? am întrebat. Optează pentru una din aceste categorii?

— Nu. N-au de ales, a răspuns el. Toţi devin conştienţi de ceea ce sunt, adică vrăjitori. Dificultatea constă în faptul că oglinda reflectării de sine este extrem de puternică şi nu face decât să-şi lase victimele să poarte o luptă feroce.

A tăcut, aparent căzut pe gânduri. Trupul lui a căpătat o rigiditate pe care i-o remarcasem de fiecare dată când intra în ceea ce eu numeam reverie, stare pe care el o descria ca pe un moment în care punctul lui de asamblare se deplasa, determinând rememorarea.

— Am să-ţi spun povestea despre biletul spre impecabilitate a unui vrăjitor, a vorbit el dintr-o dată, după vreo jumătate de oră de tăcere absolută. Am să-ţi relatez povestea morţii mele.

A început să-mi istorisească ce i s-a întâmplat după sosirea în Durango, fiind încă deghizat în haine de femeie, după călătoria de o lună prin centrul Mexicului. A spus că bătrânul Belisario l-a dus direct la o fermă, ca să-l ascundă de monstrul care-l hăituia.

De îndată ce a sosit, don Juan – foarte îndrăzneţ pentru firea lui tăcută – s-a prezentat tuturor celor din casă. Acolo locuiau şapte fete frumoase, precum şi un bărbat ciudat şi ursuz care nu scotea o vorbă. Don Juan le-a încântat pe frumoasele femei cu povestirea lui despre încercările monstrului de a-l lua prizonier. Mai presus de orice, au fost încântate de straiele pe care don Juan continua să le poarte şi de povestea acestor veşminte. Nu se mai săturau să asculte amănuntele călătoriei lui şi toate îl sfătuiau cum să-şi perfecţioneze cunoaşterea căpătată în decursul călătoriei. Ceea ce l-a mirat pe don Juan a fost cumpătarea şi siguranţa lor de sine, pe care le-a socotit uimitoare. Cele şapte femei erau desăvârşite şi l-au făcut fericit. Îi plăceau şi avea încredere în ele. Ele îl tratau cu respect şi consideraţie. Dar ceva în ochii lor îi spunea că înfăţişarea lor fermecătoare ascundea o răceală înfricoşătoare, o indiferenţă dincolo de care n-ar fi putut pătrunde niciodată.

I-a trecut prin minte că, dacă se simţeau atât de în largul lor, fără să le pese de convenienţe, acele făpturi frumoase şi puternice erau, probabil, femei de moravuri uşoare. Totuşi, vedea limpede că lucrurile nu stăteau aşa.

Don Juan a fost lăsat să colinde de unul singur pe tot cuprinsul fermei. A rămas uimit de uriaşul conac şi de terenurile din jur. Niciodată nu văzuse ceva asemănător. Casa era veche, în stil colonial şi împrejmuită de un zid înalt. Avea balcoane cu ghivece de flori, curţi interioare şi pomi enormi care ofereau umbră, intimitate şi tăcere.

Casa avea camere mari, iar la parter existau coridoare largi în jurul curţilor interioare. La etaj erau dormitoare misterioase, în care lui don Juan nu i s-a îngăduit să între.

În următoarele zile, don Juan a rămas uimit de profunda preocupare a femeilor de a-l face să se simtă bine. Făceau totul pentru el. Păreau gata să-i îndeplinească orice dorinţă. Nimeni până atunci nu se arătase atât de bun cu el. Totodată, niciodată nu se simţise atât de singur. În permanenţă se găsea on compania frumoaselor necunoscute, şi totuşi, on viaţa lui nu se simţise atвt de singur.

Don Juan credea că senzaţia de singurătate provenea din faptul că nu putea anticipa comportarea femeilor şi nici nu le putea cunoaşte adevăratele sentimente. Nu ştia decât ceea ce ele îi spuseseră despre ele înseşi.

La câteva zile după venirea lui, femeia care părea să fie mai mare peste celelalte i-a dat un rând de haine bărbăteşti nou-nouţe şi i-a spus că nu mai avea nevoie să se deghizeze în veşminte femeieşti, întrucât, indiferent cine ar fi fost monstrul, nu se vedea nici urmă de el. Apoi i-a dat de ştire că era liber să meargă oriunde dorea.

Don Juan a implorat-o să-l lase să-l vadă pe Belisario, cu care nu dăduse ochii din ziua sosirii. Femeia i-a răspuns că Belisario plecase. Totuşi, lăsase vorbă că don Juan putea rămâne la fermă oricât dorea – dar numai în cazul în care se găsea în primejdie.

Don Juan a declarat că se găsea în primejdie de moarte. Pe parcursul celor câtorva zile petrecute la fermă văzuse în permanenţă monstrul, care de fiecare dată se furişa prin lanurile din jurul casei. Femeia nu l-a crezut şi l-a acuzat deschis că juca teatru şi că se prefăcea că vede monstrul doar pentru a fi primit în casă. I-a mai spus că ferma lor nu era un azil. A adăugat că cei care locuiau acolo erau oameni serioşi care munceau din greu şi nu-şi permiteau să întreţină un profitor.

Don Juan s-a simţit jignit. A ieşit supărat din casă, dar, când a dat cu ochii de monstru, care se ascundea în spatele unor arbuşti ornamentali de la margine aleii, furia i s-a schimbat în spaimă.

A alergat înapoi în casă şi a implorat-o pe femeie să-l lase să rămână. I-a promis că va munci ca peon, fără plată, numai să poată rămâne la fermă.

Ea a acceptat, cu două condiţii: ca don Juan să nu pună întrebări şi să facă exact ce i se spune, fără să ceară vreo explicaţie.

L-a prevenit că, dacă va încălca aceste reguli, risca să fie dat afară.

— Am rămas în casă fiindcă n-aveam încotro, a continuat don Juan. Nu-mi convenea să-i accept condiţiile, dar ştiam că monstrul aştepta afară. În casă mă găseam on siguranţă. Ştiam că monstrul se oprea ontotdeauna la o barieră invizibilă care onconjura casa la o depărtare de vreo sută de metri. În interiorul acelui cerc eram on siguranţă. Din cвte omi puteam da seama, casa avea ceva care-l ţinea pe monstru la distanţă, şi pentru mine atвt era de ajuns. De asemenea, mi-am dat seama că, de fiecare dată cвnd cei din casă se găseau on preajma mea, monstrul nu-şi făcea apariţia.

După câteva săptămâni în care situaţia lui nu se schimbase, tânărul despre care don Juan credea că locuise în casa monstrului deghizat sub înfăţişarea bătrânului Belisario şi-a făcut din nou apariţia. El i-a spus lui don Juan că tocmai sosise, că se numea Julian şi că era proprietarul fermei.

Bineînţeles, don Juan l-a întrebat despre deghizare. Dar tânărul l-a privit în ochi şi, fără cea mai mică tresărire, a negat că s-ar fi deghizat.

— Cum poţi sta aici, în casa mea, vorbind astfel de bazaconii? s-a răstit el la don Juan. Drept cine mă iei?

— Dar... dumneata eşti Belisario, nu-i aşa? a insistat don Juan.

— Nu, a răspuns tânărul. Belisario e bătrân. Eu sunt Julian şi sunt tânăr. Nu vezi?

Don Juan a recunoscut supus că nu era tocmai convins că fusese vorba de o deghizare, dar imediat îşi dăduse seama de absurditatea afirmaţiei. Dacă bătrâneţea nu era o formă de deghizare, atunci era o transformare, lucru şi mai absurd.

Nedumerirea lui Juan creştea de la o clipă la alta. A întrebat despre monstru şi tânărul i-a răspuns că nu avea habar despre ce monstru era vorba. Accepta ideea că don Juan se speriase probabil de ceva, altfel bătrânul Belisario nu i-ar fi oferit adăpost. Dar oricare ar fi fost motivul pentru care se ascundea don Juan, problema îl privea personal.

Don Juan s-a simţit umilit de răceala din tonul şi din comportarea gazdei. Riscând să-şi atragă mânia tânărului, i-a reamintit că se cunoscuseră. Gazda i-a răspuns că nu-l văzuse niciodată până atunci, dar că îndeplinea dorinţa lui Belisario, fiindcă aşa se simţea obligat. Înainte de a lua o hotărâre, don Juan a decis să întrebe ce implica faptul de a fi protejatul casei.

Tânărul l-a condus pe don Juan într-o aripă a conacului, aflată în construcţie, şi i-a spus că acea parte a casei simboliza propria lui viaţă şi propriile-i acţiuni. Era neterminată. Într-adevăr, era în curs de construcţie, dar exista riscul să nu fie niciodată finisată.

— Tu eşti unul dintre elementele acestei construcţii neterminate, i-a spus el lui don Juan. Să presupunem că eşti bârna care va sprijini acoperişul. Până n-o amplasăm la locul ei şi nu punem acoperişul peste ea, nu vom şti dacă rezistă la atâta greutate. Meşterul dulgher spune

că da. Eu sunt meşterul dulgher.

Explicaţia lui metaforică n-a însemnat nimic pentru don Juan, care voia să ştie ce fel de muncă trebuia să facă. Tânărul a încercat altă abordare.

— Eu sunt nagual, i-a explicat. Aduc libertatea. Sunt conducătorul celor care locuiesc în această casă. Tu locuieşti în casă, deci faci parte din ea, fie că-ţi convine sau nu.

Don Juan l-a privit năucit, fără a putea scoate un cuvânt.

— Eu sunt nagualul Julian, a spus, zâmbind, gazda. Fără intervenţia mea, nu există cale către libertate.

Don Juan tot nu înţelegea. A început să-şi facă griji pentru siguranţa lui: omul acela era, fără îndoială, nebun. Îl preocupa atât de mult această neaşteptată întorsătură a lucrurilor, încât nu s-a arătat curios să afle semnificaţia cuvântului nagual. Ştia că nagual însemna vrăjitor, dar nu era capabil să priceapă toate implicaţiile cuvintelor nagualului Julian. Sau, poate, înţelesese perfect, dar nu era conştient de acest lucru.

Tânărul l-a privit fix un moment, apoi a spus că munca lui don Juan consta în a fi servitorul şi asistentul lui personal. Pentru aceasta nu avea să primească plată, ci condiţii bune de casă şi masă. Din când în când, aveau să-i fie încredinţate mici însărcinări care cereau o atenţie deosebită. Trebuia fie să facă el însuşi unele munci, fie să supravegheze ducerea lor la îndeplinire. Pentru aceste servicii speciale, urma să primească mici sume de bani care aveau să fie depuse într-un cont deschis pentru el de către ceilalţi locatari ai casei. Astfel, dacă voia să plece, dispunea de o mică sumă de bani până reuşea să-şi facă un rost.

Tânărul a subliniat că don Juan nu trebuia să se considere prizonier, dar că, dacă rămânea la fermă, trebuia să muncească. Mai importante însă decât munca erau trei condiţii pe care trebuia să le îndeplinească. Trebuia să depună eforturi serioase ca să asimileze tot ce-l învăţau femeile. Comportarea lui faţă de toţi locatarii casei trebuia să fie exemplară, ceea ce însemna că trebuia să-şi supravegheze purtarea şi atitudinea faţă de ceilalţi în fiecare clipă. În al treilea rвnd, trebuia să i se adreseze tвnărului on conversaţie directă cu numele de nagual şi să vorbească despre el ca fiind nagualul Julian.

Don Juan a acceptat, bombănind. Dar, deşi a revenit imediat la felul lui de a fi, îmbufnat şi morocănos, a învăţat repede ce avea de făcut. Ceea ce nu înţelegea era ce trebuia să facă din punct de vedere al atitudinii şi comportamentului. Deşi n-ar fi putut da un singur exemplu concret, în sinea lui era convins că era minţit şi exploatat.

Pe măsură ce îmbufnarea lui creştea, a intrat într-o stare permanentă de proastă dispoziţie care l-a făcut să nu mai adreseze cuvântul nimănui.

Atunci nagualul Julian i-a adunat pe toţi locatarii casei şi le-a explicat

că, deşi avea mare nevoie de un ajutor, va ţine cont de hotărârea lor. Dacă nu le plăcea atitudinea morocănoasă a noului său servitor, aveau dreptul s-o spună deschis. Dacă majoritatea dezaproba comportamentul lui don Juan, acesta trebuia să plece şi să-şi încerce norocul în lumea largă, cu tot ce-l aştepta acolo, monstru sau închipuire.

Nagualul Julian i-a condus apoi pe toţi în faţa casei şi i-a cerut lui don Juan să le arate monstrul. Don Juan le-a arătat monstrul, dar nimeni dintre ei nu l-a văzut. Don Juan a alergat înnebunit de la unul la altul, insistând că monstrul era acolo şi implorându-i să-l ajute. Ei i-au ignorat rugăminţile şi i-au spus că era ţicnit.

Atunci nagualul Julian a supus la vot soarta lui. Bărbatul cel ursuz n-a vrut să-şi dea verdictul. A ridicat din umeri şi a plecat. Toate femeile s-au declarat împotriva rămânerii lui don Juan. Spuneau că era prea posomorit şi arţăgos. Totuşi, în cursul discuţiei, nagualul Julian şi-a schimbat complet atitudinea, devenind apărătorul lui don Juan. El a sugerat că era posibil ca femeile să-l judece greşit pe bietul tânăr, care, poate, nu era deloc ţicnit şi văzuse, într-adevăr, un monstru. A spus că proasta lui dispoziţie era, poate, consecinţa grijilor care-l apăsau. A urmat o mare controversă. Spiritele s-au încins şi în scurtă vreme femeile au început să ţipe la nagual.

Don Juan a auzit cearta, dar nu i-a mai păsat. Ştia că avea să fie dat afară şi că monstrul îl va captura cu siguranţă şi-l va face sclavul lui. Simţindu-se cumplit de neajutorat, a început să plângă.

Disperarea şi lacrimile lui au înduplecat oarecum pe câteva femei înfuriate. Conducătoarea femeilor a propus altă soluţie: o perioadă de probă de trei săptămâni, în decursul căreia acţiunile şi atitudinea lui don Juan să fie evaluate zilnic de toate femeile. Ea l-a avertizat pe don Juan că, dacă în această perioadă va exista o singură plângere în legătură cu atitudinea lui, va fi dat afară definitiv.

Don Juan a povestit cum nagualul Julian îl luase deoparte părinteşte şi începuse să vâre spaima în el. Îi şoptise lui don Juan că ştia precis nu numai că monstrul exista, dar că dădea târcoale pe proprietatea lui. Cu toate acestea, datorită unor înţelegeri anterioare cu femeile, neînţelegeri pe care nu le putea dezvălui, nu le putea spune acestora ce ştia. L-a îndemnat pe don Juan să nu mai fie încăpăţânat şi morocănos şi să se prefacă a fi cu totul altul...

— Prefă-te fericit şi mulţumit, i-a spus el lui don Juan. Altfel, femeile te vor da afară. Perspectiva aceasta ar trebui să fie îndeajuns ca să te sperie. Foloseşte-ţi spaima drept forţă călăuzitoare. E singurul lucru pe care-l ai.

Orice şovăire sau gânduri întârziate care ar mai fi existat în mintea lui don Juan s-au risipit la vederea monstrului. Acesta aştepta nerăbdător la hotarul invizibil, părând că ştie în ce situaţie dificilă se găsea don Juan. Ca şi cum monstrului i-ar fi fost o foame de lup şi ar fi savurat dinainte ospăţul.

Nagualul Julian a vârât şi mai mult spaima în don Juan.

— În locul tău, i-a spus el lui don Juan, m-aş purta ca un înger. M-aş purta oricum mi-ar cere aceste femei, atâta vreme cât mă apără de acea creatură diavolească.

— Deci, vezi monstrul? I-a întrebat don Juan.

— Bineînţeles, a răspuns nagualul Julian. Tot aşa cum văd că, dacă pleci sau dacă femeile te vor da afară, monstrul te va înhăţa şi te va pune în lanţuri. Asta, cu siguranţă, îţi va schimba atitudinea. Sclavii n-au de ales şi trebuie să se poarte cum se cuvine cu stăpânii lor. Se spune că suferinţele pricinuite de un asemenea monstru nu se pot descrie în cuvinte.

Don Juan ştia că singura lui speranţă era să se poarte cât mai bine cu putinţă. Teama de a cădea pradă acelei creaturi monstruoase era, într-adevăr, o mare forţă psihologică.

Don Juan mi-a spus că, printr-un capriciu al firii, se purta urât numai cu femeile; niciodată nu se purta urât în prezenţa nagualului Julian. Dintr-un motiv pe care don Juan nu-l putea determina, în mintea lui nagualul nu era un om pe care să încerce să-l influenţeze nici conştient, nici prin subconştient.

Celălalt locatar, bărbatul cel ursuz, nu-l interesa pe don Juan. Don Juan îşi făcuse o părere din clipa în care îl cunoscuse şi nu-i mai acordase nicio atenţie. Se gândea că omul era slab, indolent şi condus de acele femei frumoase. Mai târziu, când a devenit mai conştient de personalitatea nagualului, a înţeles că omul acela era, fără îndoială, pus în umbră de personalitatea celorlalţi locatari.

Pe măsură ce trecea timpul, natura conducerii şi autorităţii din cadrul micii comunităţi i-a devenit tot mai evidentă lui don Juan. A fost surprins şi oarecum încântat să-şi dea seama că nimeni nu era mai bun sau superior celorlalţi. Unii îndeplineau funcţii de care ceilalţi nu erau capabili, ceea ce nu însemna că erau superiori. Pur şi simplu, erau diferiţi. Totuşi, decizia supremă în orice problemă aparţinea de drept nagualului Julian, căruia, după toate aparenţele, îi făcea mare plăcere să-şi exprime hotărârile sub forma unor farse nemiloase pe care le făcea pe seama oricui.

Printre ei mai exista şi o femeie misterioasă. Ei o numeau Talía, femeia nagual. Nimeni nu-i spusese lui don Juan cine era sau ce însemna femeie nagual. Totuşi, i se dăduse limpede a înţelege că una dintre cele şapte femei era Talía. Toţi vorbeau atât de mult despre ea, încât curiozitatea lui don Juan era fără margini. A pus atâtea întrebări, încât femeia care era mai mare peste celelalte i-a făgăduit că-l va învăţa să scrie şi să citească pentru a-şi folosi mai bine puterea de deducţie. Ea l-a sfătuit să înveţe să noteze lucrurile, nu să le încredinţeze memoriei. În acest fel, putea acumula o imensă colecţie de date despre Talнa, date pe care trebuia să le citească şi să le studieze pвnă cвnd adevărul devenea evident.

Poate anticipând replica cinică din mintea lui, femeia a adăugat că, deşi părea un efort absurd, totuşi descoperirea identităţii Taliei era una dintre îndeletnicirile cele mai dificile şi mai aducătoare de satisfacţii pe care le putea avea cineva.

Aceasta era partea anecdotică, a spus ea. A adăugat apoi pe un ton serios că era absolut necesar ca don Juan să înveţe noţiuni de contabilitate, ca să-l ajute pe nagual să-şi administreze proprietatea. Imediat a început să-i dea lecţii zilnice şi, într-un an, don Juan a făcut progrese atât de rapide şi a învăţat atât de mult, încât putea citi, scrie şi ţine registre de contabilitate.

Progresele lui au fost atât de subtile, încât n-a observat schimbările petrecute în el, cea mai remarcabilă fiind sentimentul detaşării. În ce-l privea pe don Juan, el oşi păstrase impresia că on casa aceea nu se ontвmpla nimic, fiindcă, pur şi simplu, nu reuşea oncă să se identifice cu locatarii ei. Oamenii aceia erau nişte oglinzi care nu reflectau.

— M-am adăpostit în casa aceea timp de aproape trei ani, a continuat don Juan. În acest răstimp mi s-au ontвmplat nenumărate lucruri, dar nu mi s-au părut a fi cu adevărat importante. Sau, cel puţin, am preferat să le consider lipsite de importanţă. Eram convins că timp de trei ani tot ce trebuia să fac era să mă ascund, să tremur de frică şi să muncesc ca un catвr.

Don Juan a râs şi mi-a spus că, la un moment dat, la îndemnul nagualului Julian, acceptase să înveţe vrăjitorie, ca să se vindece de spaima care-l rodea de fiecare dată când îl vedea pe monstru stând la pândă. Deşi nagualul Julian stătea de vorbă mult cu el, totuşi părea mai interesat să-i joace farse. Prin urmare, don Juan socotea corectă afirmaţia că nu învăţase mare lucru din vrăjitorie, pur şi simplu, fiindcă era limpede că nimeni în casa aceea nu cunoştea şi nu practica vrăjitoria. Într-o zi, totuşi, s-a trezit plimbându-se cu bună ştiinţă, dar fără voia lui, în direcţia hotarului invizibil care ţinea monstrul la distanţă. Fireşte, acesta pândea casa, ca de obicei. Dar, în ziua aceea, în loc să se înapoieze şi să se ascundă în casă, don Juan şi-a continuat drumul. Un incredibil flux de energie l-a făcut să înainteze, fără să se preocupe de siguranţa lui.

Un sentiment de totală detaşare i-a îngăduit să înfrunte monstrul care-l terorizase atâţia ani. Don Juan se aştepta ca monstrul să iasă din ascunzătoare şi să-l înşface de gât, dar perspectiva nu-i mai insufla nicio teamă. De la o depărtare de câţiva centimetri a privit fix o clipă la creatura monstruoasă, apoi a păşit dincolo de linia invizibilă. Dar monstrul nu l-a atacat, aşa cum se temuse don Juan, ci a început să-şi piardă conturul. A devenit neclar şi s-a destrămat într-o pată de ceaţă alburie, abia vizibilă.

Don Juan a înaintat către pata de ceaţă şi aceasta s-a tras înapoi, parcă speriată. Don Juan a gonit pata de ceaţă peste câmpuri, până s-a

convins că din monstru nu mai rămăsese nimic. Atunci, a înţeles că nu existase niciun monstru. Totuşi, nu-şi putea explica ce anume îi insuflase atâta spaimă. Avea vaga senzaţie că, deşi ştia precis ce era monstrul, ceva îl oprea să se gândească la el. Imediat i-a trecut prin minte că acel viclean fără pereche, nagualul Iulian, ştia adevărul despre ce se petrecea. Don Juan nu s-ar fi mirat ca totul să fi fost o farsă a nagualului Julian.

Înainte de a-l înfrunta, don Juan şi-a oferit plăcerea de a se plimba neînsoţit pe toată proprietatea. Niciodată până atunci nu putuse face acest lucru. Ori de câte ori avusese nevoie să se aventureze dincolo de linia invizibilă, fusese însoţit de cineva de ai casei. Acest lucru îi redusese considerabil mobilitatea. În cele două sau trei ocazii cвnd oncercase să meargă neonsoţit, descoperise că risca să fie nimicit de creatura aceea hidoasă.

Plin de o stranie vigoare, don Juan a intrat în casă, dar, în loc să-şi sărbătorească libertatea şi puterea nou descoperite, i-a adunat pe toţi ai casei şi le-a cerut, supărat, să-i explice de ce-l minţiseră. I-a acuzat că-l puseseră să muncească asemeni unui sclav, profitând de frica lui de un monstru inexistent.

Femeile au râs, ca de o glumă bună. Numai nagualul Julian a părut cuprins de remuşcări, mai ales când don Juan, cu glas răguşit de supărare, a descris cei trei ani de spaimă neîntreruptă. În clipa on care don Juan a pretins scuze pentru modul ruşinos on care fusese exploatat, nagualul Julian nu s-a mai putut abţine şi a plвns on văzul tuturor.

— Dar noi ţi-am spus că monstrul nu există, a intervenit una dintre femei.

Don Juan l-a privit cu asprime pe nagualul Julian, care s-a făcut mititel.

— El ştia că monstrul există, a strigat don Juan, arătând acuzator cu degetul către nagual.

În acelaşi timp, era conştient că vorbea fără rost, întrucât nagualul Julian îi spusese de la început că monstrul nu există.

— Monstrul n-a existat, s-a corectat don Juan, tremurând de furie. A fost o şmecherie de-a lui.

Plângând amarnic, nagualul Julian i-a cerut scuze lui don Juan, în timp ce femeile se tăvăleau de râs. Don Juan nu le văzuse niciodată râzând cu atâta poftă.

— Ai ştiut tot timpul că nu există niciun monstru. M-ai minţit, l-a acuzat el pe nagualul Julian care, cu capul plecat şi ochii plini de lacrimi, şi-a recunoscut vinovăţia.

— Sigur că te-am minţit, a murmurat el. N-a existat niciun monstru. Ceea ce tu ai luat drept monstru a fost un simplu val de energie. Frica ta l-a transformat într-o creatură monstruoasă.

— Dar mi-ai spus că monstrul mă va devora. Cum m-ai putut minţi în

asemenea hal? i-a strigat don Juan.
— Devorarea de către monstru a fost ceva simbolic, a răspuns cu blândeţe nagualul Julian. Adevăratul tău duşman este prostia. Abia acum eşti în real pericol de a fi devorat de acel monstru.

Don Juan a urlat că nu va înghiţi asemenea trăsnăi. A insistat ca ceilalţi să-i garanteze că era liber să plece.

— Poţi pleca oricând doreşti, i-a spus scurt nagualul Julian.
— Adică, pot pleca chiar acum? a întrebat don Juan.
— Vrei să pleci? i-a întors-o nagualul.
— Bineînţeles că vreau să părăsesc locul acesta jalnic şi pe mincinoşii care locuiesc aici, a strigat don Juan.

Nagualul Julian a poruncit să i se dea lui don Juan toţi banii economisiţi şi, cu ochi strălucitori, i-a urat fericire, prosperitate şi înţelepciune.
Femeile n-au vrut să-şi ia rămas-bun de la el. L-au ţintuit cu privirea până când el şi-a plecat fruntea, ca să se ferească de ochii lor arzători.

Don Juan şi-a pus banii în buzunar şi a plecat fără să arunce vreo privire în urmă, fericit că necazurile lui luaseră sfârşit. Lumea din afară era pentru el un semn de întrebare. Tânjea s-o regăsească. În interiorul acelei case fusese izolat de lume. Era tвnăr şi puternic. Avea bani on buzunar şi era onsetat de viaţă.

I-a părăsit, fără să le mulţumească. Furia lui, înăbuşită atâta timp de teamă, ieşea, în sfârşit, la suprafaţă. Ajunsese chiar să-i simpatizeze – iar acum se simţea înşelat. Dorea să fugă cât mai departe de acel loc.
În oraş a avut prima întâlnire neplăcută. Călătoria a fost foarte grea şi costisitoare. A aflat că, dacă voia să plece imediat din oraş, nu-şi putea alege destinaţia, ci trebuia să aştepte orice catârgii dispuşi să-l ia cu ei. Câteva zile mai târziu, a plecat împreună cu un cunoscut catârgiu spre portul Mazatlán.

— Deşi pe atunci aveam numai douăzeci şi trei de ani, a povestit don Juan, mă simţeam de parcă aş fi avut o viaţă în urma mea. Singurul lucru pe care nu-l cunoscusem era femeia. Nagualul Julian îmi spusese că tocmai faptul că nu fusesem cu o femeie îmi dădea putere şi rezistenţă şi că el nu avea prea mult timp la dispoziţie ca să aranjeze lucrurile, înainte să fiu antrenat de tumultul lumii din afară.
— Ce voia să spună cu asta, don Juan? am întrebat.
— Voia să spună că nu aveam idee spre ce fel de infern mă îndreptam, a răspuns don Juan, şi că avea foarte puţin timp ca să înalţe în jurul meu baricade care să fie apărătorii mei tăcuţi.
— Ce înseamnă un apărător tăcut, don Juan? am întrebat.
— Un înger păzitor, a răspuns el. Un protector tăcut este o energie inexplicabilă care vine în sprijinul unui luptător în momentul în care nimic altceva nu-l mai poate ajuta.

Binefăcătorul meu ştia pe ce cale va apuca viaţa mea de îndată ce nu voi mai fi sub influenţa lui. Aşadar, s-a străduit să-mi ofere cât mai

multe opţiuni din lumea vrăjitorilor. Acestea urma să fie protectorii mei tăcuţi.

— Ce sunt opţiunile din lumea vrăjitorilor? am întrebat.

— Poziţii ale punctului de asamblare, a răspuns el. Numărul infinit de poziţii pe care le poate atinge punctul de asamblare. Cu fiecare dintre aceste schimbări profunde sau superficiale, vrăjitorul îşi poate spori noua sa continuitate.

A repetat că tot ce trăise, fie alături de binefăcătorul lui, fie sub îndrumarea acestuia, fusese rezultatul unei schimbări minore sau majore a punctului său de asamblare. Binefăcătorul lui îl făcuse să cunoască nenumărate opţiuni din lumea vrăjitorilor, mai multe decât numărul necesar în mod normal, întrucât ştia că destinul lui don Juan va fi să explice cine erau şi ce făceau vrăjitorii.

— Efectul acestor schimbări ale punctului de asamblare este cumulativ, a continuat el. Te apasă, fie că-l înţelegi sau nu. Aceasta acumulare a avut, în cele din urmă, efect asupra mea.

Foarte curând după ce am intrat în contact cu nagualul, punctul meu de asamblare s-a mişcat atât de profund, încât am fost capabil să *văd.* Am *văzut* un câmp de energie ca pe un monstru. Iar punctul a continuat să se mişte până când am *văzut* monstrul drept ceea ce era în realitate. Reuşisem să *văd,* dar nu-mi dădeam seama de acest lucru. Credeam că n-am realizat nimic, că n-am învăţat nimic. Eram de o prostie incredibilă.

— Erai prea tânăr, don Juan, am spus. N-ai fi putut face altfel. A râs. A fost pe punctul de a răspunde, apoi a părut că se răzgândeşte. A ridicat din umeri şi şi-a continuat relatarea.

Don Juan a spus că, în momentul în care a ajuns la Mazatlán, era, practic, un catârgiu cu experienţă şi că i s-a oferit o slujbă permanentă ca însoţitor al unui convoi de catâri. A fost foarte mulţumit. Ideea de a face drumul dintre Durango şi Mazatlán îl încânta nespus. Totuşi, îl neliniştеau două lucruri: primul, că încă nu fusese cu o femeie şi al doilea, un puternic şi inexplicabil imbold de a se îndrepta spre nord. Nu ştia de ce. Ştia doar că undeva în nord îl aştepta ceva. Sentimentul a continuat să fie atât de puternic, încât până la urmă a fost nevoit să renunţe la siguranţa unei slujbe permanente, doar ca să călătorească spre nord.

Forţa lui sporită şi o nouă şi inexplicabilă viclenie l-au ajutat să găsească de lucru chiar şi acolo unde nu avea nicio şansă, pe măsură ce înainta constant spre nord, spre statul Sinaloa. Acolo, călătoria lui s-a încheiat. A cunoscut o văduvă tânără, indiancă Yaqui ca şi el, fosta soţie a unui om căruia don Juan îi era profund îndatorat.

El a încercat să-şi arate gratitudinea acordând ajutor văduvei şi copiilor, apoi, fără să-şi dea seama, a preluat rolul soţului şi al tatălui. Noile responsabilităţi s-au dovedit o mare povară pentru el. Şi-a pierdut libertatea de mişcare, ba chiar şi imboldul de a merge către

nord. Totuşi, se simţea răsplătit pentru această pierdere prin profunda afecţiune pe care o purta femeii şi copiilor.

— Am trăit momente de sublimă fericire ca soţ şi tată, a spus don Juan. Dar, tot în acele momente, am remarcat că se întâmpla ceva grav. Mi-am dat seama că-mi pierdeam sentimentul de detaşare, indiferenţa căpătată în timpul petrecut în casa nagualului Julian. Descopeream că încep să mă identific cu cei din jurul meu.

Don Juan a spus că durase aproape un an de şlefuire necruţătoare ca să piardă orice urmă a personalităţii căpătate în casa nagualului. Începuse cu o afecţiune profundă, deşi distantă, faţă de femeie şi copii. Această afecţiune detaşată îi permitea să joace rolul soţului şi al tatălui, cu dăruire şi plăcere. O dată cu trecerea timpului, afecţiunea lui detaşată s-a preschimbat într-o pasiune disperată care l-a făcut să-şi piardă eficienţa.

Şi-a pierdut sentimentul de indiferenţă care-i dăduse puterea de a iubi. Fără această indiferenţa, nu avea decât dorinţe comune, durere şi deznădejde: trăsăturile distinctive ale vieţii cotidiene. Realizările lui se duseseră şi ele de râpă. În timpul anilor petrecuţi on casa nagualului, căpătase un dinamism care-i prinsese foarte bine cвnd oncepuse să se descurce pe picioarele lui.

Dar cea mai cumplită durere era să ştie că-şi pierduse energia fizică. Fără a fi propriu-zis bolnav, era total paralizat. Nu simţea durere. Nu era înspăimântat. Ca şi cum corpul lui ar fi înţeles că liniştea şi tihna atât de necesare ar fi venit numai o dată cu totala imobilitate.

În timp ce zăcea neputincios în pat, n-a făcut decât să se gândească. A ajuns să înţeleagă că dăduse greş, întrucât nu urmărea un scop abstract. Ştia că cei din casa nagualului erau extraordinari fiindcă scopul lor abstract era libertatea. Nu înţelegea ce înseamnă libertatea, însă ştia că era opusul nevoilor lui concrete. Lipsa unui scop concret îl făcuse atât de slab şi ineficient, încât fusese incapabil să-şi salveze familia adoptivă de sărăcie lucie. În schimb, ei ol trăseseră onapoi on mizeria cruntă, tristeţea şi disperarea pe care le trăise onainte de a-l ontвlni pe nagual.

Analizându-şi viaţa, a devenit conştient că singura dată când nu fusese sărac şi nu avusese nevoi concrete fusese în anii petrecuţi lângă nagual. Sărăcia era starea de fapt la care se reîntorsese în momentul în care se lăsase copleşit de nevoi concrete.

Pentru prima oară de când fusese rănit prin împuşcare, cu mulţi ani în urmă, don Juan înţelegea perfect că nagualul Julian era, într-adevăr, nagualul, mentorul şi binefăcătorul lui. Înţelegea ce voise să spună binefăcătorul lui când afirmase că nu exista libertate fără intervenţia nagualului. Acum, nu mai exista nicio îndoială în mintea lui don Juan că binefăcătorul lui şi toţi cei care locuiau în casa acestuia erau vrăjitori. Dar ceea ce don Juan înţelegea cu cea mai dureroasă claritate era faptul că dăduse cu piciorul la orice şansă de a fi cu ei.

Când presiunea neputinţei fizice i s-a părut insuportabilă, paralizia i-a dispărut la fel de miraculos cum se instalase. Într-o zi, pur şi simplu, s-a dat jos din pat şi s-a dus la muncă. Dar norocul nu l-a ajutat mai mult de atât. Abia reuşea să trăiască de pe o zi pe alta.
A mai trecut un an. N-a prosperat, dar a existat un lucru în care a reuşit dincolo de aşteptările lui: şi-a revăzut total viaţa de până atunci. A înţeles de ce iubea copiii, de ce nu-i putea părăsi şi totodată de ce nu putea rămâne cu ei. A mai înţeles şi de ce nu putea acţiona nici într-un fel, nici în celălalt.
Don Juan ştia că ajunsese într-un impas total şi că singurul lucru potrivit cu ceea ce învăţase în casa binefăcătorului său era să moară ca un luptător. Aşadar, în fiecare noapte, după o zi obositoare, plină de griji şi trudă fără rost, aştepta să vină moartea.
Era atât de convins că i se apropia sfârşitul, încât soţia şi copiii aşteptau împreună cu el – într-o pornire de solidaritate, voiau să moară şi ei. Toţi patru şedeau perfect nemişcaţi, noapte de noapte, fără excepţie, revăzându-şi viaţa şi aşteptându-şi moartea.
Don Juan îi dojenise cu aceleaşi vorbe cu care-l dojenise binefăcătorul lui.

— Nu-ţi dori moartea, îi spusese binefăcătorul lui. Doar aşteaptă până vine. Nu încerca să-ţi imaginezi cum este moartea. Fii doar acolo, ca să te laşi dus de apa ei.

Timpul petrecut în tăcere i-a întărit mental, însă fizic trupurile lor emaciate arătau că erau pe cale să piardă bătălia.
Într-o zi, totuşi, don Juan a crezut că soarta lui era pe cale să se schimbe. A găsit temporar de lucru într-o echipă de muncitori, pe perioada recoltei. Dar spiritul îi rezerva altceva. Câteva zile după ce a început lucrul, cineva i-a furat pălăria. Îi era cu neputinţă să cumpere una nouă, aşa că a fost nevoit să muncească sub soarele arzător.

Şi-a meşterit o apărătoare pentru cap, din cârpe şi paie. Ceilalţi lucrători au început să râdă şi să-şi bată joc de el. Don Juan nu i-a luat în seamă. În comparaţie cu viaţa celor trei persoane care depindeau de munca lui, felul on care arăta nu avea prea mare importanţă. Dar lucrătorii nu s-au potolit. Au strigat şi au rвs pвnă cвnd şeful lor, temвndu-se de o revoltă, l-a dat afară pe don Juan.
L-a cuprins o mânie surdă; n-a mai ţinut seama de cumpătare şi prudenţă. Ştia că i se făcuse o nedreptate. Dreptatea era de partea lui. A scos un urlet ascuţit şi înfricoşător, apoi l-a înşfăcat pe unul dintre lucrători şi l-a săltat în aer, vrând să-i frângă spinarea. În clipa următoare s-a gвndit la copiii cei flămвnzi. S-a gвndit la trupuşoarele lor cuminţi, aşa cum şedeau cu el noapte de noapte, aşteptвndu-şi moartea. L-a lăsat pe omul acela şi a plecat.

Don Juan mi-a spus că s-a aşezat la marginea câmpului şi, în cele din urmă, toată disperarea adunată în el a izbucnit. Era o furie tăcută, dar nu faţă de oamenii din jur. Furia era îndreptată împotriva lui însuşi.

A dat frâu liber furiei, până când s-a domolit.

— Cum şedeam acolo, sub ochii acelor oameni, am început să plâng, a continuat don Juan. Ei m-au privit ca pe un nebun, ceea ce şi eram, dar nu-mi păsa. Depăşisem acest punct.

Şefului i s-a făcut milă de mine şi a venit să-mi dea un sfat. Credea că plâng pentru mine. Nu avea de unde să ştie că plângeam pentru spirit.

Don Juan a spus că, după ce i s-a domolit furia, a venit la el un protector tăcut. Acesta a avut forma unui inexplicabil val de energie care l-a lăsat cu sentimentul că moartea lui era iminentă. Ştia că nu va avea timp să-şi revadă familia adoptivă. Le-a cerut iertare cu glas tare că nu avusese forţa şi înţelepciunea necesară ca să-i elibereze de iadul de pe pământ.

Ceilalţi lucrători au continuat să râdă şi să-şi bată joc de el. Dar el îi auzea ca prin vis. A simţit cum i-au dat lacrimile în clipa în care a mulţumit spiritului că-l adusese în calea nagualului şi-i oferise o şansă nemeritată de a fi liber. A auzit hohotele de râs ale celor care nu înţelegeau nimic. Le-a auzit insultele şi strigătele, ca şi cum acestea ar fi răsunat înlăuntrul lui. Aveau tot dreptul să-şi bată joc de el. Fusese la porţile eternităţii şi nu-şi dăduse seama.

— Am înţeles câtă dreptate avusese binefăcătorul meu, a spus don Juan. Monstrul era prostia mea şi deja mă devorase. În momentul on care mi-a venit acest gвnd, am ştiut că orice aş fi făcut sau spus era zadarnic. Omi pierdusem şansa. Acum, ajunsesem măscăriciul acelor oameni. Spiritul nu se mai sinchisea de disperarea mea. Existau prea multe fiinţe omeneşti, fiecare cu infernul ei personal, meschin şi născut din propria-i prostie, ca spiritul să-şi ondrepte atenţia şi asupra mea.

Am îngenuncheat cu faţa către sud-est. I-am mulţumit din nou binefăcătorului meu şi i-am spus spiritului că îmi era ruşine. Cumplit de ruşine. Cu ultima suflare, mi-am luat rămas-bun de la o lume care ar fi fost minunată, dacă eu aş fi fost mai înţelept. Atunci un imens val s-a abătut asupra mea. La început, l-am simţit. Apoi l-am auzit, iar, în cele din urmă, l-am văzut venind spre mine dinspre sud-est, peste lanuri. M-a învăluit şi am dispărut în întunericul lui. Lumina vieţii mele se stinsese. Infernul meu se încheiase. În sfвrşit, murisem! On sfвrşit, eram liber!

Povestea lui don Juan m-a tulburat până în adâncul sufletului. El n-a luat în seamă strădaniile mele de a discuta pe această temă. A spus că, în altă ambianţă şi cu altă ocazie, aveam să stăm de vorbă. În schimb, a pretins să ne vedem de treaba pentru care venisem acolo: să elucidăm măiestria conştiinţei.

Câteva zile mai târziu, în timp ce coboram de pe munte, a început din senin să vorbească despre povestea lui. Ne aşezasem să ne odihnim. De fapt, eu mă oprisem, ca să-mi trag sufletul. Don Juan nici măcar nu gâfâia.

— Lupta vrăjitorilor pentru încrederea în sine este cea mai dramatică cu putinţă, a spus don Juan. E dureroasă şi epuizantă. De multe, multe ori, i-a costat pe vrăjitori chiar viaţa.

Mi-a explicat că, pentru a avea certitudinea absolută a acţiunilor şi a poziţiei sale în lumea vrăjitorilor sau pentru a fi capabil să utilizeze în mod inteligent noua sa continuitate, fiecare vrăjitor trebuie să invalideze continuitatea existenţei sale de până atunci. Numai astfel este posibil ca acţiunile lui să aibă siguranţa necesară pentru a întări şi echilibra fragilitatea şi instabilitatea noii lui continuităţi.

— Vrăjitorii vizionari din vremurile moderne numesc acest proces de invalidare biletul spre impecabilitate sau moartea simbolică, dar finală, a spus don Juan. Pe câmpul din Sinaloa mi-am obţinut biletul spre impecabilitate. Acolo am murit. Fragilitatea noii mele continuităţi m-a costat viaţa.

— Dar chiar ai murit, don Juan, sau doar ai leşinat? am întrebat, încercând să nu par cinic.

— Am murit pe acel câmp, a răspuns el. Am simţit cum conştiinţa îmi părăseşte trupul, îndreptându-se spre Vultur. Dar, întrucât îmi revăzusem viaţa în mod perfect, Vulturul n-a înghiţit-o. A scuipat-o afară. Fiindcă trupul meu era mort pe câmp, Vulturul nu m-a lăsat să ies din el şi să mă îndrept spre libertate. Ca şi cum mi-ar fi spus să mă întorc şi să mai fac o încercare.

Am urcat pe piscurile întunericului şi am coborât din nou la lumina de pe pământ. Atunci m-am trezit într-un mormânt puţin adânc, săpat la marginea câmpului şi acoperit cu pietre şi ţărână.

Don Juan a spus că a ştiut imediat ce să facă. După ce a ieşit din groapă, a aranjat la loc mormântul, ca să pară că înăuntru se afla un trup, apoi s-a făcut nevăzut. Se simţea puternic şi hotărât. Ştia că trebuia să se înapoieze la casa binefăcătorului său. Înainte de a porni într-acolo, a vrut să-şi vadă familia şi să le explice că era vrăjitor, motiv pentru care nu putea rămâne cu ei. A vrut să le explice că prăbuşirea lui se datora tocmai faptului că nu ştiuse că vrăjitorii nu pot face o punte pentru a se alătura oamenilor obişnuiţi. Dar, dacă doresc, oamenii de rând trebuie să construiască o punte pentru a se alătura vrăjitorilor.

— M-am dus acasă, a continuat don Juan, dar casa era pustie. Şocaţi, vecinii mi-au povestit că lucrătorii de la fermă veniseră mai devreme cu vestea că murisem subit în timp ce eram la muncă, iar soţia şi copiii mei plecaseră.

— Cât timp ai zăcut mort, don Juan? am întrebat.

— Se pare că o zi întreagă, a răspuns el.

Pe buze îi flutura un zâmbet. Ochii lui păreau făcuţi din obsidian strălucitor. Pândea reacţia mea şi aştepta comentariile mele.

— Ce s-a întâmplat cu familia dumitale, don Juan? am întrebat.

— Ah, iată o întrebare judicioasă, a remarcat el. O clipă am crezut că

aveai de gând să mă întrebi despre moartea mea!
Am mărturisit că fusesem pe punctul de a-l întreba, însă ştiam că-mi *vedea* întrebarea aşa cum o formulasem în gând şi atunci, pentru a-l deruta, îl întrebasem altceva. Nu fusese o glumă, dar pe el l-a amuzat.

— Familia mea a dispărut în aceeaşi zi, a spus el. Soţia mea era genul de femeie care nu se dădea bătută. Aşa şi trebuia, în condiţiile în care trăiam. Cum eu îmi aşteptasem moartea, ea a socotit că obţinusem ceea ce doream. Nu mai avea nimic de făcut acolo, aşa că a plecat.
Îmi era dor de copii şi m-am consolat cu gândul că destinul nu voise să fiu cu ei. Totuşi, vrăjitorii au o însuşire aparte. Ei trăiesc exclusiv în umbra unui sentiment descris cel mai bine prin cuvintele „şi totuşi...” Când totul în jurul lor se prăbuşeşte, vrăjitorii acceptă că situaţia este îngrozitoare, apoi se refugiază imediat în umbra lui „şi totuşi...”
Aşa am procedat şi eu cu sentimentele pe care le purtam femeii şi copiilor. Cu multă disciplină – mai ales băiatul cel mare – cei din familia mea îşi revăzuseră viaţa alături de mine. Numai spiritul putea decide soarta sentimentului pe care li-l purtam.
Don Juan mi-a reamintit că mă învăţase cum acţionează luptătorii în astfel de situaţii. Îşi dau toată silinţa, apoi, fără regrete sau remuşcări, se relaxează şi lasă spiritul să decidă asupra rezultatului.

— Şi care a fost decizia spiritului, don Juan? am întrebat.

El m-a cercetat cu privirea, fără să-mi răspundă. Ştiam că era perfect conştient de motivul întrebării mele. Trăisem o afecţiune şi o pierdere asemănătoare.

— Decizia spiritului este un alt miez esenţial, a spus el. Poveştile cu vrăjitori sunt construite în jurul lui. Vom vorbi despre decizie când vom discuta despre acest miez esenţial.

Parcă voiai să-mi pui o întrebare despre moartea mea?

— Dacă te-au socotit mort, de ce au săpat o groapă puţin adâncă? am întrebat. De ce n-au săpat un mormânt ca lumea, în care să te îngroape?

— Acesta este genul de lămuriri pe care le ceri tu, a spus el, râzând. Şi eu mi-am pus aceeaşi întrebare şi mi-am dat seama că toţi lucrătorii de la fermă erau oameni cu frica lui Dumnezeu. Iar eu eram creştin.
Creştinii nu sunt îngropaţi astfel, dar nici lăsaţi să putrezească ca nişte câini. Cred că aşteptau să-mi vină familia şi să ceară cadavrul, ca să-l îngroape după datină. Dar familia mea n-a mai venit.
— Ai plecat să-i cauţi, don Juan? am întrebat.
— Nu. Vrăjitorii nu caută pe nimeni, a răspuns el. Eu eram vrăjitor.
Plătisem cu viaţa greşeala de a nu şti că eram vrăjitor şi că vrăjitorii nu se apropie de nimeni.

Din ziua aceea n-am acceptat decât compania sau afecţiunea oamenilor sau luptătorilor morţi, ca mine.

Don Juan a spus că s-a întors la casa binefăcătorului său, unde toţi au

ştiut din prima clipă ce descoperise. S-au purtat cu el ca şi cum n-ar fi plecat niciodată de acolo.
Nagualul Julian a comentat că, datorită firii lui aparte, lui don Juan îi luase mult timp ca să moară.

— Binefăcătorul meu mi-a spus că garanţia libertăţii unui vrăjitor este moartea sa, a continuat don Juan. A mai spus că el însuşi plătise cu viaţa acel bilet spre libertate, la fel ca toţi ceilalţi din casă. Acum eram toţi egali, prin faptul că eram morţi.

— Sunt şi eu mort, don Juan? am întrebat.

— Eşti mort, mi-a răspuns. Totuşi, marele şiretlic al vrăjitorilor este că ei sunt conştienţi de faptul că sunt morţi. Biletul lor spre impecabilitate trebuie învăluit în conştiinţă. Prin aceasta, spun vrăjitorii, biletul lor se păstrează neatins.

Timp de şaizeci de ani, eu l-am păstrat pe al meu neatins.

6. Manevrarea intenţiei

Al treilea punct

Don Juan ne lua adesea, pe mine şi pe ceilalţi ucenici, în scurte excursii în lanţul de munţi dinspre vest De data aceasta am plecat în zori, iar târziu, după-amiază, am pornit înapoi. Am ales să merg alături de don Juan. Întotdeauna mă liniştea şi mă calma prezenţa lui, dar apropierea de ucenicii lui uşuratici producea de fiecare dată efectul opus: mă făcea să mă simt foarte obosit.

În timp ce coboram toţi muntele, don Juan şi cu mine am făcut popas înainte de a ajunge în câmpie. M-a copleşit brusc un val puternic de profundă melancolie, aşa că tot ce am putut să fac a fost să mă aşez jos. Apoi, dând curs sugestiei lui don Juan, m-am lungit pe burtă pe un bolovan mare şi rotund.

Ceilalţi ucenici au început să mă tachineze şi şi-au continuat drumul. Le-am auzit râsul şi strigătele pierzându-se în depărtare. Don Juan m-a îndemnat să mă relaxez şi să-mi las punctul de asamblare, care, din câte spunea el, se mişcase subit şi rapid, ca să se fixeze în noua lui poziţie.

— Nu te agita, m-a sfătuit el. Peste puţin timp vei simţi un fel de smucitură sau o bătaie uşoară pe spate, ca şi cum te-ar atinge cineva. Apoi îţi vei reveni.

Faptul că stăteam nemişcat pe bolovan, aşteptând o bătaie pe spate, mi-a declanşat o rememorare atât de intensă şi de clară, încât n-am mai simţit atingerea aşteptată. Cu toate acestea, eram sigur că o primisem, întrucât melancolia îmi dispăruse ca prin farmec.

M-am grăbit să-i relatez lui don Juan ce rememoram. El mi-a sugerat să rămân pe bolovan şi să-mi mişc punctul de asamblare acolo unde se găsise în momentul în care trăisem întâmplarea.

— Rememorează toate amănuntele, m-a prevenit el.

Totul se întâmplase cu mulţi ani în urmă. Don Juan şi cu mine eram pe atunci în statul Chihuahua din nordul Mexicului, în plin deşert. Obişnuiam să merg cu el acolo, fiindcă în acea zonă creşteau din abundenţă plantele medicinale pe care le aduna. Din punct de vedere antropologic, zona mă interesa extrem de mult. Nu cu multă vreme în urmă, arheologii descoperiseră rămăşiţele a ceea ce, conform concluziilor lor, fusese un mare nod comercial din epoca preistorică. Ei presupuneau că acel nod comercial, situat strategic pe un drum natural, fusese epicentrul negoţului pe o rută comercială care lega sud-vestul Americii cu sudul Mexicului şi America Centrală.

În cele câteva ocazii în care călătorisem în deşertul plat şi situat la altitudine, îmi întărisem convingerea că arheologii avuseseră dreptate în concluziile lor cu privire la acea rută naturală. Fireşte, îi ţinusem lui don Juan prelegeri despre influenţa rutei respective asupra răspândirii caracteristicilor culturale pe întreg continentul nord-american în preistorie. Pe atunci, eram extrem de interesat de explicarea vrăjitoriei la indienii din sud-vestul Americii, din Mexic şi America Centrală, ca sistem de credinţe transmise de-a lungul rutelor comerciale şi care slujiseră la crearea pe plan abstract a unui fel de pan indianism precolumbian.

Fireşte, don Juan a râs cu hohote de fiecare dată când mi-am expus teoriile.

Evenimentul pe care l-am rememorat începuse pe la mijlocul după-amiezii. După ce don Juan şi cu mine culesesem doi săculeţi cu plante medicinale extrem de rare, am făcut o pauză şi ne-am aşezat pe nişte bolovani uriaşi.

Dar înainte de a ne înapoia la locul în care îmi lăsasem maşina, don Juan a insistat să discutăm despre arta *stalkingului.* A spus că decorul era cât se poate de potrivit pentru explicarea complexităţii acestei arte, dar, pentru a-i înţelege subtilităţile, trebuia mai întâi să intru în starea de conştiinţă elevată.

Am cerut ca, înainte de orice, să-mi explice încă o dată ce înseamnă starea de conştiinţă elevată. Dând dovadă de mare răbdare, don Juan a discutat conştiinţa elevată în raport cu mişcarea punctului de asamblare. În timp ce el vorbea, mi-am dat seama de ridicolul rugăminţii mele. Ştiam tot ce-mi spunea. Am remarcat că, de fapt, nu aveam nevoie de nicio explicaţie, dar el a spus că explicaţiile nu sunt niciodată inutile, ontrucвt ni se imprimă on minte, spre folosul nostru imediat sau ulterior, ori ne ajută să pregătim calea spre cunoaşterea fără cuvinte.

Când l-am rugat să vorbească mai în amănunt despre cunoaşterea fără cuvinte, s-a grăbit să răspundă că aceasta este o poziţie generală a punctului de asamblare; în trecut, ea fusese poziţia normală pentru om, dar, din motive imposibil de precizat, punctul de asamblare al omului se deplasase din acel loc specific şi se mutase într-unul nou, numit „raţiune”.

Don Juan a remarcat că nu toate fiinţele umane se caracterizează prin această nouă poziţie. Punctele de asamblare ale celor mai mulţi dintre noi nu sunt plasate chiar pe locul raţiunii, ci în imediata ei vecinătate. La fel se întâmplă şi cu cunoaşterea fără cuvinte: nu toate făpturile omeneşti au punctele de asamblare plasate exact în acel loc.

Mi-a mai spus că „locul lipsei de compasiune”, o altă poziţie a punctului de asamblare, este precursorul cunoaşterii fără cuvinte şi că o altă poziţie a punctului de asamblare, numită „locul preocupării” este precursorul raţiunii.

N-am găsit nimic obscur în aceste remarci criptice. Pentru mine, ele se explicau de la sine. Înţelegeam tot ce-mi spunea don Juan şi aşteptam obişnuita lovitură între omoplaţi, menită să mă aducă în starea de conştiinţă elevată. Dar lovitura nu venea, deşi continuam să înţeleg ce-mi spunea, fără a fi, de fapt, conştient de acest lucru. Sentimentul că mă simţeam în largul meu şi că luam lucrurile aşa cum erau, caracteristic conştiinţei mele normale, a persistat şi nu m-a mirat capacitatea mea de a înţelege.

Don Juan m-a privit ţintă şi m-a sfătuit să mă culc cu faţa în jos pe un bolovan rotund, cu braţele şi picioarele întinse în lături, ca o broască. Am rămas aşa preţ de vreo zece minute, total relaxat, aproape adormit, până când am fost smuls din aţipeală de un mârâit gros, continuu şi şuierat. Am ridicat capul, am privit în sus şi mi s-a făcut părul măciucă. Un jaguar gigantic, cu blană închisă la culoare, stătea ghemuit pe un bolovan, la nici trei metri de mine, chiar deasupra locului în care şedea don Juan.

Jaguarul se uita furios drept la mine, arătându-şi colţii. Părea gata să se repeadă asupra mea din clipă în clipă.

— Nu mişca! mi-a poruncit încetişor don Juan. Şi nu-l privi în ochi. Uită-te la botul lui şi nu clipi. Viaţa ta depinde de felul în care priveşti.

Am făcut precum îmi spusese. Jaguarul şi cu mine ne-am privit fix câteva momente, până când don Juan a intervenit, aruncându-şi pălăria ca pe un disc zburător spre capul jaguarului. Jaguarul a făcut un salt înapoi, ca să evite lovitura, iar don Juan a scos un fluierat prelung şi ascuţit. Apoi a început să ţipe cât îl ţinea gura, bătând de două-trei ori din palme. Plesnetele semănau cu nişte focuri de armă.

Don Juan mi-a făcut semn să cobor de pe bolovan şi să merg lângă el. Amândoi am început să ţipăm şi să batem din palme, până când jaguarul s-a speriat şi s-a făcut nevăzut.

Tremuram din tot corpul, totuşi nu eram înspăimântat. I-am spus lui don Juan că ceea ce mă înfricoşase cel mai tare nu fusese mârâitul sau privirea fiarei, ci certitudinea că jaguarul mă fixase cu privirea cu mult înainte ca eu să-l aud şi să ridic capul.

Don Juan n-a suflat o vorbă despre această experienţă. Era cufundat în gânduri. Când l-am întrebat dacă văzuse jaguarul înaintea mea, mi-a făcut un semn poruncitor să tac. Îmi lăsa impresia că nu se simţea în largul lui sau chiar era nedumerit.

După o clipă de tăcere, don Juan mi-a făcut semn să-mi văd de drum. A pornit înaintea mea. Ne-am îndepărtat de stânci, înaintând repede şi în zigzag printre tufişuri.
După vreo jumătate de oră am ajuns într-un luminiş plin de mărăcini şi ne-am oprit să ne odihnim o clipă. Nu schimbasem niciun cuvânt şi eram nerăbdător să aflu la ce se gândea don Juan.

— De ce mergem aşa? am întrebat. N-ar fi mai bine să ieşim de aici repede şi în linie dreaptă?

— Nu! a răspuns el categoric. N-ar sluji la nimic. Jaguarul e mascul. E flămând şi va veni după noi.
— Un motiv în plus ca să plecăm cât mai curând de aici, am insistat.
— Nu-i chiar atât de simplu, a spus el. Jaguarul nu se oboseşte să raţioneze. Va şti exact ce trebuie să facă pentru a ne prinde. În plus, fii sigur că ne va citi şi gвndurile.
— Ce vrei să spui, cum să ne citească gândurile? am întrebat.
— Nu-i o metaforă, a spus el. Exact precum îţi spun. Animalele mari ca acesta au capacitatea de a citi gândurile. Nu de a le ghici. Vreau să spun că ele află totul în mod direct.
— Atunci ce-i de făcut? am întrebat, alarmat de-a binelea.
— Ar trebui să fim mai puţin raţionali şi să încercăm să câştigăm bătălia punând jaguarul în imposibilitate de a ne citi gândurile, a răspuns el.
— Şi la ce ne-ar ajuta să fim mai puţin raţionali? am întrebat.
— Raţiunea ne face să alegem ceea ce pare corect pentru mintea noastră, a spus el. De exemplu, raţiunea ţi-a spus deja să alergi cât poţi de repede şi în linie dreaptă. Ceea ce raţiunea n-a luat în calcul e faptul că până la maşină, unde am fi în siguranţă, ar trebui să alergăm vreo nouă kilometri. Iar jaguarul aleargă mai repede decât noi. Ne va tăia calea şi ne va aştepta în locul cel mai potrivit ca să se repeadă asupra noastră. O variantă mai bună, dar mai puţin raţională, este deplasarea în zigzag.
— De unde ştii că-i mai bună, don Juan? am întrebat.
— Ştiu, pentru că legătura mea cu spiritul e foarte clară, mi-a răspuns. Adică, punctul meu de asamblare se află în locul cunoaşterii fără cuvinte. De acolo pot discerne că e vorba de un jaguar flămând, dar care până acum n-a sfâşiat oameni. Reacţia noastră îl nedumereşte. Dacă pornim în zigzag, va fi silit să facă un efort ca să ne anticipeze reacţiile.
— Mai există şi alte opţiuni, în afară de mersul în zigzag? am întrebat.
— Există numai opţiuni raţionale, mi-a răspuns el. Or, noi nu dispunem de toate cele necesare pentru a face faţă opţiunilor raţionale. De pildă, ne putem îndrepta către un teren mai înalt, dar am avea nevoie de o armă ca să ne apărăm poziţia.

Trebuie să acţionăm pe potriva opţiunilor jaguarului. Opţiunile lui sunt dictate de cunoaşterea fără cuvinte. Trebuie să facem ceea ce ne spune cunoaşterea fără cuvinte, oricât ne-ar părea de iraţională.

A început să alerge în zigzag, cu paşi mărunţi. L-am urmat îndeaproape, deloc convins că acest stil de alergare ne va salva viaţa. Trăiam o reacţie de panică întârziată. Gândul la silueta întunecată şi ameninţătoare a uriaşului jaguar mă obseda.
Vegetaţia pustiului consta din tufe înalte şi zburlite, crescute la câţiva metri depărtare unele de altele. Cantitatea redusă de ploaie din inima deşertului nu favoriza plantele cu frunziş des sau vegetaţia mai deasă. Totuşi, mărăcinişul crea efectul vizual al unui desiş de nepătruns.
Don Juan se mişca cu o vioiciune extraordinară şi îl urmam cât mai îndeaproape. Mi-a sugerat să mă uit bine unde puneam piciorul şi să fac mai puţin zgomot. Mi-a spus că zgomotul crengilor care trosneau sub talpa mea ne putea fi fatal.
Am încercat cu bună ştiinţă să pun piciorul chiar pe urma paşilor lui don Juan, ca să evit să calc pe crengi uscate. Am mers astfel în zigzag vreo sută de metri, după care am văzut silueta enormă şi întunecată a jaguarului la mai puţin de treizeci de metri în urma mea.
Am urlat cât m-au ţinut puterile. Fără să se oprească, don Juan a întors capul, suficient de rapid cât să vadă felina uriaşă dispărând din raza noastră vizuală. Don Juan a scos alt şuierat ascuţit, continuând să bată din palme, astfel imitând sunetul unor focuri de armă îndepărtate.
Cu glas coborât, mi-a spus că felinelor nu le plăcea să urce pe munte, că trebuia să traversăm cât mai repede râpa largă şi adâncă, aflată la câţiva metri în dreapta mea.
A dat semnalul de plecare şi ne-am năpustit prin tufişuri cât am putut de repede. Am coborât un versant al râpei, am ajuns pe fundul ei şi am început să urcăm în grabă celălalt versant. De acolo am avut o perspectivă clară asupra pantei, a fundului râpei şi a terenului plat unde ne găsisem mai înainte. Don Juan mi-a şoptit că jaguarul ne adulmeca urmele şi că, dacă aveam noroc, aveam să-l vedem alergând pe fundul râpei, imediat în urma noastră.
Privind fix la râpa de sub noi, am aşteptat neliniştit să surprind măcar o clipă animalul. Dar nu l-am văzut. Am început să cred că jaguarul fugise, când deodată am auzit mârâitul înfricoşător al uriaşei feline în mărăcinişul din spatele nostru. Mi-am dat seama cu groază că don Juan avusese dreptate. Ca să ajungă în locul în care se afla, jaguarul, fără îndoială, ne citise gândurile şi traversase râpa înaintea noastră.
Fără o vorbă, don Juan a început să alerge cu o repeziciune extraordinară. L-am urmat şi un timp am înaintat în zigzag. Eram la capătul puterilor şi ne-am oprit ca să ne tragem sufletul.
Spaima de a fi hăituiţi de jaguar nu mă împiedicase totuşi să admir superba performanţă a lui don Juan. Alerga ca un om tânăr. Am început să-i spun că-mi amintea de o cunoştinţă din copilărie, care mă impresionase profund cu felul său de a alerga, dar el mi-a făcut semn să tac. A ascultat cu atenţie, iar eu i-am urmat exemplul.
Am auzit un foşnet uşor în tufe, chiar în faţa noastră. Silueta neagră a jaguarului a devenit vizibilă o clipă undeva în mărăciniş, la vreo

cincizeci de metri înaintea noastră.
Don Juan a ridicat din umeri şi a arătat în direcţia animalului.

— Se pare că nu vom reuşi să scăpăm de fiară, a spus el resemnat. Să mergem liniştiţi, ca şi cum am face o plimbare în parc, iar tu ai să-mi povesteşti ceva din copilărie. E timpul şi locul potrivit. Ne urmăreşte un jaguar flămând, iar tu îţi aminteşti ceva din trecut: non-acţiunea perfectă pentru a fi hăituiţi de un jaguar.

A râs zgomotos. Dar când i-am spus că-mi pierdusem total interesul pentru povestire, a râs cu şi mai multă poftă.

— Mă pedepseşti fiindcă n-am vrut să te ascult, aşa-i? a întrebat el.
Bineînţeles, am început să mă apăr. I-am spus că acuzaţia lui era întru totul absurdă. În realitate, pierdusem firul istorisirii.
— Dacă un vrăjitor n-are importanţă de sine, atunci puţin îi pasă că a pierdut firul unei istorisiri, a spus el cu o sclipire maliţioasă în privire. Cum ţie nu ţi-a mai rămas niciun grăunte de importanţă de sine, ar trebui să spui povestirea. Spune-o spiritului, spune-o jaguarului, spune-mi-o mie, ca şi cum nu ţi-ai fi pierdut firul.

Am vrut să-i răspund că nu mă trăgea inima să-i fac pe plac, fiindcă povestirea era prea stupidă, iar ambianţa era copleşitoare. Voiam să aleg decorul potrivit, cu altă ocazie, la fel cum proceda şi el cu istorisirile lui.
Înainte de a-mi spune părerea, el mi-a şi răspuns.

— Şi eu, şi jaguarul putem citi gândurile, mi-a declarat, zâmbind. Dacă aleg decorul şi timpul potrivit pentru istorisirile mele, e fiindcă ele au un scop didactic şi vreau să obţin efectul maxim.

Mi-a făcut semn să-mi continuu drumul. Am păşit calmi, unul lângă altul. I-am spus că admiram felul în care alerga şi rezistenţa lui la efort, dar că admiraţia mea ascundea şi puţină importanţă de sine, întrucât mă socoteam un bun alergător. Apoi i-am istorisit întâmplarea din copilărie pe care mi-o amintisem când îl văzusem alergând atât de repede.
I-am spus că în copilărie jucasem fotbal şi alergam foarte bine. De fapt, eram atât de agil, încât puteam face orice năzbâtie fără teamă că voi fi pedepsit, fiindcă puteam să fug mai repede decât oricine m-ar fi urmărit, mai ales bătrânii poliţişti care patrulau pe jos în orăşelul meu natal.
Dacă spărgeam un felinar sau ceva asemănător, tot ce aveam de făcut era s-o iau la fugă şi mă puteam socoti scăpat.
Într-o zi, fără ştirea mea, bătrânii poliţişti au fost înlocuiţi cu alţii tineri care beneficiaseră de pregătire militară. Momentul dezastrului a venit când am spart vitrina unui magazin şi apoi am luat-o la fugă, convins că viteza mea la alergare îmi garanta scăparea. Un poliţist tânăr s-a luat după mine. Am alergat cum nu mai alergasem în viaţa mea, dar zadarnic. Poliţistul, care era mijlocaş în echipa de fotbal a poliţiei, avea

viteză şi rezistenţă mai mare decât un puşti de zece ani. A pus mâna pe mine şi m-a bătut fără încetare pe tot drumul până la magazinul cu vitrina spartă. Cu mare rafinament, comenta fiecare şut pe care mi-l dădea, ca şi cum s-ar fi antrenat pe un teren de fotbal. Nu m-a lovit rău, dar m-a speriat de moarte, şi totuşi, cumplita umilinţă îndurată era atenuată de admiraţia mea copilărească pentru condiţia lui fizică şi pentru talentul lui de fotbalist.

I-am spus lui don Juan că simţisem acelaşi lucru şi în ziua aceea, în prezenţa lui. Fusese capabil să mă întreacă la fugă, în ciuda diferenţei de vârstă şi a vechii mele înclinaţii pentru scăparea prin fugă.

I-am mai spus că ani la rând avusesem adesea acelaşi vis, în care alergam atât de bine, încât tânărul poliţist nu mă mai putea ajunge din urmă.

— Povestea ta e mai importantă decât mi-am închipuit, a comentat don Juan. Am crezut că-mi vei istorisi cum te bătea mămica.

Felul în care accentuase cuvintele a făcut ca afirmaţia lui să pară foarte caraghioasă şi ironică. A adăugat că, uneori, spiritul, şi nu raţiunea, decide asupra întâmplărilor. Ca şi în cazul meu. Spiritul mă făcuse să-mi amintesc tocmai acea întâmplare, fără îndoială fiindcă ea se lega de indestructibila mea importanţă de sine. A spus că torţa mâniei şi a umilinţei arseseră în mine ani întregi şi că sentimentul meu de eşec şi deprimare era încă intact.

— Un psiholog ar putea zăbovi o zi întreagă studiind povestea ta şi contextul ei prezent, a continuat el. În mintea ta, mă identifici, probabil, cu tвnărul poliţist care a făcut să ţi se clatine noţiunea de invincibilitate.

Acum, că pomenise acest lucru, trebuia să recunosc că aşa simţisem, deşi nu m-aş fi gândit în mod conştient la acel sentiment şi cu atât mai puţin l-aş fi exprimat.

Am mers în tăcere. Eram atât de tulburat de analogia lui, încât am uitat cu desăvârşire de jaguarul care ne pândea, până când un mârâit de sălbăticiune mi-a reamintit de situaţia în care ne aflam.

Don Juan m-a îndemnat să ţopăi pe crengile lungi şi joase ale tufelor şi să rup câteva ramuri, din care să confecţionez o mătură mai lungă. A făcut şi el acelaşi lucru. În timp ce alergam, ne-am folosit de mături ca să ridicăm un nor de praf, agitвnd şi stвrnind cu piciorul ţarina uscată şi nisipoasă.

— Asta ar trebui să-l pună pe gânduri pe jaguar, a spus el când ne-am oprit din nou, ca să ne tragem sufletul. Mai sunt doar câteva ore până la apusul soarelui. Noaptea jaguarul este imbatabil, aşa că ar fi mai bine să alergăm în direcţia colinelor stâncoase de colo.

A arătat spre nişte coline din depărtare, cam la un kilometru şi jumătate spre sud.

— Trebuie să ne îndreptam spre est, am spus. Dealurile sunt mult prea departe la sud. Dacă mergem într-acolo, nu vom ajunge niciodată

la maşină.
— Oricum, nu vom ajunge astăzi la maşină, a spus el calm. Poate nici mâine. Cine a spus că ne vom mai întoarce vreodată la ea?

Am simţit un fior de spaimă, apoi m-a cuprins o stranie linişte sufletească. I-am spus lui don Juan că, dacă îmi era dat să mor în mărăcinişul deşertului, cel puţin speram să am parte de o moarte fără dureri.

— Nu te nelinişti, a spus el. Moartea e dureroasă doar când survine în pat, în cursul unei boli. Când lupţi să-ţi aperi viaţa, nu simţi nicio durere. Dacă simţi ceva, aceea e bucuria.

A spus că una dintre cele mai mari deosebiri între oamenii civilizaţi şi vrăjitori constă în modul în care îşi primesc moartea. Moartea se arată blândă şi îngăduitoare doar faţă de vrăjitorii luptători. Vrăjitorii luptători pot fi răniţi mortal, şi totuşi, nu simt nicio durere. Iar lucrul cel mai extraordinar este că vrăjitorii pot ţine moartea la distanţă câtă vreme au nevoie.

— Cea mai mare diferenţă între un om de rând şi un vrăjitor este aceea că vrăjitorul îşi comandă moartea cu propria lui viteză, a continuat don Juan. Ca urmare, jaguarul nu mă va sfâşia pe mine. Te va sfâşia pe tine, fiindcă tu nu ai viteza necesară ca să ţii moartea la distanţă.

Apoi mi-a dat detalii referitoare la complexitatea ideii vrăjitorilor despre viteză şi moarte. A spus că în viaţa cotidiană putem reveni uşor asupra cuvântului sau deciziilor noastre. Singurul lucru irevocabil în lumea noastră este moartea. Pe de altă parte, în lumea vrăjitorilor moartea normală poate fi anulată, nu însă şi cuvântul vrăjitorilor. În lumea vrăjitorilor deciziile nu pot fi schimbate sau revocate. O dată luate, aşa rămвn pentru vecie.

I-am spus că afirmaţiile lui, oricât de impresionante, nu mă puteau convinge că moartea poate fi anulată. A reluat încă o dată explicaţia de mai înainte. A spus că, pentru un vizionar, fiinţele umane sunt mase luminoase, alungite sau sferice, alcătuite din nenumărate câmpuri de energie, statice, dar vibrânde, şi că numai vrăjitorii sunt capabili să aducă mişcare în acele sfere statice de lumină. Într-o milionime de secundă, vrăjitorii îşi pot mişca punctul de asamblare oriunde în masa lor luminoasă. Mişcarea aceea şi viteza cu care este ea săvârşită determină o schimbare instantanee în perceperea unui alt univers, complet diferit. De asemenea, vrăjitorii îşi pot mişca neîncetat punctele de asamblare prin toate câmpurile de energie luminoasă. Forţa creată de această mişcare este atât de intensă, încât declanşează arderea instantanee a întregii lor mase luminoase.

A spus că, dacă în clipa aceea peste noi s-ar prăbuşi o stâncă, el ar fi în stare să anuleze efectul firesc al unei morţi accidentale. Folosind viteza de mişcare a punctului său de asamblare, ar putea schimba universuri sau ar putea face în aşa fel, încât să ardă el însuşi într-o fracţiune de

secundă. Pe de altă parte, eu aş muri de o moarte normală, strivit de stâncă, fiindcă punctul meu de asamblare nu avea viteza necesară ca să mă salveze.

Am spus că, după părerea mea, vrăjitorii descoperiseră un mod alternativ de a muri, care nu era acelaşi lucru cu anularea morţii. El mi-a răspuns că nu afirmase altceva decât că vrăjitorii îşi comandau moartea. Mureau numai atunci când era necesar să moară.

Deşi nu mă îndoiam de spusele lui, continuam să-i pun întrebări, aproape ca un joc. Dar în timp ce el vorbea, gânduri şi amintiri nefixate despre alte universuri perceptibile se conturau în mintea mea, ca pe un ecran.

I-am spus lui don Juan că mă obsedau gânduri bizare. El a râs şi m-a sfătuit să mă gândesc doar la jaguar, fiindcă era atât de real, încât nu putea fi decât o manifestare autentică a spiritului.

Gândul la cât de reală era fiara m-a făcut să mă cutremur.

— N-ar fi mai bine să schimbăm direcţia, în loc să ne îndreptam spre coline? am întrebat.

Îmi închipuiam că, dacă ne schimbam planurile pe neaşteptate, puteam deruta cumva jaguarul.

— E prea târziu ca să ne schimbăm direcţia, a spus don Juan. Jaguarul ştie deja că nu putem s-o luăm decât spre dealuri.

— Nu poate fi adevărat, don Juan! am exclamat.

— De ce nu? a întrebat el.

I-am spus că, deşi recunoşteam abilitatea animalului de a ne ieşi în cale, nu puteam accepta că jaguarul avea capacitatea de a ghici încotro voiam s-o luăm.

— Greşeala ta este că apreciezi puterea jaguarului în funcţie de capacitatea lui de a ghici situaţiile, a spus el. Jaguarul nu poate gândi. El, pur şi simplu, ştie.

Don Juan a adăugat că manevra noastră de a ridica praful în slăvi era menită să-l deruteze pe jaguar, oferind simţurilor lui ceva ce nouă nu ne era de trebuinţă. Noi nu aveam instinctul de a stârni praful, chiar dacă viaţa noastră depindea de acest lucru.

— Zău că nu înţeleg ce spui, m-am plâns eu.

Încordarea începea să-şi spună cuvântul. Îmi era greu să mă concentrez.

Don Juan mi-a explicat că fiinţele umane seamănă cu nişte curenţi de aer rece sau fierbinte, putând fi uşor detectate de o sălbăticiune. Noi emiteam, jaguarul recepţiona. Orice sentimente ale noastre ajungeau cumva la jaguar. Sau, mai curând, jaguarul putea „citi” orice sentimente care pentru noi se dovediseră utile. În cazul manevrei de stвrnire a prafului, sentimentul nostru era atвt de neobişnuit, oncвt nu putea crea decвt un vid on făptura care-l recepţiona.

— Altă manevră pe care ne-ar putea-o dicta cunoaşterea fără cuvinte ar fi aceea de a ridica praful lovind ţarina cu piciorul, a spus don Juan.

M-a privit o clipă, ca şi cum mi-ar fi aşteptat reacţiile. Acum vom merge liniştiţi, a spus el. Iar tu vei stârni praful cu piciorul, ca şi cum ai fi un uriaş de trei metri.

Probabil că pe faţa mea se aşternuse o expresie prostească, fiindcă don Juan a izbucnit într-un râs zgomotos.

— Ridică un nor de praf cu piciorul, mi-a poruncit el. Simte-te greu şi uriaş.

Am încercat să fac ce-mi spusese şi imediat am avut o senzaţie de masivitate. I-am spus că puterea lui de sugestie era incredibilă. Într-adevăr, mă simţeam gigantic şi feroce. El m-a asigurat că senzaţia de mărime nu era în niciun caz produsul sugestiei lui, ci al deplasării punctului meu de asamblare.

A mai spus că oamenii din antichitate deveniseră legendari fiindcă, graţie cunoaşterii fără cuvinte, erau conştienţi de puterea conferită de mişcarea punctului de asamblare. Păstrând proporţiile, se putea afirma că vrăjitorii recâştigaseră acea veche putere. Printr-o mişcare a punctelor de asamblare, ei erau capabili să-şi manevreze sentimentele şi să schimbe lucrurile. Eu schimbam lucrurile prin faptul că mă simţeam mare şi feroce. Sentimentele astfel prelucrate se numeau *intenţie.*

— Punctul tău de asamblare deja s-a deplasat puţin, a continuat el. Acum eşti în situaţia de a pierde ce ai câştigat sau de a-ţi mişca punctul de asamblare dincolo de locul în care se află acum.

A spus că este posibil ca, în condiţii normale, fiecare fiinţă umană să aibă uneori prilejul de a se desprinde de lanţurile convenţiei. A subliniat că nu se referea la convenţii sociale, ci la convenţiile care ne limitează percepţia. Un moment de bucurie ar fi suficient ca să ne mişte punctele de asamblare şi să sfărâme convenţiile. La fel, un moment de spaimă, boală, mânie sau supărare. Dar, de regulă, ori de câte ori avem ocazia să ne mişcăm punctele de asamblare, ne cuprinde teama. Intervin elemente ca educaţia noastră religioasă, academică, contextul social. Ele asigură întoarcerea noastră la adăpostul turmei; revenirea punctelor de asamblare la poziţia obişnuită a vieţii normale.

Mi-a spus că toţi misticii şi mentorii spirituali pe care-i cunoşteam realizaseră acest lucru: punctele lor de asamblare se mişcau, fie prin disciplină, fie accidental, deplasându-se în alt loc; apoi reveneau la normalitate, aducând cu ele o amintire care dura o viaţă.

— Poţi fi un tânăr foarte pios şi cumsecade, a continuat el. Şi poţi da uitării mişcarea punctului tău de asamblare. Sau poţi forţa limitele raţiunii. Tu te găseşti încă în interiorul lor.

Ştiam la ce se referea, şi totuşi, în mine exista o stranie nehotărâre.

Don Juan a dezvoltat în continuare subiectul. A spus că omul de rând, incapabil să găsească energia de a percepe dincolo de limitele

cotidiene, numeşte domeniul percepţiei ieşite din comun solomonie, vrăjitorie sau lucrătura diavolului şi se fereşte din calea ei, fără s-o cerceteze mai îndeaproape.

— Dar tu nu mai poţi face asta, a continuat don Juan. Tu nu eşti o fire religioasă şi eşti mult prea curios ca să renunţi aşa uşor. Singurul lucru care te-ar putea opri acum e laşitatea.

Transformă totul în ceea ce este în realitate: abstractul, spiritul, nagualul. Nu există vrăjitorie, rău, diavol. Există doar percepţie.

Îl înţelegeam. Dar nu-mi dădeam seama exact ce voia să fac.

M-am uitat la don Juan, încercând să găsesc cuvintele cele mai potrivite. Se părea că intrasem într-o stare mentală extrem de funcţională şi nu voiam să irosesc niciun cuvânt.

— Fii gigantic! mi-a poruncit el, zâmbind. Renunţă la raţiune. Atunci am ştiut cu precizie ce voia să spună. De fapt, ştiam că puteam spori intensitatea sentimentelor mele de mărime şi ferocitate până când ajungeam să fiu cu adevărat uriaş, să privesc pe deasupra tufelor şi să cuprind cu ochii tot ce era în jur.

Am încercat să dau glas acestor gânduri, dar am renunţat curând. Am devenit conştient că don Juan ştia tot ce gândeam şi, fără îndoială, mult, mult mai mult.

Apoi mi s-a întâmplat ceva extraordinar. Facultăţile mele raţionale au încetat să mai funcţioneze. Concret, am simţit că mă acoperise o pătură neagră care îmi întuneca gândurile. Am renunţat la raţiune, cu detaşarea omului care n-are nicio grijă pe lume. Eram convins că, dacă voiam să risipesc pătura de întuneric, nu trebuia decât să am senzaţia că trec prin ea.

În starea în care mă găseam, m-am simţit propulsat, pus în mişcare. Ceva mă făcea să mă mişc fizic dintr-un loc în altul. Nu simţeam deloc oboseala. Viteza şi uşurinţa cu care mă puteam mişca mă umpleau de bucurie.

Nu simţeam că păşesc; dar nici nu zburam. Mai curând eram transportat cu mare uşurinţă. Mişcările mele au devenit dezordonate şi lipsite de graţie abia când am început să mă gândesc la ele. Când m-am bucurat de ele, fără să mă gândesc, am intrat într-o stare unică de satisfacţie fizică, aşa cum nu mai trăisem niciodată. Dacă trăisem asemenea momente de fericire fizică în viaţa mea, probabil că fuseseră atât de scurte, încât nu lăsaseră nicio amintire. Totuşi, când am trăit acel sentiment de extaz, am avut o vagă senzaţie de recunoaştere, ca şi cum l-aş mai fi cunoscut cândva, după care se aşternuse uitarea.

Bucuria de a mă mişca prin mărăciniş era atât de mare, încât orice altceva încetase. Pentru mine nu mai existau decât perioadele de extaz, alternând cu momentele în care încetam să mă mişc şi mă trezeam printre mărăcini.

Dar şi mai inexplicabilă era senzaţia pur fizică de a privi pe deasupra

tufelor, senzaţie pe care o avusesem din clipa în care mi se mişcase punctul de asamblare.

La un moment dat, am văzut clar silueta jaguarului, sus, în faţa mea. Alerga cât îl ţineau picioarele. Am ghicit că încerca să evite ţepii cactuşilor. Era extrem de atent pe unde calcă.

Am simţit un imbold nestăpânit să alerg după el şi să-l sperii, astfel încât să renunţe la prudenţă. Ştiam că s-ar fi rănit în ţepi. În acea clipă, cunoaşterea mea fără cuvinte mi-a trimis un gвnd: că jaguarul ar fi fost mult mai periculos dacă s-ar fi rănit on ţepi. Ca urmare a acelui gвnd, m-am simţit de parcă cineva m-ar fi trezit din vis.

Când am devenit conştient că gândirea mea revenise la normal, am descoperit că mă găseam la baza unor coline stâncoase nu prea înalte. Am privit în jur. Don Juan se afla la câţiva metri mai încolo. Părea istovit. Era palid şi respira foarte greu.

— Ce s-a întâmplat, don Juan? am întrebat după ce mi-am dres glasul răguşit.

— Să-mi spui tu ce s-a întâmplat, a răspuns el, gâfâind. I-am povestit ce simţisem. Apoi mi-am dat seama că abia reuşeam să desluşesc vârful muntelui din faţa mea. Se înserase aproape complet, ceea ce însemna că alergasem sau mersesem la pas mai mult de două ore.

L-am rugat pe don Juan să-mi explice diferenţa de timp. El a spus că punctul meu de asamblare se mişcase dincolo de punctul lipsei de compasiune, până în locul cunoaşterii fără cuvinte, dar că încă îmi lipsea energia necesară ca să-l manevrez eu însumi. Pentru a-l manevra eu însumi, trebuia să am suficientă energie ca să pendulez după bunul meu plac între raţiune şi cunoaştere fără cuvinte. A adăugat că, dacă un vrăjitor ar avea suficientă energie – sau chiar dacă nu ar avea suficientă energie, dar mişcarea punctului de asamblare ar fi o problemă de viaţă şi de moarte – el ar putea fluctua între raţiune şi cunoaştere fără cuvinte.

Concluziile lui don Juan despre mine erau că, datorită gravităţii situaţiei în care ne aflam, eu lăsasem spiritul să-mi mişte punctul de asamblare. Ca urmare, intrasem în starea de cunoaştere fără cuvinte. Fireşte, raza percepţiei mele se lărgise, ceea ce-mi dăduse sentimentul că eram uriaş şi că priveam pe deasupra mărăcinilor.

La vremea aceea, datorită pregătirii mele academice, mă pasiona validarea prin consens. I-am pus întrebarea care era la modă pe atunci.

— Dacă s-ar fi uitat la mine cineva de la catedra de antropologie a UCLA, m-ar fi văzut ca pe un uriaş călcând mărăcinişul în picioare?

— Zău că nu ştiu, mi-a răspuns don Juan. Singurul mod de a afla ar fi să-ţi mişti punctul de asamblare când vei fi la catedra de antropologie a UCLA.

— Am încercat, i-am spus. Dar niciodată nu se întâmplă nimic. Trebuie neapărat să te am pe dumneata în preajmă.

— Atunci înseamnă că pentru tine n-a fost o chestiune de viaţă şi de moarte, a declarat el. Altfel, ţi-ai fi mişcat singur punctul de asamblare.
— Dar ceilalţi ar vedea ce văd şi eu când mi se mişcă punctul de asamblare? am insistat.
— Nu, pentru că punctele lor de asamblare nu se vor găsi în acelaşi loc cu al tău, mi-a răspuns.
— Atunci, don Juan, jaguarul a fost doar un vis? am întrebat Totul s-a petrecut doar în mintea mea?
— Nu chiar, mi-a răspuns. Felina a fost reală. Ai mers kilometri întregi şi nu eşti deloc obosit. Dacă te îndoieşti, priveşte-ţi pantofii. Sunt plini de ţepi de cactus. Aşadar, te-ai mişcat şi ai privit pe deasupra tufelor. Dar în acelaşi timp, n-ai făcut nimic din toate acestea. Depinde dacă punctul de asamblare se găseşte în locul raţiunii sau în cel al cunoaşterii fără cuvinte.

Înţelegeam tot ce-mi spunea, dar nu puteam repeta nimic cu bună ştiinţă. Nu puteam să determin ceea ce ştiam, nici de ce acel ceva mi se părea atât de clar.

Mârâitul jaguarului m-a trezit din nou la realitate, la pericolul imediat Am văzut silueta întunecată a animalului în clipa în care s-a mişcat cu repeziciune în susul pantei, la vreo treizeci de metri în dreapta noastră.

— Ce vom face acum, don Juan? am întrebat, ştiind că şi el văzuse animalul furişându-se în faţa noastră.

— Vom continua să urcăm până în vârf şi vom căuta adăpost acolo, a răspuns el liniştit.
Apoi a adăugat, ca şi cum n-ar fi fost câtuşi de puţin îngrijorat, că irosisem timp preţios lăsându-mă pradă plăcerii de a privi pe deasupra tufelor. În loc să mă ondrept spre adăpostul colinelor pe care mi le arătase, pornisem spre munţii mai onalţi de la est.
— Trebuie să ajungem la povârnişul acela înaintea jaguarului, altfel nu mai avem nicio scăpare, a spus el, arătându-mi peretele aproape vertical din vârful muntelui.

M-am întors spre dreapta şi am văzut jaguarul sărind din piatră în piatră. Era limpede că încerca să ne taie calea.

— Să mergem, don Juan! am strigat, neliniştit.

Don Juan a zâmbit. Părea amuzat de spaima şi de nerăbdarea mea. Am înaintat cât am putut de repede şi am urcat în pas susţinut Am încercat să nu mă uit la silueta întunecată a jaguarului, care apărea din când în când în faţa noastră, întotdeauna undeva în dreapta.

Am ajuns la baza peretelui vertical toţi trei în acelaşi timp. Jaguarul se găsea la vreo treizeci de metri în dreapta noastră. A făcut un salt şi a încercat să urce peretele de piatră, dar n-a reuşit. Stânca era prea abruptă.
Don Juan mi-a strigat să nu pierdem vremea uitându-ne la jaguar, fiindcă ne va ataca de îndată ce va renunţa să se caţere pe stâncă.

Nici n-a terminat bine de vorbit că jaguarul s-a năpustit asupra noastră. Nu mai era timp de vorbe. M-am căţărat pe stâncă, urmat de don Juan. Urletul ascuţit al animalului furios că-i scăpase prada a răsunat undeva lângă călcâiul meu drept. Forţa spaimei m-a făcut să mă caţăr pe peretele abrupt, ca o muscă.

Am ajuns în vârf înaintea lui don Juan, care s-a oprit în loc să râdă. Ajuns în siguranţă pe vârful stâncii, am avut răgazul să mă gândesc la ce se petrecuse. Don Juan n-a vrut să discute nimic. A argumentat că în această etapă a evoluţiei mele orice mişcare a punctului de asamblare era încă un mister. La începutul uceniciei mele, a spus el, dificultatea consta mai curând în a-mi menţine ceea ce câştigasem decât să găsesc o explicaţie raţională, fiindcă la un moment dat totul îmi va deveni clar.

I-am spus că, în acel moment, totul avea sens. Dar el a afirmat cu tărie că trebuia să-mi explic mie însumi cunoaşterea înainte de-a pretinde că are sens pentru mine. A insistat că, pentru ca mişcarea punctului meu de asamblare să aibă sens, era nevoie de suficientă energie pentru a mă deplasa din locul raţiunii în cel al cunoaşterii fără cuvinte.

Un timp n-a mai vorbit, ci m-a cercetat cu o privire atentă. Apoi a părut să ia o hotărâre, mi-a zâmbit şi a vorbit din nou.

— Azi ai atins locul cunoaşterii fără cuvinte, a declarat el pe un ton categoric.

Mi-a explicat că în acea după-amiază punctul meu de asamblare se mişcase singur, fără intervenţia lui. Eu *intenţionasem* mişcarea, manevrându-mi sentimentul că eram uriaş, şi, în consecinţă, punctul meu de asamblare atinsese poziţia cunoaşterii fără cuvinte.

Eram foarte curios să aud cum interpreta don Juan experienţa mea. El a spus că un mod de a se referi la percepţia atinsă în locul cunoaşterii fără cuvinte este s-o denumească „aici şi aici”. Mi-a explicat că, în momentul în care îi spusesem că mă simţeam mai înalt decât mărăcinişul din deşert, ar fi trebuit să adaug că *vedeam* în acelaşi timp atât suprafaţa deşertului, cât şi vârfurile arbuştilor. Sau că mă găseam simultan în locul în care eram şi în cel în care era jaguarul. De aceea remarcasem cu câtă grijă păşea animalul, ca să evite ţepii cactuşilor. Cu alte cuvinte, în loc să percep normalul ici şi colo, îl percepusem „aici şi aici”.

Comentariile lui m-au speriat Avea dreptate. Nu-i spusesem, nu recunoscusem nici chiar faţă de mine însumi că fusesem simultan în două locuri. N-aş fi îndrăznit să gândesc în aceşti termeni, dacă n-ar fi fost comentariile lui.

El a repetat că aveam nevoie de mai mult timp şi de mai multă energie ca să înţeleg tot. Eram prea neştiutor; încă mai aveam nevoie de îndrumare. De exemplu, în timp ce priveam pe deasupra tufelor, el fusese nevoit să-şi mişte rapid punctul de asamblare între locul raţiunii şi cel al cunoaşterii fără cuvinte, pentru a avea grijă de mine. Manevra îl sleise de puteri.

— Spune-mi un lucru, l-am rugat, punându-i la încercare cumpătarea. Jaguarul acela a fost mai bizar decât vrei să recunoşti, aşa-i? Jaguarii nu fac parte din fauna acestei zone. Puma da, nu însă şi jaguarul. Cum îţi explici?

Înainte de a răspunde, şi-a încreţit obrazul. Brusc a devenit foarte serios.

— Cred că acest jaguar îţi confirmă teoriile antropologice, mi-a declarat pe un ton solemn. E limpede că jaguarul urma faimoasa rută comercială dintre Chihuahua şi America Centrală.

Don Juan a început să râdă atât de tare, încât hohotele lui au stârnit ecourile muntelui. Ecoul m-a tulburat la fel de mult ca jaguarul. Totuşi, nu mă tulbura atât ecoul în sine, cât faptul că niciodată nu auzisem ecouri noaptea. În mintea mea, ecourile erau asociate cu lumina zilei.

Îmi luase câteva ore ca să rememorez toate detaliile experienţei mele cu jaguarul, timp în care don Juan nu-mi adresase cuvântul. Pur şi simplu, se proptise de o stâncă şi adormise stând în capul oaselor. După un timp am uitat că se găsea acolo şi, în cele din urmă, am adormit şi eu.

M-a trezit o durere în falcă. Adormisem cu faţa sprijinită de stâncă. În momentul on care am deschis ochii, am oncercat să cobor de pe bolovanul pe care şezusem, dar mi-am pierdut echilibrul şi am căzut on fund, cu mare zgomot. Don Juan şi-a făcut apariţia din spatele unor tufişuri, la țanc pentru a izbucni on rвs.

Se făcea târziu şi m-am întrebat cu glas tare dacă aveam destul timp ca să ajungem în vale înainte de lăsarea nopţii. Don Juan a ridicat din umeri, fără a părea prea îngrijorat. S-a aşezat lângă mine.

L-am întrebat dacă voia să audă amănuntele rememorării mele. Mi-a spus că i-ar face plăcere, totuşi nu mi-a pus nicio întrebare. Am crezut că mă lăsa pe mine să încep, aşa că i-am spus că îmi aminteam trei puncte de mare importanţă pentru mine. Unu: că don Juan îmi vorbise despre cunoaşterea fără cuvinte; doi: că îmi mişcasem punctul de asamblare folosind *intenţia;* trei: că intrasem în starea de conştiinţă elevată, fără a fi nevoie de o lovitură între omoplaţi.

— Faptul de a fi *intenţionat* mişcarea punctului de asamblare a fost cea mai mare realizare a ta, mi-a spus don Juan. Dar realizarea este ceva personal. E necesară, dar nu-i lucrul cel mai important. Nu-i ceea ce aşteaptă cu nerăbdare vrăjitorii.

Mi-am închipuit că ştiam ce voia. I-am spus că nu uitasem cu desăvârşire întâmplarea. Ceea ce-mi aminteam în starea mea normală de conştiinţă era că o puma – întrucât nu puteam accepta că fusese un jaguar – ne fugărise pe panta unui munte şi că don Juan mă întrebase dacă mă simţisem jignit de atacul uriaşei feline. Îl asigurasem că ar fi fost absurd să mă simt jignit, iar el îmi răspunsese că ar trebui să am acelaşi sentiment şi în legătură cu atacurile semenilor mei. Ar trebui să mă apăr sau să mă dau la o parte din calea lor, fără să mă simt

nedreptăţit din punct de vedere moral.

— Nu la asta mă refeream, a spus el, râzând. Ideea de abstract, de spirit, e singurul lucru care contează. Ideea Eului individual nu are niciun fel de valoare. Tu încă pui pe primul plan propria-ţi persoană şi propriile-ţi sentimente. De fiecare dată când s-a ivit prilejul, te-am făcut conştient de necesitatea abstractului. Întotdeauna ai crezut că te îndemnam să gândeşti la modul abstract. Nu. Abstractul înseamnă să te pui la dispoziţia spiritului, devenind conştient de el.

A spus că unul dintre cele mai dramatice lucruri legate de condiţia umană este conexiunea macabră dintre prostie şi reflectarea de sine. Prostia este cea care ne sileşte să renunţăm la tot ce nu se conformează aşteptărilor reflectării noastre de sine. De pildă, ca oameni obişnuiţi, suntem orbi la cea mai importantă cunoştinţă aflată la dispoziţia fiinţei umane: existenţa punctului de asamblare şi faptul că acesta se poate mişca.

— Un om raţional nu poate să conceapă existenţa unui punct invizibil în care este concentrată percepţia, a continuat el. Cu atât mai puţin că acest punct nu se află în creier, cum s-ar aştepta să fie, dacă ar înclina să accepte cât de cât existenţa lui.

A adăugat că faptul de a se crampona cu îndârjire de imaginea de sine asigură omului de rând o ignoranţă fără margini. De exemplu, el ignoră că vrăjitoria nu înseamnă incantaţii şi hocus-pocus, ci libertatea de a percepe nu numai lumea luată ca atare, ci tot ce este omeneşte posibil.

— În acest punct prostia omenească devine cea mai periculoasă, a continuat el. Omul se teme de vrăjitorie. Tremură în faţa posibilităţilor de libertate. Iar libertatea e la îndemâna lui. Ea se numeşte cel de al treilea punct. La el se poate ajunge cu aceeaşi uşurinţă cu care se poate deplasa punctul de asamblare.

— Dar chiar dumneata mi-ai spus că mişcarea punctului de asamblare este atât de dificilă, încât reprezintă o adevărată performanţă, am protestat.

— Aşa este, m-a asigurat el. Iată o altă contradicţie a vrăjitorilor: e foarte dificil, şi totuşi, e cel mai simplu lucru din lume. Ţi-am mai spus că o febră mare poate deplasa punctul de asamblare. Foamea sau teama, sau iubirea, sau ura poate face acelaşi lucru; la fel şi misticismul şi *intenţia nestrămutată,* care reprezintă metoda preferată a vrăjitorilor.

L-am rugat să-mi mai explice o dată ce înseamnă *intenţia nestrămutată.* El mi-a răspuns că este fidelitatea manifestată de fiinţele umane faţă de un scop; un scop extrem de bine definit, necontramandat de niciun fel de interese sau dorinţe contradictorii; *intenţia nestrămutată* este în egală măsură forţa degajată în momentul în care punctul de asamblare se menţine fixat în altă poziţie decât poziţia lui obişnuită. Apoi don Juan a făcut o distincţie semnificativă –

care îmi scăpase în toţi acei ani – între mişcarea şi schimbarea punctului de asamblare.

— Mişcarea, a spus el, este o schimbare importantă de poziţie, atât de profundă, încât punctul de asamblare poate atinge alte benzi de energie din întreaga masă luminoasă a câmpurilor noastre energetice. Fiecare bandă de energie reprezintă un univers total diferit, destinat să fie perceput. Schimbarea, însă, este o mişcare de mică amploare în cadrul benzii câmpurilor de energie pe care le percepeam ca fiind viaţa cotidiană.

În continuare a spus că vrăjitorii văd în *intenţia nestrămutată* catalizatorul care declanşează deciziile lor imuabile sau invers: deciziile lor imuabile sunt catalizatorul care le împinge punctele de asamblare în noi poziţii, poziţii care, la rândul lor, generează *intenţia nestrămutată.*

Probabil că pe chipul meu se citea o profundă nedumerire, fiindcă don Juan a râs şi a spus că încercarea de a gândi raţional descrierile metaforice ale vrăjitorilor este la fel de inutilă ca şi aceea de a explica raţional cunoaşterea fără cuvinte. El a adăugat că, în cazul cuvintelor, problema este că orice tentativă de a clarifica descrierile vrăjitorilor nu reuşeşte decât să le facă şi mai derutante.

L-am îndemnat să încerce să-mi lămurească pe cât posibil acest lucru. Am argumentat că tot ce mi-ar putea relata, să zicem, despre al treilea punct, ar putea doar aduce lumină, fiindcă, deşi ştiam totul despre el, încă nu-l înţelegeam pe deplin.

— Lumea cotidiană constă din două puncte de referinţă, a spus el. De exemplu, ici şi colo, sus şi jos, bine şi rău, şi aşa mai departe. Aşadar, la drept vorbind, percepţia noastră asupra vieţii este bidimensională. Nimic din ce percepem noi nu are profunzime.

Am protestat că amesteca nivelurile. I-am spus că puteam accepta definiţia percepţiei aşa cum o dădea el, ca fiind capacitatea fiinţelor vii de a sesiza prin simţuri câmpurile de energie selectate de punctele lor de asamblare – definiţie extrem de exagerată, după canoanele ştiinţei, dar care pentru moment părea pertinentă. Totuşi, nu-mi puteam imagina în ce consta profunzimea a ceea ce făceam noi. Am argumentat că poate el se referea la interpretări – elaborări ale propriilor noastre percepţii.

— Un vrăjitor îşi percepe acţiunile în profunzime, a replicat don Juan. Acţiunile proprii sunt pentru el tridimensionale. Ele au un al treilea punct de referinţă.

— Cum ar putea exista un al treilea punct de referinţă? am întrebat eu, uşor agasat.

— Punctele noastre de referinţă provin în primul rând din percepţia simţurilor noastre, a spus el. Simţurile noastre percep şi diferenţiază ceea ce are pentru noi un caracter imediat. Pornind de la această distincţie esenţială, derivăm şi restul.

Pentru a atinge al treilea punct de referinţă trebuie percepute simultan două locuri.

Rememorarea mă făcuse să intru într-o stare neobişnuită – ca şi cum aş fi trăit experienţa cu numai câteva minute mai înainte. Brusc, am devenit conştient de ceva care îmi scăpase cu desăvârşire până atunci. Sub supravegherea lui don Juan trăisem de două ori experienţa percepţiei divizate, dar acum era pentru prima oară când o realizam de unul singur.

Gândindu-mă la rememorarea mea, mi-am dat seama în egală măsură că experienţă mea senzorială era mai complexă decât îmi închipuisem la început. În timpul cвt privisem pe deasupra arbuştilor, fusesem conştient – fără cuvinte şi chiar fără gвnduri – că, aflвndu-mă on două locuri sau „aici şi aici”, după expresia lui don Juan, percepţia mea devenea imediată şi deplină on ambele cazuri. Dar, on acelaşi timp, fusesem conştient şi de faptul că dubla mea percepţie nu avea claritatea percepţiei normale.

Don Juan mi-a explicat că percepţia normală are o axă. „Aici şi aici” reprezintă coordonatele acelei axe, iar noi percepem cu claritate îndeosebi pe „aici”. A mai spus că, în percepţia normală, numai „aici” este perceput complet, instantaneu şi direct. Corespondentul lui, „acolo”, este lipsit de imediatitate. El este dedus, aşteptat, chiar presupus, dar nu perceput direct, cu toate simţurile. Când percepem două locuri simultan, se pierde claritatea globală, în schimb se câştigă percepţia imediată a lui „acolo”.

— Atunci, don Juan, înseamnă că aveam dreptate să descriu percepţia ca fiind cea mai importantă parte a experienţei mele, am spus.

— Nu, nu aveai, m-a contrazis el. Ceea ce ai trăit a fost vital pentru tine, fiindcă ţi-a deschis accesul către cunoaşterea fără cuvinte, dar elementul important a fost jaguarul. Jaguarul a fost cu adevărat o manifestare a spiritului.

Felina aceea uriaşă a apărut din senin. Fără îndoială că ne-ar fi putut veni de hac. Jaguarul a fost o manifestare a vrăjitoriei. Fără el, n-ai fi trăit bucurie, n-ai fi învăţat şi n-ai fi realizat nimic.

— Dar a fost un jaguar în carne şi oase? am întrebat.

— De asta poţi fi sigur!

Don Juan a remarcat că, pentru omul de rând, uriaşa felină ar fi fost o anomalie înfricoşătoare. Omul de rând n-ar fi putut explica raţional ce căuta jaguarul în Chihuahua, atât de departe de jungla tropicală. Dar un vrăjitor, care era în legătură cu *intenţia,* vedea în el un instrument al percepţiei – nu o anomalie, ci un motiv de veneraţie.

Aş fi vrut să pun o multitudine de întrebări, şi totuşi, cunoşteam răspunsurile încă înainte de a formula întrebările. Un timp am mers pe firul propriilor mele întrebări şi răspunsuri, până când, într-un târziu, mi-am dat seama că nu avea nicio importanţă dacă, în absenţa

cuvintelor, cunoşteam răspunsurile; pentru a avea valoare, răspunsurile trebuia exprimate în cuvinte.

Am dat glas primei întrebări care mi-a venit în minte. L-am rugat pe don Juan să-mi explice ceea ce mi se părea a fi o contradicţie. Afirmase că numai spiritul era capabil să deplaseze punctul de asamblare. Apoi spusese că sentimentele mele, transformate în *intenţie,* îmi mişcaseră punctul de asamblare.

— Numai vrăjitorii îşi pot transforma sentimentele în *intenţie,* a răspuns el. *Intenţia* reprezintă spiritul, deci spiritul este cel care mişcă punctele de asamblare ale vrăjitorilor.

Partea derutantă, a continuat el, este că, de fapt afirm că numai vrăjitorii ştiu despre existenţa spiritului şi că *intenţia* este domeniul exclusiv al vrăjitorilor. Nu-i deloc adevărat, dar practic aşa stau lucrurile. Adevărul este că vrăjitorii sunt mai conştienţi de legătura lor cu spiritul decât omul de rând şi se străduiesc să manevreze această legătură. Asta-i tot. Ţi-am mai spus că legătura cu *intenţia* este trăsătura universală a tot ceea ce există.

De două sau trei ori, don Juan a părut gata să adauge ceva. A şovăit, parcă încercând să-şi găsească cuvintele. În cele din urmă, a spus că existenţa simultană on două locuri este piatra de hotar prin care vrăjitorii marchează momentul on care punctul de asamblare atinge locul cunoaşterii fără cuvinte. Scindarea percepţiei, realizată prin mijloace proprii, este numită mişcarea liberă a punctului de asamblare.

M-a asigurat că fiecare nagual face în permanenţă tot ce-i stă în putere ca să încurajeze mişcarea liberă a punctelor de asamblare ale ucenicilor săi. Acest efort suprem este denumit criptic „încercarea de a atinge cel de al treilea punct”.

— Cel mai dificil aspect al ştiinţei nagualului, a continuat don Juan, şi, fără îndoială, partea crucială a misiunii lui este tocmai această încercare de a atinge cel de al treilea punct – nagualul *intenţionează* mişcarea liberă, iar spiritul îi indică mijloacele de a o realiza. Eu nu *am intenţionat* niciodată nimic de acest fel până ai apărut tu. Prin urmare, niciodată până acum n-am apreciat cum se cuvine imensul efort al binefăcătorului meu de *a intenţiona* acest lucru pentru mine.

Oricât ar fi de greu *să intenţionezi* mişcarea liberă pentru discipoli, a continuat don Juan, efortul nu se compară cu dificultatea discipolilor de a înţelege ce face nagualul. Priveşte propriile-ţi strădanii! La fel s-a întâmplat şi cu mine. De cele mai multe ori, sfârşeam prin a crede că viclenia spiritului era, pur şi simplu, viclenia nagualului Julian.

Mai târziu mi-am dat seama că-i datoram viaţa şi bunăstarea mea, a continuat don Juan. Acum ştiu că-i datorez infinit mai mult. Cum nu pot începe să enumăr ce anume îi datorez, prefer să spun că m-a ademenit spre un al treilea punct de referinţă.

Al treilea punct de referinţă este libertatea percepţiei: este *intenţia;* este spiritul; saltul gândului în miraculos; actul de a-ţi depăşi

limitele şi de a atinge neconceputul.

Cele două punţi fără întoarcere

Stăteam împreună cu don Juan la masa din bucătăria lui. Era dimineaţa devreme. Abia ne întorsesem din munţi, unde petrecusem noaptea, după ce rememorasem experienţa mea cu jaguarul. Rememorarea percepţiei mele scindate mă adusese într-o stare de euforie, de care don Juan s-a folosit, ca de obicei, pentru a mă supune la şi mai multe experienţe senzoriale, pe care acum nu le puteam rememora. Euforia, însă, nu dispăruse.

— Descoperirea posibilităţii de a te găsi simultan în două locuri este extrem de incitantă pentru minte, a spus el. Cum mintea reprezintă raţionalitatea noastră, iar raţiunea înseamnă reflectare de sine, tot ce depăşeşte reflectarea de sine fie ne înspăimântă, fie ne atrage, în funcţie de firea noastră. M-a privit fix, apoi a zâmbit, ca şi cum tocmai ar fi descoperit ceva nou. Sau ne înspăimântă şi ne atrage în egală măsură, a spus el, cum pare să fie cazul nostru.

I-am spus că, în cazul meu, nu era vorba de spaimă sau atracţie faţă de experienţa avută, ci mai curând de spaimă în faţa imenselor posibilităţi ale percepţiei scindate.

— Nu pot să afirm că nu cred să fi fost simultan în două locuri, am spus. Nu-mi pot nega experienţa, şi totuşi, cred că ea mă sperie atât de mult, încât mintea mea refuză s-o accepte ca pe un fapt.

— Tu şi cu mine suntem genul de oameni care ajung să fie obsedaţi de astfel de lucruri, ca apoi să le dea cu totul uitării, a remarcat el şi a râs. Noi doi ne asemănăm mult.

Era rândul meu să râd. Ştiam că glumea pe socoteala mea. Şi totuşi, părea atât de sincer, încât am vrut să cred că nu minţea.

I-am spus că, dintre toţi ucenicii lui, eu eram singurul care învăţase să nu-i ia în serios afirmaţiile despre egalitate. Am adăugat că-l văzusem în acţiune, îl auzisem spunându-le ucenicilor pe tonul cel mai sincer cu putinţă: „Şi voi, ca şi mine, sunteţi foarte naivi! Ah, cât ne asemănăm!” Şi de fiecare dată mă îngrozisem să văd că îl credeau...

— Dumneata nu eşti deloc ca noi, don Juan, am spus. Dumneata eşti o oglindă care nu reflectă imaginile noastre. Dumneata eşti deja dincolo de noi.

— Ceea ce vezi tu, mi-a spus, e rezultatul luptei mele de o viaţă. Ai în faţa ochilor un vrăjitor care a învăţat, în sfârşit, să urmeze intenţiile spiritului, atât şi nimic mai mult.

Ţi-am descris în multe feluri diversele etape prin care trece un luptător pe calea cunoaşterii, a continuat el. Din punctul de vedere al conexiunii cu *intenţia,* un luptător parcurge patru etape. În prima, are o legătură ruginită şi ineficace cu *intenţia*. În cea de a doua, reuşeşte să purifice această legătură. În cea de a treia, oncearcă s-o

manevreze. Iar on cea de a patra, onvaţă să accepte intenţiile spiritului.

Don Juan a susţinut că impecabilitatea sa nu-l făcea total diferit, ci doar mai inventiv astfel, nu glumea când îmi spunea mie sau ucenicilor lui că semăna cu noi.

— Înţeleg exact prin ce treci, a continuat el. Când te iau peste picior, de fapt râd, amintindu-mi de vremea când eram ca tine. Şi eu mă agăţam de lumea cotidiană. Totul mă îndemna să mă desprind de ea, dar nu puteam. La fel ca tine. Aveam, implicit, încredere în mintea mea, dar fără vreun motiv. Nu mai eram un om de rând.

Problema mea de atunci este problema ta de azi. Iureşul vieţii cotidiene mă antrena şi continuam să mă port ca un om de rând. Mă agăţam cu disperare de şubredele structuri raţionale. Nu cumva să faci una ca asta.

— Eu nu mă agăţ de nicio structură; ele se agaţă de mine, am spus, iar el a râs.

I-am spus că-l înţelegeam perfect, dar că, oricât mă străduiam, nu mă puteam purta cum se cuvenea să se comporte un vrăjitor.

El a răspuns că dezavantajul meu în lumea vrăjitorilor consta în faptul că nu eram familiarizat cu ea. În lumea vrăjitorilor trebuia să mă raportez la toate ontr-un fel nou şi infinit mai dificil, fiindcă era prea puţin legat de continuitatea existenţei mele cotidiene.

A descris problema specifică a vrăjitorilor ca având două aspecte. Unul consta în imposibilitatea de a reface o continuitate întreruptă; celălalt constă în imposibilitatea de a folosi continuitatea dictată de noua poziţie a punctelor de asamblare. Noua continuitate este întotdeauna prea fragilă, prea instabilă şi nu oferă vrăjitorilor siguranţa de care au nevoie pentru a funcţiona la fel ca în existenţa cotidiană.

— Cum rezolvă vrăjitorii această problemă? am întrebat.

— Nimeni dintre noi nu rezolvă nimic, a răspuns el. Spiritul o rezolvă pentru noi sau nu. Dacă o rezolvă, vrăjitorul se trezeşte acţionând în lumea vrăjitorilor, fără să ştie cum anume. Iată motivul pentru care am insistat din prima zi că cel mai important lucru este impecabilitatea. Vrăjitorul duce o viaţă impecabilă, ceea ce pare să atragă după sine soluţia. De ce? Nu ştie nimeni.

Don Juan a tăcut o clipă. Apoi, ca şi cum aş fi vorbit cu voce tare, a comentat unul din gândurile care îmi roiau pin minte. Şi anume, că impecabilitatea mă ducea de fiecare dată cu gândul la moralitatea religioasă.

— După cum ţi-am spus în repetate rânduri, impecabilitatea nu înseamnă moralitate, a răspuns el. Doar seamănă cu moralitatea. Impecabilitatea este, pur şi simplu, utilizarea optimă a nivelului nostru de energie. Fireşte, ea implică frugalitate, cumpătare, simplitate, inocenţă; şi, mai presus de orice, implică absenţa reflectării de sine. Toate acestea par a fi desprinse dintr-un manual al vieţii monahale,

dar nu-i aşa.

Vrăjitorii spun că, pentru a comanda spiritul, ceea ce pentru ei înseamnă a comanda mişcarea punctului de asamblare, au nevoie de energie. Singurul lucru care ne ajută să facem rezerve de energie este impecabilitatea.

Don Juan a remarcat că nu trebuie să fim ucenici vrăjitori ca să ne mişcăm punctul de asamblare. Uneori, datorită unor împrejurări naturale, deşi dramatice, ca războiul, lipsurile, emoţiile, oboseala, necazurile, neputinţa, punctele de asamblare ale oamenilor suferă deplasări importante. Dacă oamenii care trăiesc astfel de împrejurări ar putea adopta ideologia vrăjitorilor, a spus don Juan, ei ar fi capabili să amplifice cu uşurinţă acea mişcare naturală. Ar căuta şi ar descoperi lucruri extraordinare, în loc să facă ceea ce fac de regulă oamenii în astfel de situaţii: adică tânjesc să revină la normalitate.

— Când se amplifică mişcarea punctului de asamblare, a continuat el, atât omul de rând, cât şi ucenicul vrăjitor devin vrăjitori, fiindcă, prin amplificarea mişcării, continuitatea este irevocabil întreruptă.

— Cum amplifici mişcarea? am întrebat.

— Prin reducerea reflectării de sine, a răspuns el. Dar principala dificultate nu este deplasarea punctului de asamblare sau ruperea continuităţii. Adevărata dificultate constă în nevoia de energie. Dacă cineva are energie, o dată cu mişcarea punctului de asamblare neconceputul îi devine accesibil.

Don Juan mi-a explicat că marea problemă a omului este că-şi intuieşte resursele ascunse, dar nu îndrăzneşte să le folosească. De aceea spun vrăjitorii că nefericirea omului constă în prostia şi ignoranţa lui. Don Juan a adăugat că omul are nevoie mai mult decât oricând să fie învăţat noi idei referitoare exclusiv la universul lui lăuntric – idei ale vrăjitorilor, nu idei sociale, idei ţinând de confruntarea omului cu necunoscutul şi cu propria sa moarte. Mai mult decât orice, omul are nevoie să fie învăţat tainele punctului de asamblare.

Fără alte introduceri şi fără a cădea pe gânduri, don Juan a început să-mi istorisească o poveste despre vrăjitorie. Mi-a spus că timp de un an întreg fusese singura persoană tânără din casa nagualului Julian. Era atât de preocupat de propria-i persoană, încât nu remarcase că la începutul anului următor binefăcătorul lui adusese trei băieţi şi patru fete să locuiască în casă. În ce-l privea pe don Juan, cei şapte tineri, sosiţi la interval de două-trei luni unul după altul, erau simpli servitori fără importanţă. Unul dintre tineri devenise chiar asistentul lui.

Don Juan era convins că nagualul Julian îi ademenise şi-i convinsese să vină să muncească pentru el fără nicio plată. I-ar fi părut rău pentru ei, dacă n-ar fi văzut încrederea lor oarbă în nagualul Julian, afecţiunea lor bolnăvicioasă faţă de toate persoanele şi lucrurile din casă.

Avea sentimentul că cei şapte se născuseră să fie sclavi şi că el nu avea nimic în comun cu ei. Cu toate acestea, a fost obligat să se împrietenească cu ei şi să le dea sfaturi, nu fiindcă aşa voia, ci pentru că i-o ceruse nagualul, ca făcând parte din atribuţiile lui. Pe măsură ce tinerii îi cereau sfatul, don Juan se îngrozea de tulburătoarea dramă a vieţii lor.

În sinea lui se felicita că o ducea mai bine decât ei. Era sincer convins că era mai deştept decât toţi la un loc. Se lăudase faţă de ei că ştia să ghicească şiretlicurile nagualului, deşi nu putea pretinde că le înţelege. Râdea de încercările ridicole ale celor şapte tineri de a se arăta utili. Îi considera slugarnici şi le spusese de la obraz că erau exploataţi fără milă de un tiran profesionist.

Dar ceea ce-l scosese din fire era faptul că cele patru fete erau moarte după nagualul Iulian şi ar fi făcut orice spre a-i fi pe plac. Don Juan îşi căutase consolare în muncă şi muncise cu râvnă, ca să-şi uite supărarea; alteori, citea ore întregi din cărţile pe care nagualul le avea în casă. Făcuse o pasiune din lectură. Când citea, toată lumea ştia că trebuia să-l lase în pace, afară de nagualul Julian, căruia îi făcea mare plăcere să nu-l lase în pace. Tot timpul insista ca don Juan să se împrietenească cu fetele şi cu băieţii. Îi repeta că toţi, inclusiv don Juan, erau ucenicii lui vrăjitori. Don Juan era convins că nagualul Julian nu avea habar de vrăjitorie, dar îi făcea pe plac şi-l asculta, fără să creadă o iotă.

Nagualul Julian rămânea indiferent la lipsa de încredere a lui don Juan. Continua să se poarte ca şi cum don Juan l-ar fi crezut şi-şi aduna toţi ucenicii laolaltă, ca să-i îndrume. Din când în când, îi ducea pe toţi în excursii nocturne prin munţii din apropiere. În cele mai multe dintre aceste excursii, nagualul oi lăsa să rătăcească singuri prin munţii sălbatici şi-i oncredinţa lui don Juan răspunderea ontregului grup.

Scopul acestor excursii era ca, în singurătate şi pustietate, ei să descopere spiritul. Dar acest lucru nu se întâmpla. Cel puţin, nu aşa cum înţelegea don Juan. Totuşi, nagualul Julian insistase atât de mult asupra importanţei de a cunoaşte spiritul, încât don Juan devenise obsedat de ideea de a afla ce era spiritul.

Într-o astfel de excursie nocturnă, nagualul Julian îl îndemnase pe don Juan să pornească în căutarea spiritului, chiar dacă nu-l înţelegea.

— Bineînţeles, se referea la singurul lucru la care se putea referi un nagual: mişcarea punctului de asamblare, a precizat don Juan. Dar formulase ideea într-un fel care, după părerea lui, ar fi trebuit să fie pe înţelesul meu: adică, porneşte în căutarea spiritului.

Am crezut că bătea câmpii. Pe vremea aceea, aveam deja părerile şi convingerile mele şi eram convins că spiritul însemna caracter, voinţă, curaj, putere. În plus, credeam că nu trebuia să pornesc on căutarea lor, fiindcă eram onzestrat cu toate.

Nagualul Julian insistase că spiritul nu putea fi definit, că omul nu-l

putea simţi, cu atât mai puţin vorbi despre el. Spiritul nu putea fi decât chemat, spunea el, recunoscându-i-se astfel existenţa. Replica mea a semănat mult cu a ta: nu poţi chema ceva ce nu există.

Don Juan mi-a spus că se certase atât de mult cu nagualul, încât acesta îi promisese într-un târziu, de faţă cu toţi cei din casă, că-i va arăta printr-un simplu exemplu nu numai ce era spiritul, dar şi cum trebuia el definit. Totodată, i-a făgăduit că va da o mare petrecere, la care va invita până şi vecinii, ca să sărbătorească astfel lecţia dată lui don Juan.

Don Juan a remarcat că pe vremea aceea, înainte de revoluţia din Mexic, nagualul Julian şi cele şapte femei din grup treceau drept stăpânii înstăriţi ai unei mari ferme. Nimeni nu pusese vreodată la îndoială identitatea lor, mai ales a nagualului Julian, fermier frumos şi bogat, care renunţase la dorinţa sa sinceră de a urma o carieră preoţească, pentru a purta de grijă celor şapte surori nemăritate.

Într-o zi din sezonul ploios, nagualul Julian a anunţat că, de îndată ce se va opri ploaia, va organiza marea petrecere promisă lui don Juan. Într-o duminică, după-amiază, a adunat toţi invitaţii pe malul râului, care era umflat în urma ploilor torenţiale. Nagualul Julian mergea pe calul său, iar don Juan îl urma respectuos, tot călare, după obicei, în caz că s-ar fi întâlnit cu vreun vecin; din câte ştiau vecinii, don Juan era servitorul personal al fermierului.

Nagualul alesese locul pentru picnic pe un teren mai ridicat, la malul râului. Femeile pregătiseră mâncare şi băutura. Nagualul adusese chiar şi un grup de muzicanţi de la oraş. Era o petrecere mare, la care fuseseră invitaţi peonii de la fermă, vecinii, ba chiar şi străinii aflaţi în trecere şi care se abătuseră pe acolo ca să se alăture petrecăreţilor. Toată lumea a mâncat şi a băut după pofta inimii. Nagualul a dansat cu toate femeile, a cântat şi a recitat poezii. A spus glume şi, cu ajutorul câtorva femei, a pregătit chiar câteva scenete, spre încântarea celor de faţă. La un moment dat, nagualul Julian a întrebat dacă cineva dintre cei prezenţi, îndeosebi ucenici, voia să ia parte la lecţia lui don Juan. Toţi au refuzat. Fiecare era conştient de metodele dure ale nagualului. Atunci, nagualul Julian l-a întrebat pe don Juan dacă era sigur că voia să afle ce era spiritul.

Don Juan nu mai putea spune nu. Pur şi simplu, nu avea cum să mai dea înapoi. I-a răspuns nagualului că era pregătit. Nagualul l-a condus la malul râului şi l-a pus să îngenuncheze. Apoi a început să recite o lungă incantaţie, în care invoca puterea vântului şi a munţilor, totodată rugând puterea râului să-l povăţuiască pe don Juan.

Incantaţia lui, oricât de plină de miez, era exprimată în cuvinte atât de lipsite de respect, încât toată lumea a izbucnit în râs. Sfârşind acest ritual, nagualul i-a spus lui don Juan să se ridice în picioare, cu ochii închişi. Apoi l-a luat pe ucenic în braţe ca pe un copil şi l-a aruncat în râu, strigând: „Să nu urăşti râul, pentru numele lui Dumnezeu!”

Relatarea întâmplării l-a făcut pe don Juan să râdă cu lacrimi. Poate că

în alte împrejurări şi mie mi s-ar fi părut hazlie. Dar, de data aceasta, istorisirea m-a tulburat profund.

— Ar fi trebuit să vezi feţele acelor oameni, a continuat don Juan. În timp ce plonjam on rвu, am surprins o clipă expresia lor consternată. Nimeni nu se gвndise că diabolicul nagual va fi on stare de aşa ceva.

Don Juan a povestit cum îşi închipuise că îşi lua adio de la viaţă. Nu era un bun înotător şi, în timp ce se scufunda în adâncurile râului, se blestema că lăsase să i se întâmple una ca asta. Era atât de furios, încât nu avusese vreme să între în panică. Nu avea decât un gând: să nu-şi sfârşească zilele în râul acela blestemat, de mâna acelui individ blestemat.

Când a atins fundul apei cu picioarele, şi-a făcut vânt spre suprafaţă. Râul nu era adânc, dar ploile îl lărgiseră mult. Curentul era vijelios şi l-a tras la vale, iar ei înota câineşte, luptându-se să nu se lase doborât de apele năvalnice.

Curentul l-a târât la mare depărtare. În timp ce era dus de ape şi se lupta să-şi scape viaţa, a intrat ontr-o stare stranie. Era foarte furios şi mвnia lui reţinută ol făcea să urască şi să onfrunte tot ce era on jur. Dar nu putea să urască rвul şi nu putea lupta ompotriva lui; faţă de rвu nu putea fi nici nerăbdător, nici neliniştit – aşa cum se arăta de obicei faţă de tot ce ontвlnea on viaţă. În cazul rвului, nu putea face altceva decвt să-i urmeze cursul.

Don Juan a argumentat că această simpla revelaţie şi sentimentul de resemnare pe care-l genera înclinaseră balanţa, determinând o mişcare a punctului de asamblare. Dintr-o dată, fără a conştientiza vreo clipă ce se întâmpla, în loc să fie târât de torent, don Juan se simţise alergând pe malul apei. Alerga atât de repede, încât nu avea vreme să gândească. O forţă incredibilă îl împingea, silindu-l să sară peste bolovani şi trunchiuri prăbuşite, de parcă nici n-ar fi existat.

După ce a alergat în disperare câtva timp, don Juan a îndrăznit să arunce o privire spre apa năvalnică şi roşietică. Atunci s-a văzut pe el însuşi, dus de curent. Nimic din experienţa lui de o viaţă nu-l pregătise pentru un asemenea moment. Atunci a înţeles, fără gânduri, că se găsea simultan în două locuri. Dar într-unul din acestea, albia râului, era neajutorat.

Atunci, toată energia lui s-a canalizat spre încercarea de a-şi salva viaţa.

Fără a se gândi, a început să se desprindă de malul râului. A avut nevoie de toată puterea şi toată hotărârea pentru a se îndepărta de mal, centimetru cu centimetru. Se simţea de parcă ar fi târât după el un copac. Se mişca atât de încet, încât a durat o eternitate ca să parcurgă câţiva metri.

Efortul era prea mare. Dintr-o dată, a încetat să mai alerge; a simţit că se prăbuşea într-o fântână adâncă. În clipa on care a atins

apa, răceala ei l-a făcut să ţipe. Atunci, s-a pomenit din nou on rвu, tвrвt de curent. Spaima de a se trezi din nou on mijlocul torentului a fost atвt de mare, oncвt tot ce putea să facă era să-şi dorească din tot sufletul să ajungă iarăşi teafăr şi nevătămat pe uscat. Şi imediat a fost din nou pe mal, alergвnd nebuneşte on paralel cu rвul, dar la oarecare depărtare de apă.

În timp ce alerga, a privit spre râu şi s-a văzut pe sine luptându-se să rămână la suprafaţă. A vrut să-şi strige un îndemn, a vrut să-şi strige să înoate către mal, dar nu avea glas. Spaima pentru acea parte din el care se găsea în apă era cumplită. Această spaimă a servit drept punte între cei doi Juan Matus. Într-o clipă, a fost înapoi în râu şi a început să înoate în diagonală spre mal.

Senzaţia incredibilă de a fi alternativ în două locuri a fost de ajuns pentru a-i topi teama. Nu-i mai păsa de soarta lui. Se vedea când înotând în apa râului, când alergând pe mal. Dar, indiferent ce făcea, se deplasa constant spre stânga, fie îndepărtându-se în fugă de râu, fie înotând spre malul stâng.

A ieşit pe malul stâng al râului, la vreo şapte kilometri mai la vale. A fost nevoit să aştepte acolo, adăpostindu-se printre tufe, mai mult de o săptămână. Aştepta ca apele să se retragă, astfel încât să poată trece prin vad, dar, în acelaşi timp, aştepta să-i mai piară spaima şi să redevină cel dinainte.

Don Juan a spus ca, de fapt, emoţia puternică şi constantă de a lupta pentru a-şi salva viaţa determinase mişcarea punctului de asamblare spre locul cunoaşterii fără cuvinte. Întrucât niciodată nu acordase atenţie nagualului Julian, când acesta îi vorbise despre punctul de asamblare, nu-şi dăduse seama ce i se întâmpla. Îl îngrozea gândul că s-ar fi putut să nu mai revină la normalitate. Dar în timp ce-şi explora percepţia scindată, descoperise partea ei practică şi-i plăcuse mult. Rămăsese dedublat zile întregi. Putea fi numai unul sau numai celălalt. Sau putea fi amândoi în acelaşi timp. Când îşi dedubla personalitatea, lucrurile deveneau neclare şi niciuna dintre cele două fiinţe nu era eficientă, aşa că abandonase aceasta alternativă. Dar faptul de a fi când unul, când celălalt îi deschidea posibilităţi de necrezut.

În timp ce-şi recăpăta puterile, ascuns în tufe, a ajuns la concluzia că una din cele două fiinţe era mai flexibilă decât cealaltă, putând parcurge distanţele într-o clipă sau face rost de hrană, sau găsi adăpostul cel mai potrivit. Aceea era fiinţa care într-o bună zi mersese la casa nagualului, să vadă dacă cei de acolo îşi făceau griji în privinţa lui.

I-a auzit pe tineri jelindu-l, lucru care l-a umplut de uimire. Ar fi rămas să-i privească astfel o veşnicie, întrucât era fericit să ştie că se gândeau la el, însă nagualul Julian îl surprinsese şi pusese capăt distracţiei.

Fusese singura dată când don Juan se temuse cu adevărat de nagual. Don Juan îl auzise pe nagual spunându-i să înceteze cu prostiile. Îşi

făcuse brusc apariţia – o arătare neagră ca tăciunele, în formă de clopot, incredibil de grea şi de puternică. Îl înşfăcase pe don Juan. Don Juan nu ştia cum îl apucase nagualul, dar îl durea cumplit. O durere ascuţită şi chinuitoare în stomac şi în partea de jos a burţii.

— Instantaneu, m-am pomenit înapoi pe mal, a spus, râzând, don Juan. M-am ridicat în picioare, am trecut prin vadul râului cu apele abia retrase şi am pornit spre casă.

S-a oprit şi m-a întrebat ce părere aveam de povestirea lui. I-am răspuns că mă înspăimântase.

— Te-ai fi putut îneca în râul acela, aproape i-am strigat. Câtă cruzime! Cred că nagualul Julian nu era în toate minţile!

— Aşteaptă o clipă, a protestat don Juan. Nagualul Julian era diabolic, nu nebun. A făcut ceea ce trebuia să facă în calitatea lui de nagual şi de mentor. E drept că aş fi putut să-mi pierd viaţa. Dar acesta este un risc pe care toţi trebuie să ni-l asumăm. Şi tu ai riscat să fii sfâşiat de jaguar sau să mori din multe lucruri pe care ţi-am cerut eu să le faci. Nagualul Julian era un om curajos şi autoritar şi aborda direct orice problemă. Cu el nu puteai vorbi pe ocolite, nici cu fereală.

Am insistat că, oricât de valoroasă ar fi fost lecţia, continuam să cred că metodele nagualului Julian erau bizare şi exagerate. Am recunoscut că tot ce aflasem despre nagualul Julian mă tulburase foarte mult şi-mi crease o părere negativă despre el.

— Am impresia că te temi că într-una din zile am să te arunc şi eu în râu sau am să te silesc să porţi veşminte femeieşti, a spus el şi a început să râdă. De aceea nu-l aprobi pe nagualul Julian.

Am recunoscut că avea dreptate, iar el m-a asigurat că nu avea de gând să aplice metodele binefăcătorului său, fiindcă asupra lui nu avuseseră niciun efect. A adăugat că el era la fel de neînduplecat ca nagualul Julian, nu însă şi la fel de practic.

— Pe vremea aceea, a continuat don Juan, nu i-am apreciat măiestria şi cu siguranţă că nu mi-a plăcut cum s-a purtat cu mine. Acum însă, ori de câte ori mă gândesc, îl admir de mii de ori mai mult pentru modul lui superb şi direct de a mă plasa în poziţia cunoaşterii fără cuvinte.

Don Juan a spus că, datorită cumplitei sale experienţe, uitase complet de monstru. A mers neînsoţit până aproape de uşa nagualului Julian, apoi s-a răzgândit şi s-a dus la locuinţa nagualului Elías, cu gând să-şi afle consolare.

Nagualul Elías i-a explicat profunda consecvenţă a actelor nagualului Julian.

Nagualul Elías şi-a stăpânit cu greu emoţia la auzul relatării lui don Juan. Cu glas înflăcărat, i-a explicat lui don Juan că binefăcătorul lui era un *stalker* excepţional, înzestrat cu un neobosit spirit practic. El se afla în permanentă căutare de opinii şi soluţii practice. Comportarea lui pe malul râului în ziua aceea fusese o capodoperă de *stalking*. Îi

manevrase şi-i influenţase pe toţi cei prezenţi. Însuşi râul părea să se supună poruncii lui.

Nagualul Elías a susţinut că, în timp ce don Juan era dus de curent şi se lupta să scape cu viaţă, râul îl ajutase să înţeleagă ce însemna spiritul. Graţie acestei înţelegeri, don Juan avusese prilejul să ajungă direct la cunoaşterea fără cuvinte.

Don Juan a adăugat că, fiind tânăr şi neştiutor, l-a ascultat pe nagualul Elías fără să priceapă o iotă, însă a admirat sincer patima cu care îi vorbea nagualul.

Mai întâi, nagualul Elías i-a explicat lui don Juan că sunetul şi înţelesul cuvintelor au supremă importanţă pentru *stalkeri.* Ei folosesc cuvintele ca pe nişte chei cu care deschid orice încuietoare. Prin urmare, e nevoie ca *stalkerii* să-şi declare scopul înainte de a-l atinge. Dar ei nu-şi pot dezvălui de la bun început scopul real, aşa că trebuie să-şi aleagă cuvintele cu grijă, ascunzându-şi adevărata intenţie.

Nagualul Elías denumea acest aspect trezirea *intenţiei.* El i-a explicat lui don Juan că nagualul Julian trezise *intenţia* în momentul în care afirmase cu tărie în faţa tuturor că urma să-i arate lui don Juan, dintr-o singură mişcare, ce era spiritul şi cum se definea el. Era o afirmaţie total lipsită de sens, întrucât nagualul Julian ştia că nu exista cale de a defini spiritul. Ceea ce încerca el să facă în realitate era, fireşte, să-l aducă pe don Juan în poziţia cunoaşterii fără cuvinte.

După această afirmaţie, care-i ascundea adevăratele intenţii, nagualul Julian adunase cât mai mulţi spectatori, făcând din aceştia complicii lui, cu voie sau fără de voie. Toţi cunoşteau intenţia lui declarată, dar numai unul singur ştia ce urmărea de fapt.

Convingerea nagualului Elías că explicaţia lui avea să-l smulgă pe don Juan din starea lui imposibilă de totală răzvrătire şi indiferenţă s-a dovedit total greşită. Cu toate acestea, nagualul a continuat să-i explice cu răbdare că, în timp ce se lupta cu torentul, don Juan atinsese cel de al treilea punct.

Bătrânul nagual i-a explicat că poziţia cunoaşterii fără cuvinte se numeşte al treilea punct fiindcă, pentru a fi atins, trebuie mai întâi atins al doilea punct, locul lipsei de compasiune.

El a adăugat că punctul de asamblare al lui don Juan căpătase suficientă mobilitate pentru a realiza dedublarea, fapt care-i permisese să se afle atât în locul raţiunii, cât şi în cel al cunoaşterii tăcute, fie alternativ, fie simultan.

Nagualul i-a spus lui don Juan că realizarea să era extraordinară. Ba chiar l-a îmbrăţişat ca pe un copil. Nu înceta să repete că don Juan, deşi nu ştia nimic – sau poate tocmai de aceea – îşi transferase toată energia dintr-un loc în altul. Pentru nagual acest lucru însemna că punctul de asamblare al lui don Juan avea o mobilitate naturală, extrem de binevenită.

El i-a spus lui don Juan că fiecare fiinţă umană se găseşte la primul

punct, cel al raţiunii, dar nu toţi oamenii au punctul de asamblare fix pe poziţia raţiunii. Cei care-l au exact în acel loc sunt adevăraţii conducători ai omenirii. De cele mai multe ori, aceştia sunt persoane anonime al căror geniu constă în exercitarea raţiunii.

Nagualul a spus că, odinioară, omenirea se găsise în cel de al treilea punct, pe atunci considerat a fi primul. Mai târziu, omenirea s-a mutat pe locul raţiunii.

Pe vremea când primul punct era cunoaşterea fără cuvinte, situaţia fusese aceeaşi. Nu toate fiinţele umane aveau punctul de asamblare exact în acel loc. Aceasta însemna că adevăraţii conducători ai omenirii fuseseră acele câteva persoane ale căror puncte de asamblare se găseau fie exact pe locul raţiunii, fie exact pe cel al cunoaşterii fără cuvinte. Restul umanităţii, îi spusese bătrânul nagual lui don Juan, erau simpli spectatori. În zilele noastre, ei sunt adoratorii raţiunii. În trecut, fuseseră adoratorii cunoaşterii fără cuvinte. Ei erau cei care-i admiraseră şi-i ridicaseră on slăvi pe eroii din celelalte poziţii.

Nagualul a afirmat că omenirea petrecuse cea mai mare parte a istoriei în poziţia cunoaşterii tăcute, ceea ce explica profunda nostalgie după acest punct.

Don Juan l-a întrebat pe bătrânul nagual ce anume urmărea nagualul Julian în privinţa lui. Întrebarea sunase mai inteligent şi mai matur decât intenţionase cel care o pusese. Nagualul Elías i-a răspuns în cuvinte pe atunci total de neînţeles pentru don Juan. I-a spus că nagualul Julian îl iniţia şi că-i atrăgea punctul de asamblare spre poziţia raţiunii, astfel încât să fie mai curând gânditor decât simplu spectator cu încărcătură emoţională, care să adore lucrarea ordonată a raţiunii. Totodată, nagualul îl pregătea pe don Juan să devină un adevărat vrăjitor al abstractului, nu unul dintre numeroşii adoratori morbizi şi ignoranţi ai necunoscutului.

Nagualul Elías l-a asigurat pe don Juan că numai o fiinţă umană care este un model de raţiune îşi poate mişca uşor punctul de asamblare, devenind un model al cunoaşterii fără cuvinte. El a spus că numai cine se plasează exact pe una din cele două poziţii poate vedea clar şi cealaltă poziţie; aşa s-a născut epoca raţiunii. Poziţia raţiunii se vede limpede din poziţia cunoaşterii fără cuvinte.

Bătrânul nagual i-a spus lui don Juan că puntea fără întoarcere de la cunoaşterea fără cuvinte la raţiune se numeşte „preocupare”. Adică, preocuparea pe care adepţii cunoaşterii fără cuvinte o au pentru sursa cunoaşterii lor. Cealaltă punte fără întoarcere, de la raţiune la cunoaşterea fără cuvinte, se numeşte

„Înţelegere pură”. Adică, recunoaşterea omului raţional că raţiunea este doar o insulă într-o mare întinsă, plină de insule.

Nagualul a adăugat că omul la care funcţionează ambele punţi fără întoarcere este vrăjitor şi se găseşte în contact direct cu spiritul, forţa vitală care face posibile ambele poziţii. El i-a subliniat lui don Juan

că tot ce înfăptuise nagualul Julian în acea zi la râu fusese un spectacol destinat nu publicului uman, ci spiritului, forţa care-i urmărea acţiunile. Se zbenguise şi glumise ca nimeni altul, amuzase pe toată lumea şi, în special, puterea căreia i se adresa.

Don Juan a spus că nagualul Elías îl asigurase că spiritul nu ascultă decât când vorbitorul i se adresează prin gesturi. Iar gesturile nu sunt semne sau mişcări ale trupului, ci acte de autentic abandon, de generozitate şi umor. Ca gest faţă de spirit, vrăjitorii dau la iveală tot ce este mai bun în ei, oferindu-l abstractului, fără alte cuvinte.

Intenționarea **aparenţelor**

Don Juan a ţinut să mai facem un drum în munţi înainte de înapoierea mea acasă, dar am renunţat în schimb, m-a rugat să-l duc cu maşina în oraş. Acolo trebuia să viziteze câteva persoane.

Pe drum a vorbit despre orice altceva în afară de *intenţie.* Era un răgaz binevenit.

După-amiază, după ce şi-a terminat treburile, ne-am aşezat pe banca lui preferată din piaţa oraşului. Locul era pustiu. Mă simţeam foarte obosit şi somnoros. Dar apoi, m-am dezmeticit brusc. Mintea mi-a devenit limpede ca cristalul.

Don Juan a remarcat imediat schimbarea şi a râs văzându-mi tresărirea de surpriză. S-a oprit asupra unui gând al meu; sau, poate, eu am fost cel care s-a oprit asupra acelui gând al lui.

— Dacă te gândeşti la viaţă ca număr de ore în loc de ani, atunci viaţa noastră este enorm de lungă, a spus el. Chiar socotită ca număr de zile, viaţa îţi pare tot interminabilă.

Exact la acest lucru mă gândeam şi eu.

Mi-a spus că vrăjitorii îşi socotesc viaţa în ore şi că, în decursul unei ore, vrăjitorul poate trăi în intensitate echivalentul unei vieţi normale. Intensitatea este un avantaj când se pune problema stocării de informaţii în mişcarea punctului de asamblare.

I-am cerut să-mi explice acest lucru în detaliu. Cu mult timp înainte, fiindcă îmi era extrem de greu să iau notiţe despre conversaţiile noastre, don Juan îmi recomandase să păstrez toate informaţiile referitoare la lumea vrăjitorilor puse în ordine, nu pe hârtie, nu în mintea mea, ci în mişcarea punctului meu de asamblare.

— Chiar şi la cea mai neînsemnată mişcare a sa, punctul de asamblare creează insule de percepţie perfect distincte, a spus don Juan. El poate stoca informaţii sub formă de experienţe în complexitatea conştiinţei.

— Dar cum poate fi stocată informaţia în ceva atât de vag? am întrebat.

— Mintea este la fel de vagă, şi totuşi, ai încredere în ea, fiindcă îţi este familiară, mi-a replicat. Cu mişcarea punctului de asamblare nu eşti la

fel de familiarizat, dar este o situaţie identică.
— Vreau să întreb cum anume este stocată informaţia? am insistat.
— Informaţia este stocată chiar în experienţa însăşi, mi-a explicat. Mai târziu, când vrăjitorul îşi mişcă punctul de asamblare exact pe locul în care s-a aflat iniţial, el retrăieşte integral experienţa. În cazul vrăjitorilor, rememorarea este modul de a recupera toată informaţia stocată on mişcarea punctului de asamblare.

Intensitatea este rezultatul spontan al mişcării punctului de asamblare, a continuat el. De exemplu, tu trăieşti aceste momente mai intens decât ai face-o în mod normal, deci în realitate stochezi intensitate. Într-o zi vei retrăi acest moment deplasându-ţi punctul de asamblare exact pe locul în care se găseşte acum. Iată cum stochează informaţii vrăjitorii.

I-am spus lui don Juan că rememorările intense pe care le realizasem în ultimele zile se petrecuseră spontan, fără vreun proces mental conştient.

— Cum poate ajunge cineva să rememoreze cu bună ştiinţă? am întrebat.

— Ca aspect al *intenţiei,* intensitatea este legată în mod firesc de strălucirea din ochii vrăjitorilor, mi-a explicat el. Ca să rememoreze acele insule izolate de percepţie, vrăjitorii nu trebuie decât să *intenţioneze* strălucirea deosebită a ochilor asociată cu locul în care vor să se întoarcă. Dar despre asta am mai discutat.

Probabil că pe figura mea se citea perplexitatea. Don Juan m-a privit cu o expresie serioasă. Am deschis gura de două sau trei ori, ca să-i pun întrebări, dar nu mi-am putut exprima gândurile.

— Fiindcă intensitatea este mai mare decât de obicei, a spus don Juan, în câteva ore vrăjitorul poate trăi echivalentul unei vieţi întregi. Deplasându-se într-o poziţie necunoscută, punctul lui de asamblare consumă mai multă energie decât în mod normal. Acest flux de energie suplimentar se numeşte intensitate.

Înţelegeam perfect ce-mi spunea şi fiinţa mea raţională era zguduită de impactul teribilelor implicaţii ale celor auzite.

Don Juan m-a ţintuit cu privirea şi m-a prevenit să mă feresc de o reacţie caracteristică vrăjitorilor: dorinţa zadarnică de a explica experienţa din vrăjitorie în termeni inteligibili şi raţionali.

— Experienţa din vrăjitorie este atât de neobişnuită, a continuat don Juan, încât vrăjitorii o consideră un exerciţiu intelectual şi o folosesc ca să practice *stalkingul* pe ei înşişi. Atuul lor ca *stalkeri,* totuşi, este că rămân perfect conştienţi că suntem fiinţe capabile de percepţie şi că percepţia oferă mai multe posibilităţi decât poate concepe mintea noastră.

Am avut un singur comentariu, şi anume, am dat glas temerii mele legate de posibilităţile ieşite din comun ale conştiinţei umane.

— Pentru a se proteja de aceste vaste posibilităţi, a spus don Juan,

vrăjitorii învaţă să menţină echilibrul perfect între neînduplecare, viclenie, răbdare şi blândeţe. Aceste patru elemente de bază sunt indisolubil legate între ele. Vrăjitorii le cultivă *intenţionându*-le. Ele sunt, fireşte, poziţii ale punctului de asamblare.

În continuare, a spus că fiecare acţiune a unui vrăjitor este prin definiţie guvernată de aceste patru principii. Astfel, la drept vorbind, fiecare acţiune a vrăjitorului este deliberată ca intenţie şi realizare, reprezentând totodată o îmbinare specifică a celor patru elemente de bază ale *stalkingului.*

— Vrăjitorii folosesc cele patru stări de spirit ale *stalkingului* drept repere, a continuat el. Este vorba de patru moduri diferite de a gândi, patru tipuri de intensitate diferite, pe care vrăjitorii le pot utiliza pentru a-şi face punctele de asamblare să se mişte în anumite poziţii.

Dintr-o dată a părut iritat. L-am întrebat dacă îl supărase insistenţa mea de a face supoziţii.

— Pur şi simplu, mă gândeam cum ne pune raţiunea între ciocan şi nicovală, a răspuns el. Tindem să cugetăm, să punem întrebări, să descoperim. Or, disciplina vrăjitoriei nu ne permite nicio libertate în acest sens. Vrăjitoria este actul de a ajunge în locul cunoaşterii fără cuvinte, iar cunoaşterea fără cuvinte nu poate fi explicată în termeni raţionali. Ea nu poate fi decât trăită.

A zâmbit, cu ochii strălucind ca două pete de lumină. A spus că, în efortul de a se proteja de copleşitorul efect al cunoaşterii fără cuvinte, vrăjitorii au dezvoltat arta *stalkingului. Stalkingul* mişcă punctul de asamblare în mod insesizabil, dar constant, ajutându-i astfel pe vrăjitori să câştige timp şi, în consecinţă, să-şi fortifice poziţia.

— În arta *stalkingului,* a continuat don Juan, există o tehnică pe care vrăjitorii o folosesc frecvent: nebunia controlată. Vrăjitorii pretind că nebunia controlată este singura posibilitate de a acţiona asupra lor înşişi – în stare de conştiinţă amplificată şi de percepţie – precum şi asupra a tot ce există în lumea cotidiană.

Don Juan mi-a explicat nebunia controlată ca fiind arta amăgirii controlate sau arta de a se preface total implicat în acţiunea de moment – de a se preface atât de bine, încât nimeni să nu deosebească prefăcătoria de realitate. Nebunia controlată nu este doar înşelătorie pură, mi-a spus el, ci şi o complicată modalitate artistică de a te separa de toate, rămânând în acelaşi timp parte integrantă din toate.

— Nebunia controlată este o artă, a continuat don Juan. O artă foarte neplăcută şi dificil de învăţat. Mulţi vrăjitori n-o au la inimă, nu fiindcă ar fi ceva în neregulă cu ea, ci fiindcă cere extrem de multă energie pentru a fi practicată.

Don Juan a recunoscut că o practica cu conştiinciozitate, deşi nu-i plăcea în mod deosebit, poate fiindcă binefăcătorul lui fusese un adept înflăcărat al ei. Sau poate fiindcă personalitatea lui – despre care

afirma că era în esenţă vicleană şi meschină – pur şi simplu, nu avea agilitatea necesară pentru practicarea nebuniei controlate.

L-am privit surprins. El a tăcut şi m-a ţintuit cu o privire şăgalnică.

— Când ajungem la vrăjitorie, personalitatea noastră e deja formată, a spus el, ridicând din umeri resemnat, şi tot ce putem face este să practicăm nebunia controlată şi să facem haz de noi înşine.

M-a copleşit un val de empatie şi l-am asigurat că nu era nicidecum meschin sau viclean.

— Dar asta-i firea mea, a insistat el.

Eu am afirmat cu tărie exact contrariul.

— *Stalkerii* care practică nebunia controlată cred că, în materie de personalitate, întreaga omenire se împarte în trei categorii, a spus el, zâmbind, aşa cum făcea de fiecare dată când îmi întindea o cursă.

— E absurd, am protestat. Comportamentul uman este prea complex pentru a-l categorisi atât de simplu.

— *Stalkerii* spun că nu suntem chiar atât de complecşi pe cât ne închipuim, a replicat el, şi că fiecare dintre noi aparţine uneia dintre cele trei categorii.

Am râs, mai mult din nervozitate. În mod obişnuit, aş fi luat on glumă o astfel de afirmaţie, dar de această dată, fiindcă aveam mintea extrem de limpede şi gвndurile lucide, simţeam că vorbise serios.

— Vorbeşti serios? l-am întrebat cât mai politicos cu putinţă.

— Cât se poate de serios, a răspuns, apoi a început să râdă.

Râsul lui m-a destins puţin. El a continuat să-mi explice sistemul de clasificare al *stalkerilor.* A spus că oamenii din prima categorie sunt perfecţi ca secretari, asistenţi, însoţitori. Ei au o personalitate foarte mobilă, dar mobilitatea nu le serveşte la nimic. Cu toate acestea, sunt serviabili, atenţi, legaţi de casă, suficient de inventivi, înzestraţi cu simţul umorului, bine crescuţi, blânzi, delicaţi. Cu alte cuvinte, sunt oamenii cei mai amabili din lume, însă au un singur mare defect: nu pot funcţiona singuri. Întotdeauna au nevoie de cineva care să-i îndrume. Sub îndrumarea altcuiva, oricât de complicată sau de antagonistă ar fi calea pe care ar trebui să meargă, sunt uluitori. Singuri, sunt sortiţi pieirii.

Persoanele din cea de a doua categorie nu sunt deloc agreabile. Sunt meschine, răzbunătoare, invidioase, geloase, egoiste. Nu vorbesc decât despre ele înseşi şi, de regulă, pretind ca ceilalţi să se conformeze standardelor lor. Întotdeauna iau iniţiativa, deşi nu este convenabil pentru ele. Sunt foarte încordate în orice situaţie şi nu se relaxează niciodată. Sunt nesigure şi nu pot fi niciodată mulţumite; cu cât sunt mai nesigure, cu atât devin mai dezagreabile. Defectul lor capital este că ar fi gata să ucidă numai să conducă.

Oamenii din cea de a treia categorie nu sunt nici amabili, nici dezagreabili. Ei nu servesc pe nimeni şi nu se impun în faţa nimănui. Sunt mai curând indiferenţi. Au o părere exaltată despre ei înşişi,

rezultată exclusiv din înclinaţia lor către visare şi din năzuinţe. Dacă se pricep grozav de bine la ceva, se pricep să aştepte ca lucrurile să se întâmple. Aşteaptă să fie descoperiţi şi cuceriţi, au o uimitoare uşurinţă de a crea iluzia că ascund în ei lucruri minunate, pe care promit întotdeauna să le dezvăluie, însă n-o fac niciodată, fiindcă, de fapt, nu ascund nimic.

Don Juan a adăugat că el însuşi aparţinea, fără îndoială, celei de a doua categorii. Apoi mi-a cerut să mă definesc pe mine însumi, iar eu am început să turui ca o moară stricată. Don Juan s-a tăvălit pe jos de râs.

M-a îndemnat din nou să mă definesc în funcţie de cele trei categorii şi, fără prea mare tragere de inimă, am sugerat că puteam fi o combinaţie din toate trei.

— Nu-mi veni mie cu prostii şi combinaţii, mi-a replicat el, continuând să râdă. Suntem făpturi simple, fiecare dintre noi reprezintă unul dintre cele trei tipuri. Din câte îmi dau eu seama, tu aparţii categoriei a doua. *Stalkerii* îi numesc pe aceştia terchea-berchea.

Am început să protestez că schema aceea de clasificare este degradantă. Dar, chiar când eram pe punctul de a mă lansa într-o lungă tiradă, m-am oprit. Am comentat că, dacă este adevărat că există doar trei tipuri de personalitate, atunci toţi suntem pe viaţă prizonierii celor trei categorii, fără nicio şansă de îndreptare sau de mântuire.

A recunoscut că exact aceasta este situaţia. Exista totuşi o cale de mântuire. Cu multă vreme în urmă, vrăjitorii descoperiseră că numai reflectarea noastră de sine se încadrează într-una dintre cele trei categorii.

— Necazul cu noi este că ne luăm în serios, a spus el. Categoria în care se încadrează imaginea noastră de sine contează numai datorită importanţei noastre de sine. Dacă n-ar fi importanţa de sine, n-ar conta deloc din ce categorie facem parte.

Eu voi rămâne întotdeauna un terchea-berchea, a continuat el, cutremurându-se de râs. La fel şi tu. Acum însă sunt un terchea-berchea care nu se ia în serios, spre deosebire de tine.

M-am arătat indignat. Am vrut să-l contrazic, dar n-am găsit suficientă putere pentru asta.

Râsul lui stârnea ecouri stranii în piaţa pustie.

Atunci a schimbat subiectul şi a reluat miezurile de bază pe care le discutase cu mine: manifestările spiritului, lovitura spiritului, viclenia spiritului, pogorârea spiritului, cerinţele *intenţiei* şi manevrarea *intenţiei.* Le-a repetat, parcă pentru a da memoriei mele ocazia de a le reţine mai bine. Apoi a subliniat pe scurt tot ce-mi spusese despre ele. Ca şi cum m-ar fi făcut, cu bună ştiinţă, să stochez toate acele informaţii în intensitatea acelui moment.

Am remarcat că miezurile de bază continuau să rămână un mister pentru mine. Eram foarte neliniştit în privinţa capacităţii mele de a le înţelege. Don Juan mi-a dat impresia că era pe punctul de a abandona subiectul, dar eu nu înţelesesem deloc ce voia să spună.

Am insistat că trebuia să-i pun mai multe întrebări despre miezurile abstracte.

A părut să cântărească spusele mele, apoi a încuviinţat liniştit din cap.

— Acest subiect a fost dificil şi pentru mine, a spus. Şi eu am pus multe întrebări. Poate că eram ceva mai egocentric decât tine. Şi foarte urâcios. Singurul meu mod de a pune întrebări era să-mi bat la cap interlocutorul. Întrebările tale au mai curând o notă agresivă. Până la urmă, bineînţeles că amândoi suntem la fel de agasanţi, dar din motive diferite.

Înainte de a schimba subiectul, don Juan a mai adăugat un singur lucru la discuţia noastră despre miezurile de bază: şi anume, că ele se dezvăluie extrem de încet, progresând şi regresând la întâmplare.

— Nu ştiu de câte ori să-ţi repet că fiecare om al cărui punct de asamblare se poate deplasa, îl poate mişca şi mai departe, a început el. Singurul motiv pentru care avem nevoie de un mentor e că acesta ne îmboldeşte fără milă. Altfel, reacţia noastră naturală ar fi să ne oprim şi să ne felicităm că am parcurs atâta cale.

A spus că amândoi eram exemple sugestive ale odioasei tendinţe către autoindulgenţă. Din fericire, binefăcătorul lui, care era un *stalker* uluitor, nu-l iertase câtuşi de puţin.

Don Juan a spus că în cursul plimbărilor nocturne prin pustietate, nagualul Julian îi ţinuse multe prelegeri despre natura importanţei de sine şi despre mişcarea punctului de asamblare. Pentru nagualul Julian, importanţa de sine era un monstru cu trei mii de capete. Iar omul îl putea înfrunta şi distruge în trei feluri. Primul, tăind capetele pe rând; al doilea, atingând starea misterioasă cunoscută sub numele de locul lipsei de compasiune, care distrugea importanţa de sine, înfometând-o puţin câte puţin; trei, plătind pentru anihilarea monstrului cu trei mii de capete prin moartea simbolică a cuiva.

Nagualul Julian recomanda cea de a treia variantă. Dar el îi spusese lui don Juan că se putea socoti norocos dacă i se oferea ocazia să aleagă. Fiindcă, de regulă, spiritul era cel care hotăra pe ce drum urma să apuce vrăjitorul, iar datoria acestuia era să se supună.

Don Juan a spus că, aşa cum mă îndrumase el pe mine, la fel şi binefăcătorul lui îl îndrumase să reteze cele trei mii de capete ale importanţei de sine, unul câte unul, dar rezultatele fuseseră diferite. În timp ce eu reacţionasem foarte bine, el nu reacţionase deloc.

— Situaţia mea a fost extrem de deosebită, a continuat el. Din momentul în care binefăcătorul meu m-*a văzut* zăcând în drum, cu rana de glonţ în piept, a ştiut că eu eram noul nagual. A acţionat în consecinţă şi mi-a mişcat punctul de asamblare de îndată ce sănătatea

mi-a permis. Atunci, am văzut cu uşurinţă un câmp de energie sub forma acelei creaturi monstruoase. Dar această realizare, în loc să mă ajute, aşa cum ar fi trebuit, a împiedicat orice altă mişcare a punctului meu de asamblare. Şi în timp ce punctele de asamblare ale celorlalţi ucenici se deplasau consecvent, al meu a rămas fixat la nivelul în care puteam *vedea* monstrul.

— Dar binefăcătorul dumitale nu ţi-a spus ce se întâmplă? am întrebat, sincer nedumerit de această complicaţie inutilă.

— Binefăcătorul meu nu credea în transmiterea ştiinţei, a răspuns don Juan. El socotea că ştiinţa astfel împărtăşită era lipsită de eficienţă. Niciodată nu te puteai servi de ea. Pe de altă parte, dacă ştiinţa era doar sugerată, cel interesat găsea modalitatea de a şi-o însuşi.

Don Juan a spus că deosebirea dintre metoda lui şi cea a binefăcătorului său consta în faptul că el credea că omul trebuia să aibă libertatea de a alege. Binefăcătorul lui era de cu totul altă părere.

— Dar mentorul binefăcătorului dumitale, nagualul Elías, nu ţi-a spus ce se întâmplă? am insistat.

— A încercat, mi-a răspuns don Juan şi a oftat. Dar eu eram de-a dreptul imposibil. Ştiam tot. Îi lăsam pe cei doi să-şi răcească gura de pomană şi nu ascultam o vorbă din ce-mi spuneau.

Pentru a ieşi din impas, nagualul Julian hotărâse să-l oblige pe don Juan să realizeze încă o dată, dar pe altă cale, mişcarea liberă a punctului său de asamblare.

L-am întrerupt ca să-l întreb dacă acest lucru se petrecuse înainte sau după întâmplarea de la râu. Povestirile lui don Juan erau lipsite de ordinea cronologică pe care aş fi dorit-o eu.

— S-a întâmplat la câteva luni după aceea, mi-a răspuns. Dar să nu-ţi închipui cumva că, după ce am cunoscut dubla percepţie, am suferit vreo schimbare, că am devenit mai cumpătat sau mai înţelept. Nici pomeneală.

Gândeşte-te ce ţi se întâmplă ţie, a continuat el. Nu numai că ţi-am întrerupt continuitatea în repetate rânduri; ţi-am sfâşiat-o în bucăţi şi când colo, uită-te la tine: te porţi ca şi cum ai avea-o intactă. Aceasta este o realizare supremă a vrăjitoriei, a *intenţiei.*

La fel s-a întâmplat şi cu mine. Mă cutremuram de ceea ce trăiam, apoi uitam şi legam la loc capetele separate, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. De unde şi convingerea binefăcătorului meu că nu ne schimbăm cu adevărat decât dacă murim.

Revenind la povestirea lui, don Juan mi-a spus că nagualul se folosise de Tulio, bărbatul ursuz care locuia în casa lui, ca să dea o nouă şi cumplită lovitura continuităţii psihologice a lui don Juan.

Don Juan a spus că toţi ucenicii, inclusiv el însuşi, fuseseră întotdeauna de acord asupra unui singur lucru, şi anume, că Tulio era un individ meschin, încrezut şi demn de dispreţ. Îl urau pe Tulio fiindcă acesta fie îi ocolea, fie îi lua peste picior. Îi trata pe toţi cu un asemenea dispreţ,

încât se simţeau ca nişte gunoaie. Toţi erau convinşi că Tulio nu le adresa cuvântul niciodată, fiindcă nu avea ce să le spună şi că principala lui trăsătură, indiferenţa arogantă, era o mască menită să-i ascundă timiditatea.
Şi totuşi, în ciuda firii lui dezagreabile, spre necazul tuturor ucenicilor, Tulio avea o influenţă nemeritată asupra celor din casă, mai ales asupra nagualului Julian, care părea să ţină foarte mult la el.
Într-o dimineaţă, nagualul Julian a trimis toţi ucenicii cu treburi la oraş. Singura persoană rămasă acasă, pe lângă locatarii mai vârstnici, a fost don Juan.
Pe la prânz, nagualul Julian s-a dus în biroul său ca să-şi rezolve contabilitatea zilnică. Intrând în birou, l-a rugat, ca din întâmplare, pe don Juan să-l ajute la socoteli.
Don Juan a început să se uite la chitanţe şi curând şi-a dat seama că, pentru a continua, avea nevoie de anumite informaţii pe care Tulio, supraveghetorul proprietăţii, le deţinea, însă uitase să le consemneze. Nagualul Julian s-a supărat la culme pe neglijenţa lui Tulio, fapt care l-a umplut de satisfacţie de don Juan. Nagualul i-a poruncit nerăbdător lui don Juan să-l găsească pe Tulio, care era plecat la câmp să supravegheze lucrătorii, şi să-l cheme la birou.
Încântat la gândul că-i va da o veste proastă lui Tulio, don Juan a alergat aproape un kilometru până pe câmp, însoţit de un om care să-l apere de monstru. L-a găsit pe Tulio păzind lucrătorii de la distanţă, ca de obicei. Don Juan observase că Tulio nu suporta să vină în contact direct cu oamenii şi întotdeauna îi supraveghea de departe.
Cu severitate şi cu un aer exagerat de poruncitor, don Juan i-a cerut lui Tulio să-l însoţească acasă, întrucât nagualul avea nevoie de el. Cu glas abia auzit, Tulio a răspuns că era prea ocupat în clipa aceea, dar că, într-o oră, va putea veni.
Don Juan a insistat, ştiind că Tulio nu se va obosi să se certe cu el şi că-l va ignora, pur şi simplu, întorcând capul. A fost şocat când Tulio a început să-i strige tot felul de obscenităţi. Scena era atât de neobişnuită pentru Tulio, încât până şi lucrătorii au încetat să mai muncească şi s-au uitat unii la alţii nedumeriţi. Don Juan era convins că niciodată nu-l auziseră pe Tulio ridicând glasul, cu atât mai puţin spunând necuviinţe. Surpriza lui a fost atât de mare, încât a râs crispat, ceea ce l-a scos din sărite şi mai mult pe Tulio. Acesta a aruncat cu o piatră în don Juan care a fugit înspăimântat.
Don Juan şi paznicul lui au alergat imediat înapoi acasă. La uşa din faţă l-au găsit pe Tulio care râdea şi vorbea liniştit cu câteva femei. După cum îi era obiceiul, a întors capul, ignorându-l pe don Juan. Supărat, don Juan a început să-l certe că stătea la taclale când nagualul avea nevoie de el la birou. Tulio şi femeile s-au uitat la don Juan ca la un nebun.
Dar Tulio nu era cel de fiecare zi. Din senin, a început să strige la don Juan să-şi ţină gura blestemată şi să-şi vadă de treburile lui. L-a acuzat

fără înconjur pe don Juan că încerca să-l pună într-o lumină proastă faţă de nagual.
Femeile şi-au arătat dezaprobarea scoţând o exclamaţie de surpriză şi uitându-se dezaprobator la don Juan. Au încercat să-l liniştească pe Tulio. Don Juan i-a poruncit lui Tulio să meargă în biroul nagualului şi să pună ordine în socoteli. Tulio i-a spus să se ducă dracului.
Don Juan tremura de furie. Simpla sarcină de a cere socotelile exacte se transformase într-un coşmar. Şi-a controlat mânia. Femeile îl priveau cu atenţie, ceea ce l-a enervat din nou. A tăcut, mânios, şi a dat fuga în biroul nagualului. Tulio şi femeile şi-au reluat conversaţia, râzând de parcă ar fi făcut haz de ceva numai de ei ştiut.
Surpriza lui don Juan a fost totală în momentul în care a intrat în birou şi l-a găsit acolo pe Tulio, cufundat în registrele de contabilitate. Don Juan a făcut un suprem efort de a-şi controla mânia. I-a zâmbit lui Tulio. Nu mai avea nevoie să-l înfrunte. Brusc, înţelesese că nagualul îl folosise pe Tulio ca să-l pună pe el la încercare şi să vadă dacă îşi va ieşi din fire. Don Juan nu intenţiona să-i dea această satisfacţie.
Fără să ridice privirea din registrul cu socoteli, Tulio i-a spus lui don Juan că, dacă îl căuta pe nagual, îl va găsi, probabil, în celălalt capăt al casei.
Don Juan a alergat în celălalt capăt al casei, unde l-a găsit pe nagualul Julian plimbându-se agale prin curtea interioară în compania lui Tulio. Nagualul părea absorbit de conversaţia cu Tulio. Tulio l-a tras încet de mânecă şi i-a spus cu glas coborât că venise asistentul lui.
Pe un ton neutru, nagualul i-a dat lui don Juan explicaţii despre contul la care lucraseră. A fost o explicaţie lungă, amănunţită şi completă. Apoi i-a spus lui don Juan că tot ce avea de făcut era să aducă registrul de contabilitate din birou, ca el să introducă o nouă rubrică şi să-l pună pe Tulio să semneze. Don Juan nu înţelegea ce se petrece. Explicaţia detaliată şi tonul indiferent al nagualului făcea ca întâmplarea să pară de domeniul treburilor zilnice. Tulio i-a poruncit nerăbdător lui don Juan să se grăbească şi să aducă registrul, fiindcă el avea mult de lucru. Era nevoie de el în altă parte.

Între timp, don Juan s-a resemnat cu gândul că era batjocorit. Ştia că nagualul îi pregătea ceva; ochii lui aveau acea strălucire ciudată pe care don Juan o asocia întotdeauna cu glumele cele mai crude. În plus, on ziua aceea Tulio vorbise mai mult decвt on cei doi ani de cвnd don Juan locuia on casă.

Fără un cuvânt, don Juan s-a înapoiat în birou. După cum se aştepta, Tulio ajunsese acolo primul. Şedea într-un colţ al biroului, aşteptându-l pe don Juan şi bătând nerăbdător în podea cu tocul cizmei. I-a întins lui don Juan registrul cu pricina şi i-a spus să-l ducă de îndată nagualului.

Deşi se aştepta să-l găsească acolo, don Juan a rămas uimit. S-a uitat fix la Tulio care s-a înfuriat din nou şi a început să-l insulte. Don Juan a fost nevoit să facă mari eforturi ca să nu-şi dea frâu liber mâniei. A

continuat să-şi repete că tot ce se întâmpla era menit să-i verifice atitudinea. Se temea că va fi dat afară din casă dacă nu trecea cu bine încercarea.
În agitaţia lui, a putut totuşi să-şi dea seama de iuţeala cu care Tulio reuşea întotdeauna să fie cu un pas înaintea lui.
Fireşte, a anticipat că Tulio îl aştepta împreună cu nagualul. Totuşi, când l-a văzut acolo, deşi n-a mai fost surprins, s-a arătat neîncrezător. Alergase prin toată casa, luând-o pe drumul cel mai scurt. Era cu neputinţă ca Tulio să fi alergat mai repede decât el. Mai mult decât atât, dacă Tulio ar fi alergat, ar fi trebuit să treacă pe lângă don Juan. Nagualul Julian a luat registrul din mâna lui don Juan, cu un aer indiferent A scris rubrica; Tulio a semnat Apoi au continuat să discute despre contabilitate, fără a-i mai acorda nicio atenţie lui don Juan care nu-l slăbea din ochi pe Tulio. Se străduia să-şi dea seama la ce fel de încercare îl supuneau cei doi. Şi-a închipuit că-i verificau atitudinea. La urma urmei, în casa aceea problema lui fusese întotdeauna atitudinea.
Nagualul i-a spus lui don Juan că putea să plece şi că voia să rămână între patru ochi cu Tulio, ca să discute afaceri. Don Juan a plecat imediat în căutarea femeilor, să afle ce părere aveau ele despre această stranie situaţie. N-a făcut trei metri că s-a întâlnit cu două dintre femei şi cu Tulio. Toţi trei conversau cu mare înflăcărare. A apucat să-i vadă înainte ca ei să-i remarce prezenţa, aşa că a alergat înapoi la nagual. Tulio era acolo, discutând cu nagualul.
O incredibilă bănuială a prins rădăcini în mintea lui don Juan. A alergat în birou: Tulio era cufundat în socoteli şi nici nu l-a luat în seamă. Don Juan l-a întrebat ce se petrecea. De astă dată, Tulio a fost cel de toate zilele; nu i-a răspuns şi nici n-a ridicat privirea către don Juan.
În acel moment, pe don Juan l-a săgetat un alt gând imposibil. A alergat la grajd, a înşeuat doi cai şi l-a rugat pe paznicul de dimineaţă să-l însoţească din nou. Au pornit în galop spre locul în care îl văzuseră pe Tulio mai devreme. Acesta se găsea exact acolo unde îl lăsaseră. Nu i-a adresat niciun cuvânt lui don Juan. Când acesta i-a pus o întrebare, a ridicat din umeri şi a întors capul.
Don Juan şi însoţitorul lui s-au înapoiat acasă în galop. Don Juan l-a lăsat pe celălalt om să aibă grijă de cai şi a alergat în casă. Tulio lua masa cu femeile. Acelaşi Tulio stătea de vorbă cu nagualul. Tot Tulio lucra la registrele de contabilitate.
Don Juan s-a aşezat, scăldat în sudorile reci ale spaimei. Ştia că nagualul Julian îl punea la încercare cu o farsă oribilă de-a lui. Ajunsese la concluzia că avea trei posibilităţi de acţiune. Se putea purta ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic neobişnuit; se putea pune singur la încercare; sau, întrucât nagualul îi inculcase ideea că se găsea acolo tocmai ca să-i explice lui don Juan tot ce dorea acesta, îl putea înfrunta pe nagual şi-i putea cere lămuriri.
A hotărât să întrebe. S-a dus la nagual şi i-a cerut să-i explice la ce încercări era supus. Nagualul se găsea singur, lucrând în continuare la

registrele de contabilitate. A pus deoparte registrul şi i-a zâmbit lui don Juan. A spus că cele douăzeci şi una de non-acţiuni pe care don Juan fusese învăţat să le realizeze erau instrumentele capabile să reteze cele trei mii de capete ale importanţei de sine, însă în cazul lui don Juan nu se dovediseră deloc eficiente. Astfel, nagualul încerca să aplice a doua metodă de distrugere a importanţei de sine care consta în a-l aduce pe don Juan în starea numită locul lipsei de compasiune.
Don Juan era convins că nagualul Julian era nebun de-a binelea. Auzindu-l cum vorbea despre non-acţiuni, despre monştri cu trei mii de capete sau despre locuri ale lipsei de compasiune, lui don Juan aproape i s-a făcut milă de el.
Foarte calm, nagualul Julian l-a rugat pe don Juan să meargă în magazia din spatele casei şi să-l roage pe Tulio să vină afară.
Don Juan a oftat şi şi-a stăpânit râsul. Metodele nagualului erau cât se poate de evidente. Don Juan ştia că nagualul voia să-l pună în continuare la încercare, folosindu-se de Tulio.
Don Juan şi-a întrerupt povestirea şi m-a întrebat ce părere aveam despre comportarea lui Tulio. Am răspuns că, bazându-mă pe ceea ce cunoşteam despre lumea vrăjitorilor, aş fi fost tentat să spun că Tulio era vrăjitor şi, probabil, îşi mişca punctul de asamblare într-un mod foarte complicat, ca să-i dea lui don Juan impresia că se găsea simultan în patru locuri.

— Ei bine, ce crezi că am găsit în hambar? m-a întrebat don Juan, zâmbind cu gura până la urechi.

— Aş zice că l-ai găsit pe Tulio sau n-ai găsit pe nimeni, am răspuns.
— Şi într-un caz şi în celălalt, continuitatea mea n-ar fi suferit un şoc, a replicat don Juan.
Am încercat să-mi imaginez lucruri dintre cele mai bizare şi am opinat că poate găsise *corpul din vis* al lui Tulio. I-am reamintit lui don Juan că el însuşi făcuse cu mine un lucru asemănător, ajutat de un alt vrăjitor.

— Nu, a replicat don Juan. Ceea ce am descoperit a fost o glumă fără pereche, în realitate. Şi totuşi, nu era bizară; nu era ceva din afara lumii noastre. Ce crezi tu că era?

I-am spus lui don Juan că detestam ghicitorile. Am adăugat că, după toate ciudăţeniile prin care mă făcuse să trec, nu mă puteam gândi decât la ciudăţenii şi mai mari, şi cum ciudăţeniile ieşeau din discuţie, mă dădeam bătut.

— Când am intrat în hambar, mă aşteptam să-l găsesc pe Tulio ascunzându-se acolo, a spus don Juan. Eram convins că următoarea etapă a testului avea să fie un joc agasant de-a v-aţi ascunselea. Tulio ar fi trebuit să mă facă să-mi ies din fire acolo, în hambar.

Dar nu s-a întâmplat nimic din ce mă aşteptam. Am intrat în hambar, unde am dat cu ochii de patru Tulio.

— Ce vrei să spui prin patru Tulio? am întrebat.

— În hambar erau patru bărbaţi, a răspuns don Juan. Şi toţi patru erau

Tulio. Îţi poţi imagina surpriza mea? Toţi şedeau în aceeaşi poziţie, cu picioarele încrucişate, foarte aproape unul de altul. Mă aşteptau pe mine. M-am uitat la ei şi am ieşit în fugă, ţipând cât mă ţinea gura. Binefăcătorul meu m-a trântit la pământ, chiar afară, lângă uşă. Apoi, înspăimântat, am văzut cum cei patru Tulio au ieşit din hambar şi au venit spre mine. Am ţipat iar şi iar, timp în care cei patru Tulio m-au înţepat cu degetele lor aspre, ca nişte păsări uriaşe atacând cu ciocul. Am ţipat până când ceva în mine a cedat şi am intrat într-o stare de superbă nepăsare. În viaţa mea n-am simţit ceva atвt de extraordinar. I-am dat pe cei patru Tulio la o parte din calea mea şi m-am ridicat on picioare. Nu făcuseră decвt să mă gвdile. M-am dus direct la nagual şi i-am cerut să-mi explice ce era cu cei patru bărbaţi.

Nagualul Julian i-a explicat lui don Juan că cei patru bărbaţi erau experţi în *stalking.* Numele lor fuseseră născocite de mentorul lor, nagualul Elías, care, ca exerciţiu de nebunie controlată, luase numeralele spaniole *uno, dos, tres, cuatro,* le adăugase la numele de Tulio şi astfel obţinuse Tuliúno, Tuliódo, Tulítre şi Tulícuatro.

Nagualul Julian i-a prezentat lui don Juan pe fiecare în parte. Cei patru bărbaţi stăteau în rând. Don Juan s-a oprit în faţa fiecăruia, înclinând din cap, şi fiecare a înclinat din cap la rândul său. Nagualul a spus că, după cum constatase şi don Juan, cei patru erau *stalkeri* atât de talentaţi, încât laudele erau de prisos. Cei patru Tulio reprezentau triumful nagualului Elías; ei erau esenţa discreţiei. Erau *stalkeri* atât de extraordinari, încât, pentru orice scopuri practice, exista doar unul dintre ei. Deşi oamenii îi vedeau şi aveau de a face zilnic cu ei, nimeni în afară de locatarii casei nu ştia că existau patru Tulio.

Don Juan înţelegea perfect tot ce-i spunea nagualul Julian despre cei patru. Datorită acestei limpezimi neobişnuite, a înţeles că ajunsese în locul lipsei de compasiune. A mai înţeles, de unul singur, că locul lipsei de compasiune era o poziţie a punctului de asamblare, poziţie care făcea inoperantă autocompasiunea. Dar don Juan ştia în egală măsură că înţelepciunea şi puterea lui de pătrundere erau extrem de efemere. Punctul lui de asamblare avea să revină în mod inevitabil la locul iniţial.

Când nagualul l-a întrebat pe don Juan dacă avea de pus vreo întrebare, acesta şi-a dat seama că era mai bine să acorde mare atenţie explicaţiei nagualului decât să speculeze pe seama propriului său vizionarism.

Don Juan a vrut să ştie cum reuşeau cei patru Tulio să lase impresia că ar fi una şi aceeaşi persoană. Era extrem de curios, fiindcă, văzându-i laolaltă, remarcase că nu semănau chiar atât de mult. Erau îmbrăcaţi la fel. Aveau cam aceeaşi vârstă, înălţime şi alură. Dar asemănarea lor se oprea aici. Şi totuşi, la o simplă privire ar fi jurat că exista un singur Tulio.

Nagualul Julian i-a explicat că ochiul omenesc era obişnuit să se concentreze doar asupra trăsăturilor esenţiale şi că aceste trăsături

esenţiale sunt cunoscute dinainte. Astfel, arta *stalkerilor* constă din crearea unei anumite impresii, prin prezentarea unor anumite trăsături, pe care *stalkerii* ştiu că ochii privitorilor nu au cum să nu le remarce.

Nagualul Julian a spus că, în momentul în care don Juan pusese pentru prima oară piciorul în casă, îmbrăcat în straie femeieşti, femeile fuseseră încântate şi râseseră fără fereală. Dar bărbatul care se găsea împreună cu ele şi care se întâmplase să fie Tulítre, îi oferise imediat lui don Juan prima impresie despre personajul Tulio. Îşi întorsese pe jumătate capul, ca să-şi ascundă faţa, ridicase dispreţuitor din umeri, ca şi cum scena l-ar fi plictisit peste măsură şi plecase să facă mare haz în altă parte; în acest timp, femeile îl ajutaseră pe don Juan să-şi confirme prima impresie, prefăcându-se temătoare, ba chiar supărate din pricina lipsei de sociabilitate a acelui om.

Din acel moment, oricare dintre cei patru Tulio se întâmpla să fie în preajma lui don Juan îi întărise prima impresie, consolidând-o din ce în ce mai mult, până când ochiul lui nu mai fusese în stare să surprindă nimic în afară de ceea ce i se oferea. Apoi a vorbit Tuliúno, care a spus că le luase aproape trei luni de strădanii atente şi susţinute ca să-l facă pe don Juan orb la toate, în afară de ceea ce era determinat să accepte. După trei luni, orbirea lui era atât de totală, încât cei patru Tulio renunţaseră la prudenţă. Începuseră să se comporte absolut normal. Încetaseră şi să mai poarte haine identice, iar don Juan tot nu sesizase deosebirea.

Cu toate acestea, la venirea altor ucenici în casă, cei patru Tulio luaseră totul de la început. De astă dată, aveau o sarcină dificilă, fiindcă ucenicii erau mulţi la număr şi ascuţiţi la minte.

Don Juan l-a întrebat pe Tuliúno despre aparenţele lui Tulio. Tuliúno i-a răspuns că nagualul Elías susţinea că aparenţa era esenţa nebuniei controlate, iar *stalkerii* creau aparenţa *intenţionând-o* mai curând decât realizând-o cu ajutorul recuzitei. Recuzita crea înfăţişări artificiale, pe care ochiul le percepea drept false. Din acest punct de vedere, aparenţa era exclusiv o practică a *stalkerilor.*

Apoi a vorbit Tulítre. El a spus că aparenţele erau solicitate spiritului. Aparenţele erau cerute, chemate insistent; nu erau niciodată inventate raţional. Iar pentru a înlesni acest lucru, nagualul Elías îi pusese pe toţi patru la un loc într-o cămăruţă foarte mică şi ferită, în care spiritul li se adresase. Spiritul le spusese mai întâi că era necesar ca ei să *se intenţioneze* identici. După patru săptămâni de izolare totală, realizaseră omogenizarea.

Nagualul Elías spusese că *intenţia* le contopise trăsăturile şi că cei patru căpătaseră certitudinea că individualitatea lor nu va fi descoperită. Acum trebuia să creeze aparenţa menită să fie percepută de către privitor. Se apucaseră de treabă, chemând *intenţia* pentru înfăţişarea lui Tulio aşa cum o văzuse don Juan. Munciseră din greu ca

s-o aducă la perfecţiune. Sub îndrumarea mentorului lor, se concentraseră asupra tuturor detaliilor care s-o desăvârşească.

Cei patru Tulio îi oferiseră lui don Juan o demonstraţie a principalelor trăsături ale lui Tulio. Acestea erau: gesturi categorice de dispreţ şi indiferenţă; întoarceri bruşte ale capului spre dreapta, în semn de mânie; răsuciri ale torsului, pentru a-şi îngropa obrazul în umărul stâng; fluturări furioase ale mâinii prin dreptul ochilor, parcă pentru a-şi da la o parte părul de pe frunte; mersul ager, dar nerăbdător, de persoană prea grăbită ca să se mai gândească pe unde o va lua.

Don Juan a spus că aceste detalii comportamentale şi multe altele făcuseră din Tulio un personaj de neuitat. De fapt, era atât de lesne de uitat, încât, pentru a-l proiecta pe Tulio în faţa lui don Juan şi a celorlalţi ucenici ca pe un ecran, oricare dintre cei patru bărbaţi avea nevoie să insinueze doar o singură trăsătură, iar don Juan şi ucenicii completau instantaneu portretul.

Don Juan a spus că, datorită acestei influenţe extraordinar de consecvente, Tulio ajunsese să reprezinte pentru el şi pentru ceilalţi ucenici tot ce putea fi mai dezgustător. Dar, în acelaşi timp, în adâncul sufletului erau siliţi să admită că Tulio era un personaj obsedant. Agil şi misterios, lăsa, cu sau fără voia lui, impresia că ar fi o umbră.

Don Juan l-a întrebat pe Tuliúno cum chemaseră *intenţia.* Tuliúno i-a explicat că *stalkerii* chemau *intenţia* cu glas tare. De regulă, *intenţia* era chemată dintr-o încăpere mică, întunecoasă şi izolată. Se aşeza o luminare pe o masă neagră, cu flacăra la numai câţiva centimetri de ochi; apoi cuvântul *intenţie* era rostit rar, pronunţat clar şi deliberat de câte ori era nevoie. Intonaţia urca sau cobora la întâmplare.

Tuliúno a subliniat că partea indispensabilă a actului de invocare a *intenţiei* era concentrarea absolută asupra a ceea ce era *intenţionat.* Ei patru se concentraseră asupra omogenităţii lor şi asupra înfăţişării lui Tulio. După fuzionarea lor de către *intenţie,* mai durase câţiva ani până când căpătaseră certitudinea că omogenitatea lor şi înfăţişarea lui Tulio vor părea reale în ochii privitorilor.

L-am întrebat pe don Juan ce părere avea despre modul lor de a invoca *intenţia.* El mi-a răspuns că binefăcătorul lui, ca şi nagualul Elías, era ceva mai înclinat spre ritual decât el însuşi, prin urmare, amândoi preferau să aibă recuzită, de pildă lumânări, camere întunecate şi mese negre.

Am remarcat în treacăt că şi eu mă simţeam teribil de atras de comportamentul ritual. Ritualul mi se părea esenţial pentru concentrarea atenţiei. Don Juan mi-a luat remarca în serios. Mi-a spus că *văzuse* cum corpul meu, în calitate de câmp de energie, poseda o însuşire care, din câte ştia el, existase la toţi vrăjitorii din vechime şi pe care o căutase cu aviditate în alte persoane: o zonă strălucitoare în partea din dreapta jos a coconului luminos. Acea strălucire era asociată cu inventivitatea şi cu o înclinaţie spre morbiditate. Vrăjitorii din

vremurile apuse erau fericiţi când „capturau” acea mult dorită însuşire şi o ataşau în partea întunecată a fiinţei umane.

— Omul are şi o latură rea, am spus eu, jubilând. Dumneata o negi de fiecare dată. Întotdeauna afirmi că răul nu există, că există doar puterea.

M-a surprins propria-mi izbucnire. Într-o clipă, am simţit puternicul efect al întregii educaţii catolice pe care o primisem şi Prinţul Întunericului mi-a apărut mai ameninţător decât oricând.

Don Juan a râs până când l-a apucat tusea.

— Bineînţeles că în noi există şi o latură întunecată, a spus el. Doar ne e simplu să ucidem, nu-i aşa? Ardem oameni în numele Domnului. Ne distrugem pe noi înşine; distrugem viaţa de pe suprafaţă pământului; distrugem planeta. Apoi ne îmbrăcăm în anterie şi Domnul ni se adresează direct. Şi ce ne spune Dumnezeu? Ne spune că trebuie să fim băieţi cumsecade, altfel ne va pedepsi. Dumnezeu ne ameninţă de secole şi tot degeaba. Nu fiindcă am fi răi, ci fiindcă suntem proşti. Da, omul are o latură întunecată şi ea se numeşte prostie.

N-am mai adăugat nimic, dar în sinea mea l-am aprobat şi m-am gândit cu plăcere că don Juan era un desăvârşit maestru al argumentelor. Şi de astă dată întorsese propriile-mi cuvinte împotriva mea.

După o clipă de tăcere, don Juan a explicat că acelaşi ritual care obligă omul de rând să construiască biserici uriaşe, de fapt monumente ale importanţei de sine, îi determină şi pe vrăjitori să construiască edificii ale morbidităţii şi obsesiei. Ca urmare, este de datoria fiecărui nagual să îndrume conştiinţa, astfel încât ea să se avânte spre abstract, liberă de orice legături şi obligaţii.

— Ce vrei să spui cu „legături şi obligaţii”, don Juan? am întrebat.

— Ritualul îţi poate capta atenţia mai bine decât orice ţi-aş spune eu, mi-a răspuns. Dar, în acelaşi timp, ritualul cere un preţ scump. Acest preţ este morbiditatea; iar morbiditatea poate supune conştiinţa noastră la cele mai oneroase legături şi obligaţii.

Don Juan a comparat conştiinţa umană cu o casă mare şi bântuită. Conştiinţa vieţii cotidiene înseamnă să te ştii ferecat pe viaţă într-o singură cameră a acelei imense case. Omul intră în cameră printr-o deschizătură magică: naşterea. Şi iese prin altă deschizătură magică: moartea.

Totuşi, vrăjitorii sunt capabili să găsească o a treia deschizătură, aşa că pot părăsi acea încăpere şi în timpul vieţii. O realizare extraordinară. Dar cea mai uluitoare reuşita este că, în momentul în care scapă din încăperea încuiată, ei aleg libertatea. Se decid să părăsească definitiv casa imensă şi bântuită, în loc să rătăcească prin alte unghere ale ei.

Morbiditatea este antiteza valului de conştientizare a energiei necesare pentru a obţine libertatea. Morbiditatea îi face pe vrăjitori să se

rătăcească şi să cadă în capcana căilor întunecate şi întortocheate ale necunoscutului.

L-am întrebat pe don Juan dacă în cei patru Tulio exista morbiditate.

— Bizareria nu înseamnă morbiditate, mi-a răspuns el. Cei patru Tulio erau actori iniţiaţi de însuşi spiritul.

— Ce motiv a avut nagualul Elías ca să-i iniţieze pe cei patru Tulio aşa cum a făcut-o? am întrebat.

Don Juan m-a privit cu atenţie şi a râs zgomotos. În acelaşi moment, s-au aprins luminile din piaţa oraşului. Don Juan s-a ridicat de pe banca lui preferată şi a mвngвiat-o cu palma, ca pe un animal iubit.

— Libertatea, mi-a răspuns. A vrut eliberarea lor de convenţiile percepţiei. Şi i-a învăţat să fie artişti. *Stalkingul* este o artă. Pentru vrăjitor, care nu-i nici patron, nici negustor de artă, tot ce contează la o operă de artă este ca ea să poată fi realizată.

Ne-am oprit lângă bancă, privind la oamenii care-şi făceau plimbarea de seară. Povestea celor patru Tulio îmi lăsase o senzaţie de rău augur. Don Juan mi-a sugerat să mă întorc acasă: lunga călătorie cu maşina până la Los Angeles, a spus el, avea să lase punctului meu de asamblare un răgaz de odihnă, după toată mişcarea pe care o făcuse în ultimele zile.

— Compania nagualului este foarte epuizantă, a continuat el. Produce o stranie oboseală; ţi-ar putea chiar dăuna.

L-am asigurat că nu mă simţeam deloc obosit şi că tovărăşia lui nu-mi dăuna câtuşi de puţin. De fapt, prezenţa lui mă influenţa ca un narcotic – nu mă puteam lipsi de ea. Suna a măgulire, dar era purul adevăr.

Am ocolit piaţa de trei-patru ori, în deplină tăcere.

— Du-te acasă şi gândeşte-te la miezul de bază al poveştilor despre vrăjitorie, m-a îndemnat don Juan cu o undă de hotărâre în glas. Sau, mai curând, nu te gândi la el, ci fă-ţi punctul de asamblare să se mişte spre locul cunoaşterii fără cuvinte. Mişcarea punctului de asamblare înseamnă totul, dar, în acelaşi timp, este egală cu zero dacă nu-i o mişcare cumpătată şi controlată. Aşadar, închide uşa reflectării de sine. Caută impecabilitatea şi vei avea energia necesară pentru a ajunge în locul cunoaşterii fără cuvinte.

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
CP. 2-124 Bucureşti, ROMÂNIA

CARLOS CASTANEDA
The Power of Silence

Traducere din limba engleza
DANIELA TRUŢIA

Coperta
DONE STAN

Ediţia 1

Tiparul executat de
ALFOLDI NYOMDA AG
Debrecen, Ungaria

Iunie 2000

ISBN 973-576-214-5